

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 17 september 2012

§ 4 Interpellation om varför inte all personal återanställs i verksamheten när entreprenörer går i konkurs (nr 2012:7)

Anförande nr 1

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Tack för svaret, Sten, men jag tycker inte att det är riktigt tydligt. Det här har kommit upp med anledning av det som hände med Dianagården på Östermalm, som upplevs som en mycket olycklig situation för många i den personal som jobbade där. Om man skulle följa det som du säger betyder det att man kan överlåta en verksamhet, och om den ganska snabbt går i konkurs efter det att den har överlåtits har personal som har varit anställd i Stockholms stad i många år plötsligt inte någon rätt att återanställas och till och med förlorar sina jobb.

Tycker du att det är okej, Sten?

Anförande nr 3

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Det är väl ingen önskvärd situation på något sätt, och jag skulle vilja tro att det dess bättre är ganska ovanligt att vi behöver ta tillbaka en verksamhet på det sätt som skedde i fråga om Dianagården. In the first place är det ganska ovanligt.

Som jag redovisat i mitt svar har vi här att arbeta med det normala arbetsrättsliga regelverket och de avtal som ligger. Jag ser inte det här som en fråga där vi i politiken kan fatta beslut om särlösningar. Däremot är det självklart att man bör arbeta för och på ett bra sätt hjälpa den personal som finns i en enhet som vi i det här fallet tar över. Det är givet.

Vad stadsdelen har haft att förhålla sig till, som jag också redovisade i mitt svar, handlar om att man i en stadsdel har en övertalighet inom äldreomsorgen. Då skulle den personalen lika gärna kunna säga: Nej, det är inte schyst om ni bryter listan när det gäller övertaligheten. Nu har jag inte den aktuella uppdateringen om vad som slutgiltigt blev resultatet för all personal, för det här skedde i våras. Jag tror att med den erfarenhet personalen har ha de kunnat hitta andra jobb inom äldreomsorgen och inte behövt ställas utanför. Men jag har som sagt inte uppgifter på det.

Vi skulle båda säkert önska att i ett sådant läge att kunna säga: All personal som var där får gå dit tillbaka. Men det skulle i så fall kräva att vi träffade avtal som i så fall bryter listorna när det gäller övertalighet om nu sådan föreligger, vilket det kan göra nu när för närvarande antalet platser inom äldreomsorgen sjunker på grund av minskat antal äldre äldre som behöver den här typen av omsorg. Jag har svårt att se att vi kan bortse från regelsystemet.

Anförande nr 4

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, kommunfullmäktige, borgarrådet! Jag måste säga att jag blir svettig när man tolkar arbetsrätten på det här sättet, när man tycker att det är bekvämt att följa lagen till punkt och pricka och inte göra särlösningar, och för övrigt ser att arbetsrätten är ett förhinder för hela den svenska arbetsmarknaden. Där hamnar man i en jättekonstig situation. Här har borgarrådet valt att tolka arbetsrätten på det oerhört strikta sättet.

När det gäller den typ av saker som hänt på Dianagården finns det alla möjligheter i lagen om anställningsskydd att förhandla fram särlösningar, att till och med vid behov bryta listan. Jag vet att man i de förhandlingar som har förts med Kommunal har krävt att de som har lång anställningstid i Stockholms stad skulle få stanna på Dianagården när konkursen var ett faktum, men man fick inte sin vilja igenom. Man ville skydda dem som hade jobbat en lång tid. Det fanns en som hade jobbat nästan 30 år och som fick gå. Så vill borgarrådet här tolka lagen om anställningsskydd utan att över huvud taget se en möjlighet till att förhandla sig till en annan lösning. Det är möjligt, Sten, att göra det.

En annan sak som vi kan prata om i sammanhanget är kvaliteten; det handlar ju också om den. Det var inte bara det att man inte förhandlade fram en särlösning, utan det var också så att man i längden minskade antalet anställda när Östermalms stadsdelsförvaltning tog över. Då kan man naturligtvis resonera: Hur påverkar det kvaliteten? Färre människor, och de med lång erfarenhet fick sluta. Det var resultatet. Visserligen förhandlar inte du, Sten, och det är jag väldigt tacksam för att du inte gör, men tjänstemännen hade kunnat förhandla fram en annan lösning.

Anförande nr 5

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): En kort fråga till Sten efter den salva som Mirja serverade här och som var väldigt bra.

Det som har hänt på Dianagården är faktiskt en tragedi för de anställda. Har du någon tanke på att tänka igenom, Sten, villkoren i framtiden vid privatisering och konkurrensutsättning för personal? Det är precis som Mirja sade att det fanns de som hade jobbat i 30 år och som plötsligt blev arbetslösa, personer som är kvalificerade, som har kompetens och som staden skulle kunna ha stor nytta av. Har du någon tanke på att titta på regelverket när det gäller konkurrensutsättning och upphandling? Jag tycker att ni ska sluta med det bums, eftersom det har fått så många negativa konsekvenser, men det kommer du förmodligen inte att göra, om jag känner er rätt. Har inte det här stämt till någon typ av eftertanke? Det finns andra verksamheter som kan gå i konkurs och som kan råka ut för liknande saker.

Anförande nr 6

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Först till Mirja Rähä: Nej, det är alldeles riktigt som du konstaterar, att det inte är jag som sitter och förhandlar – sedan får du vara glad eller ledsen över det, vilket du vill. Men det är så att det naturligtvis hanteras av tjänstemännen. De har att följa regelverken, att sitta ned tillsammans med de fackliga organisationerna och komma överens om den bästa möjliga ordning. Jag har ändå svårt att se att jag skulle skicka med till stadsdelsdirektörerna att de ska bortse från sina egna övertalighetslistor. Jag tror att det snart skulle få de fackliga organisationerna att knacka på dörren och säga: Vad

håller ni på med? Det har varit en viktig fråga för de fackliga organisationerna hur staden hanterar övertalighetssituation och hur staden hanterar omställningsavtalet, det gamla trygghetsavtalet. Det tror jag inte att man kan bortse ifrån.

När det gäller övergångar har vi arbetat mycket, Ann-Margarethe Livh, alltifrån när vi började med konkurrens inom äldreomsorgen och andra områden i början av 90-talet, för att övergångarna ska göras smidigast möjliga för personalen, med möjlighet till tjänstledighet från staden för att pröva på om man vill gå till den nya arbetsgivaren och sedan kunna gå tillbaka som man vill. Det har vi gjort, och även om det finns politiker här i salen som har försökt få fyr på brasan har konkurrensfrågorna i Stockholm varit tämligen väl fungerande och lugna, och det tror jag beror på just det samarbete vi haft, att vi haft ett tänk omkring just personalen.

Sedan har vi kommit in i särskilda lägen – vi har tänkt mer på övergångar från kommunen till privat arbetsgivare – där vi måste ta över en privat verksamhet i akuta fall, vilket inte är ofta förekommande. Är det verkligen Ann-Margarethe Livhs uppfattning generellt sett att vi ska ta över alla personalgrupper i en förskola eller skola utan att då tänka på de avtal som vi själva har med vår egen anställda personal?

Det måste ändå vara tillåtet generellt sett, det behöver inte innebära att man tummar på kvaliteten, för stadsdelen i så fall att pröva om man har den rätta bemanningen vad gäller både kompetens och antal. Det kan vara uppåt och nedåt. Man har att följa upp kvaliteten, och jag är övertygad om att Dianagården i dag när stadsdelen har den upprätthåller en god kvalitet enligt de regler som vi har satt upp för de äldres skull. Jag är helt övertygad om att man tar ansvar för den delen, och det ska man göra.

Vi kan naturligtvis från sidan starta en diskussion om hela upphandlingen, och det kan vi göra. Just nu har vi haft ett moratorium på upphandling, men nu kommer finansministern med lagstiftning mot räntesnurror, så snart kan det komma i gång igen. Då kan vi mötas.

Anförande nr 7

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, kommunfullmäktige! Medge att detta är märkligt, Sten: Vi har kompetenta anställda i Stockholms stad, som har jobbat inom äldreomsorgen i Stockholms stad i 20 – 30 år, äger en oerhörd kompetens på området. Så upphandlar ni, firman går i konkurs, och då är alla dessa år i Stockholms stad betydelselösa. Samtidigt har den fackliga organisationen varit beredd att göra en särlösning för att kunna bibehålla den här kompetensen.

Det tycker jag är väldigt märkligt. Du företräder ett parti som tycker att lagen om anställningsskydd är det värsta som finns på arbetsmarknaden och som gör att vi aldrig kan lösa problem på arbetsmarknaden. Men det finns alla möjligheter att göra det. Man börjar misstänka om det är något annat som ligger bakom, att det är någon man inte har velat ha kvar, och så kan det vara. Jag tycker ändå att det är märkligt att vi i den här staden inte använder den flexibilitet som finns i lagen om anställningsskydd för att bibehålla kompetensen och bibehålla de egna anställda.

Jag vet inte hur många gånger under mina år i kommunfullmäktige vi har sagt att de anställda är vår största tillgång, men det syns inte i den verkliga hanteringen av

personalärenden, Sten. Jag är jätteledsen över det, det är bara läpparnas bekännelse men inte ett värdesättande av de anställda.

Anförande nr 8

A n n - M a r g a r e t h e L i v h (V): Nu är det väl inte så, Sten, att alla övergångar har gått lugnt till. Det har funnits väldigt mycket kritik från personalen. Däremot vet både du och jag att personalen i privata verksamheter inte har samma meddelarskydd som personalen inom kommunen har. Många sitter och säger saker i fikarummet men vågar inte gå ut offentligt eftersom man är rädd att förlora sitt jobb. Det är den brutala sanningen, som jag har hört av väldigt många som jobbar inom speciellt äldreomsorg och hemtjänst som har privatiserats.

Jag tycker inte att du svarade på min fråga, Sten. Det här är ett konkret exempel på hur kompetent personal har förlorat sina jobb, staden och äldreomsorgen har förlorat kompetent personal. Du kan naturligtvis hänvisa till stadsdelsdirektören på Östermalm, men det är ändå från det här huset som riktlinjerna går ut och som stadsdelsdirektörerna lyssnar på. Finns det någon tanke inför framtida konkurrensutsättningar på hur man kan skydda personalen på ett bättre sätt? Du har inte svarat på det.

Anförande nr 9

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Först vill jag påminna Mirja Räihä om vilket parti jag företräder. Vi brukar numera få skäll från en del andra partier för att vi alltför mycket försvarar Las. Du får hänga med lite i diskussionen och debatten i samhället.

Vi kommer att vidareutveckla regler och annat kring upphandlingar, det kommer vi att göra. Jag tror dock att vi har hittat rätt väl fungerande system omkring personalfrågorna. Självklart är vi alltid beredda att sitta ned tillsammans med personalens företrädare och de fackliga organisationerna och diskutera utvecklingen av detta. Jag ser inte detta primärt, ni får ursäkta, Mirja Räihä och Ann-Margarethe Livh, som en politisk debatt. Jag ser det som avtalsfrågor, frågor där man kommer överens med de fackliga organisationerna om hur man ska hantera de olika situationerna. Det är framgångsvägen till att ta sitt ansvar som arbetsgivare och för att bemöta sin personal på bästa sätt.

Jag vänder mig verkligen mot de här tyvärr återkommande utbrotten i talarstolen om att personalpolitiken i Stockholms stad skulle vara så dålig. Det är inte sant. I de undersökningar som vi gör hos personalen får vi i allmänhet väldigt goda betyg. Vi vet att vi är en mycket attraktiv arbetsgivare där vi har betydligt lättare än många andra att rekrytera duktiga personer till de tjänster som vi efterfrågar. Den otroliga svartmålningen av personalpolitiken är en politisk skröna, skulle jag vilja säga, som inte har med verkligheten att göra.

Anförande nr 10

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, kommunfullmäktige, Sten! När det gäller Dianagården har man uppenbarligen inte kommit överens med de fackliga organisationerna.

§ 5 Interpellation om offentlighetsprincipens tillämpning inom stadens bostadsbolag (nr 2012:8)

Anförande nr 11

Borgarrådet **L a r s s o n** (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 12

A n n M a r i E n g e l (V): Den här frågan är ställd lite grann i förebyggande syfte, kan man säga, därför att den nya lag om allmännyttan som trädde i kraft förra året har fått en hel del glidande tolkningar. Det har varit en del uppmärksamhet omkring att man i en del bostadsbolag i till exempel Åkersberga har valt att tolka den så att offentlighetsprincipen inte längre gäller. Man får inte tillgång till siffror om vd-löner och så vidare.

Då frågade jag borgarrådet om det är så att Stockholms stads bostadsbolag i något avseende kommer att begränsa offentlighetsprincipen eller om man i fortsättningen kommer att vara helt öppen för granskning. Jag får ett svar, som i och för sig är positivt, att lagen inte ändrar någonting. Det hade varit ännu positivare om jag hade kunnat få ett tydligt nej på första frågan och ett tydligt ja på andra frågan. Jag tror att det kommer att bli viktigt framöver att vi har det här skriftligt.

Jag har sett att det finns glidande tolkningar, och jag har inte anklagat borgarrådet eller Stockholms bostadsbolag för att göra det ännu, men jag tror att det är bra att vi förebyggande vet att den här lagen, som säger att man ska vara affärsmässig, inte kommer att ändra någonting i offentlighetsprincipen, alla siffror från bostadsbolagen kommer i fortsättningen att vara offentliga. Då skulle jag vilja ha ett förtydligande från borgarrådet, inte bara lagtexten. Kan jag få ett tydligt nej och ett tydligt ja på mina frågor är jag nöjd.

Anförande nr 13

Borgarrådet **L a r s s o n** (M): Fru ordförande! När jag såg förslaget från mina medarbetare till svar på dina frågor som vi diskuterade tyckte jag att det möjligen var lite kort. Nu tycker interpellanten att det var alldeles för långt. Det borde ha varit enklare att bara skriva nej på första frågan och ja på den andra. Det är i princip det som står, men jag försöker också hänvisa till hur vi ser på saken utifrån den lagstiftning som gäller.

Det är mycket möjligt att det finns de som tycker att det finns möjligheter till glidande tolkningar. Jag tillhör inte dem, jag tycker inte att Stockholm tillhör dem som tycker att lagen är stiftad så att den är möjlig att glida på, utan tvärtom är det tydligt vad som gäller för aktiebolagen i kommunen och att rent förvaltningsmässigt är det samma typ av regelverk som gäller i bolagen som för den kommunala förvaltningen.

Svar på din fråga: Ja, det är så att det är samma sak som gäller i de kommunala bolagen som i våra förvaltningar. Vi kommer självklart inte att begränsa vår offentlighetsprincip.

Anförande nr 14

Borgarrådet M o g e r t (S): Fru ordförande! Det var till största delen ett positivt svar. Jag håller med om att svaret kanske hade kunnat vara både utförligare och kortare.

Jag känner att jag måste få ställa en fråga för att vara säker på att vi är överens. Du citerar lagen, och lagen i all ära, men det som är väsentligt är att vi har varit överens innan lagstiftningen tillkom om att vi vill ha en insyn på samma sätt i bolagen som i förvaltningssektorn. Egentligen är det svar som jag skulle vilja ha: Vi är fortfarande överens om att oavsett om det fanns en glidning i lagen skulle vi vilja ha en liberalare hållning i staden.

Anförande nr 15

A n n M a r i E n g e l (V): Det är intressant att du tycker att svaret är utförligt. Jag tror att det lite grann är ett demokratiproblem vi har i staden att bolagssektorn skiljer sig lite från nämnder och att bolagslagen ofta kommer in, och det gör det lite svårare att få fram uppgifter och så. Den nya lagen om allmännyttan har vi valt att tolka i Stockholms stad så att affärsmässigheten ska leda till en annan form av hyressättning, och där finns det glidningar och olika uppfattningar från olika jurister. Det är inte så konstigt att vi frågar, men jag tycker att det viktiga är att det slås fast att offentlighetsprincipen gäller, att alla siffror som avser bostadsbolagen är tillgängliga för allmänhet, för medier och för andra som kan vara intresserade och naturligtvis för oppositionen. Tyvärr har det inte alltid varit så i praktiken. Jag säger inte att man med återopande av lagen har vägrat att lämna ut siffror, men vi känner att det ofta är lite knepigare i bolagen än i nämnderna.

Jag får naturligtvis ta dig på ordet och hoppas att det blir protokollfört att det är ett tydligt nej, det kommer inte att bli några begränsningar; ja, alla siffror kommer ut i fortsättningen. Jag tror att det då och då kommer att bli diskussion om detta.

Jag ville ha ett väldigt tydligt artikulert svar som inte bara är citerande av lagtext utan som är en absolut viljeyttring från majoriteten att ingenting i de kommunala bolagen är mer otillgängligt än vad det är i kommunala nämnderna. Vi vet alla att när det handlar om stora affärer är det ibland svårt att få insyn.

Anförande nr 16

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tycker att vi har försökt vara väldigt tydliga i det svar som ligger. Det är egentligen en ganska okomplicerad fråga, därav det som jag tyckte korta svaret. Men jag tycker att ett ja eller ett nej kanske ändå kräver att det resoneras något mer kring det. Jag antar att det inte skulle ha uppskattats om jag hade svarat med bara nej och ja på dina frågor.

Vad jag har försökt peka på är att det finns lagstiftning som handlar om offentlighet och sekretess. Den är inte förändrad i och med att vi har en ny lag kring bostadsbolagen. Vi har exakt samma resonemang oavsett om det är förvaltningsform eller bolagsform. Det är självklart så att offentlighetsprincipen ska gälla inom vår bolagssektor.

Vi måste förstå att om lagen förändras i ett hänseende och vi här diskuterar offentlighet enligt sekretesslagen innebär det att vi vänder på hela frågan. Dessutom har vi

inte något konkret exempel på att offentlighetsprincipen inte skulle följas. Vi har en bestämmelse om detta. Det är oerhört viktigt att vi har en god insyn i den kommunala förvaltningen, oavsett om det är bolagsform eller inte. Det är viktigt att den insynen finns, självklart, och det har ingenting med den nya lagstiftningen om bostadsbolagen att göra, det är det jag har försökt tolka fram. Jag har försökt vara tydlig i frågan.

I själva verket är det så att inom staden finns det olika förvaltningsformer och olika sekretessuppgifter som våra nämnder och styrelser har att förhålla sig till. Det är enligt den lagstiftning som finns, och det gäller hela sektorn rakt igenom, inklusive bolagen.

Anförande nr 17

A n n M a r i E n g e l (V): Jag hör vad du säger, och jag tycker att det är lite konstigt att du säger att det inte finns några exempel på att lagen har använts så som jag sade. Det var just ett sådant exempel som gjorde att jag skrev denna interpellation, nämligen bostadsbolaget i Åkersberga som har vägrat lämna ut uppgifter med hänvisning till den här lagen, och kammarrätten har gett dem rätt. Nu är det överklagat. Det var därför jag blev orolig och tänkte: Är det nu så att det finns flera bostadsbolag i landet som har vägrat att ge ut uppgifter om hyresnivåer och så med hänvisning till den här lagen? Är det rätt eller fel? Därför ville jag försäkra mig om att det inte kommer att komma någonting sådant från Stockholms bostadsbolag.

Nu tror jag att du tillräckligt tydligt har sagt att så är det inte, det kommer inte att hänvisas till den här lagen, och alla bolagets affärer och ekonomi, förutom förstås sekretessärenden, kommer att vara helt öppna för allmänhet, för motparten inför förhandlingar och för medier. Det har du svarat ja på. Jag menar inte att du inte ska hänvisa till lagen utan att du kunde ha gjort det, och när nu en lag finns borde du ha kunnat svara med ett obetingat ja. Men nu har du gjort det muntligt, så får jag lita på att det blir så i fortsättningen.

§ 7 Interpellation om bevarande av loppmarknader på Hötorget (nr 2012:10)

Anförande nr 18

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Fru ordförande! Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 19

Å k e A s k e n s t e n (MP): Fru ordförande! Tack, Madeleine, för svaret. Bakgrunden är att det återigen är risk för att de populära loppmarknaderna försvinner från Hötorget. Förra gången det hände var våren 2002. Då stoppades ett tjänstemannaförslag. Nu är det nya diskussioner mellan fastighetskontoret och handlarna, och handlarna är mycket bekymrade. Det nuvarande beslutet innebär att avtalet upphör vid årsskiftet 2012/2013. Det är politikerna som avgör hur det blir därefter.

Nu verkar det tyvärr vara så att några har fått horn i sidan för de här loppmarknads-handlarna, som även kallas söndagshandlarna. Det är lite konstigt. Varför är man så angelägen att få bort dem? Det är en mycket populär institution. Loppis finns bara på söndagar. Men något konstigt är det med detta. Jag förstår inte att borgarrådet inte kan instämna i att det är en så väl fungerande turistattraktion, om inte annat och även en attraktion för stockholmarna, att det borde behållas bara av det skälet.

Sedan har den här loppmarknaden en stor ekonomisk betydelse för småföretagarna. Det borde inte vara oväsentligt det heller, Madeleine Sjöstedt. Det är av flera skäl som jag ser det viktigt att loppmarknaden får vara kvar. Jag har inte sett några starka skäl till att flytta den från Hötorget. Loppmarknaden innebär inte något problem för dem som vill köpa frukt, grönsaker och blommor på en söndag. Det finns massor av ställen i närheten där man kan göra det.

Jag har frågat om du anser att loppmarknaden ska vara kvar, och svaret är sådant att jag skulle vilja ha ett klagande. Du skriver att du hoppas att loppmarknaden kommer att vara kvar, men du glömde att skriva in ordet Hötorget. Det står inte. Då anar jag att det inte är av glömska. Jag hoppas att du inte vill att de ska tvångsflyttas till någon annan plats.

Anförande nr 20

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige! Det är positivt med all den handel som sker på våra torg, och därför har vi sett över ett antal torgplatser. Vi har fått nya torgplatser och så vidare under det här året. Vi vill ha mer handel på våra torg. Vi ska se över ytterligare ställen där man skulle kunna ha antikhandlare och loppishandlare i hela staden. Det finns många olika projekt.

Det här handlar om Hötorget. Det är två frågor samtidigt. Det ena är att det fanns en hyresgäst på Hötorget som hyrde ut i andra hand till dem som ville vara där. Detta är inte lagligt, utan det måste vara staden som gör det, därför att fastighetskontoret har återtagit mandatet att bestämma över vem som hyr på Hötorget. Det andra är att som handlare i staden betalar man en avgift för den handelsplats man har, och då har man tillgång till den även på söndagar, och därför måste vi erbjuda de handlare som är på Hötorget möjlighet att vara där på söndagar eller inte. De verkar som att några vill vara där men andra inte. Då står det helt fritt att ha loppis på resten av platserna. Det är det som sker i dag.

Det är inte mycket som har hänt från förra året till nu, det är ganska få av de ordinarie torghandlarna som vill vara där på söndagar. Däremot kan jag inte lova att det just är vissa handlare – loppmarknad förutsätter inte att det är handlare, utan det är lite mer improviserat – som är där i dag som ska vara kvar. Det övergår min horisont och säkert din också, Åke, att säga det. Det är viktigt att det går ordnat till på de här loppmarknaderna, att det är en verksamhet som man kan ta ansvar för.

Jag tror inte att du behöver känna någon oro kring detta. Ambitionen är att det ska finnas handel på Hötorget, att torghandlarna, de som vill vara där, ska kunna vara där men att det också ska finnas loppmarknad. Detta ska ske i ordnade former, och det är det vi håller på med i dag. Vid sidan av detta håller vi på med många andra platser där man ska kunna bedriva loppmarknad i framtiden, till exempel Åsö skolgård. Det kommer att finnas många platser framöver.

Ambitionen är inte att slänga ut väl fungerande lopphandlare, utan vi vill se att det blir en bra och rimlig situation på Hötorget.

Anförande nr 21

Åke Askén (MP): Det låter relativt hoppfullt, ni vill alltså ha loppmarknadshandlarna kvar. Men jag skulle vilja ha en kommentar från dig angående en undersökning som gjorts och som jag tycker är lite konstig och som tyder på att man aktivt arbetar för att bli av med loppis på Hötorget. Fastighetskontoret har ställt frågor i en enkät till grönsakshandlarna. De har fått frågan om de vill vara kvar på söndagar och fått beskedet att de i så fall inte behöver få en ökad kostnad för det. De får betala lika mycket för sju dagar som för sex dagar. Alltså är dag sju i princip gratis. Det är väldigt konstigt att man frågar på det sättet. Som man frågar får man svar.

Jag undrar varför man gör på det här sättet. Dessutom får det ekonomiska konsekvenser om det är så att loppmarknaden försvinner. Den drar in över en miljon kronor per år i alla fall. Frågan är om man får in de pengarna om det blir någonting annat.

Du skriver i ditt svar att det är viktigt att staden behandlar alla torghandlare lika, det är likabehandlingsprincipen. Det är sant, men det är det man inte gör i det här fallet, utan det är en klar negativ särbehandling av loppmarknadshandlarna. De ska bort därifrån och andra ska in och på andra villkor. De får söndagarna gratis, medan hyran har höjts mycket kraftigt för loppmarknadshandlarna. Det är vad som har inträffat.

Jag tycker att detta är negativ särbehandling. I alla fall vill jag ha en kommentar beträffande undersökningen. Är det rimligt att man bedriver sådana undersökningar, ställer ledande frågor och lägger in lockbeten i frågorna?

Anförande nr 22

Borgarrådet Sjöstedt (FP): Någon gång fick jag lära mig att om saker har olika förklaringar ska man söka den som verkar vara den mest förnuftiga, enklaste och mest banala. Så är det även i det här fallet. Man behöver inte hålla på att hitta en massa omvägar att det är negativ särbehandling och så vidare, för så är det inte alls.

Vad som förekommit kring Hötorget – och jag vill att du lyssnar, Åke, för jag sade detta även förra gången, men du verkar inte riktigt ha hört – att de som är där i dag betalar fullpris för sina platser. Vi fastställer vad en torgplats i Stockholm kostar, det gör vi här i fullmäktige när vi antar budgeten. Vi tar betalt för dem som driver handel på Hötorget, men de får inte använda det som sjunde dag därför att vi låter andra människor vara där. De måste behandlas på precis samma sätt som alla andra. Det måste vara lika regler över staden. Man kan inte särbehandla de handlare som betalar fullpris för att få vara på Hötorget. Det är inte så att de skulle få en sjunde dag gratis, de betalar en dag för mycket i dag. Jag är väldigt förvånad över att de inte har ställt till stora scener över detta. Det borde de ha gjort, tycker jag.

Det är skälet till att fastighetskontoret säger att det kommer att vara gratis. De betalar redan för den dagen, som de inte har rätt att utnyttja. Det är ganska konstigt egentligen.

Åke sade att loppmarknadshandlarna på Hötorget är negativt särbehandlade. Men de är inte på något sätt negativt särbehandlade. Vi måste ha lika regler över staden, och jag lovar att vi kommer att se till att det ska finnas platser för loppishandlarna i framtiden också. Däremot kan jag inte säga att det just är den här och den där loppishandlaren som får vara någonstans, utan det ska ske under ordnade former. Det är viktigt att hålla isär saker och ting. När du, Åke, pratar om marknaden, att det är försäljare som bedriver loppis, är det i en mening i kommersiell inriktning. När vi i vanliga fall pratar om loppmarknad pratar vi om det som är icke-kommersiell så kallad bakluckeloppis; alla kan öppna bilens baklucka och sälja grejor, vilket jag tycker är jättebra. Men det är inte det vad det handlar om här. Det är mer kommersiellt inriktad marknad, och då måste man också ha kommersiellt inriktade villkor för det. Det är det vi försöker hitta, och jag tror inte att förändringen kommer att bli så förfärligt stor.

Anförande nr 23

Å k e A s k e n s t e n (MP): Du behöver inte tala om att det inte är du som bestämmer vilka loppmarknadshandlare som vill vara kvar på Hötorget. Min uppfattning är att de vill vara kvar och att de är väldigt ledsna över den behandling de har utsatts för. De tycker klart och tydligt att de är negativt särbehandlade. Det tycker jag också.

Nu hoppas jag verkligen att ni gör en ansträngning och visar att det finns en politisk vilja. Det verkar ni sakna, det blir byråkratiskt och formellt. Vi kan naturligtvis ha olika uppfattning om negativ och positiv särbehandling och så vidare, och jag anser att det här är fråga om negativ särbehandling.

Anförande nr 24

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige! Om det anses byråkratiskt och formellt att människor betalar för en tjänst, erlägger en avgift för någonting som vi i staden säger att de ska betala men inte får utnyttja den tjänsten då må det så vara att jag är både byråkratisk och formell. Jag tycker att det är bra.

§ 10 Interpellation om servicehusens framtid och ombyggnadskraven (nr 2012:17)

Anförande nr 25

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 26

E i v o r K a r l s s o n (MP): Jag tackar för svaret på interpellationen. Det handlar om vad som ska hända med servicehusen. En fråga från mig var: Kan du klargöra varför antalet tomma platser på servicehusen ökat till 250? Svaret var att under 2011 fick 834 plats i servicehus, varav 21 efter överklaganden. Men det står alltså 250 tomma platser i servicehusen. Kan det bero på det som står i din svarstext om att ett samarbete kommer att klarlägga vilka enheter som bör rustas upp för att möta framtida behov och Arbetsmiljöverkets krav?

Då kan man dra slutsatsen att så länge det inte är bestämt vad som ska hända med de här platserna vill man inte låta äldre flytta in för att de inte ska behöva flytta en gång till. Det behöver inte vara så att de äldre inte vill bo i servicehus, utan servicehusens framtid är inte avgjord. Det skulle vara ekonomiskt fördelaktigt för staden om det inte flyttar in fler på servicehusen. Vi vet också att trygghetsboenden blir för dyra för flertalet äldre som har låg pension. Men vad händer med de äldre som inte vill bo kvar hemma? Där behövs verkligen servicehusen.

Ytterst kan det också handla om det som står i texten när det gäller att platserna i servicehusen har minskat. Det står: Orsaken till detta är dels den stora satsning som gjorts på utvidgning av den befintliga hemtjänsten, dels att vi inte i dag har tillgång till mer avancerad hemsjukvård eller sjukvård i hemmet. Tiden för boende i vård- och omsorgsboenden tenderar att bli allt kortare. Nu undersöker förvaltningen om kontraktsskrivning kan förenklas och färdigmöblerade lägenheter erbjudas.

Innebär inte den styrningen i klartext att de äldre kommer in så sent för vård att de inte behöver egna möbler, de lever inte så länge, ca 10 månader när det gäller somatisk vård just nu och ca 20 månader vid demenssjukdom?

Vidare handlar det om information, eller brist på information, om att det finns tomma platser på servicehus. Det kan ske genom biståndshandläggare, står det. Men vad ska biståndshandläggaren informera om med sin strama budget och hårda prioritering? Det står att de äldre även kan ringa Äldre direkt, eller så kan man gå in på webben för Stockholms stad. Men det är ingen lätt målgrupp att nå via moderna medier, av flera skäl.

Jag ser med stor oro på den här utvecklingen. Jag tolkar det uttryckligen så att flertalet ska bo kvar hemma så länge som möjligt, till ca 10 månader före sin död, som en sparåtgärd. Var finns valfriheten? Vad är en skälig levnadsnivå när krafterna sviktar och yrseln, rädslan och ensamheten tar till?

Anförande nr 27

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Tack, Eivor, för interpellationen. Det har varit mycket diskussioner i många år kring servicehusen och deras framtid. Som jag försöker beskriva i mitt svar på dina frågor tycker vi ändå att det kanske inte

finns ett svar, utan det finns flera svar i olika sammanhang. Det är väldigt många olika skäl till att det i dag är färre personer som beviljas plats eller söker plats på servicehus. Det här hänger delvis ihop med att det finns färre äldre äldre. Det är alltså färre äldre som i dagsläget söker plats, och det hänger ihop med att alltmer av vård och omsorg går att lösa i den egna bostaden.

Det viktigaste för politiken är att se till att den äldre med sina önskemål är den som har mest inflytande i sammanhanget. Har man möjlighet att bo kvar hemma är det så att de allra flesta vill det. Men det finns en kategori personer som upplever ensamheten och otryggheten i att vara hemma som ett tillräckligt skäl till att söka sig till ett boende där det bor flera personer i samma ålder. Det är någonting som vi har lagt in i riktlinjerna under förra perioden, vi har sett till att stadsdelarna ska se det som ett skäl att faktiskt bevilja en plats på servicehus. Oron i sig kan vara ett skäl i dag till att bli placerad på ett servicehus.

Det finns dock icke-biståndsbedömda alternativ som naturligtvis många väljer. Vi hade en ganska kraftig uppgång i maj/juni, efter information om trygghetsboenden, på antalet sökande dit. Flera hundra fler som har ställt sig i kön för framtida trygghetsboende. Vi ser hur boendena skiljer sig åt även prismässigt. Vi har i dag hyresnivåer från 4 000 kronor och uppåt. De nyproducerade trygghetsboendena blir naturligtvis dyrare. Men det finns en palett av olika alternativ som också spelar in på antalet som söker sig till servicehus.

Servicehusen kom i en tid historiskt då vi hade svårt med anpassade bostäder och man inte kunde lösa mycket av vård och omsorg i den boendes egna hem. I dagsläget löser man mycket med hemtjänst, med de larmfunktioner som finns. Som sagt måste det vara den äldres trygghet som ligger i fokus när man beviljar eller avslår bistånd.

Anförande nr 28

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, kommunfullmäktige! Det här är en fråga som kommer upp ständigt, och den kommer att komma upp under resten av mandatperioden också, frågan om hur våra äldre ska ha det i den här staden.

Joakim säger att det är uppgång i sökande till trygghetsboenden. Men visst är det så att den som är multisjuk, nästan 90 år, inte söker sig till trygghetsboende. Trygghetsboende kanske anlitas av sådana som jag, 50 plus, och som börjar oro sig över vad som ska hända när de blir pensionärer. Var ska jag bo, vilken hjälp ska jag få? Det är fortfarande alltså relativt unga friska pensionärer som kan göra det valet.

Du har sagt och nämnde här, Joakim, att redan oron räcker för att man ska bli biståndsbedömd till ett servicehus eller till ett äldreboende. Men verksamhetsberättelsen för äldrenämnden visar att det är oerhört många som får avslag på sina ansökningar. Du har själv sagt: Det är ju konstigt, vi har bestämt det i fullmäktige. Det verkar som att stadsdelarna inte riktigt har hört sammat detta. Det är viktigt att vi går vidare och ser till att biståndsbedömningen blir så sammahållen att man vid behov kan få plats på ett äldreboende.

Jag skulle vilja nämna några saker angående hemtjänsten. Vi kommer att behandla den frågan även under motionsblocket i dag. Jag fick ett nödrop i förra veckan från Norrmalm där man hade halverat tiden för en multisjuk kvinna, från 1½ timme på

morgonen till 45 minuter. Det är så det fungerar, Joakim. Du kan berätta hur många vackra historier som helst, men när det kommer till individen råkar de oerhört illa ut i den staden emellanåt. De som vi hör av, och som jag hör av, är inte de som kan höras själva, utan det är personalen eller anhöriga som måste vara språkrör för dem. Det tycker jag är oerhört tragiskt, Joakim.

Jag tycker att vi borde ta ett sammanhållet grepp om det här med äldreboenden i staden och börja titta på strategier för framtiden. Hur ska vi forma byggnaderna så att de håller för arbetsmiljökraven, håller kvaliteten för de äldre och byggs så att de äldre inte ska behöva flytta på sig hela tiden? Varför börjar vi inte titta på det så att vi om 20 år kan ha fastigheter som kan innehålla alla dessa former av äldreomsorg och där kanske personalen flyttar i stället för att de äldre behöver flytta? Den diskussionen finns inte, utan vi har en diskussion där du säger att det är bra, och Eivor och jag från vårt håll hör andra sanningar. Det tycker jag är synd.

Anförande nr 29

E i v o r K a r l s s o n (MP): Frågan är var de ska bo som inte vill bo hemma. Jag tycker att det verkar på borgarrådets svar på interpellationen att det är så bra att bo hemma så länge som möjligt. Man kommer att få hemsjukvård, och man kommer att få hemtjänst och så vidare. Men alla vill inte bo hemma, och hur gör vi för att de ska få ett val också?

Jag tycker att ni måste marknadsföra servicehusen bättre om ni verkligen vill ha dem kvar. Gör ett hushållsutskick till alla över 65 år. Fråga om krafterna har börjat avta, liksom om sista tio månader eller kortare än så, tala om det står 250 tomma servicehusplatser och tala om att biståndsbedömningen gäller. Fråga om de är intresserade och tala om vad det finns för andra alternativ.

Sedan kan man fråga sig vad som är en skälig levnadsnivå. En äldre kvinna, 90 år, ville komma till ett vård- och omsorgsboende. Kommunen sade nej, förvaltningsrätten sade ja som tog hänsyn till hennes höga ålder och hälsoproblem samt bedömde att hjälpbehovet sannolikt skulle öka. De tyckte att det måste försäkras en skälig levnadsnivå. Då måste man utgå från: Vad är bäst för den äldre?

Anförande nr 30

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Ett problem när vi har debatter om äldreomsorgen, och det gäller inte bara här i salen utan generellt, är att alla pratar om allting samtidigt. Jag tror att vi måste bestämma oss för var vi är i debatten. Ska vi prata servicehus kanske vi inte ska prata om den multisjuka äldre som självklart över huvud taget inte ska vara föremål för ett servicehus. En multisjuk äldre bör rimligtvis få bo på ett vård- och omsorgsboende som är anpassat efter den sjukdomsbild som vederbörande har. Det är fel att diskutera den multisjuka, den som kanske har några få månader kvar i livet när vi diskuterar servicehusens framtid och valet av servicehus.

Vi har biståndsbedömda servicehus. Vi har icke biståndsbedömda trygghetsboenden, vi har möjligheten att lösa det hela i hemmet för vederbörande, vi har möjlighet att ordna en hemtjänst som är anpassad efter individens nivå. Vi har möjligheter för de äldre att välja mellan olika utförare i dag inom hemtjänsten. I allt högre grad blir det bättre ur den enskildes synvinkel, men det innebär inte att vi glömmer bort dem som

inte kan välja, dem som inte har möjligheter att välja, dem som är multisjuka. Men det är inte riktigt den kategorin som den här interpellationen handlar om. Här handlar det om servicehus. På servicehusen är det personer som naturligtvis i samtal med biståndsbedömarna resonerar kring vad man helst skulle vilja. Vill man bo hemma? Kan vi lösa det i hemmet är jag helt övertygad om att de allra flesta faktiskt väljer den varianten.

Fortfarande är det en kategori personer som känner otryggheten i att bo hemma och inte känner sig nöjda med att det kommer hemtjänst ett antal timmar per dag. De personerna har vi ändrat riktlinjerna för, de är i dag innefattade i möjligheten att bli beviljade servicehus, och så var det inte tidigare under er period. Vi ändrade det. Men det är färre i dag som söker platser på servicehus, och det vill Eivor Karlsson ändra på genom att se till att alla informeras om servicehusens förträfflighet. Låt mig då erinra om att det finns ett problem om vi på något sätt skulle fylla alla de platser som Eivor Karlsson vill omedelbart. Det finns boenden som är helt utdömda av Arbetsmiljöverket, och vi skulle skapa en flyttkarusell, som en annan interpellation kommer att handla om. Det är ett betydligt större problem som Miljöpartiet inte, tror jag, vill ta ansvar för.

Anförande nr 31

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Jag är lite orolig för den snäva bedömningen och de avslag som en del får på sin ansökan. Jag vill gärna veta hur många det är och hur hård bedömningen är av dem som söker. Sedan måste man dra dem in i rättssystemet, och det känns väldigt otryggt för mig.

Jag skulle vilja veta lite mer om den frågan. Hur ser det ut?

Anförande nr 32

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, kommunfullmäktige! Du kan, Joakim, visserligen ha synpunkter på vad vi tar upp här i debatten. Men problemet uppstår när den multisjuka bor hemma med hemtjänst, är senildement, kan inte uttrycka sig själv och som borde bo på ett vård- och omsorgsboende. Det handlar om att en del multisjuka bor på servicehus. Det är det som är orsaken till att vi pratar äldreomsorg på det sätt vi gör. Någonstans fattas strategin för hur vi vill se framtidens äldreomsorg.

Vad det har handlat om för er under hela mandatperioden är att bara lägga ut så många som möjligt i privata händer så blir det bra, i stället för att prata strategi och innehåll för äldreomsorgen. Den diskussionen fattas. Därför talar vi så ofta om äldreomsorgen, oavsett vad du har för synpunkter på det.

Anförande nr 33

Å k e A s k e n s t e n (MP): Fru ordförande! Det där med multisjuka, Joakim Larsson, är väl verkligen någonting som kan diskuteras. Som jag uppfattar det är innebörden av ordet att man har mer än en sjukdom, alltså flera sjukdomar. Det är massor av stockholmare som är multisjuka och finns på servicehus, många finns hemma också för den delen. Man ska inte nödvändigtvis på något slags långvård därför att man är multisjuk. Men det vore väldigt bra för en del multisjuka att komma in på ett servicehus. Det är oerhört svårt därför att biståndsbedömningen är så hård

Du säger att oro och otrygghet är någonting som ska beaktas. Är det verkligen så? Vad jag förstår är det inte så. Många får nej. Jag tycker att du som ansvarigt borgarråd borde göra någonting åt detta, tala om vad som gäller. När du säger att oro och otrygghet ska vara ett starkt skäl kanske du ska vidarebefordra till personalen, till biståndsbedömarna så att de vet det.

Du hänvisar till internet, att man ska kolla på webbsidor och så, men många av de människor som är aktuella i det här sammanhanget inte har någon dator, de kanske inte har någon som kan hjälpa till med detta. De vet inte om detta. Marknadsföringen måste bli mer inriktad på den traditionella vägen så att folk får veta att det finns 250 platser och att det finns möjlighet att söka. Det gäller att du kan få en plats om du är otrygg eller om du har andra problem, ensamhet räcker också enligt borgarrådet. Men det får man inte veta. Nära 400 personer fick avslag år 2011, och 250 platser är lediga. Jag tycker att detta vittnar om en viss brist på generositet.

Anförande nr 34

E i v o r K a r l s s o n (MP): Jag sade inte att vi ska fylla servicehusen, jag sade att ni måste marknadsföra servicehusen bättre genom hushållsutskick, tala om att det fortfarande är 250 tomma platser på servicehusen, biståndsbedömningen gäller, fråga om de är intresserade, tala om vad det finns för alternativ annars. I en kommande interpellation tas upp hanteringen för att komma in på vård- och omsorgsboende. Det är inte lätt att kvala in där.

Anförande nr 35

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Åke Askenstens talade i sitt inlägg om långvård. Jag minns en tid då vi hade långvård. Det är skönt att en lång tid har förlöpt sedan långvården försvann som begrepp; i dagsläget ser man inte alls på omsorgen på det sätt som man gjorde för ett, gudskelov, stort antal år sedan. I dag ser man individen, och jag tror att det är viktigt att man har det perspektivet under hela omsorgsperioden.

Nej, det är inte så att jag tycker att diskussionen ska handla om multisjuka generellt, men vad jag vill påvisa är att vi i dag har ett system inom äldreomsorgen som innebär att vi har professionell vård och omsorg i olika delar av verksamheten, olika delar av det som erbjuds. Antingen kan man lösa väldigt mycket i hemmet eller så kan man lösa det på servicehusboenden och trygghetsboenden, eller delar av det. Är man i stort behov av vård och omsorg är vård- och omsorgsboende det enda alternativet, ofta. Vi går mot en tid då det blir allt fler dementa, allt fler blir äldre äldre, och med det följer många demenssjukdomar. Vi kommer att hamna i ett läge där vi behöver ha rejält utbyggd vård och omsorg i våra boenden.

Det innebär inte att vi kan komma från det faktum att i de fall man kan lösa omsorgen för den enskilde i hemmet känner sig allt fler trygga med det och vill välja att bo hemma. Vi kan inte så att säga ändra på det faktumet. Vi vet att 21 överklaganden ledde till bifall under föregående år. Vi vet att det fanns de som var missnöjda med de biståndsbeslut som fattades, men det är inte så enkelt som att säga att alla de 387, om jag minns rätt, avslag som fälldes gjorde att alla var missnöjda med beslutet. Man såg till att lösa den service som efterfrågades för den enskilde i hemmet eller på ett annat sätt.

Man måste titta på överklagandena och analysera de domar som fälls, men det är inte bara svart eller vitt som ni försöker få det till i den här diskussionen.

Strategin fattas inte alls, Mirja. Vi har en vårdkedja som det är viktigt att hålla sig till och se till att det finns öppningar för de äldre att komma in i ett boende motsvarande det läge de befinner sig i. Den äldre måste alltid få den vård och omsorg som man vill och som gör att man känner sig trygg. Det är det som måste styra, inte någonting annat.

Anförande nr 36

S t e f a n N i l s s o n (MP): Jag vill bara säga några ord om servicehusens framtid. Från vår sida, Miljöpartiet, tycker vi att det är viktigt att servicehus finns kvar som en särskild boendeform utöver vård- och omsorgsboende och trygghetsboende. Det behövs en mellanform. Det faktum att ni på den borgerliga sidan numera också säger, och vi har ett beslut på det i fullmäktige, att även känslan av otrygghet och ensamhet ska vägas in vid biståndsbedömningen talar för att vi behöver servicehus också. Vård- och omsorgsboende är till för dem som är nedsatta funktionsmässigt fysiskt sett eller dementa. Men ska man dessutom kunna få en plats på ett äldreboende, biståndsbedömt sådant, på grund av otrygghet och ensamhet, alltså subjektiv känsla, är konsekvensen att vi behöver servicehus som en mellanform där hjälpinsatserna inte är lika stora som på vård- och omsorgsboenden.

Det faktum att biståndsbedömningarna nu är så strikta, som ni är ansvariga för, är skälet till att det kanske är lite mindre efterfrågan på servicehus. Men det är likafullt så att det finns ett behov av servicehus, och det finns en efterfrågan, men man gör så snäva bedömningar.

Jag hoppas att ni så småningom kommer fram till att vi måste ha servicehus som en mellanform. Jag vill gärna höra din kommentar på det, Joakim.

Anförande nr 37

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, kommunfullmäktige! Jag tänker inte ställa några frågor, utan jag försöker svara när Joakim säger att jag inte ser någon strategi.

Det som jag tycker fattas i våra diskussioner är: Hur bygger vi fastigheter för framtidens behov, för framtidens äldre? Det kanske är så att jag bara har sju år kvar, med lite otur, tills jag hamnar där. Kan vi planera för byggnader som innehåller trygghetsboenden, som innehåller servicehusboende, som innehåller vård- och omsorgsboenden, som innehåller demensboenden och där den äldre behöver flytta så lite som möjligt och där alla andra kring den äldre får flytta? Det är den planeringen, en sådan strategi jag efterlyser. Hur formar vi fastigheter för framtidens äldreomsorg? De strategierna har jag inte hört från din sida. Jag däremot har en massa goda förslag i huvudet.

§ 11 Interpellation om dålig ventilation och radonproblem i skolor (nr 2012:9)

Anförande nr 38

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Fru ordförande! Det är första gången jag svarar på en interpellation, så jag hoppas att jag säger rätt när jag säger att jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 39

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Tack för svaret! Jag skrev den här interpellationen i mars efter att det hade kommit oroande rapporter om höga radonhalter och brister i ventilationen på skolorna i Stockholm. En ny rapport visade då att varannan privat skola och förskola i Stockholm inte visste hur mycket radon barnen utsattes för. Nästan var tredje skola hade fått anmärkning på ventilationen. Varje anmärkning är en för mycket eftersom det utgör en hälsorisk, sade en handläggare på miljöförvaltningen. Situationen har sett likadant ut i tre år, framkom det förra året då situationen beskrevs i Svenska Dagbladet. Då och som nu handlar det om att förbättra ventilationen eller utföra en radonutredning.

Det här är kostsamma åtgärder, så det kan vara en del av förklaringen till att det inte hänt så mycket. Då, 2011, framkom också att tjänstemännen inte ens visste om några fel faktiskt hade rättats till. Detta på grund av att det inte funnits tillräckligt med personal för att göra uppföljningar, något som är viktigt för att man ska kunna identifiera arbetet för inomhusmiljön.

En av mina frågor var: Anser du att lokaler bör inspekteras vad gäller radon och ventilation innan de godkänns för verksamheter med barn? Svaret blev: Förhöjda radongasvärden utgör ingen akut hälsorisk, och det är i de flesta fall möjligt att sänka radonhalterna. I väntan på större åtgärder kan verksamheten i många fall vidta enkla åtgärder, exempelvis utevistelse, att rum med höga halter inte används för undervisning etcetera.

Men det kan inte vara ett optimalt sätt att lösa frågan om dålig ventilation och radonproblem genom att barn och elever vistas ute eller trängs ihop i utrymmen, för då ökar belastningen på inomhusmiljön i de resterande lokalerna.

Jag skulle vilja ta upp ett mejl som jag har fått från en person som förefaller insatt i luftproblematiken. Han skrev att han hör till dem som länge påpekat för Sisab att de senaste decennierna har det underlåtit att utföra de åtgärder som krävs för att upprätthålla luftkvaliteten.

När det gäller anmärkningarna stämmer det att 36 procent har fått underkänt i OVK, men detta enligt ganska lågt satta minikrav. Enligt den stora kartläggning som gjordes för två år sedan av skolhusgruppen uppvisar 75 procent av skolorna problem med inneklimatet. Många av de privatskolor som har problem med inomhusklimatet har Sisab som hyresvärd. Trots påstötningar åtgärdar Sisab inte problemen.

Så långt mejlet. Instämmer du med det?

Anförande nr 40

Stellan Hamrin (V): Fru ordförande! Majoriteten brukar hävda att privat skola och omsorg är bättre än kommunal. Vi menar att det är fel och att det inte finns några belegg över huvud taget för att det är sant. Det är i det sammanhanget rätt intressant att notera att ventilationen i varje fall i privata skolor och omsorgsanordningar är dubbelt så dålig som i de kommunala. Självfallet måste de här problemen åtgärdas, inom både privat och kommunal omsorg.

Det här är illa, för det är antagligen ännu värre än vad som framgår. I en väldigt stor undersökning som förvaltningen gjorde om sjuka hus innan du, Pär, tillträdde och tyvärr har lagts på hyllan – man skulle kunna ha gjort någonting – konstaterades att 50 procent av alla godkända ventilationer i själva verket var felaktiga. Det var så många att det var ganska uppenbart att det var någon form av fusk förknippat med det, för så stora fel kan knappast uppstå på annat sätt. Ventilationen är alltså mycket sämre än vad man tror.

Det här är illa eftersom ventilation är viktig i sig, men när det förekommer gifter i miljön blir det ännu viktigare, alldeles nödvändigt, med en ordentlig ventilation. Därför är det illa att det faktiskt är så illa ställt som det tycks vara.

Vid en studie i Södra stationsområdet på 90-talet framkom att av 30 barnstugor var ungefär 30 procent behäftade med sjuka-hus-problem och även efter hela studieperioden och åtgärdsperioden fortfarande hade problem. Det visar ännu mer att man måste göra någonting år det här med ventilationen.

Det som jag ser som ett problem i ditt svar är att du tar lite för lätt på det. Det går för långsamt framåt. Det här måste åtgärdas betydligt kvickare eftersom jag tror att problemet är större än vad man egentligen inser.

Du säger att det inte är någon akut risk, och det är det kanske inte om radon och andra gifter bara funnits i just den här miljön. Men så är det inte. De här gifterna och andra sammanhängande problem finns på många ställen i miljön som vi träffar på, både dag och natt. De nivåer som är satta är satta med hänsyn till att det finns problem inom andra områden också. Dessutom är det så, men det vet du säkert bättre, att EU har infört någon form av gränsvärde på 100 vad gäller radon, och inte 200 som vi har. Det tyder i varje fall på att problemet är ganska allvarligt.

Vi skulle hoppas att åtgärderna åtminstone för ventilationen sker snabbare än vad som verkar vara målet just nu.

Anförande nr 41

Borgarrådet Ankersjö (C): Ja, till att börja med vill jag bara säga att det är bra att titta på vad radon är för någonting. Radon i sig är inte farligt, utan det är sönderfallet av radon som är farligt, och det är farligt, det ska man inte sticka under stol med. Det kan framför allt ge upphov till lungcancer när det finns rökare närvarande eller man är rökare själv.

Miljöförvaltningen gör den här tillsynen i enlighet med miljöbalken i skolor och förskolor och arbetar förstås också med att höja kunskapsnivån, inte bara gentemot förskolorna och skolorna själva utan också i samhället genom de rapporter de bland

annat lägger fram för nämnden. De som sitter i nämnden får information om det löpande.

När det gäller gränsvärden har vi i Sverige gränsvärdet 200 bequerel per kubikmeter luft, och det gäller i bostäder. WHO har sagt att man gärna ser 100 bequerel per kubikmeter i bostäder, men de har också sagt att man, eftersom det skiljer sig så mycket från land till land beroende på vad det är för markförhållanden, i andra länder som Sverige kan ha högre. De har sagt max 300 bequerel per kubikmeter, och vi har 200 i Sverige, och fortfarande pratar vi om bostäder.

När det gäller arbetsplatser har Arbetsmiljöverket sagt att gränsvärdet ska vara 400 bequerel per kubikmeter luft. I Stockholms stad vidhåller vi 200 bequerel per kubikmeter luft för skolor och förskolor. Den tillsyn som vi har är intensifierad. Man har lyft ur den från den periodiskt återkommande tillsynen i skolor och förskolor och driver den separat i stället. Man har också sagt när det gäller ventilation att efter 2012 ska alla skolor och förskolor samt gymnasier ha blivit inspekterade bland annat med avseende på ventilation.

Det finns också ett taxeförslag som miljö- och hälsovårdsnämnden har tagit ställning till och där man vill intensifiera tillsynen på förskolor, skolor och gymnasier från vart sjätte år till vart fjärde år i fortsättningen och ta betalt för detta.

Som mål vad gäller tillsynen har man i de skolor, förskolor och lokaler där radon ännu inte har mätts att radon ska ha mätts senast under mätsäsongen nu i vinter. Man mäter radon under vinterhalvåret för att få ett tillförlitligt resultat. De som inte har okej halter ska få lite tid på sig att se till att fixa till det. Senast år 2015, med marginaler, ska alla skolor och förskolor uppfylla riktvärdet.

När det sedan gäller att godkänna lokaler på förhand har vi samtidigt bekymret med att vi har ont om lokaler för skolor och förskolor i Stockholm. Det här är miljöförvaltningens bedömning – man gör rimlighetsbedömningar enligt miljöbalken – och där säger man att det är bättre i så fall att vidta åtgärder om det visar sig att det finns risk för förhöjda radonhalter. Det åtgärds paket som miljöförvaltningen har för de här sakerna är väldigt kraftfullt. Det yttersta är att man kan, om det behövs, stänga ned verksamheten.

Anförande nr 42

E i v o r K a r l s s o n (MP): Jag läste den 7 juli i år i Stockholms Fria Tidning att luften i en skola i Älvsjö var en hälsofara. Staden kan tvingas betala 800 000 kronor om man inte förbättrar luften i skolan i Älvsjö. När Arbetsmiljöverket gjorde en inspektion i skolan i februari konstaterades att ventilationen var så dålig att den var en hälsofara för barn och personal. Vid granskningen upptäcktes att några filter var igensatta av damm och smuts. De anställda hade klagat på dålig inomhusmiljö i flera år utan att något hänt. Senast den 20 augusti 2013 måste allting vara åtgärdat. Men det förefaller finnas en hel del problem både med radon och med ventilation. I mars i år läste jag i Östermalms Nytt att många skolor inte har mätt radonet. I juni i år stod det i DN Stockholm om krav på arbetsmiljön i förskolor, bland annat anpassad bullerdämpning och undermålig ventilation.

Kan det vara så att de som tidigare varit ansvariga för miljö- och energifrågor inte tillräckligt sett till att de upphandlade driftentreprenörerna utförde de åtgärder som ingick i avtalet och som staden har betalat för? Detta bör i så fall ha varit ett väldigt lukrativt avtal för de upphandlande entreprenörerna. Sådant kan, och har förekommit, förekomma i även andra upphandlade verksamheter.

Har du koll på hur upphandlingarna går till, Pär Ankersjö?

Anförande nr 43

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Som svar på din fråga, Eivor, kan jag säga att det inte är hur upphandlingen går till, vem som gör vad och hur man gör saker och ting som är väsentligt när det gäller mitt område som ordförande för miljö- och hälso-skyddsnämnden och den tillsyn som sker, utan hur man lever upp till lagstiftningen. Det är det som miljöförvaltningen ska tillse. Som jag sade tidigare finns det nu en plan för detta, senast den här vintern ska samtliga lokaler vara mätta. Där det finns överträdelser ska man få tid på sig att fixa det hela. När man gör det finns det naturligtvis olika sätt att göra det på, och det är förstås olika kostsamt.

Det första man gör när man tar bort radon är att avlägsna källan, om det går. I andra hand ska man utestänga radonet med olika tekniska metoder. För det tredje ska man stänga ut radonkoncentrationer med ventilation. Det är den åtgärdstrappa som finns.

När det gäller vilka åtgärder man kan vidta mot dem som mot förmodan inte lever upp till detta är det vite och som en sista åtgärd, men så långt brukar det inte gå, stänger man ned verksamheten. Vi har en tradition när det gäller tillsyn i Sverige att vi har egenkontroll. Jag är en stark anhängare av den tillsynstraditionen. Det innebär att de som finns på skolan ska ha kompetensen att dels ha rutiner för att mäta, dels veta hur man ska hantera mätresultaten och göra någonting åt det vid behov. Som ett led i detta upptäcker man ibland överträdelser, överskridanden, och det väsentliga är att hantera dessa överskridanden, inte att de uppkommer. För att vara på den säkra sidan finns det en målsättning att senast den kommande vintern ska alla mätningarna vara gjorda överallt.

Anförande nr 44

J a n V a l e s k o g (S): Vi fick höra redovisningar kring radonfrågan och hur miljöförvaltningen arbetar med tillsynen. Det här är ständigt återkommande problem i skolorna, både kommunala och privata skolor. Vi hörde tidigare att det är en betydligt större andel privata skolor som har problem med ventilationen. Radonfrågan är ett stort problem, och där dominerar de privata skolorna helt. Men jag undrar hur borgarrådet anser att förvaltningen agerar och kan arbeta för att få en verklig förändring till stånd. Det är fastighetsägarna som har ansvaret för ventilationen i de privata skolorna. Vi har Sisab som fastighetsförvaltare åt stadens skolor, där problemen är mindre, men de finns. Det tar väldigt lång tid i en del skolor innan det händer någonting.

Hur ser borgarrådet på processen, dels när det gäller de kommunala skolorna och Sisab å ena sidan och å andra sidan de privata skolorna som utgör ett betydligt större problem när det gäller att ordna det här med den bristfälliga ventilationen som är, som flera här har beskrivit, ett allvarligt hälsoproblem samt bidrar starkt till att

eleverna lär sig sämre? Eleverna är trötta när luften är dålig och koncentrationen betydligt sämre. Det är på det sättet självklart också en skolpolitisk fråga också.

Det vore intressant att höra hur borgarrådet bedömer förvaltningens arbete med att under överskådlig tid få det här ordnat genom sitt tillsynsarbete.

Anförande nr 45

S t e l l a n H a m r i n (V): Jag ska bara peka på två grundläggande frågor som Pär kan fundera på framöver. När man kräver mer ventilation beror det inte så sällan på att man uppmäter för höga gifthalter av olika slag. Men det är oftast inte ventilationen det är fel på, utan det är faktiskt att det produceras gifter som måste åtgärdas. Man löser inte det problemet med förbättrad ventilation.

Med anledning av det som Eivor sade ska jag upprepa det jag sade tidigare: I den här undersökningen av sjuka hus, som det i och för sig inte har gjorts någonting med, tittade man på ventilationen och upptäckte att i 50 procent av alla fall med godkänd ventilation var ventilationen undermålig. Det räckte inte att skapa godkänd ventilation. Det är ett så högt tal att det måste vara någon form av systematiskt fusk som alltså inte upptäcks enligt de system och återkommande inspektioner som vi har i dag. För att lösa det problemet måste man nog hitta någon ny metod för att komma till rätta med problemet att vi har godkända ventilationssystem som egentligen är undermåliga.

Anförande nr 46

Borgarrådet A n k e r s j ö (C): Jag fick en fråga från Jan Valeskog om hur jag tycker att förvaltningen, och då antar att han menar den förvaltning jag har ansvar för, miljöförvaltningen, sköter detta. Jag tycker att de sköter det här alldeles utmärkt. De gör det genom att de dels gör den tillsyn de ska göra, dels följer den tillsynstradition vi har i Sverige, att vi baserar mycket på egenkontroll. Syftet är att det ska finnas kompetens på plats. Vi har inte den traditionen i Sverige att vi gör överraskningsräder och bötfäller till höger och vänster, utan vi vill se till att man själv har kompetensen på plats. Är det däremot så att någon missköter sig flera gånger och inte gör det miljöförvaltningen säger då blir det lite hårdare ton. Då kan det bli både böter och att verksamhet förbjuds på plats. Oftast är miljöförvaltningen så pass duktig att man lyckas få det att funka på ett mycket tidigare stadium.

När det gäller tillsynen av ventilation, radon, livsmedel och annat tycker jag att man är så duktig på det i Stockholm att det fungerar på ett bra sätt. Det innebär också att när man någon gång ser mätresultat om förhöjda halter, oavsett om det handlar om radon eller något julbord där det finns bakterier och sådant, blir det alltid stora nyheter och folk blir oroliga. Men den viktiga uppföljningen av detta är att då vidtar ett stort arbete för att se till att det fungerar i fortsättningen. Ofta brukar det vara så.

§ 12 Interpellation om oberoende granskning av den misslyckade upphandlingen av IT (nr 2012:12)

Anförande nr 47

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 48

A n n M a r i E n g e l (V): Fru ordförande! Det är inte första gången, Sten, som vi har en dialog om detta. Jag har frågat ganska många gånger, och jag tycker att det är lite obegripligt att stadens ledning tar så lätt på den här frågan. Det handlar ju om någonting som är oerhört väsentligt för alla våra användare i staden. Det är nästan den största upphandling vi har gjort. Det är väl 550 miljoner under fem år, och det kan förlängas till ytterligare nio. Jag tycker att det vore naturligt att man gjorde en mycket grundlig uppföljning och granskning. Så är det inte. Nio år i datavärlden är otroligt långt.

Det har förekommit många granskningar i medier, inte alls i Computer Sweden, som jag nämnt. Det har varit i Dagens Samhälle, i dagstidningar, och det har framförts väldigt mycket kritik. Viktigare än i medierna är all den interna kritik som har kommit ifrån våra förvaltningar och bolag och inte minst från oss i fullmäktige. Vi från Vänsterpartiet ställde en fråga i många förvaltningar, och alla svarade: För oss har det blivit både dyrare och sämre men kanske bra för någon annan.

Jag tycker att det ger en hel del att fundera på därför att det är en väldigt stor och viktig fråga, inte minst för skolorna. De frågor som jag ställt tycker jag inte att jag har fått något svar på. Vilka slutsatser drar stadens ledning? Ja, det är att man ska vara försiktig med förhastade slutsatser. Det är det svar jag får. När kommer vi att få del av en oberoende utvärdering? Ja, det ska påbörjas 2012. När det ska avslutas vet vi inte.

Vad har vi för möjligheter att driva för krav? Nej, vi följer utvecklingen. Här framgår att inloggningstiden är i genomsnitt tre minuter, vilket är otroligt lång. Jag vet att det inte står i avtalet hur lång inloggningstiden ska vara. Det var ett av våra bolag som ställde den frågan och fick svaret att det inte finns i avtalet. Den kan bli hur lång som helst. För dem blev det ungefär 30 gånger längre än vad den hade varit tidigare.

Vidare frågade jag om man har möjligheter att dra sig ur, och det har man alltså inte. Det är påbud från staden.

Jag tycker att det är anmärkningsvärt att man gör denna jätteupphandling utan någon föregående konsekvensanalys. Det gjordes en utredning, det skulle vara bra för staden om man samordnade det här, men den utredningen sade inte att detta skulle outsourcas till Göteborg.

Jag tycker att det är ett ganska tråkigt svar, jag tycker att vi verkligen ska ta på allvar alla de problem som folk har fått uppleva. Först hette det att det var barnsjukdomar, det skulle bli bättre. En del saker har kanske blivit bättre, men det är fortfarande väldigt mycket problem, och jag undrar: När får vi se den här oberoende granskningen av upphandlingen?

Anförande nr 49

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Det är alldeles riktigt att vi har pratat om det här några gånger. Först vill jag säga att Ann Mari Engel redan i sin rubrik drar slutsatsen att det är en misslyckad upphandling. Den slutsatsen tänker jag verkligen inte ta. Jag vill säga att det var en nödvändig upphandling. Ingen ledning för staden som tar långsiktigt ansvar kunde fortsätta med den djungel som vi hade tidigare och där ingen kunde redovisa de samlade kostnaderna och systemets effektivitet.

Det är jättebra att medierna gör granskningar, men jag tror att man behöver göra djupare granskningar än vad medierna kan göra. Hade medierna gjort granskningar av vårt gamla system är jag helt övertygad om att det hade framkommit en hel del kritik även då. Det var verkligen inte någon drömtillvaro när det gäller stadens it-system.

Vi tar seriöst på detta. Det görs två utredningar som är oberoende, Price Waterhouse gör den ena utredningen, revisorerna den andra. På det sättet får vi en ordentlig genomlysning av det hela. Just för att det är en oberoende utredning kan jag inte säga vilket stoppdatum det blir, men vad vi behöver, Ann Mari Engel och alla andra, är ett underlag under 2013 för att kunna ta ställning till hur vi agerar 2014 när det här avtalet löper ut, om vi då ska göra förlängning med två år eller en ny upphandling. Det är de två alternativ som jag ser, det kanske finns ett tredje alternativ hos någon.

För att kunna fatta ett sådant seriöst beslut – det är en väldigt stor upphandling – måste vi ha underlagen och genomlysningarna under 2013, och det kommer vi att ha.

Sedan tror jag nog, när jag själv lyssnat av marken, att det har varit inkörningsproblem. Vi vet att en del skolor har varit väldigt kritiska, och det jobbar man särskilt med. En del har absurda inloggningstider, något som självklart inte är acceptabelt och som måste lösas.

Om jag uppfattar situationen rätt finns det inte lika mycket kritik i dag som det var för ett halvår sedan. Det fanns en del barnsjukdomar, och det är inte så konstigt. Jag vet att den här upphandlingen uppföljs med stort intresse både av andra kommuner, statliga myndigheter och av andra som precis som vi gjorde tidigare, känner att de inte riktigt har kontroll över hela sina it-system. Framför allt har man många olika plattformar inom sin organisation, vilket man inte finner bra.

Jag tror att Stockholms stad kommer att vara banbrytande, men vi har också fått ta på oss en del av inkörningsproblemen och barnsjukdomarna, men dem kommer man inte undan när man ska förändra ett stort administrativt system och it-system. Dem tvingas man nog genomleva hur man än reformerar.

Anförande nr 50

J a n V a l e s k o g (S): Det här är faktiskt en enormt stor fråga. Å ena sidan kan vi ha en debatt om huruvida det kan bli bättre och om betydelsen av att ha ett enhetligt system. Men det är själva upphandlingen som nu diskuteras som, som jag förstår, handlar om 5 miljarder på ett antal år. Det är enorma kostnader, var man än har fått de pengarna är någonting man kan fråga stadens finansborgarråd och fundera

över. Det har varit svårt att göra utvärderingar tidigare eftersom man inte visste, som det sades här, vad det kostade tidigare.

Det här är enormt mycket pengar. För att vara efterklok borde man kanske ha agerat i tid. Man räknar med en vinst på 50 miljoner av en kostnad på 5 miljarder. Det är ingen imponerande vinst. Dessutom visar det sig att av de här 300 personerna i it-personal som det skulle sparas in på är de flesta kvar. Jag har hört från skolorna är att de är otroligt förfärade över och missnöjda i första hand med att de har fått kostnadsökningar men inte bättre kvalitet. It-personalen har visserligen inte fått fler uppgifter, men i stället har lärare och studierektorer tagit över de här uppgifterna, så det är till och med så att de här väl behövliga lärarna för undervisning får ägna sig halva tiden var åt att utgöra it-support.

Den här vinsten på 50 miljoner av 5 miljarder är naturligtvis en jätteförlust, och enligt en redovisning i utbildningsnämnden handlar det i praktiken om 100 miljoner i ökade kostnader, och i de flesta fall har resultatet blivit sämre. I några fall var man mer nöjd, det ska jag också säga. Jag är rädd för att vi inte kommer någonvart med en revisorsgranskning med tanke på hur det har låtit hittills i alla fall. Jag vet inte om en konsultbyrå på stadens uppdrag under de här omständigheterna kommer att säga upphandlingen.

Bilden är ganska entydig att det var en förfärligt dålig upphandling, och man undrar i sitt stilla sinne, när det handlar om så stora belopp och det kostnadsmässigt har varit misslyckat: Vem tar ansvar för detta? Hur sköter vi upphandlingarna? Jag kan hålla med finansborgarrådet om att det är en stor poäng att ha ett gemensamt system som är lika över hela staden, men hur upphandlingen gick till och sköttes av staden är helt obegripligt. Hur kan det ha gått till på det viset? Det är enorma belopp. Det är ett jätteexperiment som har kostat skattebetalarna enormt mycket pengar.

Slutligen: Hur kan man, undrar jag, undvika att fortsätta med den här konsultbyrån i fråga med tanke på hur insyltad man är? Det kommer att vara omöjligt för staden, som jag ser det, att frånga Volvo IT. Man sitter i en rävsax.

Anförande nr 51

A n n M a r i E n g e l (V): Det är många som instämmer i den här kritiken, och därför vågar jag kalla den för misslyckad. Jag håller inte med Sten Nordin om att det var nödvändigt med en upphandling, men jag håller med om att det var nödvändigt med en samordning. Det var det som en utredning visade innan 2006. I Göteborg har man en ordentlig samordning, men det är kommunen som driver det.

Det visade sig att de som tog över hade inte en aning om hur det skulle användas. Jag vet inte hur många gånger jag själv har pratat med Volvo IT och försökt förklara att jag inte sitter i Stadshuset. Det är nästan omöjligt för dem att förstå att det finns fullmäktigeledamöter som har tillgång till fullmäktige utan att sitta här. De kan inte hjälpa en om man inte sitter här med en dator. Det var för övrigt ett exempel på hur alla gamla datorer skulle bort även om de vara ganska nya. Alla fick nya, efter tio månader drogs alla in. Alla som hade fått nya datorer, skolor som just hade köpt ny utrustning, fick kasta hela sin utrustning som drogs in och fick nya datorer från Volvo IT.

Därför undrar jag precis som Jan Valeskog: Hur ska man kunna säga upp det här avtalet? Man har gjort sig helt beroende av deras hårdvara. Det är så, för man får inte äga en dator längre om man arbetar i staden. Det är Volvo IT som äger dem. Man kan fundera på hur mycket resursslöseri det var.

Jag hoppas att man i den här granskningen och utvärderingen verkligen kommer att fråga våra användare. Det var det man missade att göra före upphandlingen. Det finns ganska många kritiska röster som kan vittna om att de har blivit tystade. Det här är ett prestigeprojekt för stadens ledning. Lärare och anställda på förvaltningar som har frågat har fått höra: Nu gäller det bara att gilla läget, nu är det gjort. Det får inte framföras någon kritik mot det. Tyvärr är det så, jag har skriftliga vittnesmål om det också. Det tycker jag är bedrövligt.

Jag undrar om den oberoende utomstående utredaren Price Waterhouse kommer att vända sig till användarna. Det är dem det handlar om sist och slutligen. Det är skattebetalarnas pengar, och det användarnas arbete. Det är de som i hög grad har blivit lidande av detta. Jag tycker att det är tråkigt att Sten Nordin och den politiska ledningen i staden tar så lätt på att det har kastats så mycket pengar i sjön som man inte har kontroll över, så många människor som har fått lägga så många arbetstimmar på detta. Vi behövde absolut göra någonting åt det system som var, men det var inte sagt att det skulle vara en upphandling och att det skulle outsourcas. Det är väldigt få människor som förstår att det är praktiskt att alla it-tekniker sitter i Göteborg när det handlar om dessa system.

Jag tycker att du, Sten, fortfarande är svaret skyldig. Hur kommer den här utvärderingen att gå till? Kommer våra brukare att tillfrågas?

Anförande nr 52

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag förutsätter att den analys som görs av Price Waterhouse som är ett stort företag med stora resurser och av vår egen revision går igenom även vad som har framkommit från förvaltningar och bolag. Ni har själva hänvisat till medier och debatt och kritik, så locket på har det verkligen inte varit fråga om. Det står självklart var och en fritt att uttrycka sin mening och göra sin bedömning. Däremot är det den här upphandlingen som gäller till 2014, och det får vi vara tydliga med, för så är det. Man kan inte göra upphandlingar om man tror att man kan kliva av dem efter ett halvår. Då skulle ingen lägga något anbud.

Jag är rätt övertygad om att om vi hade gjort en motsvarande operation i egen regi så hade kritiken i långa stycken varit densamma. Mycket bygger ju på två saker. Det ena är att man har varit van att råda själv, vilket många gånger är populärt. I en stor organisation är det inte alltid det effektivaste att varje förvaltning har sitt system. Det andra är att om man gör en ordentlig förändring är det många kostnader som kommer till ytan som kanske har tagits någon annanstans. På det sättet belastar det rätt enhet, men kostnaden kanske har tagits någon annanstans i organisationen. Det skulle ha kommit fram i en egenregiförändring, som vi tycks vara överens om hade varit ett minimum att göra.

Jag tycker att det är bra att upphandla sådana här saker, ta in den kompetens som finns på marknaden. Det handlar om stora pengar, och det handlar om kostnader som

det finns anledning att pressa. Den erfarenhet som vi har är att långsiktigt är upphandling främjande för kostnadskontroll, kostnadspress och effektivitet.

När det är sagt medger jag att det säkert finns inkörningsproblem, det finns saker att analysera i denna stora upphandling och för oss att ta ställning till det under 2013. Men jag tänker avvakta de genomlysningar som görs, och där är jag helt trygg med att det är två seriösa genomlysningar, dessutom fristående inte bara från mig utan fristående från varandra. Det är en styrka i det hela.

Anförande nr 53

A n n M a r i E n g e l (V): Jag undrar om man kan få ta del av direktiven till de här utredningarna. Vi vet att resultatet beror väldigt mycket på vilka direktiv man får, om det bara är den ekonomiska sidan man ska titta på eller på användarsidan. Det vore intressant att få se dem. Det hoppas jag att vi får göra.

Sedan tycker jag att det är intressant att du säger att upphandlingen gäller till 2014, annars är det ingen som lägger något bud. Men när det gäller en del andra problem som varit i staden är det så att om en upphandlare missköter sig avbryter man. Jag har inte sagt att vi ska göra det här. Jag menar bara principiellt, man måste kunna göra det. Annars är staden i en ganska dålig sits. Vi ska betala dessa 550 miljoner om året i fem år oavsett om de sköter sig eller inte. Man måste väl ändå som köpare ha möjligheten att granska och avbryta också.

Du säger att det var svårt att hitta kompetens på marknaden. Men det fanns ganska mycket kompetens i staden. Jag vet ganska många som informellt har sagt att de är lite ledsna över att ingen kompetens i staden togs till vara av dem som visste vad som behövdes, som hade jobbat med de här frågorna. Man gick helt förbi dem och skulle upphandla det någon annanstans. Man kan som sagt fundera på hur många timmar och mycket de här ska få kosta.

Jag kan inte säga att vi hade haft samma problem om vi hade haft det i egen regi. Det är möjligt men vi hade haft lite närmare till att titta på frågorna. Det är inte särskilt praktiskt att ha några som inte är fysiskt tillgängliga som handlägger detta, det kan alla vittna om. Men jag skulle vilja be att få titta på direktiven, för de kan inte vara hemliga. Jag hoppas att de innefattar ordentliga frågor till dem som är inblandade. Du säger att det inte har varit locket på, titta på medier.

Nej, locket på medier har inte SKL kunnat lägga, men det handlar om de egna anställda som har upplevt att det är locket på i den här frågan. Nu är det så här, det är ingen idé att kritisera det, det är beslutat och så här ska det vara. Jag tycker tvärtom att man skulle ha uppmuntrat alla att komma in med erfarenheter och synpunkter så fort som möjligt om man seriöst ville göra någonting bra av detta.

Jag kommer att fortsätta att följa frågan, för jag tycker att det är ganska skandalöst, och jag tycker att det verkar som att Stockholms stad har förlorat ganska mycket kompetens, tid och pengar och att det finns ett företag i Göteborg som i stället torde skratta hela vägen till banken.

Anförande nr 54

J a n V a l e s k o g (S): Jag kan också intyga att det nog har varit locket på så det räcker till i den här frågan. Det är naturligtvis ett demokratiskt problem. Problemet kanske inte, tycker jag, är att staden gör en upphandling på området, utan det är kompetensen hos dem som gör upphandlingen. Vi kan dra parallell till den stora upphandling som var aktuell inom landstinget om sjukvården. Där är det tio advokater på var sin sida som sitter och förhandlar när det är så stora pengar. Här har det varit ett gäng amatörer, om jag har förstått det hela rätt, som har hanterat den här frågan på 5 miljarder. Sedan har verkligen piskan gått, åtminstone på skolorna, att det här inte är någonting som man bråkar om eller har synpunkter på. Man har skakat på huvudet hela vägen. Det finns flera i salen som sitter i utbildningsnämnden och som vet att vi hade fullt sjå att få in uppgifterna till utbildningsnämnd men att vi ändå vid sittande möte lyckades få en redovisning av kostnaderna och kunde återremittera.

Det är klart att det här är en komplex och stor fråga där det finns rätt mycket åsikter om hur själva upphandlingen har gått till. Det är en stor risk i en stor stad, och det är mycket pengar, och då måste man verkligen se till att man har resurserna. Det är därför jag kommenterar ansvarsfrågorna. Hade det varit fråga om en liten kommun hade det här varit penetrerat på tvären och längden flera gånger vid det här laget, men här har vi inte kommit nästan någonstans.

Jag har fullt förtroende för revisorerna, men de har själva sagt är det svårt när man inte har haft koll på kostnaderna. En privat konsultfirma i all ära, men de gör det som beställaren vill. Så fristående är de inte.

Jag vill sluta med att ställa en fråga till finansborgarrådet: Är finansborgarrådets bedömning att det, om man skulle komma fram till att vi vill byta entreprenören Volvo IT om ett par år, är lättgörligt och möjligt? Vad är borgarrådets bedömning på den punkten?

Anförande nr 55

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Först måste jag uttrycka min förvåning över de svepande anklagelserna om att våra tjänstemän som skött upphandlingen är amatörer, om locket på, munkavle och den typen av anklagelser. Jag tycker att det går väldigt långt. Jag ser rätt allvarligt på det, måste jag säga. Jag vill hårt markera mot att någon från fullmäktiges talarstol kommer med den typen av anklagelser. Det får naturligtvis stå för en, jag vill bara markera att jag känner mig främmande för den typen av debatt.

Vi har självklart en möjlighet 2014, om vi bedömer så, att byta. Det här är ett stort system, en upphandling är mycket stor och omfattande. Det här kommer att gälla till 2014. Skulle det mot förmodan komma fram en utvärdering som säger att alltihop fungerar illa och kostar väldigt mycket pengar kan vi göra en ny upphandling 2014, vi är inte livegna på något sätt. Det är lite grann vitsen med en upphandling.

§ 13 Interpellation om hemliga utförsäljningar och regelverket i aktiebolagslagen om att verka för bolagets bästa och personligt ansvar (nr 2012:13)

Anförande nr 56

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 57

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det här är en interpellation som blev framställd på grund av de försäljningar som gjordes i våras. Vi har haft väldigt mycket grubblerier när det gäller de här försäljningarna, dels därför att de kom som hemligstämlade, direktören i respektive bostadsbolag ringde runt till styrelseledamöter angående de kommande ärendena. Jag som inte själv sitter i något bolag utan sitter i Stadshus AB och i koncernstyrelsen var helt oinformerad och därmed också oinformerad i ärendena om vad som skulle komma.

Interpellanten har fått ett svar från ansvarigt borgarråd att det här följer aktiebolagslagen och här är inga fel begångna. Det tar jag inte ställning till här och nu, men min fråga till ansvarigt borgarråd blir: Vad är brukligt i sådana här ärenden? Jag kan tycka att det är förvånande att man sitter i koncernstyrelsen och inte får någon vetskap om miljonförsäljningar av stadens bostadsinnehav.

Det kan inte ha gått någon förbi i den här salen att det är politiskt ganska intressant vad vi gör med vår allmännytta. Vi har från vår sida hävdat att vi ska bevara allmännyttan, och även bygga ut allmännyttan. Då går man och säljer bitar av allmännyttan i hemligstämlade ärenden över huvudet på de boende, över huvudet på oppositionen. Jag tycker inte att det är rätt sätt att driva en stad. Det ska vara konkurrensmässigt. Vi hörde precis i interpellationen innan där borgarrådet varmt vurmade för konkurrens och upphandling. Men när det gäller allmännyttan ska det göras upp i slutna rum bakom stängda dörrar för att man inte på något sätt ska kunna ta del av ärendena.

Jag förväntar mig i fortsättningen, Sten Nordin, att koncernstyrelsen ska vara informerad om sådana här ärenden.

Anförande nr 58

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Jag vill uttrycka min glädje över att Karin Wanngård nu ändå lämnar diskussionen om formalia, för där har vi visat att vi har följt gällande regelverk. Det har till och med varit hos rättsvårdande myndigheter som väldigt tydligt har markerat att man inte tänker ta upp det här, för man bedömer att det har inte begåtts några lagbrott. I den delen kan vi avsluta diskussionen, så bra. Sedan för jag gärna en politisk diskussion om det.

Karin Wanngård undrar vad koncernstyrelsens roll är. Fullmäktige ger ett uppdrag till bolagen, och det uppdraget har styrelserna enligt aktiebolagslagen att sköta. Därför är koncernstyrelsen inte inne i enskilda försäljningsärenden under tiden, utan det gör bolagen i enlighet med kommunfullmäktiges ägaruppdrag. Det ni kanske glömmer bort i diskussionen att här finns en extra säkerhetsventil som inte finns i privat bolag, och det är att det sedan går till kommunfullmäktige. Det är inte bolagsstyrelsen i Familjebostäder, Stockholmshem och Svenska Bostäder som är

sista instans, inte heller koncernstyrelsen, utan det är kommunfullmäktige, där oppositionen har all insyn och all möjlighet att driva debatt och föra debatt om det hela.

Det sker inte över huvudet på oppositionen, tvärtom sker det med all möjlighet för oppositionen att vara med och framföra både till kommunfullmäktige och till offentligheten sin bedömning om detta, om den tycker att det är bra eller fel att göra de här försäljningarna. Jag kan inte se att de senaste försäljningarna som i våras rörde upp dammet väldigt mycket även i en formaliadiskussion utöver den politiska diskussionen skiljer sig från tidigare försäljningar som vi har gjort. Jag tror inte att de skiljer sig från de försäljningar som har skett under socialdemokratiskt styre heller – det har skett försäljningar av bostäder under socialdemokratiskt styre också i Stockholm – utan jag tror att rutinerna är desamma.

Vi gör marknadsvärderingar. Så är det så, Karin Wanngård, och det brukar inte minst ni socialdemokrater vilja framhålla och säga att vi ska ställa ytterligare krav om vi säljer någonting. Det är någonting som ni gärna tar upp i debatten. Då måste man ha en förhandling. Vi har ställt ytterligare krav, vi har ställt krav till exempel på långsiktighet. Vi är inte beredda att sälja till en ägare som kanske behåller dem två tre år och sedan säljer vidare, utan vi har krav på långsiktighet. Gör man den typen av kvalifikationer har man inte en försäljning där man tar in högst bjudande. Jag är övertygad om att om vi skulle göra det skulle ni kritisera det hårt – med rätta.

Här har vi en mycket bra form för hur vi säljer och där vi ställer vissa kvalitativa krav, men köpesumman är utifrån en marknadsvärdering.

Anförande nr 59

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Frågan handlar mycket om vad som är brukligt och hur man ser på de demokratiska processerna. Det handlar också om synen på demokrati och om när vi ska få vetskap om försäljningarna. Det har inte gått någon förbi att vi motsätter oss försäljningar av allmännyttan. Det har inte gått någon förbi att vi anser att de som är boende i allmännyttan är de som har rätt att hävda om de vill vara kvar i allmännyttan, bo hos någon annan hyresvärd eller bilda bostadsrättsförening.

Vi tycker att man ska ställa krav på hyresvärdar. Vi tycker att det ska ställas krav på de privata hyresvärdar som verkar i Stockholm. Det är helt rätt. Men för den sakens skull behöver man inte sätta sig i slutna rum och göra upp om prisen. Man kan mycket väl gå ut på en marknad och fråga: Vad är ni beredda att betala för de här fastigheterna med de här förutsättningarna? I det privata näringslivet brukar det kallas för att man använder sig av letter of intent, alltså att man gör en åsiktsförklaring av vad det är man vill få ut av det bolag som man förhoppningsvis hade tänkt sig att köpa av. Detta skulle vi ha kunnat göra. Vi skulle ha kunnat vara delaktiga i processen, och vi skulle ha fått vetskap om den.

Jag tror, Sten Nordin, att du är orolig för att tala med oppositionen. Du är orolig för att i förväg informera, för då kan vi springa i väg och göra någonting annat. Men jag ska vara tydlig mot dig, Sten Nordin: Jag är beredd att ta ansvar för den här staden. Jag är beredd att ta ansvar för Stockholm och för stockholmarnas utveckling. Om

inte du tänker tala med det största oppositionspartiet när det gäller försäljningar och stora avgörande saker så har vi ett problem.

Anförande nr 60

A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, fullmäktige och Sten Nordin! Det är ingen hemlighet att Vänsterpartiet har reagerat på detta och anmält ordföranden i Familjebostäder. Vi tyckte att vi ville pröva vad det handlar om när det står att alla i en bolagsstyrelse ska ha samma möjlighet att delta i ett ärendes behandling. Ni har valt att tolka detta otroligt snävt, nämligen som att man ska få vara med på styrelsemötet. Det finns andra möjligheter att tolka det – som att man ska få vara med och känna till beredningen. Det är underligt när vice ordförande i en bolagsstyrelse inte känner till att man ska sälja en stor procentandel av sitt innehav utan får det på bordet eller får veta det bara några dagar innan det sker. Det är det som vi tycker bryter inte bara mot bolagslagen utan också mot demokratiska principer. I landstingen för ett antal år sedan fälldes landstingsrådet därför att han hade undandragit en styrelseledamot beredningen av ett ärende eftersom han trodde att han skulle få kritik.

Vi tycker att det är bedrövligt både för stockholmarna, som inte får reda på vad som händer, och för oppositionen, att man gör dessa affärer under så stort hemlighetsmakeri. Oavsett om du alldeles formellt inte kan bli dömd enligt lagen måste man se vad det skapar för intryck av era affärer. Ni ställer in koncernstyrelsens sammanträden på grund av brist på ärenden samtidigt som ni håller på att bereda den största försäljning som har gjorts av allmännyttans lägenheter sammanlagt. Ni planerar ett uttag på 1,3 miljarder ur bostadsbolagen. På koncernstyrelsen, som är det formella organet för detta, ställer man in sammanträdet på grund av brist på ärenden. När nu koncernstyrelsen i nästa vecka också är inställd blir jag lite orolig för vad det är för stora affärer ni planerar. Detta har varit lite av ett mönster.

Tyvärr blir demokratiuppfattningen något naggad i kanten av detta – vi ser att man inte blir inblandad. Ni hänvisar till att det står i budgeten, men där står det väldigt svepande om att man ska ha en aktiv förvaltning. De flesta människor, särskilt medborgarna, tolkar inte detta som att det handlar om att man ska sälja ut.

Vi har också hört av en hel del medborgare som har blivit oroliga. Det gäller inte minst de hyresgäster som under månader har bearbetats för att de ska överta fastigheterna som bostadsrätter. Just när de håller på att arbeta med det får de ett brev i brevlådan om att hela fastigheten är såld. Det kan ni också fundera på. Tycker ni att det är ett rimligt agerande gentemot medborgarna? Ni kan följa lagens bokstav, men ni följer inte lagens anda om ni med detta att alla ska delta i beredningen menar att man några dagar före sammanträdet ska få reda på att en stor del av innehavet ska säljas. Jag tror att ni måste gå med på detta.

Vi kommer att fortsätta att försöka pröva dessa frågor, för vi tycker att det är viktigt för demokratin.

Anförande nr 61

Borgarrådet N o r d i n (M): Fru ordförande! Först kan jag lugna Ann Mari Engel: Det är ingen stor försäljning på gång.

Jag tycker ändå att debatten har visat att vi sköter detta i enlighet med lagen. Det var det som var ifrågasatt, och jag skulle naturligtvis ta allvarligt på om det stämde att vi inte följer gällande lagar, aktiebolagslagen och så vidare. Men det gör vi.

Ni tycker ändå att detta kommer som en blixtnedslag från klar himmel. Ärligt talat har jag lite svårt att förstå det. Vi har inte gjort någon som helst hemlighet av att vi tycker att i en aktiv förvaltning av vårt bostadsbestånd ingår att det är bra att få in fler ägare, inte minst i områden som har dominerats av kommunalt ägande. Vi vill se fler ägare i form av bostadsrättsföreningar eller privata förvaltare av hyresrätter. Vi har varit tydliga med detta. Om det inte handlar om mindre försäljningar är det dessutom fullmäktige som är det beslutande organet. Öppenheten är total, och det är klart att oppositionen är med och kan diskutera och har underlag för det.

På detta sätt har det varit bra med denna interpellation. Nu tycker jag att frågan har återförts dit där den ska vara, nämligen till den politiska debatten. Den ska vi ha, och den är vi fullt beredda att ta.

Karin Wanngård! Jag har inget misstroende när det gäller att tala om saker med dig och att du skulle ställa dig på Sergels torg nästa dag och berätta vad jag har sagt. Något sådant finns absolut inte. Om det finns en öppenhet från Socialdemokraterna när det gäller att diskutera olika saker ska jag lyssna på denna öppenhet.

Anförande nr 62

A n n M a r i E n g e l (V): Jag ska inte förlänga debatten, men jag måste bara säga något när Sten Nordin säger att öppenheten är total. Då blir man lite betänksam. Vi använder inte samma språkbruk. Du säger att öppenheten är total därför att fullmäktige får besluta sedan, när hela ärendet är klart och berett, när ni har valt vad ni ska sälja, när ni har valt köpare, när ni har gjort avtal och när ni har talat om för hyresgästerna att detta ska säljas. Sedan får vi fatta ett formellt beslut i fullmäktige, och alla vet att vi kommer att förlora. Det är inte vad vi menar med att öppenheten är total.

Jag skulle också fortfarande vilja veta vad du säger till de hyresgäster som ni har övertalat eller informerat väldigt kraftigt – om jag ska vara snäll – om att det är en bra affär för dem att köpa lägenheterna. De har satt i gång, och de har bildat föreningar. Och sedan säljer ni fastigheterna och säger: Vi ska ha en aktiv fastighetsförvaltning! Jag tycker inte att total öppenhet är rätt ord för hur ni agerar här. Oavsett lagens bokstav kan man inte säga att detta är öppenhet, och det skapar inget bra förtroende mellan majoriteten och oppositionen.

§ 15 Interpellation om dödsfall på Vädurens servicehus i samband med ombildning av servicehus (nr 2012:15)

Anförande nr 63

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 64

S t e f a n N i l s s o n (MP): Jag tackar för svaret. Detta är jättesvåra frågor, precis som Joakim noterar i sitt svar. Det finns krav från Arbetsmiljöverket, och det finns behov av upprustningar av boenden. Det går självfallet inte att helt undvika flyttningar. Vi är helt överens om att äldre inte ska behöva flytta om det inte är nödvändigt.

Jag skulle vilja trycka på det första av de tre skäl som Joakim anför. Han anger tre orsaker till denna typ av händelser då äldre ibland tillfälligt får flytta. Det handlar om minskad efterfrågan på servicehus som boendeform. Det stämmer att färre servicehusboenden beviljas. Jag tycker att det är olyckligt när man helt kopplar detta till en minskad efterfrågan. Efterfrågan hänger ju ihop med hur lätt eller svårt det är att få en plats på ett servicehus.

Vi tycker alla i denna sal att konsekvenserna av otrygghet och ensamhet ska vägas in när man beslutar om ifall någon ska få en plats på ett servicehus eller ett vård- och omsorgsboende. När man gör detta, och när det är känslan av otrygghet och ensamhet som är det avgörande, blir det också logiskt att vi behöver servicehus som en egen form av äldreboende. På vård- och omsorgsboenden bor man under kort tid eftersom man ofta är väldigt funktionsnedsatt och gammal. Därför anser vi att det är självklart att vi behöver två stycken biståndsbedömda former av boenden.

Jag vill höra hur du ser på detta, Joakim. I de fall man beviljar boende utifrån dessa kategorier – otrygghet och ensamhet – är det då rimligt om den äldre inte har några stora fysiska funktionshinder att han eller hon beviljas boende på ett vård- och omsorgsboende? Är det då inte lämpligt att det finns servicehus även framöver? Det är min fråga till dig.

Anförande nr 65

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tackar Stefan Nilsson för interpellationen. Jag försökte i svaret att lyfta upp så pass mycket som har varit möjligt i sammanhanget för att du ska få svar på dina frågor. Det är en ganska komplex massa i sak när man diskuterar behovet av att flytta personer när det kommer krav från andra myndigheter. Jag vet att du och jag har samma uppfattning; det blir ofta komplext i de fall man har krav från andra myndigheter, som Arbetsmiljöverket, som gör att man måste påbörja en process med att utrymma en fastighet.

Nu har vi sett till möjligheten att i vissa fall, där det inte har varit fullt belagt, se om man kan bygga om i omgångar och så vidare. Det har varit möjligt i åtminstone ett par enstaka fall. Men faktum är att flyttarna i sig är någonting som man alltid måste motverka och försöka undvika på alla möjliga sätt. Äldre som är sjuka hamnar ofta i ett mycket svårt dilemma under själva flytten. Oron för själva flytten kan i sig skapa

bekymmer. Detta måste man försöka undvika på alla sätt. Som svar på din fråga kan jag säga att det är självklart att man måste försöka undvika detta.

Det gäller naturligtvis också oron för att flytta till ett nytt boende. Det kan också vara så att man i samtalen med de äldre ifrån biståndsbedömarnas sida sitter och resonerar om möjligheten att lösa omsorgen i hemmet. Många som ansöker om olika typer av boendeformer känner en otrygghet i att vara hemma. De känner en otrygghet i den situation de lever i, och om stadsdelen då kan leverera ett trygghetspaket av hemtjänst och av insatser som gör att det är lätt att bo kvar och att man känner att man klarar sig hemma kanske man också omvärderar den tidigare palett man hade. Man kanske inte ens har satt sig in i vad det är för olika alternativ som finns till buds. Så kan det vara i enstaka fall.

I några fall har vi sett att man har överklagat. Vi har några överklaganden som också blev bifallna förra året där man har haft en annan uppfattning än den aktuella stadsdelen. Men min bedömning är att det ute i stadsdelarna generellt sett sker ganska djupgående samtal med varje individ för att man ska hamna rätt i biståndsbedömningen.

Vi har framför oss färre personer som ansöker till servicehus. Det beror också på ålderskategorin äldre, som det just nu är en nedgång i. Men det kommer att bli fler äldre om några år, och då måste utbudet av olika typer av äldreomsorg vara mycket stort. Jag tror att servicehus är en boendeform som färre efterfrågar vartefter annan typ av omsorg blir allt bättre.

Anförande nr 66

Stefan Nilsson (MP): Joakim Larsson! Vi har förstått att ni inte ser att vi kommer att behöva så många servicehus i framtiden. Vi tycker lite olika där; det tycker jag är viktigt att understryka. Vi ser ett stort behov av servicehus – inte som den största och vanligaste boendeformen, men som ett komplement till vård- och omsorgsboende och trygghetsboende. Det är ett mellanting, om man så vill.

Jag har en fråga till dig. Folkpartiet har, om jag har förstått det rätt, sagt att de helst vill behålla servicehusen framöver också. Jag har uppfattat det så. Vi i Miljöpartiet och även övriga partier i oppositionen tycker det, om jag har förstått det rätt. Vad tycker Moderaterna? Tycker ni att vi om fem eller tio år fortfarande ska ha servicehus som en särskild form av bistånd? Det är en viktig fråga, tycker jag.

Anförande nr 67

Borgarrådet Larsson (M): Fru ordförande! Alliansen har varit tydlig i sina skrivningar i budgettexter och annat när det gäller just denna fråga. Om de äldre efterfrågar servicehus kommer det säkerligen att finnas servicehus. Det tycker jag är det viktigaste. Det viktigaste är inte vad Miljöpartiet eller något annat enstaka parti tycker, utan det måste vara de äldres efterfrågan i sak som avgör vad det är för typ av omsorg som finns till handa i staden.

Dock är det så att om man bestämmer sig för att sätta sig ned och inte göra någonting åt att äldre kanske har andra krav och vill se andra lösningar framöver, om man inte erbjuder en hemtjänst och en omsorg i den äldres hem som gör att han eller hon inte behöver flytta till en annan typ av boende och om man inte presenterar lösningar så

kommer efterfrågan på andra typer av boenden såklart att öka. Då kommer efterfrågan på servicehus återigen att bli mycket hög. Så blir det om vi inte har en hemtjänst som fungerar. Servicehusen kom till i en tid när vi hade det svårt med bostäder rent bostadsanpassningsmässigt. Det fanns stora behov av anpassade fastigheter, som i dag möjligen är utdömda av Arbetsmiljöverket i vissa fall men som ändå är gjorda för att de äldre ska ha lätt att röra sig i fastigheten.

I dagsläget bygger man inte så. Man försöker från bostadsanpassningen anpassa fastigheterna, och vi har en helt annan typ av hemtjänst i dag jämfört med hur det såg ut om vi backar många år. Jag tror också att kvaliteten på hemtjänsten kommer att utvecklas framöver. Tekniken utvecklas. Möjligheten att bo hemma och få hemsjukvård kommer att göra att de äldre får allt större påverkansmöjlighet när det gäller var man vill få sin omsorg och sin omvårdnad. Det tycker jag ska leda vårt arbete in i äldreomsorgen för framtiden. Det måste vara viktigare än att vi sitter här i dag och säger: Så och så många år kommer den ena eller den andra boendeformen att finnas kvar. Det vet varken du eller jag, utan det är de äldre som kommer att styra detta. Det är så jag vill ha det.

Anförande nr 68

S t e f a n N i l s s o n (MP): Vi är helt överens om att det är önskemålen från de äldre som är en viktig faktor för vad som kommer att hända i framtiden de närmaste åren och vilka behov som kommer att finnas. Men det är också just de äldres behov av bistånd som har betydelse.

Det har varit alltför snäva bedömningar i många fall ute i stadsdelarna. Det är ni som har majoriteten i alla stadsdelsnämnder. Det har varit för snäva bedömningar när det gäller boende på vård- och omsorgsboende och servicehus i många fall. Efterfrågan på servicehus hänger naturligtvis ihop med bedömningarna. Om det görs snäva bedömningar är det klart att det inte heller blir så stor efterfrågan på servicehus. De personer som vill flytta dit får ju inte biståndet. Det är en viktig faktor i sammanhanget. Man måste verkligen se på varje människas behov av bistånd. Då är känslan av otrygghet en viktig faktor när man gör dessa bedömningar. Vi hoppas att servicehusen kommer att finnas kvar i framtiden om de äldre vill ha det och om de har behov av det. Som vi bedömer det finns det ett stort behov där ute.

Anförande nr 69

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tror att vi i sak är relativt överens i frågan. Dock vill jag hävda att det är viktigt att man också tror på och känner att biståndsbedömarna gör sitt jobb. De ska gå in och diskutera med den enskilde när det gäller vilka olika alternativ som finns. I och med det faktum att över 97 procent beviljas och att överklagandet inte är gigantiskt tycker jag ändå att man verkar hitta ganska rätt i sammanhanget.

Jag ser dock behovet av att man inom staden får mer utbildning. Vartefter människor blir äldre och kanske drabbas av demenssjukdomar har vi avsatt pengar för att också biståndsbedömarna ska få en särskild utbildning i kompetens när det gäller demenssjukdomar, bemötandefrågor och annat för att också ta med det i resonemanget om biståndsbedömningen. Men i de allra flesta fall tror jag att detta görs redan i dag. I de fall där det inte görs och där det kommer domar som går staden emot tror jag att det är viktigt att man analyserar dem och tar till sig vad som finns i dem.

Generellt sett kan man inte säga att det på något sätt är för restriktivt i staden, åtminstone inte mer restriktivt än det var under den period som ni hade makten här. Vi har lättat på kriterierna. Vi har sett till att otrygghet ska få ett större infall när man gör bedömningen. Det tror jag är oerhört viktigt, för otryggheten i sig skapas av att man ofta känner sig ensam. Detta är en möjlighet att bevilja en servicehusplats eller en annan typ av vård- och omsorgsplatser.

Fru ordförande! Jag tror som sagt att vi är på god väg i detta. Jag tror att vi har en möjlighet framöver att se fler och fler personer som känner sig trygga i äldreomsorgen genom att deras inflytande stärks på allt fler platser. Vi följer detta, och vi följer de domar som kommer för att se till att vi får en rättvisande bedömning i hela staden.

Anförande nr 70

Å k e A s k e n s t e n (MP): Fru ordförande! Jag tror inte att man ska hänga upp sig alltför mycket på att det är relativt få överklaganden, Joakim Larsson. Jag tror att det finns ett motstånd hos dessa äldre personer mot att gå vidare med frågorna. Det handlar om krävande insatser, och de får inte särskilt mycket hjälp. Det kan hända att de har envisa barn eller så som kan hjälpa dem, men annars är det jättesvårt.

Jag tycker nog att du borde ta tag i det här med biståndsbedömningen ordentligt. Den behöver kvalitetssäkras. Vi som politiker vet inte vad som händer bakom dessa stängda dörrar, så det vore bra om du tog ett samtal och gav något slags nya riktlinjer. Någonting finns naturligtvis, men det vore bra med nya riktlinjer för hur biståndsbedömningen ska fås att fungera.

Som vi sade för en stund sedan i en annan debatt är det viktigt att staden går ut och talar om för våra äldre att det finns lediga platser på servicehus. Om man känner sig ensam, är otrygg eller mår dåligt på något annat sätt ska man söka några av dessa platser.

§ 17 Interpellation om minskande boendetider inom vård- och omsorgsboenden (nr 201218)

Anförande nr 71

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 72

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande och ledamöter! Jag hade bara två frågor i min interpellation. Fråga 1: Har du någon uppfattning om vad de allt kortare vårdtiderna inom stadens vård- och omsorgsboende beror på? Fråga 2: Kan biståndsbedömningen vara en förklaring?

Något konkret svar på frågorna fick jag inte, så jag får väl svara själv. Svaret är förmodligen att det inte anges alternativ för de äldre som inte vill bo hemma. Men servicehusen är ett alternativ. Av svaren på de tre interpellationer som jag har haft här förefaller det som att de äldre erbjuds att eller måste bo hemma till sina tio sista månader innan de kommer till ett vård- och omsorgsboende. Men detta kan inte vara en självgående process.

I svaret anges KS tre bedömningskriterier. Det räcker med att ett av de tre nämnda kriterierna uppfylls för att man ska få vård- och omsorgsboende, står det i svaret. Finns det inte en risk för godtycke och egna tolkningar? Det står till exempel att omvårdnadsbehovet ska vara stort över hela dygnet, alltså att man ska vara allvarligt sjuk. Det finns 80-, 90- och 95-åringar som klarar sig nattetid med att nattpatrullen tittar in, om ens det. Men hur är det om de längtar efter att få komma till ett tryggt boende? Hur är det om de vill uppleva att någon finns i närheten, träffa andra äldre och äta tillsammans? Det är denna period sent i livet som är viktig att tillvarata, då de äldre ändå inte är så sjuka utan kan se vissa ljuspunkter i livet. Det är bland annat detta jag efterfrågar innan de tio månaderna har gått.

Ett annat av KS kriterier för att få komma till ett vård- och omsorgsboende är följande: oro orsakad av psykisk ohälsa eller demenssjukdom som påverkar den enskildes förmåga att fungera i ett ordinärt boende. De äldre behöver inte lida av psykisk ohälsa bara för att de är gamla. Men man kan bli nedstämd om man inte trivs och oroar sig över någonting. Nu ska Sweco undersöka vårdtiderna under hösten, men något alternativ till att antingen vara hemma eller bo på vård- och omsorgsboende har inte framkommit i något av de tre interpellationssvaren.

Du har liksom jag, Joakim Larsson, träffat många äldre som vill bo hemma oavsett om de är i behov av mycket vård och omsorg mot slutet. Det instämmer jag i. Jag har också mött dem, men jag har även mött motsatsen. Jag tycker att du ska tala om för dem som inte vill bo hemma längre var de ska bo någonstans. Där är du oklar. De behöver inte komma till ett vård- och omsorgsboende om vårdbehovet inte är stort just då. Men var ska de bo? De kan komma till servicehus där det, om behov uppstår, finns möjlighet till dygnetruntvård. Eller tänker ni bygga nya äldreboenden där även äldre med låg pension kan bo? De tre kriterier som finns här handlar endast om den sista tiden i livet efter hård prioritering.

Anförande nr 73

M i r j a R ä i h ä (S): Fru ordförande uppmanar oss att hålla oss till den angivna talartiden på tre minuter. Det gör jag alltid; det har jag gjort i tio år nu!

Ordförande, fullmäktige! Varje gång vi har äldrenämnd får vi rapporter om att vårdtiden har minskat oerhört mycket. Tanken att alla ska få vara hemma är god. I grunden ställer jag upp på den. Men när jag sedan får se och höra hur hemtjänstens tider hos den äldre fungerar hänger det inte ihop för mig, Joakim. De tider som i dag schablonmässigt finns hos hemtjänsten är inte alltid tillräckliga. Du svarar inte på om biståndsbedömning i ett alltför sent skede är en del av orsakerna.

Jag brukar vara med på vårdplaneringarna den korta tid jag jobbar under sommaren. Vi tar hand om äldre människor på den avdelning där jag jobbar. Jag sitter med i vårdplaneringarna med kommunens biståndsbedömare, medicinskt ansvarig sjuksköterska och jag själv som undersköterska. Om du visste hur ofta man får höra: Det går inte, det går inte och det går inte! Till slut biståndbedöms den äldre till lite hemtjänst med resultatet att man har hundra broschyrer på nattduksbordet. Så kan det se ut i verkligheten, Joakim.

Anförande nr 74

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Eivor Karlsson har ställt frågor om stadens vård- och omsorgsboenden. Av detta skäl kanske jag inte i det skriftliga svaret har diskuterat den form som handlar om servicehus. I själv verket kanske det inte är så lämpligt ur den aspekten att diskutera servicehus för just denna kategori personer. Om man har så pass stort vård- och omsorgsbehov att man ska in på ett vård- och omsorgsboende har man egentligen passerat möjligheten att bo på servicehus.

Det är också lite vanskligt att koppla detta till antalet tomma platser eftersom många av dessa platser finns i fastigheter som är utdömda av Arbetsmiljöverket. Om vi skulle flytta in vederbörande på ett servicehus skulle de ganska snart få flytta ut igen, och det tror jag inte skulle vara särskilt trevligt för de äldre. I sammanhanget är det de sjuka äldre vi talar om – de som måste ha någon typ av vård och omsorg. Det är vad denna interpellation handlar om.

Vi har i och med riktlinjerna varit tydliga när det gäller att biståndsbedömaren ska ta in detta i sin bedömning. Det handlar om huruvida den enskilde känner en stor oro över att vara hemma. Det är inte alls avgörande i detta om man har psykisk ohälsa eller inte. Det ska vara oron som sådan som ska kunna leda till en bedömning. Men sedan handlar det om vård- och omsorgsbehovet i stort. Biståndsbedömarna arbetar ganska intensivt med detta. Som ni vet har vi också demensteam och annat som arbetar inom hemtjänsten. Syftet är att få en helhetsbedömning av den sjuke och se när det är dags att ha en annan typ av omsorg än vad som är fallet just nu.

Jag tror att det finns mycket i äldreomsorgen framöver som kommer att leda till att man utvecklar alltmer stöd till den enskilde i hemmet. Det är inte enbart på det sätt som Eivor Karlsson försöker framhärda med – att det görs av kostnadsskäl. Tvärtom är det oftast de äldre som vill att man löser saker i hemmet. Men alternativet att få en annan bostad där det bor andra äldre måste alltid finnas. Trygghetsboendet som sådant är en form där vi har velat bygga upp ett system utan biståndsbedömning som

man kan flytta till mycket tidigare i livet – när flytten känns enkel. Men när vi talar om dessa personer – de sjukaste äldre – är flytten i sig någonting som man måste försöka undvika. Vi ser i och med flytten till vård- och omsorgsboende att folk är mycket sjukare än de var för bara 10–15 år sedan. De är äldre och sjukare när de kommer in på olika omvårdnadsboenden.

Anförande nr 75

E i v o r K a r l s s o n (MP): Felet med interpellationssvaret är att det saknas alternativ. Var ska de bo – de som inte vill bo hemma? Det är vad det handlar om. I just denna interpellation handlar det om minskade boendetider, alltså att man kommer sent i livet, då man är väldigt dålig, till vård- och omsorgsboende. Men var är man dessförinnan? Efter hur ni framställer det här är man då hemma med avancerad hemsjukvård, hemtjänst och så vidare. Men man har inget val. Jag menar att det måste finnas ett val när man börjar bli gammal och kanske vill komma någon annanstans.

Jag tror att det också handlar mycket om styrning – man styr bort från vissa boenden och bort från servicehusen. Det handlar nog lite om biståndsbedömningen. Men bara två alternativ nämns. Det är många som under årens lopp har avlidit på servicehus under värddiga former. Också där finns möjlighet till vård. Jag tycker att ni på något sätt måste tala om var de som inte bor hemma ska bo någonstans. Det är vad det handlar om.

Anförande nr 76

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Även om nästa interpellation handlar om demensteam kan jag inte låta bli att beröra det nu. Det är säkert bra. Men vårdtiden har minskat oerhört mycket också för exempelvis demenssjuka – ned till 20 månader. Jag som har jobbat med dementa ser att det är väldigt kort tid. Ju tidigare man kommer in på ett boende, desto längre kan man bibehålla funktionerna genom ständig träning. Det är jättesvårt att ständigt ha någon människa hos en demenssjuk. Oavsett hur mycket tid man har och hur bra hemtjänst man har handlar det ändå om att denna individ är ensam hemma. Han eller hon är förvirrad och har inte alla funktionerna kvar.

Jag kan berätta om ett exempel. Jag brukar ofta träffa en liten tant ute i Kista när jag är på väg hem till Ärvinge. Jag kommer hem sent. Då irrar denna dam runt på parkeringsplatsen och letar efter sin son. Klockan kan vara elva, och damen är tunt klädd. Vi som bor i omgivningarna och i Kista försöker leda henne hem. Jag försöker och försöker, men jag vet inte – för hon kan inte ens berätta var hon bor någonstans. Det är det jag menar med att man behöver ha tillsyn. Man behöver kunna biståndsbedömas tidigare till ett vård- och omsorgsboende när det gäller demenssjuka.

Vi kan inte ha ett samhälle där de demenssjuka har möjlighet att irra runt på gatorna och göra sig illa i slutändan. Jag tror inte att någon avancerad hemsjukvård eller avancerad hemtjänst egentligen kan ta hand om den del av människorna som på ålderns höst hamnar i ett tillstånd där de inte har alla funktioner kvar. 20 månader är alldeles för lite för att bibehålla dessa funktioner.

Anförande nr 77

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Jag tycker inte att vi ska förenkla diskussionen genom att ta upp enstaka exempel som är individuella och som i praktiken, Mirja, skulle leda till att vi skulle göra om hela biståndsbedömningen till en politisk fråga. Det går inte att säga att alla som drabbas av demens i dag har en alldeles för kort vistelsetid på ett vård- och omsorgsboende. Det har hänt en del med utvecklingen både inom hur man bemöter dementa och hur man arbetar kring dem. De demensteam som vi kommer att diskutera senare är tillsagda att arbeta just på detta sätt: Man sitter och diskuterar den enskildes situation och man får en helhetsbedömning av individen för att få rätt omsorg, rätt bostad och rätt anpassning för varje individ. Det kanske inte alls är bra i vissa fall för en person som är dement att flytta in på ett vård- och omsorgsboende.

Faktum är att det är enskilda individer som besluten handlar om. En flytt i sig skulle kunna skapa oerhörd oro och oerhörd förvirring i det enstaka fallet. Denna typ av bedömningar kan vi inte göra politiskt, utan dem måste man göra i dessa team. Teamen är anpassade för att ha den högsta kompetens i just demensfrågan och den enskilde. Men det kommer vi till i nästa interpellation.

Omsorgen är inte svart eller vit i dag. Vi har många olika typer av beslut kring de enskilda individerna. Vi ser dock att de som kommer in på vård- och omsorgsboende är allt sjukare. Det beror också på att mycket mer går att lösa i dag kring den enskildes situation i hemmet. Jag tror ärligt talat att det är vad de allra flesta önskar – även de anhöriga. Men i de fall man känner att staden har fattat ett felaktigt beslut överklagar man. Vi måste följa överklagandena noga, och där människor får rätt måste staden anpassa sig efter det. Men med de tusentals beslut som fattas tycker inte jag att 21 hanteringar i överinstans är särskilt mycket. Det är möjligen för mycket, men jag tycker inte att det tyder på att vi har en äldreomsorg som är oerhört restriktiv på det sätt som ni beskriver. Tvärtom tycker jag att vi har en äldreomsorg som är på god väg att bli den kanske bästa genom tiderna.

Anförande nr 78

M i r j a R ä i h ä (S): Fullmäktige, ordförande och Joakim! Vilken eftermiddag! I varje inlägg har borgarrådet sagt vad vi får tala om och vad vi inte får tala om. Men jag tar mig faktiskt friheten att tala om precis vad jag vill när det gäller äldreomsorg och vården av demenssjuka.

Joakim! I alla tider – och jag tror inte att det har förändrats – har man kallat demenssjukdomar för de anhörigas sjukdomar. Jag måste säga att de har blivit ännu mer av de anhörigas sjukdomar, för i dag måste ofta anhöriga på grund av biståndsbedömningen ta ett stort ansvar för att det ska fungera omkring den dementa äldre. Det är klart att det är jättebra för dig, för då är du kvar i tron att allting fungerar alldeles lysande. Men det gör det inte.

§ 18 Interpellation om demensteam för äldre i hemtjänsten (nr 2012:19)

Anförande nr 79

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 80

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Jag tackar för svaret. Jag skrev interpellationen när jag fick höra att i vård med demensinriktning var man bara i sina sista 20 månader, men jag gjorde det också utifrån att det ska bildas ett demensteam.

Äldre med somatiska sjukdomar eller allmänt åldrande bör bo hemma så länge de önskar och så länge det är möjligt. Men de som önskar bör naturligtvis få komma till ett tryggt boende, som jag har sagt flera gånger. För dem med en demenssjukdom kan det vara svårt, ja rent av omöjligt, att själva avgöra vad som är bäst. Det kanske finns anhöriga eller någon god man, men så länge en person med demenssjukdom kan och vill bo hemma i en välkänd miljö kan det vara att föredra under förutsättning att personen får stimulans, utevistelse, eventuell dagverksamhet och god tillsyn.

Men Demensförbundet anser att demenssjuka runt om i landet bor hemma alldeles för länge. De blir isolerade. Människor med demenssjukdom kräver helt andra resurser och ett helt annat omhändertagande än personer med normalt åldrande eller somatiska sjukdomar enligt Yngve Gustafson, professor i geriatrik.

Jag återkommer till frågan: Vad händer när den dementa ger sig ut i natten? I sommar har vi haft åtskilliga fall där personer har avvikit, och man har hittat dem ett dygn senare välbehållna – utom en som dog. Men då har de varit utan både mat och medicin, och de har sovit ute eftersom ingen har rapporterat dem som saknade. Många av dessa dementa kan vara i ganska bra fysisk kondition. Men när det blir vinter och kallt kan de inte gå ut på samma sätt. Det är en fråga som återkommer nu: Vad gör man med dem om de går ut?

Jag ställde en fråga om hur demensteamerna ska verka ute bland de boende. Demensteamerna förefaller vara specialutbildad hemtjänstpersonal, som jag tolkar det. Det kan vara bra med demensboende i hemmet – det tycker såväl Demensförbundet som jag – om personalen har rätt utbildning och tillräckligt med tid för stimulans och närvaro hos den som är demenssjuk. Men vård av demenssjuka i hemmet förefaller vara ganska resurskrävande vad gäller personal. Det behövs mer personal än i ett gruppboende om var och en ska vara hemma så mycket hos den dementa.

Jag har två frågor om detta. Hur kan man förhindra att demenssjuka inte ger sig ut i natten när sjukdomen accelererar och de inte kan låsas inne? Vård i hemmet av dementa förefaller vara en personcentrerad omsorg. Finns det personella och ekonomiska resurser för detta?

Anförande nr 81

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Det fanns skäl till att majoriteten valde att lägga 50 miljoner extra per år på omsorgen om dementa. Det fanns behov av både personella och andra resurser inom omsorgen av dementa. Men under resans gång har också andra arbetsmetoder diskuterats. Demensteam är någonting som man

har prövat i lite olika former. Men arbetssättet som sådant har generellt sett varit bra. Det är någonting som man har lyft fram inte bara från Demensförbundet utan också från Alzheimerföreningen och andra organisationer som arbetar med frågan. Det är någonting som vi har tagit till oss och fattat beslut om att vi ska införa. Vi har som sagt också lagt extraresurser på frågan.

Men samtidigt som man tittar på nya arbetssätt måste man naturligtvis också diskutera de befintliga systemen kring till exempel ersättningen inom hemtjänsten. Det handlar om hur mycket tid man har möjlighet att använda hos den enskilde. Detta har vi redan fattat beslut om. Det görs en stor genomgång av äldreförvaltningen där man har ett ganska stort rådslag utifrån både utförare och andra som arbetar inom hemtjänsten för att diskutera hur detta ska utformas på bästa möjliga sätt. Det gäller också den tekniska biten i ersättningssystemet, som man är på god väg att lösa. Jag hoppas att vi ser en sådan förändring ganska snart.

Detta kommer att leda till att det blir tydligare hur mycket tid man har möjlighet att ha i den enskildes hem. Man får också ersättning för den gångtid som finns – detta sagt som svar på din fråga.

Faktum är att demensteamet som sådant också måste vara berett att ta till sig de olika arbetssätt som man använder sig av i de olika team som finns runt om i Sverige. Man ska försöka ta de bästa exemplen när man nu lägger upp sitt arbete, för det ser lite olika ut. Om man kombinerar detta med mer diskussion inom kommunen som helhet och även med landstinget om vikten av geriatrikens funktion och vikten av att man fattar beslut utifrån den enskildes personella förhållanden när det gäller medicinintag och annat kommer vi att komma långt. I Stockholm har vi till skillnad från många andra landsting en geriatrisk kompetens. Jag tror att samarbetet med landstinget kommer att leda till att vi får en allt bättre omsorg om de äldre, också på så sätt att vi lyfter in den geriatriska kompetensen i bedömningen av den enskildes situation.

§ 20 Interpellation om kommunledningens syn på regionfrågan, med anledning av föredrag och diskussioner under Stockholmsmötet 2012 (nr 2012:26)

Anförande nr 82

Borgarrådet N o r d i n (M): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 83

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Jag får tacka för svaret även om jag tycker att finansborgarrådet i sitt svar tydligt visar att han dels fortsätter att ducka i regionfrågan, dels inte riktigt verkar förstå vad frågan handlar om.

Jag menar att vi har en bedrövlig situation i Stockholms län när det gäller samarbete och resultat till exempel i frågor om bostadsbyggande, miljösamarbete, fungerande kollektivtrafik mellan länen och planering av skolutbud inte minst när det gäller dyrare yrkesutbildning. Vi har en bedrövlig situation på landstinget när det gäller hantering av trafikfrågor utöver den länsvisa kollektivtrafiken. Vi är till exempel den enda länsregion i hela landet som helt saknar kompetens i trafikfrågor och i frågor som rör godstransporter, flyg, järnvägstrafik och sjöfart.

Jag tycker att det är mycket förvånande att borgarrådets svar på interpellationen om detta växande problem med den alltmer försvagade regionala beslutskraftsansvaret är staten. Det regionala utvecklingsansvaret som handlade om statliga infrastrukturpengar eller EU-medel är en sak, men statens intressen och regionens intresse är sannerligen inte alltid samma sak. Det sker ständiga förhandlingar mellan stat och region på många områden, men på grund av Stockholmsregionens svaga positions- och maktfaktor får staten ständigt ordna egna utredningar eller utredare som utreder trafikfrågor, energifrågor och vad det nu är.

I motsats till i andra regioner måste staten gå in för att få någonting att hända över huvud taget i Stockholm. Det är ett faktum sedan många år. Orsaken är att dagens administrativa gränser i Stockholms län inte fungerar. Det blir allt tydligare ju fortare regionen växer. Maktfördelningen mellan kommuner, landsting och statliga myndigheter är irrationell, menar jag. Vi behöver en bättre regional beslutskraft, och vi behöver en geografisk administrativ region som motsvarar den funktionella, och det gör den inte i dag.

Näringslivet uttrycker denna åsikt alltmer. Samtliga partier, vad jag förstår, utom Moderaterna gör det också. Forskare och regionplanerare ser problemen. De flesta som ser Stockholms kraftiga tillväxt och vet vilket lokalt byperspektiv som många av de rika moderatstyrda kommunerna har förstår att något måste göras. Rädslan för förändring och rädslan för att den kommunala självbestämmanderätten ska röras och föras över till regional nivå gör som sagt många bakåtsträvande moderater livrädda i det här länet. Jag tycker att det är beklämmande.

Jag hoppas att jag kan få ett lite mer utvecklat svar av finansborgarrådet om hur han skiljer på en funktionell region å ena sidan och statens roll i denna region å andra sidan.

Anförande nr 84

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Jag tycker att det är förvånande att Socialdemokraterna nu driver regionfrågan så hårt – nu när vi står starkare än vad vi har gjort på länge och har ett utvecklat både regionalt och interregionalt samarbete i en rad frågor och kan visa på resultat i detta. Då hoppar Jan Valeskog in och vill klä av den här församlingen beslutanderätt och lägga den uppe i Landstingshuset. Det är vad det du föreslår innebär: Du vill klä av kommunfullmäktige och du vill lägga detta i Landstingshuset. Jag är inte säker på att det är en framgångsväg.

Det avslöjar du när du börjar tala om bypolitik. Du nämner inte Stockholms stad, utan det är några andra kommuner – naturligtvis sådana som styrs av moderater – som bedriver bypolitik. Jag kan plocka fram en och annan kommun som skulle kunna tänkas ha stämpeln bypolitik som har en annan bokstav bakom kommunstyrelseordförandens namn. Men den problematiken har man alltid att hantera: att få alla att förstå hur viktigt det är att samverka. Vi ser det omkring Mälarens avbördning, till exempel. Det är inte framför allt moderatstyrda kommuner som har gått i spetsen för att inte samarbeta.

Jag tror inte på att vi ska göra ett stort landsting av kommunerna, utan jag tror på den fortsatta vägen – att vi samarbetar. Vi tvingas till detta, och vi har visat det nu i en rad frågor. Infrastrukturfrågorna är sådana frågor. Där har vi visat att vi har kunnat både prioritera och föra samtal med staten. Vi är naturligtvis olika parter; det har Jan Valeskog rätt i. Sedan har vi bara påpekat att vi tycker att i många funktioner här i Stockholm har vi bra samarbete med den statliga nivån, helt enkelt med vår länsstyrelse som samverkar bra med Stockholms stad och med andra kommuner.

Vi har byggt ut Stockholms Business Alliance-samarbetet. 50 kommuner samverkar frivilligt. När jag berättar om detta samarbete för borgmästarkolleger runt om i Europa – man behöver inte åka längre än till Köpenhamn – tycker de att det är otroligt intressant. 50 kommuner med olika politiska majoriteter samarbetar alltså frivilligt.

Jag tror inte att bostadsbyggandet, där Stockholms stad uppfyller sin del, skulle vinna på något annat. Nu har landstinget fått något slags underlig samordningsfunktion av regeringen som jag tycker är intressant. Men jag tror inte att den kommer att leda till ökat bostadsbyggande, måste jag säga. Det som leder till ökat bostadsbyggande är det som kommunerna själva driver på – att regeringen förenklar de olika delar i regelverket som bostadsministern nu har talat om ett antal gånger och som han har sagt att man ska förenkla. Om det blir gjort tror jag att bostadsbyggandet kommer i gång.

Så här kan vi fortsätta, Jan Valeskog. Jag är helt övertygad om att en aktiv Stockholms stad – och det vitsordet får jag många gånger – som är med i olika sammanhang och träffar de andra kommunerna på ett helt annat sätt än vad som kanske har varit brukligt tidigare från stadens sida är framgångsvägen. Det handlar inte om en formell region. Det tillhör 90-talet.

Anförande nr 85

J a n V a l e s k o g (S): Det intressanta är att finansborgarrådet säger att regionen är stark i dag när det gäller regional beslutskraft. De exempel som tas upp är några

ideella föreningar där man inte har så mycket beslutskraft. Däremot samarbetar man, vilket är utmärkt, på en rad områden. Men man har ingen beslutskraft, och man har inga pengar. Det bygger på någon sorts vetomöjlighet, och om man använder den är det kört.

Jag tror att man som stockholmare kan känna att Stockholm är sig själv nog, och jag tror också att en del andra kommuner är sig själva nog bara ingen annan lägger sig i. Men nu talar vi om regionens överlevnad i en kraftig tillväxt där ett praktbevis för att det inte fungerar är just bostadspolitiken, där några kommuner bygger medan många inte bygger alls. Några tar ansvaret och några gör det inte alls.

Det är självklart att man, även om man är huvudstadskommun, möjligtvis har närmare till Rosenbad och till regering och riksdag. Men historiskt visar det sig ändå att om det ska hända någonting på trafikområdet eller på vilket område vi än väljer är det en statlig utredare, regering och riksdag, som får sista ordet. Vi vet att alla kanske inte är så positiva till Stockholm i riksdagen när det gäller att fördela pengar. Förvisso har trafikfrågorna i den senaste vändan en god förankring i en dialog. Det har de tack vare statens agerande, och det hade inte så mycket med regionen att göra. Dessutom talar vi om hela Mälardalen och inte bara om Stockholms län.

Hela landet talar om att man måste stärka sina regioner. Det kan man inte bara göra med ideella föreningar som träffas då och då och där Stockholm kan vara kaxigast, störst och vackrast. Det tilltalar säkert vårt ego, men det är inte det som ger en stark region. Denna region är inte helt funktionell. Alla säger samma sak – näringsliv, partier och forskare säger det. De enda som inte säger det är de moderata kommunstyrelseordförande som sitter och är nöjda med hur det fungerar när de kan vara borgmästare och bestämma över sin lilla kommun. Jag tänker naturligtvis i första hand på de mindre kommunerna. Jag skulle inte kunna tänka mig att säga så om Stockholm – det är lite väl stort för det.

Det är ett jätteproblem att det inte finns något samarbete på en rad områden. Jag hävdar också, som sagt, att regionen inte fungerar när det gäller trafikfrågorna. Stockholm är den enda kommun som inte har folk som har kompetens att syssla med de här trafikfrågorna förutom kollektivtrafiken.

Några moderater – för detta gäller inte alla – kan sitta och vara nöjda med tanke på vad som händer i den här regionen med tillväxt och befolkningsutveckling. Man kan förlita sig på ett antal ideella föreningar och på vilka som är störst och vackrast, men det är ingenting som gagnar regionen även om det kanske på kort sikt gagnar den här staden.

Anförande nr 86

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Det är dags för Jan Valeskog och Socialdemokraterna att börja bli lite tydliga, då. Vad ska det vara för region? Vad är det för region som ni vill ha? Vilka kommuner är det som ska lämna över beslutanderätten till landstinget? Det är det första ni måste börja redovisa.

Om vi talar om den funktionella regionen, Jan Valeskog, så talar vi om Stockholm-Mälardalen. Då skulle vi alltså bilda en region med en tredjedel av Sveriges befolkning. Jag är inte så säker på att det egentligen befrämjar det lokala självstyret, även

om det kanske kan effektivisera en eller annan fråga av annat slag. Vilka beslut är det vi ska lämna ifrån oss? Det måste man också redovisa så att ni kan berätta i valet 2014 för stockholmarna att om Socialdemokraterna vinner har stockholmarna inte längre inflytande på dessa frågor, som de har haft tidigare. Då har man i stället lämnat över besluten till landstinget.

Jag tror inte på den modellen. Jag tror att invånarna i norra Kalmar län kommer att vara rätt förvånade om de vaknar upp en morgon och tillhör Region Skåne, som nu diskuteras, till exempel. Vi kanske inte ska lägga oss i det, men jag tycker att regionbildningstankarna håller på att få rätt absurda konsekvenser även om intentionerna är de bästa.

Regeringen har klokt nog talat om ett underifrånperspektiv när det gäller regionfrågan. Trycket ska komma underifrån och inte ovanifrån. Sedan är frågan vad man ska definiera som underifrån. Hittills är politiker, landshövdingar, regionråd och andra de enda som jag har mött som engagerar sig i regionfrågan och som vill att det ska bli regioner. Jag möter aldrig en stockholmare som hejdar mig på morgonpromenaden till Stadshuset och säger: Hördu, Sten – varför bromsar du en region? Jag tycker att vi ska lämna över besluten till landstinget, för då blir det nog bättre!

Den linje du driver nu, Jan Valeskog, har ingen folklig förankring. Jag tycker att det är bättre att ställa krav på kommuner. Det ska man göra; man ska ställa krav på att kommuner lyfter sig över bara sin egen sfär och samarbetar. Men om vi tror på den rätt unika svenska modellen med ett starkt lokalt självstyre, vilket jag tror att vi båda gör, så måste vi också tro att invånarna har förmåga att både ställa krav på politikerna och att rösta fram sådana politiker som kan samarbeta i de frågor där man måste samarbeta.

Det som kommer att hända i Sverige om man driver regionfrågan mycket längre är att de regioner som bildas igen är för små. Om Stockholms stad bildar en egen region, vilket jag inte förordar, skulle vi bli den mest folkrika regionen. Obalanserna kommer inte att försvinna med regionbildning, utan vi måste hitta andra vägar. Jag tycker att vi ska värna det lokala självstyret.

Anförande nr 87

J a n V a l e s k o g (S): Oavsett vilken region eller vilka regioner vi talar om kommer det lokala självstyret för denna del av landet och i andra regioner att vara mycket starkt. Det vet vi. Diskussionen är starkt levande i stora delar av övriga Sverige.

Sten Nordin talar om vilka som driver detta. Jag tror inte att organisatoriska frågor är något som engagerar folk per automatik. Däremot träffar jag ofta människor i Stockholm som är otroligt bekymrade över att bostadsförsörjningen inte kan fungera i regionen eller att kollektivtrafik och trafikfrågor inte fungerar tillfredsställande. Deras barn måste åka i en timme till skolan varje dag för att få en viss utbildning. De är bekymrade över att planering och samverkan i regionen inte fungerar. Då kan man naturligtvis som störst, starkast och vackrast i länet luta sig tillbaka och säga: Vi klarar oss nog! Det kanske vi kan göra, och vi klarar oss säkert i den här kommunen. Men vi har ett ansvar när det sker en sådan kraftig befolkningstillväxt i kommunen för att det hela fungerar på samtliga politikområden som är viktiga för regionens

överlevnad. Och det gör det inte. Alla är övertygade om det, utom ett antal moderata kommunstyrelseordförande som bara vill fortsätta att vara kungar i sina små kungadömen här i länet.

Jag menar att vi ska bidra till denna debatt. Det finns skäl till det. Om man inte tycker att regionen fungerar och att detta är ett problem måste man inse problemen. Om man inte inser att detta är ett problem rent politiskt måste jag säga att man inte är vaken när det gäller hur allvarligt läget är. Och läget kommer att bli allt allvarligare framöver när kommunerna inte bygger och när man inte samarbetar i energi- och miljöfrågor på ett tillräckligt bra sätt. Trafikfrågorna har vi också nämnt.

Sedan kan vi diskutera hur stor regionen ska vara. Till en början talar vi självklart om Stockholms län. Sedan kan man diskutera om den ska vara större eller inte; det har jag ingen bestämd uppfattning om. Men jag är helt övertygad om att Stockholms län måste bli en starkare och mer funktionell region. Då måste man också ha beslutskraft och pengar. Det handlar självfallet inte bara om att i enstaka fall ta bort någon sorts kommunal självbestämmanderätt på några punkter, utan det handlar kanske i ännu högre grad om att flytta beslutanderätt och resurser från staten till regionen. Man ska inte bara vara en rådgivare som deltar i statliga utredningar och springa och vara referensgrupp när det är staten som bestämmer över det mesta som händer i denna region. Jag tycker att det är en viktig punkt att skilja på statens roll och statens intressen och regionens intressen, som jag sade tidigare. De kolliderar ganska ofta, och då måste man också kunna tala för sig.

Stockholm klarar sig alltid, som sagt. Men det övriga länet klarar sig definitivt inte lika bra. Jag menar att vi har ett ansvar för att regionen ska kunna växa. Det är synd att Moderaterna inte är beredda att ta detta ansvar.

Anförande nr 88

Borgarrådet N o r d i n (M): Herr ordförande! Då ska alltså Stockholms län bli en region, och vi lämnar över en del av kommunernas beslutanderätt till landstinget. Jag vet inte om det är plan- och byggfrågorna vi ska lämna ifrån oss, eftersom bostadsbyggandet nämns så ofta här. Då har vi kvar obalansen. Vi är fortfarande en funktionell region när det gäller arbetsmarknaden, och mer och mer när det gäller bostadsmarknaden, och då är det Stockholm-Mälardalen vi talar om. Det är vi överens om, Jan Valeskog. Om vi tittar på Stockholm Business Alliance-cirkeln är den ännu vidare än så, och det är en stark och funktionell region.

Dina partikamrater i Norrköping säger att det i första hand är naturligt också för dem att samverka med Stockholm. Vi kan aldrig bilda region tillsammans med Östergötland; det föreslår inte ens du, Jan Valeskog. Hela Sverige kan ju bli en region i så fall – det är dithän vi hamnar till sist. Vi är en stark motor i landet. Vi är inte den enda motorn, men vi är en mycket stark och viktig motor. Det gör att vi måste samverka, och staten måste också förstå vilka resurser som måste läggas här när det gäller till exempel infrastruktur. Jag tycker att mycket har lossnat just därför att vi har gjort vår hemläxa. Vi har gjort den, och vi kan samverka även om vi är enskilda kommuner.

Jan Valeskog nämnde skolan. Där har vi kommuner skapat en gymnasierregion. Där har vi verkligen tagit ett gemensamt ansvar för att öppna hela Stockholms län för alla gymnasieungdomar till ett fritt val inom alla program inom gymnasieskolan. Jag

tycker att det visar just att kommunpolitikerna i länets kommuner förmår lyfta sig och ta ansvar. De tar ansvar för att medborgarnas vardag, inte minst här i Stockholms län, ser ut så att man kan bo i en kommun och jobba i en annan och att barnen kan gå i skola i en tredje. Så är det, och därför har vi ett ansvar för att inse att kommungränser i sig kanske är allt mindre intressant för medborgarna. De ställer krav på en gemensam service över kommungränserna. Jag tror inte att deras förmåga att få gehör för det kommer att öka för att vi låter landstingsfullmäktige plocka över ett antal beslut från Stockholms stads kommun fullmäktige, från Täby eller från Norrtälje kommunfullmäktige.

Det handlar om att politikerna måste svara mot medborgarna och säga att vi klarar av det serviceuppdrag som kommunerna som organisationer ska ge och att vi klarar av att leverera det med förståelse för de livsmönster som finns i dag, där man rör sig på ett helt annat sätt. Arbetsmarknaden är betydligt större än den lokala arbetsmarknad som gällde tidigare.

Jan Valeskog! Jag är övertygad om att regionfrågan är omsprungen för länge sedan.

§ 21 Interpellation om de undermåliga möjligheterna till återvinning av grovsopor i norra Stockholms innerstad (nr 2012:14)

Anförande nr 89

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 90

J a n V a l e s k o g (S): Vi går från stort till smått, om ändock inte oviktigt. Interpellationens bakgrund är den absurda situation där omkring 170 000 boende på Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm förlorade sin enda återvinningsstation i Vanadisberget, vilket ställde till en hel del röra för både boende och fastighetsägare. Även om inte borgarrådet i sitt svar verkar tycka att det har uppkommit några större problem kan jag intyga att många vittnar om överfyllda grovsoprum i de fastigheter där sådana finns. Folk gör sig av med grovsopor i fastigheterna på platser där soporna inte ska finnas. Även utomhus, åtminstone på Norrmalm, kan man ofta se övergivna grovsopor. Dessutom har nu många fått sätta sig i egna eller lånade bilar för att köra grovsopor bort till Brommas återvinningsstation, ofta i långa bilköer som finns i detta område.

Jag har förstått att tingsrätten har fastslagit att företaget i fråga måste flytta från Vanadisberget. Borgarrådet kanske kan utveckla detta ytterligare. Har beslutet överklagats, hur lång tid kan processen tänkas ta och när skulle återvinningsstationen kunna öppnas igen? Det är frågor som jag gärna skulle vilja få borgarrådets bedömning av. Både folk och fastighetsägare är som sagt missnöjda med rådande situation.

En av mina frågor har borgarrådet undvikit att svara på. Den handlar om huruvida varje fastighetsägare i Stockholm är skyldig att ordna ett särskilt utrymme i fastigheten för grovsopor alternativt årligen ställa ut en container för detta ändamål. Kan borgarrådet svara ja eller nej på denna fråga? Hur förhåller det sig? Jag vet att frågan är kontroversiell och att fastighetsägarföreningen är starkt kritisk till skyldigheten för fastighetsägarna att ”tillhandahålla möjligheten att få hämtning av grovavfall”. Det handlar om en särskild tolkning av tillämpningsanvisningarna.

Jag skulle alltså vilja få svar på dessa frågor: Måste varje fastighetsägare antingen ordna ett utrymme i fastigheten för grovsopor eller minst årligen ställa ut en container för grovsopor nära fastigheten – ja eller nej? Vad händer med Vanadisbergets öppnande, och när kan det tänkas ske?

Anförande nr 91

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Det är beklagligt att återvinningscentralen i Vanadisberget fortfarande är stängd. Det som Jan Valeskog försöker beskriva – att det råder allmänt moras, förfall och elände för innerstadsborna därför att de inte kommer till Vanadisberget – stämmer dock inte. För att stockholmarna ska kunna ha en bra service på området har trafikkontoret sett till att man har en oerhört mycket bättre service i dag än vad man har haft under den tid då återvinningscentralen i Vanadisberget är öppen. Vi har nämligen en mobil återvinningsstation som åker runt, där alla innerstadsbor – inte bara Norrmalmsborna – kan lämna sitt grovavfall och sitt farliga avfall minst en gång i månaden.

Bara denna vecka, alldeles strax nu mellan klockan 18.00 och 18.45, kommer stationen att stå på St Eriksplan 1–13. Klockan 19.00–19.45 finns den vid Drottninggatan. Vid 20-tiden finns den vid Dannemoragatan och Västeråsgatan och så vidare. Varje månad har man denna möjlighet. Dessutom finns, som Jan Valeskog säkert känner till, en sms-tjänst som man kan använda om man vill ha bevakning av när bilen kommer till ens eget bostadsområde. Tryck 71501* och skriv mobil Norrmalm så får du ett tips om när bilen kommer att komma i närheten av din bostad! Då kan man också lämna ifrån sig grovavfallet.

Jag har kontrollerat detta med trafikkontoret, och de är själva förvånade över att man har fått så få kommentarer från allmänheten trots att återvinningscentralen har varit stängd och är stängd. Vi vet att det har varit och är en populär station. Under sommaren, när det blev lite diskussioner om att man inte skulle ha den mobila stationen rörlig i staden, hade man 48 olika stopp i innerstaden under juli månad.

Jag skulle vilja säga att det utifrån omständigheterna verkar som om stockholmarna är ganska nöjda. Dessutom finns det möjlighet för fastighetsägarna att beställa hämtning av grovsopor. Det är fastighetsägarna som är skyldiga att bistå med detta ifall man inte hittar lokala grovsopsutrymmen.

Anförande nr 92

S t e l l a n H a m r i n (V): Herr ordförande! Detta är återigen ett fall där vi hade sluppit problemen om vi hade drivit det hela i egen regi, vilket vi tycker att man borde göra. Möjligen kan man säga att det kan bli ett intressant test av hur mobila transporter funkar i stället. Det är naturligtvis något som i och för sig är bra. Om det sedan löser detta problem är väl mer tveksamt, men som test kan det vara intressant.

Men det finns en annan vinkling på detta. Det kom nyligen en utredning från regeringen om att kommunerna ska få det fulla ansvaret också för förpackningar och tidningar. När man har denna typ av insamling har man ofta också insamling av farligt avfall och sådant som ska till återvinningscentralerna. Det är många bostadsrättsföreningar som har löst sina avfallsproblem på det viset, och det fungerar ofta bra.

Jag skulle vilja fråga Ulla Hamilton hur ni i Stadshuset ser på detta utredningsförslag, som vi ser positivt på. Om du tycker att det är positivt, vilket jag tror att du och ni gör, hoppas jag att ni kan övertyga era kolleger i regeringen om att också de ska acceptera detta. Det skulle lösa många problem och även förenkla transporterna till återvinningscentralerna genom att man kan göra det på ett mycket mer samlat sätt.

Anförande nr 93

J a n V a l e s k o g (S): Jag tror inte att det är många som känner igen sig i beskrivningen av att detta fungerar bättre än tidigare. Det är för mig fullständigt häpnadsväckande att höra.

Jag tror att orsaken till att förvaltningen inte har blivit uppringd särskilt mycket är att det är tämligen välkänt att Vanadisberget är nedlagt. Orsakerna till detta har det stått om i vart och vartannat nummer av båda de lokala tidningarna på Norrmalm, och jag tror även på fler ställen. Det är alltså känt. Tyvärr funkar väl inte folk så himla

rationellt, även om jag önskar att det vore så. Vi önskar väl alla att folk höll reda på när sopbussen passerar och att de laddar upp och springer ut och fångar den och kastar grejerna i den. Det vore utmärkt. Men vi har sett på andra områden att det inte funkar så. Folk vill bli av med sina grovsopor när soporna dyker upp i hemmet eftersom man kanske bor i små lägenheter. En del väntar naturligtvis på sopbussen, men det är ingen bra lösning. Det blir fastighetsägaren som får se till att det i bästa fall finns ett grovsoprum. Det får man sedan fylla snabbt, eller också blir det på andra, mindre lämpliga, ställen.

Jag kan rekommendera borgarrådet att titta i lokaltidningarnas egna insändarsidor, där debatt förs och där man är otroligt kritisk till Vanadisbergets nedläggning. Jag förstår inte att man ens kan antyda att det är bättre med dagens lastbilar som kör runt än att öppna Vanadisberget. Jag hoppas att det inte är några andra tankar och funderingar som rör sig kring den frågan så att man inte ens anstränger sig för att öppna Vanadisberget. Det vore förskräckligt.

Jag tycker att det är bra att borgarrådet hyggligt säger att fastighetsägaren har ett ansvar för att antingen ordna ett grovsoprum på plats eller ha en container på plats åtminstone årligen där grovsoporna kan hanteras. Men var och en förstår att det finns en risk om man inte har en plats. Vi talar som sagt om 170 000 människor, och det finns inte något ställe att åka till när man har belamrats av dessa grovsopor. Det är klart att det är ett problem – det är som om Uppsala inte skulle ha en enda plats dit medborgarna kunde köra i väg sina grovsopor. Jag tror inte att Uppsalaborna skulle föredra en lastbil som åker runt framför den hantering de har i dag.

Det här är ett problem. Jag hoppas att borgarrådet åtminstone i nästa replikskifte kan tydliggöra när det kan tänkas att Vanadisberget öppnar. Eller har borgarrådet tänkt sig att det är de föredömliga lastbilar som kör runt som är lösningen?

Anförande nr 94

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande, ledamöter! Det är en olycklig situation som har uppstått. Men vi ser ändå något slags ljus i tunneln om nu det nu händer något den 1 januari 2013. Det är inte så förfärligt långt dit.

Men, Ulla Hamilton, jag undrar vad du egentligen menar när du skriver i ditt svar att de mobila insamlingar av grovavfall som vi har nu och som har ökat en del förhoppningsvis bara är en tillfällig lösning. Innan vi har en återvinningscentral på plats är de mobila stationerna det mest kostnadseffektiva alternativet. Det låter lite konstigt, det där. Menar du verkligen att de mobila stationerna ska upphöra med sin verksamhet när man öppnar igen i Vanadisberget? Det vore olyckligt. Jag tror att de mobila stationerna kommer att behövas långt in i framtiden. Vi blir fler stockholmare, och det kan möjligen vara bra. Men det blir också mycket mer avfall både på grund av befolkningsökningen och per capita, av andra skäl.

Jag undrar därför om du tänker dig att de mobila stationerna ska försvinna när Vanadisberget öppnar.

Anförande nr 95

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Det finns två sorters mobila insamlingar. Det gäller farligt avfall, som har rullat och som kommer att fortsätta

rulla precis som tidigare oavsett om Vanadisberget öppnar eller inte. Det är inte nedlagt, som Valeskog hävdade. Sedan finns den extraresurs i form av grovavfallsinsamlingen som har satts in på grund av att Vanadisberget inte är åtkomligt. Det är grovavfallsinsamlingen som jag hänvisar till i mitt yttrande. Det är en extrainsättning för att upprätthålla servicenivån för invånarna.

Om man lyssnar på Jan Valeskog låter det som om det är 170 000 stockholmare som bor helt belamrade av lådor och grovavfall av olika sorter i sina lägenheter. Men vi har faktiskt fyra andra anläggningar som de har tillgång till. Dessutom har vi denna service i form av den mobila grovavfallsinsamlingen. Där kan man få en sms-påminnelse, vilket också många får. Jag tycker att det finns anledning att modifiera diskussionen något.

Min förhoppning är att vi ska öppna återvinningscentralen i Vanadisberget när alla juridiska turer är avklarade, vilket jag inte tror att de är riktigt ännu. Jag har inte läget riktigt uppdaterat där. Men ambitionen är absolut att vi ska öppna Vanadisberget igen så fort som möjligt när vi får tillgång till lokalerna, som entreprenören har lovat att lämna när vi begär det. Han har sedan har ändrat sig – därav den rättsliga process som pågår just nu.

Sedan har vi Stellan Hamrins frågor när det gäller avfallsutredningen. Jag är inte alls lika positiv till utredningens förslag. Det finns vissa delar i den som jag tycker är bra. Men jag tycker inte att det är någon bra idé att återmonopolisera eller återkommunalisera sophämtningen, som utredningen föreslår. Däremot välkomnar jag just den öppning som man gör genom att ändra definitionen på hushållsavfall, vilket gör att verksamhetsutövare får en helt annan möjlighet att själva kontraktera dem som ska komma och hämta deras avfall. Men jag tror att det är olyckligt för tjänsteutvecklingen att kommunerna tar över ansvaret helt och hållet från producenterna på det sätt som avfallsutredningen föreslår.

Anförande nr 96

Stellan Hamrin (V): Innebär det i så fall, Ulla, att du anser att systemet med de gröna behållare som står ett antal hundra meter från den plats där de borde stå och sköts privat av industrin ska fortsätta? Eller har ni någon annan lösning på detta i sikte?

Anförande nr 97

Borgarrådet Hamilton (M): Nu använder jag mitt sista inlägg för att svara dig, Stellan. Du ska vara medveten om denna ynnest.

Utredningen har två alternativ – dels att man ska återkommunalisera hämtningen, dels att man måste ta en ordentlig diskussion med producent- och förpackningsinsamlingen för att hitta en bättre lösning än den som man har i dag. Då tycker jag att det andra alternativet är smakligare.

§ 23 Interpellation om Fas 3-variant med riktiga anställningar (nr 2012:28)

Anförande nr 98

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Herr ordförande! Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 99

E i v o r K a r l s s o n (MP): Ordförande, ledamöter! Anledningen till att jag skrev motionen var att jag tyckte att Malmös egen fas 3-variant med riktiga anställningar i projektform var bra. Modellen kallas Till Arbete. Andra kommuner har tagit efter. I den vanliga fas 3 existerar inga riktiga anställningar. Personalen kvalificerar sig inte heller till någon ny period i a-kassan. Det som skiljer fas 3-projektet från det som ni kallar egen försörjning är bland annat att deltagarna i fas 3-projektet får vägledning och kompetensutveckling under praktiken, men under visstidsanställningen får de hjälp med att söka andra jobb. Lönen är kollektivavtalsenlig – lägst 16 300 kronor i månaden.

I svaret står att 17 000 har gått till egen försörjning. Det är elva personer per dag. Jag tänker inte diskutera de 17 000 personerna; det har vi redan gjort här i fullmäktige. I stället ska jag diskutera vad egen försörjning innebär. Egen försörjning – är det ett riktigt arbete? Nej, det är det väl inte. Jag har ringt runt på jobbtorgen för att få en uppfattning av vad det innebär. Egen försörjning kan vara studiemedel. Det kan vara föräldrapenning, visstid, vikariat, sjukersättning, rehabiliteringspeng, aktivitetsersättning, sjukskrivning med sjukpension och nystartsjobb. Men det är inte detsamma som ett riktigt jobb. Ett riktigt jobb är när man ingår i en social och ekonomisk gemenskap i samhället där man kan betala sin hyra, byta lägenhet, ta lån, bilda familj och få en sjukpenninggrundande inkomst, SGI, om man skulle bli sjuk, vara föräldraledig eller annat som omfattas av det sociala skyddsnätet.

Jag tror att detta projekt i Malmö, Till Arbete som det kallas, är ett steg i rätt riktning för arbetslösa när det gäller att så småningom få ett riktigt jobb. Man kan kvalificera sig till a-kassa, och man kan också få vidareutbildning, arbetsmarknadskurser och så vidare.

Det talas i svaret om att ni har egna modeller. Är det Jobbtorg Stockholm, Stockholmsvärdar och kanske något mer? Det står i svaret att modellen liknar den fas 3-variant som Malmö har. På vilket sätt? Kortare vikariat ger inte möjlighet att komma in i systemet och få a-kassa och därmed tillgång till arbetsmarknadsåtgärder som kan leda ut till arbetslivet. Men det är positivt om Stockholmsvärdarnas arbete kommer att förlängas till ett år, vilket berättigar till a-kassa.

Anförande nr 100

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Eivor Karlsson talar om riktiga jobb. Jag vet inte riktigt vad definitionen av riktiga jobb är. Men det som vi jobbar med mycket från stadens sida sett är att människor ska gå från försörjningsstöd till egen försörjning. Om vägen till egen försörjning eller ett fast jobb är att man behöver studera vidare för att skaffa sig den kompetens som man behöver för att få ett fast jobb är det ett steg på vägen från försörjningsstöd till en fast inkomst, vilket jag tycker är oerhört viktigt. Det är detta det handlar om när vi talar om 17 000 personer som inte längre

lever på socialbidrag i Stockholm. Det är en fantastiskt bra siffra, tycker jag. Det är viktigt att lyfta upp detta resultat, som vi är stolta över från Stockholms sida.

Målet för jobbtorgen är inte att man ska kvalificera sig till a-kassa, utan målet för jobbtorgen är att människor ska få ett jobb och en egen försörjning. Jobbtorgen jobbar för att rusta människor för jobb.

Eivor Karlsson konstaterar att vi har kortare vikariat och att det inte leder till a-kassa. Nej, det gör det inte. Men det leder till att människor får anställningar, och det är tusan så mycket bättre – ursäkta, ordförande! Det är mycket bättre att man får en anställning. En stor andel av dem som har jobbat på de här korta vikariaten har fått en anställning i staden. Det är också ett väldigt nyttigt resultat. Jag tror att det finns en stor skillnad när det gäller hur vi ser på de här sakerna om man jämför Malmö och Stockholm: Vi ser inte dessa insatser som något som görs för att man ska kvalificera sig för a-kassa, utan vi ser dem som något som görs för att man ska få ett jobb och inte leva på a-kassa.

Anförande nr 101

E i v o r K a r l s s o n (MP): Jag vet inte vad poängen var med det här att leva på a-kassa i stället för jobb. Det är klart att alla behöver ett jobb. Men det är inte så lätt att få ett kortare vikariat som sedan förlängs och som ger någonting om man inte har någon utbildning, om man har socialbidrag och kanske har varit sjukskriven och borta från arbetslivet i fem sex år. Då är det bättre att man får komma in i arbetsmarknadsutbildningen, får en utbildning och därifrån skaffar sig ett eget jobb. Jag vet fortfarande inte vad du menar med det här med egen försörjning. Ett eget jobb är det som jag säger: Man ska vara socialt och ekonomiskt oberoende och ingå i ett samhälle i samverkan med andra. Det gör man inte om man inte får en riktig försörjning.

Det verkar som om ni har förlängt det hela på jobbtorgen så att man kan gå in i ett kort vikariat här och sedan vidare. Jag vet inte, men det vet väl du. Det gäller till och med dem som har gått i pension. Finns de med? Vi måste ha en riktig uppföljning av hur detta fungerar.

Jag vet inte vad ni menar med begreppet egen försörjning. Det får du förklara. Det måste ju innebära att man inte har ett riktigt jobb om man inte har fått något fast utan bara går fram på vissa vikariat, sjuksättningar och sådant.

Anförande nr 102

Borgarrådet H a m i l t o n (M): Jag tror att vi har svårt att förstå varandra i diskussionen. Som jag sade: Det som jobbtorgen jobbar med är att rusta människor för att de ska kunna gå till egen försörjning från försörjningsstöd och socialbidrag. Det kan handla om att man kommer underfund med att man behöver studera för att få den kompetens som man behöver för att få ett jobb. Även om man lever på studiebidrag går man då faktiskt från försörjningsstöd till studiebidrag, vilket i sin tur kan leda till att man sedan får ett jobb.

Det betyder inte att Jobbtorgen slänger in kreti och pleti på kortare vikariat bara för att man ska bli av med dem. Jobbtorgen jobbar i riktning mot resultatet att man ska ha en egen försörjning, vilket gör att det är de personer som har en god chans att få

en fortsatt anställning som också får vikariatsmöjligheterna. Det baseras på en individuell bedömning. Det är också därför det blir så pass bra resultat från Stockholmsvårdarna och från andra som har haft praktikplatser. De får möjlighet att jobba vidare inom staden. Det gäller ganska många av dem som har fått denna möjlighet.

Även om det är en visstidsanställning är det ändå ett jobb. Det är en himla skillnad mellan att gå till ett jobb och att vara beroende av det försörjningsstöd, som alla dessa 17 000 människor har varit tidigare. Det är självklart att det sker en uppföljning. Man ser om dessa människor går tillbaka till en arbetslöshet eller går tillbaka till försörjningsstöd. Det framgår med all önskvärd tydlighet av statistiken. Det är inte någonting som förblir hemligt, utan det går alldeles utmärkt att göra uppföljningar på olika sätt av hur detta fungerar.

Det jag tycker är viktigt är att det man jobbar med inte är att se till att människor får en tillfällig anställning för att de ska kvalificera sig för a-kassa. Det man jobbar med är att se till att människor kan få en anställning och därmed en egen försörjning i de allra flesta fall i detta sammanhang. Det tycker jag är ett bra arbetssätt.

§ 24 Interpellation om varför ölburkarna hamnade i soporna på Kulturfestivalen 2012 (nr 2012:29)

Anförande nr 103

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Jag hänvisar till det utsända svaret.

Anförande nr 104

J o n a s E k l u n d (MP): Herr ordförande, fullmäktige! Jag tackar för svaret. Det var ett fantastiskt snabbt svar, och det är jag mycket glad över.

Interpellationen gäller detta att jag var på Kulturfestivalen för cirka en månad sedan – denna fantastiska institution som vi har med många uppträdanden, musik, cirkus och annat för stockholmarna och för oss som inte lämnar staden under sommaren. Jag var på den krog som finns på Gustav Adolfs torg under Kulturfestivalen. Det var många som åt och drack där, kanske flest som drack. Där fanns ingenstans att slänga sina ölburkar eller ölfaskor för återvinning. Jag blev lite förvånad över detta med tanke på att Stockholm har en ganska hög miljöprofil. Jag blev ännu lite mer förvånad när jag kollade på nätet och fick se vad det stod om miljöarbetet på Kulturfestivalen. Där stod att Kulturfestivalen skulle ligga i framkant när det gäller miljöarbete och att den är certifierad enligt en ISO-standard som att man har varit med om att ta fram.

Därför har jag ställt en fråga till kulturborgarrådet om varför man inte kunde återvinna sina burkar och flaskor på Kulturfestivalens krog. Jag har fått veta i svaret att jag blev felinformerad av en vakt på restaurangen. Det är nog i själva verket så att jag blev helt rätt informerad. Det fanns nämligen ingenstans att slänga sina petflaskor och burkar för gästerna på restaurangen. Det fanns det inte under någon av de två dagar som jag var där och kollade. Jag tyckte att det var lite märkligt.

I nästa stycke i svaret står något som jag tror stämmer bättre, nämligen att återvinningsstationerna av någon anledning var placerade på baksidan av tältet, alltså där gästerna inte var. Det var olyckligt eftersom återvinningsmöjligheten inte gör någon nytta på baksidan av tältet.

Borgarrådet tyckte också att jag borde ha ringt till kulturförvaltningen för att ta reda på var jag skulle återvinna mina flaskor. Det gjorde inte jag, och jag tror inte heller att de andra gästerna på restaurangen gjorde det.

Jag utgår ifrån att kulturförvaltningen nästa år kommer att ställa tydligare krav på eller göra en bättre utvärdering av att krogarna verkligen har möjlighet att återvinna flaskor och burkar. Det är inte bara en miljöfråga, utan det är också en fråga om upplevelsen. Stockholmarna och gäster i Stockholm förväntar sig att ha möjlighet att agera miljövänligt och att ha möjlighet att sortera ut sina dryckesförpackningar. Man kan säga att det drar ned upplevelsen när det upplevs som att man måste agera på ett miljövänligt sätt.

Anförande nr 105

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Tack för frågan! Det är roligt att få berätta om det stora miljöarbete som görs inom kulturförvaltningen kring festivaler och så vidare. Förvaltningen har varit aktiv med att arbeta med ISO-standarderna.

Frågan handlar alltså om en restaurang som har ställt sina återvinningskärl på ett ställe där Jonas Eklund inte såg dem. Jag vet inte riktigt vad jag ska säga mer om detta. Man har krav på att det ska återvinnas. De hade kärl, men uppenbarligen stod de på ett ställe där du inte såg dem. Det kan vi tycka är tråkigt, och jag ska ta upp det med kulturförvaltningen. Nu är detta ett ärende i kommunfullmäktige, och det kommer de naturligtvis att notera. Det är ju ganska stort att kommunfullmäktige engagerar sig i frågan om placeringen av kärlden, så det ska jag absolut göra.

I övrigt vill jag bara säga att kulturförvaltningen ställer krav på dem som har evenemang under Kulturfestivalen att de ska återvinna. Vi har till och med personer anställda för att gå runt och ta hand om alla burkar och så vidare. Detta är prioriterat, och det är väl egentligen ungefär vad jag har att säga.

Anförande nr 106

S t e l l a n H a m r i n (V): Om man vandrar i fjällen – vilket jag kan rekommendera alla att göra – och även om man befinner sig tre fyra dagsmarscher från närmaste väg möts man både i Turistföreningens lokaler och i samernas lokaler uppe i Padjelanta av ett ställ med fem olika kärl där man har en exemplarisk insamling av diverse saker som sedan transporteras bort med helikopter så småningom.

Hur det var på Kulturfestivalen vet inte jag, men det vet säkert Jonas. Jag var inte där. Men jag har mina tvivel efter att ha varit på en del andra av stadens institutioner. Jag tror inte att Kulturhuset har denna typ av insamlingskärl. Jag har i varje fall inte sett dem. Stadens simhallar har det definitivt inte. Där slängs allting i en enda gemensam stor svart sopsäck. Jag tror inte att någon går och gräver där och sedan sorterar de fem olika fraktioner som man bör sortera ut.

Jag är tveksam till om detta fanns på Kulturfestivalen, och det finns en mängd andra sektorer inom staden där man definitivt bör sätta i gång – inte minst i idrottshallarna och möjligen i Kulturhuset. Det får vi väl höra nu.

Anförande nr 107

J o n a s E k l u n d (MP): Jag såg inte återvinningsbehållarna. Förmodligen fanns de inte heller där eftersom den person som jag och flera andra talade med – en vakt som var anställd på platsen – sade att det inte fanns någon möjlighet att själv sortera ut flaskor och burkar.

Men strunt i det – det är nästa års Kulturfestival som vi ska se fram emot. Jag utgår ifrån att det kommer att finnas möjlighet att sortera ut både flaskor och burkar då. Man kanske också borde kunna sortera sina plastglas. Även de är ju förpackningar som är återvinningsbara. Det finns ingen anledning att begränsa sig till det som det är pant på. Det har vi sorterat länge, men man kan även sortera övriga förpackningar.

Jag tycker att det är bra att Stellan Hamrin tar upp frågan om hur det faktiskt sorteras i staden. Jag har en känsla av att det i de redovisningar som görs av sorteringen på förvaltningarna pliktskyldigt kryssas i att man har sorteringsmöjligheter men att det är ett skåp som inte används särskilt ofta. Men det är ett annat ansvarsområde än Madeleine Sjöstedts, så jag ska inte ställa frågor om det.

Anförande nr 108

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige! Man kan föra diskussioner om viktiga saker och så kan man hitta på saker som man vill ha diskussioner om. Stellan Hamrins inlägg får väl gå under den senare bedömningen. Han har inte varit på Kulturfestivalen, men trots detta är han tveksam till om det fanns några återvinningsbehållare där. Vad har du för belägg för detta?

Jag ställde frågan till kulturförvaltningen: Vad har ni för avtal? Man har avtal med restaurangerna om att de ska återvinna. Man har till och med berättat för mig var kärnen stod. De stod tydligen inte på ett tillräckligt tydligt ställe för att Jonas Eklund skulle se dem. Det beklagar jag. Men det finns ingen anledning att tro att kulturförvaltningen ljuger när man säger vad man har för avtal och att man faktiskt tillämpar dem.

Anförande nr 109

S t e l l a n H a m r i n (V): Mitt inlägg berodde på att jag är helt säker på att andra delar av stadens verksamhet inte är i närheten av att ha en sådan här sopinsamling och sopsortering. Det finns inte i några idrottshallar och i några simhallar, vad jag vet. Jag trodde att du skulle upplysa mig om att det fanns på Kulturhuset. Inte heller där har jag lyckats se dem. Men det gjorde du inte, så jag får väl utgå ifrån att det inte finns några där heller. Då tycker jag att det är hög tid att ni tar tag i det här. Det är inte så att miljön ska skötas av miljöförvaltningen och att de andra sektorerna ska strunta i den. Det är en integrerad del av varje sektors eget ansvar. Då tycker jag att man ska ta det ansvaret.

Anförande nr 110

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Antingen utgår man ifrån att allt är lugnt eller så utgår man ifrån att allt är ett helvete. Man kan utgå från det senare; det gör man som man vill.

Jag kan försäkra dig om att vi i kulturförvaltningen och kulturnämnden har samma krav som alla andra nämnder i staden – att jobba för miljövänlighet och att vi ska få en stad som når högsta möjliga standard när det gäller att ta hand om olika saker. Det gäller även Kulturhuset. Jag ska genast undersöka hur de har det med sina plastburkar och var de återvinningskärl som finns där står någonstans. Jag kanske till och med kan dela ut det till fullmäktige.

Anförande nr 111

S t e l l a n H a m r i n (V): Då hoppas jag att vi snabbt får en återrapportering av hur det står till i Kulturhuset.

§ 30 Motion om Nytt operahus till Stockholms ytterstadsområden (utl. 2012:23)

Motion om inrättande av ”offentliga ateljéer”, ytor för gatukonst (utl. 2012:24)

Motion om kulturbussar (utl. 2012:26)

Motion om teaterverksamhet i S:t Jacobi, Vällingby (utl. 2012:34)

Anförande nr 112

M a l t e S i g e m a l m (S): Ordförande, fullmäktige! Den första motionen i det här blocket handlar om ett nytt operahus till Stockholms ytterstadsområden. Jag skrev motionen i samband med en diskussion om var det nya operahuset skulle förläggas någonstans. Det var många debattartiklar från olika håll om var man skulle kunna lägga ett sådant operahus. Oftast ligger operahusen i något vackert sjönära läge i staden om man åker till andra ställen och tittar på det här.

Om man tittar på de kulturverksamheter som i dag finns i innerstaden och hur kulturutbudet ser ut i ytterstadsområdena i dag i Stockholm tycker jag faktiskt att vi kan anvisa mark och ha en uppfattning om vilken placering ett sådant operahus borde ha, även om det inte är Stockholms stad som bestämmer exakt var och hur det här ska byggas. Min bestämda uppfattning är att vi borde kunna ha ett operahus ute i förorten eller i Stockholms ytterstad. Allt behöver inte koncentreras just till innerstaden.

Det är det som är kontentan av min motion. Skulle man i dag gå igenom en lista över kulturaktiviteter i innerstaden och jämföra det med ytterstadens kultur kan man lätt konstatera att nästan all typ av kulturverksamhet är förlagd till innerstaden. Det är teatrar, operahuset och mycket annat som är förlagt till innerstaden. Jag tror att om vi skulle fatta ett inriktningsbeslut här och nu om att flytta ut ett nytt operahus i något ytterområde skulle detta också kunna bli ett landmärke som kan höja kvaliteten i området.

Det är klart att det kan finnas många invändningar mot det här. Det är ett nytänkande som en del kanske inte alls ställer upp på, men det handlar ändå om att fundera lite grann på hur man ska stärka ytterområdena som i dag inte är lika starka som innerstaden. Ett operahus i ytterstaden skulle kunna vara ett stort lyft för den delen, så jag yrkar naturligtvis bifall till min motion.

Anförande nr 113

Borgarrådet R u d i n (S): Ordförande, kommunfullmäktigeledamöter och åhörare! Jag tänker tala om motionen som handlar om inrättandet av offentliga ateljéer och ytor för gatukonst. Det här är en fråga som engagerar många, både för och emot, och jag är för den typ av kulturyttringar som gatukonst utgör. Jag tycker att det är fel att vi från Stockholms sida har en repressiv och förbjudande attityd till gatukonsten. Det går nämligen ut över alla de utövare som både finns i Stockholm men som också skulle kunna komma att finnas här om det fanns utrymmen att utöva laglig gatukonst.

Det här är inte alls något annorlunda om man tittar på städer runt om i världen. Jag har själv besökt både New York, Paris, London och Berlin, där gatukonst är en del av det naturliga livet. Där har offentliga, lagliga ytor öppnat upp för den här nya

konstformen som växer fram. Det handlar inte alls bara om graffiti, vilket oftast är diskussionen i Stockholm, utan det handlar i hög grad om helt nya typer av yttringar, till exempel olika typer av mosaiker och till exempel installationer. Det kan till och med vara fråga om olika typer av engagemang. I Tokyo finns det en gata där man kan uppträda fritt. Du har till och med möjlighet att sätta upp ett rockband på gatan. Där står jazzband, rockband och andra musiker bredvid varandra. I London finns det hela distrikt där man har inrättat möjligheten att kunna sätta upp installationer av olika slag. Detta har i sin tur skapat helt nya kafémiljöer som inte fanns där tidigare. I Helsingfors, som inrättade en lång vägg för målningar, har det uppstått ett helt nytt stadsliv, och där finns numera en kafé- och restaurangdel som inte fanns där innan och så vidare.

I Stockholm har vi inte den här inbjudande attityden eftersom vi har vår nolltolerans. Jag tycker att det är beklagligt. Jag har i den här motionen föreslagit att vi bör inrätta det jag kallar för offentliga ateljéer, ytor som skulle vara öppna och iordningställda för att man ska kunna utöva gatukonst. Jag ser mängder med möjligheter att göra detta. Jag skulle tro att vi skulle kunna ha en sådan här offentlig ateljé i varje stadsdel. Varför inte börja här nere vid Tegelbackens baksida där det är grått och ganska otrött i dag? Det är egentligen upp till kommunen att ställa i ordning de här ytorna. Jag ser framför mig hur man kan belysa och iordningställa dem så att de blir väldigt trevliga miljöer att vistas i, men jag kan också se att det för enkelhetens skull kan vara just ytor som man bara ställer till konstens förfogande.

Jag yrkar alltså bifall till den här motionen och tycker att det är mycket angeläget att vi som stockholmare bejakar denna nya, fantastiska konstform som rullar ut över världen.

Anförande nr 114

A n n M a r i E n g e l (V): Ordförande, fullmäktige! Alla de här fyra motionerna i kulturblocket handlar egentligen om samma sak, och det är bristen på kultur i ytterstaden och den kulturella segregationen som ju både handlar om geografi och klass.

Stockholms väldigt rika kulturliv har en väldigt stor övervikt för innerstaden. Här har vi nästan alla institutioner och den största delen av det fria kulturlivet. Jag har ju konstaterat tidigare att mellan fyra och fem gånger mer av stadens kulturbidrag går till innerstaden än till ytterstaden, och det som har skurits ned väldigt mycket de senaste åren är det som finns i ytterstaden, som Kulturskolan, samlingslokaler och studieförbund. Stadsdelarna har väldigt lite pengar kvar för detta.

Min motion om kulturbussar är ett förslag på hur man kan underlätta för barn och unga runt om i staden att ta del av den kultur som finns inne i staden. Man kan bara läsa svaren från Östermalm och Enskede för att se att förutsättningarna är väldigt olika. Syftet är förstås att man ska undanröja de hinder som finns för att ta sig in till innerstadens kulturutbud. Det är inte alltid det är ekonomiska hinder att åka med kollektivtrafiken. Det kan till exempel vara besvärligt att ta sig fram med stora barngrupper. Det finns erfarenheter från Uppsala och Malmö att det här fungerar väldigt bra, och jag tycker att man kunde utreda frågan vidare. Och så tycker vi förstås att för gymnasieelever skulle ett SL-kort underlätta deltagandet väldigt mycket.

Motionen om ett operahus visar också behovet av fler institutioner i ytterstaden. Vi tycker inte frågan om ett operahus är den mest prioriterade i Stockholm, men vi tycker att det är bra, som motionen skriver, att man absolut inte ska låsa sig vid en placering innanför tullarna. Vi tycker att alla nya kulturinstitutioner ska läggas utanför tullarna.

Den tredje motionen pekar på en stadsdel som har väldigt stor kulturbrist, Hässelby-Vällingby. Där har man inte fått tillbaka sitt bibliotek. Man har lagt ned Trappan. Det är ett väldigt litet kulturutbud. Vi tycker därför att det är ett väldigt bra förslag att använda den utmärkta scenen i S:t Jacobi, och vi tycker att man ska undersöka förutsättningarna för att ha en reguljär teaterverksamhet där.

Vi vill också i huvudsak bifalla den fjärde motionen i det här blocket som handlar om fler fria ytor för skapande konst. Vi vill betona vårt ständiga krav: lagliga graffitiväggar och plats för gatukonst. Det är en väldigt bra idé i motionen att man ska finansiera det genom en avgift som man tar ut av gatuklaven, och jag har i en kommande interpellation utpekat flera lämpliga platser i Stockholm där man skulle kunna ha mer gatukonst.

Sammantaget tror jag att det finns ett stort behov av att verkligen se över Stockholms kulturpolitik när det gäller att decentralisera – mer kultur i ytterstaden och mindre i innerstaden. Alla dessa motioner pekar i den riktningen, och därför yrkar vi bifall till dem.

Anförande nr 115

K a j N o r d q u i s t (S): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! Eftersom jag är ett blindstyre vet jag inte hur många det är på läktaren, men det är väl knökfullt som vanligt.

Jag vill naturligtvis yrka bifall till motionen om teater i Vällingby. Jag är en av de två motionärerna. Den andra motionären hjälpte mig för övrigt att komma fram här. Det vi vill är att staden ska se till att det bedrivs teaterverksamhet i den teaterlokal som finns i S:t Jacobi skola som tillhör den fantastiska ABC-staden Vällingby sedan länge tillbaka. Det byggdes en utmärkt teaterscen där som dessutom fortfarande hålls i gott skick.

Det andra kravet är att utreda förutsättningarna för att Stadsteatern ska bedriva verksamhet där. Det var faktiskt inte precis något krav att de skulle *göra* det, utan det handlade om att utreda förutsättningarna. Därför tycker jag att det är lite trist det här med att besvara motionen. Det är ju i princip att avslå. Det låter inte fullt så illa, men det är minst lika passivt.

Problemet är ganska enkelt. Hässelby-Vällingbyområdet har mer än 60 000 personer. Det är en del av staden dit det kommer att flytta fler människor. Väldigt många människor kommer från andra länder från början. Mångfalden i befolkningen är stor, och vi har gott om unga människor. Vad finns det för traditionell kultur där ute? Det finns en biograf. Man visar också film någon gång på något annat ställe. Ett bibliotek har lagts ned. Det finns fortfarande två, men det skulle finnas all anledning att ha fler. Dans finns det egentligen inte alls. Musik – ytterst begränsat, konst knappast någonting. Teater – nada.

Men egentligen finns det goda förutsättningar. Vi har en alldeles utmärkt teaterscen där det går att få in mer än 500 personer. Det skulle kunna vara en hel del där ute, och det är bedrägligt att vi inte ska kunna verka för detta från staden, alltså från kulturnämnden och kulturförvaltningen. Politik är väl att ta beslut, att peka på vägen vi ska gå, och det är väl också att fördela resurser? Inte bara passivt samla in remissvar som går ut på en massa fullständigt vansinniga argument som innebär att om det blir mer kultur i Vällingby så blir det mindre någon annanstans. Jag trodde i min stilla enfald möjligen att det skulle vara något slags win-win – om man har mer kultur så blir det mer kultur på andra håll, precis som jag tycker att det är väldigt positivt att det möjligen har dykt upp en, möjligen, starkt kommersiell aktör.

Madeleine Sjöstedt! Vi socialdemokrater brukar säga att politik är att vilja. Politik är väl också att *visa* vilja, och politik kan vara att vara lite mer aktiv än att besvara saker. Man kan till exempel bifalla bra idéer.

Anförande nr 116

M o n i k a L i n d h (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! I det här blocket finns två motioner som jag kommer att uppehålla mig något vid. Den ena handlar om det nya operahuset, och den andra handlar om offentliga ateljéer och ytor för gatukonst. När det gäller svaren på de här motionerna slås jag av hur oerhört passiva och räddhågsna de är och som också genom att vara så passiva och tillbakalutade förhindrar större, vidare och mer framåtsyftande ambitioner på det här området.

Motionen som handlar om offentliga ateljéer och ytor för gatukonst sammanför en ambition både på konstnärssidan och på stadsmiljö- och stadsbyggnadssidan. Där klamrar sig återigen majoriteten fast vid regelverket mot klotter. Det är beklagligt att man inte kan se de ambitioner och möjligheter som motionen utgör.

När det gäller ett nytt operahus är det precis på samma sätt. Man backar och säger att en nationalscen för operan är en statlig angelägenhet. Vi måste vänta på att staten ska ta initiativ till överläggningar, det är för tidigt att fastslå någon bättre eller sämre plats eller så. Men kom igen! Det pågår ju jättemycket diskussioner om ett nytt operahus, både när det gäller arkitektur, användning och var det skulle kunna ligga. Ska Stockholm igen då backa och säga nej, inte hos oss, medan vi väntar och väntar? Jag förstår att kulturministern och kulturborgarrådet inte kommer så väl överens i de här frågorna, men jag tror att Stockholm måste vara proaktivt för att säkra möjligheten till en nationalscen för Operan i Stockholm över huvud taget, annars kanske Solna eller Göteborg får den, och hur kul vore det?

Jag tror att vi måste vara mer alerta, och då duger det inte med att möta varje initiativ räddhågat, passivt och bakåtsträvande. Därmed yrkar jag bifall till motionerna.

Anförande nr 117

E w a L a r s s o n (MP): Tack, Kaj Nordquist och Bengt Roxne, för en bra motion! Jag tänkte prata om teater och kultur i Västerort. Innerstad-ytterstad brukar vi skriva i våra handlingar. Nu har innerstaden så och nu har ytterstaden så. Miljöpartiet vill ha kultur i hela staden och vill gärna kommunicera kulturutbudet på det sättet. Vi anser att det är avgörande för ett hållbart och vitalt Stockholm, och med det yrkar jag bifall till vår reservation på motion 54, utlåtande 34.

De gröna ser kulturen som en del av vår infrastruktur. Frågan är om vårt folkpartistiska kulturborgarråd också gör det. Det var naturligtvis lite grann av en retorisk fråga, för om vi vore överens i detta skulle inte borgarrådet hänvisa till fria aktörer lite allmänt.

Motionen handlar om en fast infrastruktur. Det är det vi pratar om här. Motionären har lyft fram att Stadsteatern skulle kunna lägga en filial i Vällingby, och Stadsteatern själva har naturligtvis svarat på motionen och tycker att det är ett bra förslag, eller som de säger, de ställer sig inte främmande till det. Men de vill gärna att man tillsammans tar fram en vision vad man vill uppnå med att ha en fast teaterscen också i Vällingby. Man säger, och det håller vi i Miljöpartiet med om, att det är ju inte så att det ska bli mindre teater vid Sergels torg eller ute i Skärholmen för att vi växer och blommar också i Vällingby.

Jag hoppas alltså att vårt kulturborgarråd skulle kunna vara med och samla ihop sig nu efter de här motionerna och tillsammans i kulturutskottet diskutera vad man vill uppnå med ett projekt med en teater där, naturligtvis tillsammans med Stockholms stadsteater.

Anförande nr 118

M a t s B e r g l u n d (MP): Vi har i det här blocket flera motioner som jag tycker tydligt visar skiljelinjen mellan den borgerliga majoritetens kulturpolitik och vad som kan vara en grön kulturpolitik. Miljöpartiet vill ha en tolerant kulturpolitik, en politik där kulturen får växa på kulturens egna villkor, inte via piskor och morötter och politiskt styrda bonussystem. Vi har en relativt stark budget för det fria kulturlivet i Stockholm, men den används delvis på helt fel sätt.

Förslaget med en teaterscen i S:t Jacobi i Vällingby tycker vi är ett bra förslag, vilket Ewa också nämnde tidigare. Det är ett område bland flera i Stockholm som är väldigt klent försett med kulturinstitutioner. Därför bör staden dels vidta de åtgärder som behövs för att scenen i S:t Jacobi kan användas mer, dels se till att stärka kulturen i hela området Hässelby-Vällingby.

Vi vill ha en stad med kvarterskultur, med teatrar, biografier och fasta kulturinstitutioner i varje stadsdel. Här har staden ett stort ansvar att stärka kulturens infrastruktur i hela staden och framför allt i ytterstaden i de stadsdelar där den är som svagast.

Ett annat sätt att sätta färg på Stockholm är att bejaka Tomas Rudins motion om offentliga ateljéer och öppna graffitiväggar. För Miljöpartiets del är inte det viktiga *vem* som driver en vägg. Det verkar vara viktigt för majoriteten. Det kan vara kommunen eller en graffitiförening, men staden måste se till att någonting händer i frågan, att lagliga graffitiväggar blir verklighet i Stockholm precis som i så många andra städer i Europa där det har visat sig att dessa väggar har blivit ett positivt tillskott i stadsrummet.

Det arbetet måste börja med att vi omprövar nolltoleransen mot graffiti och gör Stockholm till en tolerant stad som bejakar kultur och inte förbjuder enskilda kulturformer och kulturyttringar. Det är en totalitär inriktning som Stockholm har slagit in på. Jag tycker inte att det är acceptabelt. Klotterpolicyn måste omprövas,

och det skrev jag en motion om i våras. Jag väntar på remissrundan nu, och det ska bli spännande att se vad som händer vid den och i debatten här i fullmäktige.

Men i väntan på det vill vi att staden ska inventera väggar runt om i staden, och det är det vi föreslår i vår reservation i dag. Riksteatern har tagit fram ett underlag för några väggar i innerstaden som kan vara en grund för ett sådant arbete. Den inventeringen bör hur som helst kommenteras och kompletteras av staden.

Sedan vill jag säga någonting kort också om operahuset innan min tid är ute, och det är att jag har lagt en skrivelse i kommunstyrelsen där jag föreslår att vi tar ett samlat grepp i frågan, lite som Monika Lindh var inne på tidigare, för att kunna driva frågan proaktivt. Jag hoppas på ett positivt svar där. I övrigt vill jag yrka bifall till Miljöpartiets reservation också i ärende 51 om offentliga ateljéer och graffiti väggar.

Anförande nr 119

Erik S l o t t n e r (KD): Jag tycker att det är uppseendeväckande att man kallar det för totalitär inriktning när vi säger att vi vill skydda offentlig egendom och offentliga byggnader från att bli nedklottrade. Detta ska saneras inom 24 timmar. Vi vet att klotter i den offentliga miljön för med sig diverse kringkriminalitet där många ungdomar som är ute i gråzonen kan dras till den här subkulturen där man klottrar ned offentlig egendom. Det är väl alldeles utmärkt att vi har en nolltolerans mot detta.

Sedan får gärna privata och offentliga fastighetsägare säga: Kom hit och gör ett konstverk! De konstverken kan bestå av graffiti, men det olagliga nedklottrandet av vår offentliga miljö måste vi väl ändå ha en nolltolerans kring.

Anförande nr 120

Mats B e r g l u n d (MP): Fast nolltoleransen har ju lett till att försök med lagliga väggar för graffiti har fått avslag. Det finns ett antal sådana exempel. Det finns några exempel på väldigt tillfälliga väggar för graffiti, men det har tvärtom ofta avslagits.

Det som är problemet och det som är totalitärt i detta är att ni förbjuder en konstform, nämligen graffiti, och det gör ni i huvudsak genom den nionde paragrafen – det är även lite andra paragrafer som spelar in – som förbjuder allting som kan uppmuntra till olaglig graffiti, som ni kallar det. Men i princip blir ju all graffiti i staden olaglig med denna nionde paragraf och med er klotterpolicy. Därför förbjuder ni en hel konstform, och det är det som är det problematiska. Det är där Stockholm börjar slå in på en totalitär väg. Tillåt en graffiti kultur att växa i Stockholm i stället!

Anförande nr 121

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Kära fullmäktige! Det här är en rad motioner som handlar om lite olika ämnen, men alla visar på ett engagemang för kulturen. Eller kanske inte för kulturen, utan för de hus som kulturen ska vara i eller de tunnlar där kulturen ska vara, men någonting som är i närheten av kultur i alla fall. Kanske inte riktigt om kulturens innehåll, men ändå. Det är roligt!

Det är viktigt att prata om att vi har kultur i hela staden. Framför allt ytterstaden har varit uppe under några inlägg här i början, och det är roligt att säga att alliansmajori-

teten i och med den förra budgeten beslutade att göra en mycket stark satsning på kultur i ytterstaden. 9 miljoner kronor i förra årets budget anslogs till att göra nya saker riktade mot de målgrupper som inte tar del av kulturlivet i ytterstaden. Det gjorde vi genom att förstärka de platser som redan finns, därför att när jag går igenom och lyssnar på den här debatten så tänker jag så här: Okej, om det här är passivt och räddhåget, hur är då en aktiv och modig kulturpolitik i oppositionens värld? Ja, det är en politik som säger att det är väldigt viktigt med lokaler, många lokaler. Miljöpartiet går allra längst. De säger att det ska vara en kommunal biograf i varje stadsdel. Alla intecknar en opera som vi inte ens vet om den kommer till Stockholm. Vi hoppas på det. Jag har tagit initiativ med regeringen, och jag vet att finansborgarrådet har gjort samma sak. Vi hoppas verkligen att få se detta, men vi ska nog först försöka få operan till Stockholm innan vi placerar den någonstans.

Det handlar också om att lägga ned stora pengar på bussar som ska köra ungdomar från deras skola till kulturen. Det är oerhört viktigt, och därför har vi ett system som fungerar alldeles utmärkt i dag: Det kostar 680 kronor för 15 personer att ta sig från skolan och till kulturen.

Min reaktion på detta är att det är så oerhört mycket enklare att satsa på kulturens fasader i stället för på de konstnärer som ska utföra det hela. Jag tror nämligen att om man sätter sig och räknar på allting som här föreslås kommer det inte att finnas några pengar kvar till kultur, och det är det som är min kulturpolitik: Jag tycker att det är oerhört viktigt att hålla igen på allting som handlar om nya hyror och nya åtaganden som handlar om annat än att högkvalitativ kultur når medborgare så snabbt som möjligt.

Därför utesluter jag inte ett nytt operahus någon annanstans heller, precis som har sagts här tidigare. Därför säger jag att vad gäller kulturbussar är frågan redan löst, och vad gäller ny teaterverksamhet i S:t Jacobi är det så att den lokalen inte är tillgänglig. Ska vi ha en ny verksamhet ute i Vällingby, vilket vi naturligtvis ska ha, så ska den bindas till de verksamheter som redan finns.

Anförande nr 122

M o n i k a L i n d h (S): Tack för ditt inlägg, Madeleine, för det klargjorde väldigt tydligt den räddhågsenhet och passivitet som du står för. Madeleine undrar vad en aktiv och modig kulturpolitik är, och då tycker jag att hon kan läsa motionerna. Det framgår väldigt tydligt hur det skulle kunna se ut.

När det handlar om operakonstens plats eller lokalisering till Stockholm eller att vara aktiv i arbetet gentemot statsmakterna i den frågan framgår inte det av Madeleines svar, utan det är oerhört tillbakalutat. Men när det handlar om operakonst, om gatukonstens möjligheter eller om den kulturella segregationen som de här motionerna ändå handlar om får Madeleine det att handla om hus, tunnlar och bussar. Det är liksom nivån på er kulturpolitik. Jag tycker att det är beklagligt att ni är så passiva.

Anförande nr 123

B o r g a r r å d e t S j ö s t e d t (FP): Det är möjligt att Monika Lindh anser det, men aldrig någonsin har kulturen fått så stora påslag som den har fått under mina år som kulturborgarråd. Pengarna har dock inte gått till nya fastigheter eller nya lokaler utan

till verksamhet som ska vara väl spridd över staden. Vi har gjort en gigantisk biblioteksatsning som har sanerat efter er fullkomliga katastrof när ni hade makten när det gäller biblioteken. Det om något är viktigt för ytterstaden – att det finns bibliotek.

Anförande nr 124

M a t s B e r g l u n d (MP): Kulturbudgeten har ökat, men den har inte ökat lika snabbt som Stockholm har växt, och det är det stora problemet. När jag lyssnar på Madeleine ser hon en kultur utan lokaler eller där lokalerna inte är viktiga, och det är ett stort problem. Vi måste ha lokaler för att kultur ska kunna verka, och lokaler måste byggas in i det växande Stockholm. Vi behöver institutioner, men vad vi menar med kvarterskultur är inte nödvändigtvis en biograf i varje stadsdel. Jag kanske uttryckte mig otydligt. Jag skulle ha sagt att det *till exempel* kan vara en biograf, en teater eller någon annan form av unik institution i varje stadsdel som gör varje stadsdel unik och spännande att bo i, för det är väldigt viktigt för dem som bor där, och det är väldigt viktigt för närområdet i stadsdelarna.

Staden växer, och vi behöver också lokaler för kultur. Annars blir det som i Hammarby Sjöstad, där det väldigt länge saknades lokaler för kultur och vi kom på sent att vi till exempel behövde ett bibliotek.

Anförande nr 125

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Det behövs absolut lokaler till kultur, det gör det, och det är därför vi har mycket lokaler till kultur. Men det gäller att hålla igen hela tiden. Kvadratmeter för kvadratmeter måste vi hålla igen, för annars kommer lokalerna till slut att kosta hela vår kulturbudget. Jag är förvånad över människor som sitter i kulturnämnden men som inte ser detta som ett gigantiskt problem. Vem ska betala våra konstnärer och kulturskapare i framtiden om vi tillåter lokalerna att sluka alla våra pengar?

Anförande nr 126

A n n M a r i E n g e l (V): Madeleine, det var väl ganska typiskt det du sade, men jag skulle vilja fråga dig vad du menar med att vi föreslår stora pengar på bussar och att det skulle vara någon sorts lokal. Vi menar att man skulle ha ett avtal med SL som underlättar för publiken att hitta kulturen. Det är väldigt bra att vi ger konstnärerna pengar, men det måste också finnas en publik som har möjlighet att ta del av kulturen, och det är ett allt större problem i Stockholm i dag – det är dyrt, och det är otillgängligt.

Jag har undersökt hur det ser ut med fördelningen mellan innerstaden och ytterstaden. Madeleine får gärna ta del av min rapport som heter *Den kulturella segregationen* där man kan se verksamhet för verksamhet hur mycket mer staden satsar på innerstaden än på ytterstaden. Det är väl lite typiskt att Madeleine tycker att i en lokal i Hässelby-Vällingby, en lokal som redan finns, där har man inte råd att göra teater, men hon har ingenting emot att bygga ett nytt Nobelmuseum på Blasieholmen.

Anförande nr 127

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Det byggs inget nytt Nobelmuseum på Blasieholmen för Stockholms skattebetalares pengar.

Kulturbussarna blev helt plötsligt ett avtal med SL – jamen, det finns ju redan, så det löser hela frågan. Vad är det Ann Marie Engel har motionerat om egentligen?

Anförande nr 128

A n n M a r i E n g e l (V): För att svara på den sista frågan först så finns det ett avtal om vad det ska kosta att åka, men vad man har gjort till exempel i Malmö och Uppsala är att avtala om vissa speciella tider när man får åka gratis och när man har speciell service för skolor och förskolor i ytterstaden. Men jag har ju märkt att Madeleine inte är så oerhört intresserad av hur kulturen ska möta sin publik, och det är ett problem som jag har hört från många håll att de faktiskt inte har råd att åka in, de kan inte åka när det är rusningstid och så. Jag hade å andra sidan inte väntat mig att ni skulle ta fasta på det, för det är just den frågan som inte intresserar er så väldigt mycket.

Jag tycker att de här fyra motionerna handlar om någonting mycket större, nämligen om den kulturella segregationen och hur det avspeglas i nästan allting som sker i kulturpolitiken här i staden, så jag skulle vilja fråga dig, Madeleine, om du tycker att det är ett problem att det finns en kulturell segregation i Stockholm och om du är beredd att göra någonting åt den. Du talar om att ni har gjort en stark satsning i år, och det ska bli väldigt intressant att se verksamhetsberättelsen och följa upp den satsningen, för såvitt jag minns från budgeten lades de ju bara in i ordinarie verksamhet där det fanns svarta hål, till exempel i biblioteken.

Men jag tycker att det visar sig allt mer. Vad hände i somras? Stockholm hade en fantastisk fin kulturfestival som kostade 12 miljoner på Sergels torg och i Kungsträdgården. Samtidigt var Akalla bibliotek stängt hela juli. Det finns en så stor skillnad, en diskrepans mellan vad som händer på kulturområdet här i staden som jag tror att man måste börja ta riktigt mycket på allvar om man menar allvar med det som jag tror att du har god vilja till också: att alla stockholmare ska ha lika möjligheter att ta del av kulturen. Men då måste vi börja vidta åtgärder för att det ska ske. Vi kan inte bara säga det och skriva det i 2030-planer och Kultur i ögonhöjdplanen. Det står väldigt mycket fint, men det sker ju inte så. Tvärtom är det en utarmning. Hässelby-Vällingby är ett väldigt bra exempel på hur det sker en utarmning. Man stänger Trappan, man stänger biblioteket, man stänger konsthallen som fanns.

Så finns det en lokal där det finns ett förslag om att göra någonting, låt oss utreda möjligheterna att ha en verksamhet i den här lokalen. Det handlar inte om att bygga en ny lokal, utan det är att använda en lokal som finns. Men självklart är svaret nej, det går inte, det är omöjligt.

Jag förstår inte riktigt den inställningen. Kulturbudgeten är naturligtvis för liten, det är den alltid. Jag säger inte att det är omöjligt att använda den, men det är prioriteringarna inom den som jag tycker börjar bli ett allvarligt problem, och därför vill jag fråga: Ser du det, Madeleine? Är du beredd att göra någonting åt det?

Anförande nr 129

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Det här vill jag jättegärna svara på! När jag blev kulturborgarråd inrättade jag någonting som heter växtpengarna. Hela idén med detta är att fler stockholmare ska få tillgång till kulturen. Man får en bonus till verksamhet-

en om man lyckas nå fler stockholmare, i hela Stockholm. Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har röstat nej till detta hela tiden. Det har varit ett kompakt ointresse av att få in fler människor i kulturen. Nej till kulturbonus!

Och vad mer? En annan otroligt viktig sak för att se till att fler människor får kultur i vår stad är biblioteken. Det kanske inte är så jävla hett, för det är ganska gammalt med bibliotek, men det är en fruktansvärt bra idé att människor ska kunna söka sig sin egen bildning. Vi har anslagit 40 miljoner, 15 miljoner. Om man adderar alla dessa pengar som vi under vår tid vid makten har lagt på bibliotek kommer det upp i hundratals miljoner. Vad ni gjorde var att dra ned på pengarna till biblioteken. Jag vet inte hur många hundra miljoner det adderar till, men jag ska ta reda på det så kan vi prata om det nästa gång. Det är en ytterstadssatsning, det!

Anförande nr 130

A n n M a r i E n g e l (V): Problemet är, Madeleine, att biblioteken i ytterstaden är stängda ganska mycket. Gå igenom det så får du se! Nu i höst stängdes biblioteket i Akalla med hänvisning till att det var för få besökare. Ja, de hade öppet två dagar i veckan. Även när det gäller biblioteken är det en enorm skillnad på satsningarna i ytterstaden och innerstaden, och det är precis det jag säger. Växtpengarna, den här bonusen till teatergrupper för att de får in mer privata pengar eller större publik, tycker de flesta är väldigt löjlig. Det har gjorts en undersökning som visar att det inte har ökat deras egenintäkter på det sätt som var meningen. Det har alltså inte i någon nämnvärd omfattning ökat publiken. Madeleine har själv sett den undersökningen. Det har inte alls lett till det man trodde.

Det är inte den typen av satsningar som behövs, att man ska försöka tvinga det fria kulturlivet att skaffa sig fler sponsorer. Det behövs en helt annan typ av politiskt medvetna satsningar, men de baserar sig på en sann politisk vilja att utjämna skillnaderna här i staden, och den har inte ni – inte på kulturområdet och inte någon annanstans heller. Det är en klassfråga, Madeleine.

Anförande nr 131

Borgarrådet R u d i n (S): Jag tycker att debatten här i dag har fått en intressant vändning, för det blir som om kultur skulle handla om kulturbudgetens storlek eller lokaler eller dem som utövar kultur. För mig har inte någon gång kultur eller konstbegreppet varit förknippat med det, utan för mig är det snarast att samhället möjliggör för kulturen att frodas och utvecklas genom sitt sätt att agera och samvariera med samhället i övrigt. Allting behöver inte vara bestämt av kulturborgarrådet Madeleine Sjöstedt, utan väldigt mycket kan vara sådant som får växa fram och frodas i det fria. Oftast är den bästa och kanske mest spännande kulturen som berör allra mest den som uppstår alldeles av sig själv, utan att vi har varit där och lagt fast det i något program.

Däremot är det väldigt bekymmersamt om man som i Stockholms fall går in och har synpunkter på vilken typ av kultur som får utvecklas, vilket är fallet när det gäller gatukonsten. Där har man gått in med en nolltolerans och deklarerat att det finns en risk att det man ägnar sig åt, graffiti, skulle kunna få överspillningseffekter på andra saker. Man har till och med nämnt att man är rädd för kriminalitet och annat. Det är ett oerhört sorgligt synsätt, och också konstigt att det kommer från liberala krafter i den här salen. Det borde vara mer förknippat med nyfikenhet och tolerans att vända

sig runt om i samhället och leta efter de nya intrycken än att så högljutt försöka bekämpa en konstform som är så etablerad att den också i dag fått erkända kulturarbetare i Stockholm att agera för densamma. Det har till exempel hållits en utställning på Kulturhuset och på Konserthuset i sommar.

Vi måste också se att den krock som uppstått mellan den policy som ni från Alliansen upprätthåller och konsten, i det här fallet den banbrytande framtida utveckling som finns runt hörnet i gatukonsten och som utvecklas i andra länder, håller på att göra Stockholm en otjänst. Det är en självklarhet att staden har ansvar genom sina förvaltningar för att bestämma hur gaturummen ska smyckas. Men det är också en självklarhet att vi då också måste ombesörja möjligheter för dem som vill utveckla den här konstformen att ha platser att göra det på. Men då säger ni nej, och det är det som är den repressiva delen i er politik: Ni kan och tycks inte vilja se det faktum att runt omkring i världen växer en helt ny konstform som Stockholm håller på att halka vid sidan av. Det är just genom att öppna upp möjligheten att utveckla ny konst som vi blir en del av den kultur som kan frodas, inte genom att hoppas på att det någon gång ramlar ned ett pm från Madeleine Sjöstedt.

Jag yrkar bifall till vår motion.

Anförande nr 132

Mats Berglund (MP): Jag tänkte fortsätta prata om gatukonst och lagliga graffitiväggar. Frågan om att möjliggöra för öppna graffitiväggar i Stockholm är intressant inte bara i graffitidebatten. Den handlar inte bara om en borgerlig intolerans eller nolltolerans utan om en intolerant inställning till fri kultur. Jag tror att det finns en rädsla bland borgerliga politiker för kultur som inte riktigt inordnar sig, som inte riktigt formar sig som den ska. Det är naturligtvis tragiskt om det är så, för kulturen ska ju överraska och utmana.

I stället blir det en likriktning i kulturen. Kulturskolan är kanske det tydligaste exemplet. I stället för att man tillåter kurser som till exempel graffiti så har Kulturskolan tvingats krympa. Vi borde i stället få tillbaka prova-på-kurserna. Lyssna på barnen och ungdomarna vad de vill ha för kurser, i synnerhet i de stadsdelar där deltagandet kryper ned mot kanske 1 procent av alla barn i området! Lyssna på ungdomarna, lyssna på stockholmarna! Men det kommer liksom hela tiden tillbaka till den här oviljan från den borgerliga majoriteten att ta till vara stockholmarnas engagemang i kulturfrågor. Här har vi ett bra exempel från Tomas Rudin med offentliga ateljéer eller graffitiväggar. Låt oss införa det!

Det viktigaste kapitalet för ett växande kulturliv är inte bonussystem. Det syns över huvud taget inte i kommunala budgetar, i det privata näringslivet eller sponsring. Det finns i människors kreativitet. Låt oss möta det! Här har vi en grupp unga potentiella konstnärer som vill utöva sin konst. Låt oss möta det på ett positivt sätt! Låt det inte bli som med till exempel Aspudsbadet. Det finns fler exempel, men Aspudsbadet var så väldigt tydligt. Där skapades en stor kulturgrupp med massor med engagemang och vilja och kreativitet. Och hur mötte ni det? Med en massiv polisinsats! Det är samma nu. Hur möter ni de här unga konstnärerna? Med polis! Är det ert sätt att skapa ett kreativt Stockholm, *the capital of Scandinavia*, som ska stå för det kreativa Stockholm?

Gör i stället som Malmö, Norrköping eller i Alby och Märsta eller som i Oslo och Helsingfors eller som så många andra städer runt om i Europa: Se till att skapa väggar för graffiti och ung konst! En tolerant inställning lönar sig. Satsa på lagliga väggar. Upphandla graffitikonstnärer för konstprojekt i staden. Grå, tråkiga väggar kan snabbt förvandlas till färg. Det blir positivt, alla blir glada och så vidare.

Det finns fler förslag i motionen som är värda att beakta som innebär en positivare inställning till gatukultur överlag. Bifall till Miljöpartiets reservation!

Anförande nr 133

J o n a s N i l s s o n (M): Jag tycker att graffiti är väldigt kul att se. Men det stämmer inte att det är fri graffiti i Berlin, New York och andra städer på det sättet. Det är snarare tvärtom. När man är i Berlin slås man av hur fina fasaderna är. Även i New York har man lyckats vända brottstrend, graffiti och hela den biten. Det är väldigt bra.

Vad vi vet är att när vi har de här olika tillställningarna med graffiti är de stråk längs vilka folk tar sig till de här ställena nedsprejade med graffiti och klotter, och det är rätt tråkigt. Tar man det här första, prejudicerande fallet i Örebro med den här 17-åringen, tror jag att det var, som har samlat på sig 600 000 kronor i skadestånd för att han har förstört privat egendom – vad gör Mats Berglund när 17-åringen står där med 600 000 kronor i skulder och kanske har förstört hela sitt liv på grund av skulder som han drar med sig resten av vuxenlivet? Var är Mats Berglund då och tar sitt ansvar?

Anförande nr 134

M a t s B e r g l u n d (MP): Vi är inte för fri graffiti utan för öppna väggar, och där bör staden ta ett ansvar och se till att vi får öppna väggar. Det finns tvärtom mot vad Jonas Nilsson säger tydliga exempel på att öppna väggar minskar den illegala graffiti. Det finns studier från juridiska institutionen vid Stockholms universitet som visar att en använd sprejburk på en laglig graffitivägg är en använd sprejburk som inte kan användas på en illegal vägg. Antalet sprejburkar för en graffitimålare är begränsat. Oavsett hur de får tag i dem är de begränsade.

Det är bara ett exempel. Det finns en mängd andra studier som visar att den här autostradan mellan graffiti och grov kriminalitet som ni påstår finns inte existerar. Däremot kriminaliserar ju nolltoleransen en hel ungdomsgeneration, om man ska prata om det, därför att ni gör det illegalt.

Anförande nr 135

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Förra veckan släpptes journalisterna Martin Schibbye och Johan Persson. De hade suttit i fängelse i Etiopien i 14 månader för att de hade hävdat sin yttrandefrihet. Då tänker jag att det är totalitarism. Det är förtryck av yttrandefriheten. Det är förtryck på riktigt.

Sedan pratar vi här om nolltolerans, om att man inte får göra vad man vill med någon annans egendom. Vi som tycker att man ska ha nolltolerans och att man inte får göra vad man vill med någon annans egendom anses då för stå för ett totalitärt samhälle. Vi är repressiva och intoleranta.

Jag tycker att det känns om väldigt kraftfulla överord, och jag tycker att man ska fundera lite grann över vad man pratar om, för sedan, när vi väl kommer lite närmare vad det handlar om, så handlar det om ifall vi ska subventionera en vägg till dem som vill använda graffititeknik eller inte. Det är det det handlar om.

Skillnaden mellan frihet och förtryck går för oppositionen alltså mellan om man subventionerar en kommunal vägg för graffiti eller inte. Jag är inte med längre. Jag förstår inte hur det kan vara det. För de allra flesta människor är det rimligt att man har en gräns som säger att man inte får förstöra vad någon annan äger. Jag får inte ta med mig min sprejburk och gå till Tomas Rudins garage och spreja ned hans garageport, om han nu har någon sådan. Jag antar att han har det. Det tror jag att Tomas Rudin tycker är ganska okej att jag inte får, och det är inget förtryck av mig att jag inte får göra det.

Om man pratar om lagliga väggar finns det ingenting som visar vare sig det ena eller det andra. Det finns inget som visar att det leder till ökad kriminalitet, och det finns heller inget som visar att det *inte* skulle leda till det. Det finns inga samband. BRÅ och vi själva har inte detta, så vi vet helt enkelt inte. Då hamnar man i vad man tror är en viktig kulturpolitisk reform och inte, och då tror inte jag att lagliga väggar är den viktigaste kulturpolitiska reformen. De konstnärer som vill använda graffititeknik har full frihet att göra så. De pengar vi har för sådana här åtgärder ska användas till att se till att man har ateljéer, att man har gallerier, att man kan visa upp sig och så vidare i olika miljöer.

Det tycker jag är viktiga kulturpolitiska åtgärder, och därför tycker jag att lagliga väggar är fel och att vi inte behöver det i Stockholm. Det är mitt enkla argument.

Anförande nr 136

Borgarrådet R u d i n (S): Den repressiva delen i den här politiken är just att vi förknippas med att vi har satt upp regler för vad man *inte* får göra. Det är inte så, som flera av er har påpekat, att man skulle kunna utöva gatukonst någonstans i Stockholm på något lagligt sätt. Det finns fastighetsägare som har ansökt om tillstånd. För det måste man ha bygglov. Det krockar med vår nolltolerans. Man kan inte bevilja bygglov, för det främjar eventuellt det som kallas för eventuellt främjande av olaglig graffiti.

Graffiti-främjandet har sökt tillstånd för att få ställa upp en tillfällig vägg vid Medborgarplatsens fria yta. De har fått avslag från Stockholms kommun. Art of the Streets som två år i rad har velat sätta upp information på kulturtavlorna om att de har information om gatukonst har avvisats från Stockholms stad. Det är alltså bara dumt att stå här och framställa det som om det vore tillåtet när det inte är det. Det här har skapat en konflikt, och det är den vi vill ta bort. Vi vill möjliggöra för gatukonstnärer att utöva sin konst någonstans i Stockholm. Det är inte en subvention, utan det är att tillgängliggöra kulturen.

Anförande nr 137

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Det beror alldeles på hur stort du vill uttrycka dig, men nöjer du dig med en ganska rimlig yta behöver du inget tillstånd över huvud taget. Du kan ställa dig var som helst och spänna upp din duk eller din affisch eller vad du nu har för någonting och använda din teknik. Om du så vill använda hela ditt

hus och utveckla din konstnärliga form som Rudi så har du din fullkomliga rätt att göra det. Du kan sätta dina tags runt hela huset. Ingen kommer att ha en åsikt om detta.

Anförande nr 138

M a t s B e r g l u n d (MP): Det finns ju exempel på motsatsen. Tomas nämnde några, och det finns ett exempel till på ett byggplank i Hornstull som inte fick ha en graffitivägg och så vidare.

Är det verkligen bara kommunal subvention som är problemet för er? I Madeleines svar till Tomas Rudins motion skriver hon att det inte är aktuellt att i Stockholm uppföra permanenta legala graffitiväggar i kommunal regi, men det finns dock inget som hindrar enskilda föreningar eller företag att själva skapa mer eller mindre tillfälliga ytor att måla på.

Då undrar man ju. Inget som hindrar? Vi har ju bygglovet till exempel, men framför allt har vi klotterpolicyn, och den har varit ett massivt hinder under lång tid. Jag undrar därför vad Madeleine menar. Om vi tar det här beslutet som ni föreslår, kommer då en vägg som uppförs offentligt i Stockholm, till exempel i föreningsregi, inte att hindras av klotterpolicyn? Är det klart? Är det alltså bara driften av väggen som är problemet, det vill säga kommunal regi – nej, privat eller föreningsdriven regi – helt okej?

Anförande nr 139

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Det beror på hur stort man vill måla och var man vill måla, och i så fall avgörs det av bygglovsdelegerade.

Anförande nr 140

A n n M a r i E n g e l (V): Vi ska vara väldigt rädda om vår yttrandefrihet, Madeleine, det tror jag att vi är överens om, och vi ska vara rädda om orden. Jag tycker inte att vi på något sätt ska dra sådana paralleller som du gjorde. Jag tror inte heller att någon här har gjort det.

Vad det här handlar om är att ni har en sorts beröringsskräck för själva ordet ”graffiti”. Till alldeles nyligen stod det faktiskt på trafikkontorets hemsida, Stockholms stad, att graffiti är ett brott. Det stod inte att det är ett brott att måla graffiti, utan det stod att graffiti är ett brott. Nu har man tagit bort det, kanske för att debatten har intensifierats på sista tiden.

Det är ju inte så konstigt om trafikkontoret ser det så här, men det lite problematiska, tycker jag, är att Madeleine som kulturborgarråd också så hårdnackat talar emot den här konstformen. Det handlar ju inte bara om det här med att gå och måla på andras väggar, utan det är paragrafen i den ordningsstadga som ni införde som säger att ingenting som kan stimulera eller uppmuntra till graffiti får finnas i Stockholms stad. Det är det som har lett till sådana pinsamma saker som att ni förbjuder stadsvandringar och annonsering för utställningar. Det är det som är jätteproblematiskt: att vi får höra detta från kulturborgarrådet. Där tycker jag att Madeleine, om ni ursäktar uttrycket, har målat in sitt i ett hörn.

Anförande nr 141

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Jag hoppas vid gud att Jan Björklund får vara kvar som utbildningsminister några år till. Det kanske inte hjälper för dem som sitter i den här salen, men om man faktiskt läser vad som står i klotterpolicyn så står det ”olaglig graffiti”. Det där är ett ganska viktigt ord, att det står *olaglig* graffiti. Det betyder någonting. Det betyder att vi inte ska uppmuntra olagligheter i Stockholm. Vad är alternativet till det? Jo, det vore att uppmuntra olagligheter. Vem skriver något sådant? Det är klart att man inte gör.

Anförande nr 142

Borgarrådet M o g e r t (S): Låt mig börja med att säga till Madeleine Sjöstedt att jag förstår att hon inte uppskattar referenserna till totalitära stater. Jag har full förståelse för det. Jag tycker att de är orimliga. Men låt mig bara för sakens skull påminna om att när vi föreslog införande av lokala biblioteksråd för att stimulera programverksamheten på lokala bibliotek så jämförde hon mig med Erik Honecker. Det var inte heller en helt smickrande jämförelse. Men man glömmer ju så fort.

Det vore därför kanske bra, eftersom du, Madeleine, av någon anledning hellre pratar om historien än om hur det är nu, att du tar reda på hur det låg till, så som du sade nu, innan du berättade det. Du talar om att vi skulle ha gjort nedskärningar på hundratals miljoner på biblioteken, hundratals miljoner i nedskärningar på en verksamhet som har en budget på ungefär 200 miljoner kronor om jag minns rätt.

Madeleine pratar om en katastrof för biblioteken under den socialdemokratiska ledningen. Jag skulle faktiskt vilja veta vad denna katastrof bestod av. Var det digitaliseringen av lånesystemet? Var det införandet av RFID på biblioteken? Var det utvecklingen av nya läromiljöer i våra förortsbibliotek? Var det upprustningen av exempelvis Kistas, Kungsholmens, Hagsätras och Medborgarplatsens bibliotek? Eller var det framtagandet av ett initiativ till ett nytt huvudbibliotek?

Med all respekt för att du säger att du vill komma tillbaka med en siffra på hur många hundratals miljoner vi har skurit i vår gemena ondska och vår systematiska kamp mot bildningen, som då rimligen får nuvarande utbildningsministern att blekna av avund, kan du ge några exempel på detta bibliotekens ragnarök du talar om? Vilka bibliotek var det jag stängde? Så länge jag har varit politiskt aktiv i den här staden är det mig veterligen *ett* bibliotek i våra förorter som har stängt, och det, Madeleine, det biblioteket stängde du.

Anförande nr 143

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Jag ber omedelbart om ursäkt för att ha jämfört Roger Mogert med Erik Honecker. Det var väldigt felaktigt av mig. Jag är dock väldigt känslig för när vi politiker ska gå in och ha biblioteksråd eller när vi ska sitta med och bedöma bidrag. Jag tycker att politiken hamnar alldeles för nära kulturutövandet då.

Roger Mogert missuppfattade mig, och jag hoppas att protokollet kommer att ge mig rätt. Jag sade att vi har satsat hundratals miljoner. Vi har nämligen anslagit 40 miljoner något av våra första år, och sedan har vi anslagit nya pengar. Räknar vi det efter varje år betyder det att den totala summan som biblioteken har fått extra tack

vare att Alliansen har haft makten är någonstans, skulle jag tro, mellan 100 och 200 miljoner.

Roger Mogert frågar sig vad han gjorde för fel. Ja, han satte en minussiffra framför biblioteken ett av sina sista år vid makten. Jag tror att det var minus 15 miljoner i reella pengar på biblioteken. De som är intresserade kan gå till min blogg *Från huvudstad till världsstad*. Där finns en total uppställning över hur det såg ut.

Anförande nr 144

Borgarrådet M o g e r t (S): Tack för ursakten, för vi är faktiskt inte alls lika, Honecker och jag.

Men om jag förstod Madeleine rätt nu så syns detta elände, denna vanskötsel av Stockholms bibliotek bara på ett enda ställe i Stockholm, och det är inte på något av våra bibliotek, utan det är på en blogg.

Anförande nr 145

Borgarrådet R u d i n (S): Jag är helt övertygad om att vi inte kommer att lösa den här frågan i kväll. Jag kommer att återkomma till den flera gånger när det gäller möjligheten att skapa offentliga ateljéer för kultur och ny konst. Jag vill nämligen att vi i Stockholm ska få uppleva den frigjorda kraft som finns i gatukonsten när den verkligen får utrymme att agera lagligt. Det är det vi ser i städer som har repeterats här från talarstolen, det vill säga i Berlin, New York, Köpenhamn med flera, där man också parallellt med en strategi mot skadegörelse har öppnat upp hela stadsdelar och vi vissa fall hela distrikt för gatukonst. Det är just det som är poängen, att man öppnar upp och möjliggör en laglig gatukonst i stället för att, som vi gör, betona den olagliga graffiti.

Här är ett exempel från Malmö. I ett offentligt dokument som staden har skickat ut gör man klart vad man ser för skillnad mellan skadegörelse och gatukonst. Där säger förvaltningen i sin tolkning av det fullmäktigebeslut man har: Vi försöker vara positiva till gatukonsten. Gatukonst som tillför stadsrummet något har ett värde, och den konstyttringen vill vi inte strypa.

Därmed har man öppnat två lagliga väggar, som de kallas för, för att utöva gatukonst.

Men jag är inte nöjd bara med graffiti. Jag vill att vi ska ha en miljö där man skulle kunna öppna upp för konstnärer att framträda. Varför inte som jag skriver i motionen till exempel låta musiker eller andra artister kunna få låna våra scener till exempel vid någon helg där vi öppnar upp både Globen, Annexet och kanske Kungsträdgården och säger att nu är det fri scen? Eller att vi låter en plats i Stockholm någonstans i det offentliga utrymmet bli en plats för installation och säger att här har ni möjlighet att boka in er för att göra vackra, spännande, omöjliga och möjliga installationer, för här vill vi nämligen att vi skulle kunna få en utsmyckning som inte är på förhand bestämd av politiker i Stockholms stadshus.

Det som är problemet, Madeleine, är att du som liberal står för en sådan här nolltolerans. Det är för mig mycket märkligt. Det är också märkligt att du gör det med de metoder du gör, där du stoppar information från att komma ut från till exempel Art of the Streets, där du går in och direkt påverkar sådant som skulle kunna

möjliggöra för en friare debatt genom ditt agerande. Det är inte att ha en armbågslucka till konsten, utan det är snarare att ta bort den och sträcka ut en lång arm och ingripa i konstens möjligheter att fritt utvecklas.

Jag vill se att vi har mycket mer av öppna ytor, öppna tillfällen för konsten att utvecklas, och det ska självklart ske på lagliga platser, inte på olagliga platser. Dilemmat är att ni har repressivt satt igång och synat en konstform som ni har kallat för olaglig graffiti. Bifall till motionen!

Anförande nr 146

Berthold Gustavsson (M): Ordförande, fullmäktige och Rudin! Du pratar om att man ska ha öppna lokaler och att man offentligt ska få framträda med sin graffitikonst. När det för några år sedan ordnades vernissage med internationellt kända graffitikonstnärer greps senare på natten en av de här kända graffitikonstnärerna. Han var ute och målade, klottrade eller gjorde graffiti på olagliga ställen där han sedermera fick betala dryga böter. Det är alltså inte så enkelt att bara det finns tillräckligt med lagliga väggar så kommer ingen att göra något olagligt någonstans.

Tomas Rudin gjorde också en gest till mig förut när han pratade om kopplingen mellan graffiti, klotter och brott. Men läs klotterkommissionen! Jag har uppmanat dig att göra det, och jag hade hoppats att du skulle göra det till i dag. Den går säkert att finna på internet.

Anförande nr 147

Borgarrådet Rudin (S): Den händelse Berthold återger gäller en konstnär som heter Blue som uppträdde på Art of the Streets för två år sedan. På kvällen gick polisen ut och grep ett antal klottrare på Södermalm, och det blev väldigt uppmärksammat. Men som kanske också Berthold har kunnat konstatera har man därefter gjort en granskning av vad det var som verkligen hände. Svenska Dagbladet publicerade den 8 november förra året en artikel som handlar om hur polisen bluffade om de gripna klottrarna, där man satte i system att bevaka de här gatorna. När man inte hittade folk så plockade man ändå in i statistiken att man hade gjort det.

Sedan dess har det varit en lång diskussion om det var polisens fel eller om det var det så kallade bolaget CSG som tjänar pengar på att sanera klotter i Stockholm som hade gjort detta. Men den här följetongen är inte slut än, för det är fler av dem som är inblandade i den här historien som fortfarande är ifrågasatta för att de bluffar med statistiken. Jag är rädd för ett samhälle där man använder så här repressiva metoder mot en konstform. Det är det den här debatten handlar om!

Anförande nr 148

Borgarrådet Jöstedt (FP): Tomas Rudin pratar om konst i gaturummet. Det är väldigt viktigt, och jag kan försäkra Tomas om att mycket av det han säger redan är genomfört. Vi har upprustat våra scener som finns i det offentliga rummet så att det finns el, och man kan boka dem genom idrottsförvaltningen. Det tog jag ansvar för när jag var idrottsborgarråd. Stadsteatern har en fri scen som kan upplåtas till dem som vill vara där. Det görs otroligt mycket på precis det område som Tomas Rudin är ute efter, och han borde faktiskt vara ganska glad över det.

Det jobbas jättemycket på hur man kan bereda plats för det fria kulturlivet i det offentliga rummet, och jag blir lite förvånad när Tomas Rudin utmålar mig som den som jagar och är repressiv när det gäller graffiti som konst. Jag är kulturborgarråd i Stockholms stad. Ett av mina ansvarsområden är Kulturhuset. Kulturhuset, våning 5, har nu en jättestor utställning om det här ämnet. Drar Tomas Rudin några slutsatser av det över huvud taget? Hur går detta ihop?

Anförande nr 149

Borgarrådet R u d i n (S): Kulturhuset har ingen som helst laglig vägg. Det finns ingen som helst möjlighet för den som är utövare av konstformen graffiti att utveckla den i samband med Kulturhuset. Där visar man upp redan befintligt skapat artisteri.

Det är du, Madeleine, som har varit inne och ingripit i Kulturskolans möjligheter att undervisa i graffiti. Det är också du som har tagit beslutet att ta bort möjligheten att informera från Art of the Streets. Du är också ansvarig för den stora fråga som diskuteras just nu, det vill säga varför Graffitifrämjandet inte får tillstånd att visa upp sina tillfälliga lagliga väggar på olika ställen i staden. De nekades bland annat på Medborgarplatsen.

Denna nolltolerans som ni hela tiden hänvisar till krockar med den fria konsten. Att Madeleine som kulturborgarråd och liberal inte ser att det här också påverkar yttrandefriheten tycker jag är väldigt förunderligt. Om du tror att konstformen graffiti tillgodoses av att du tillåter en utställning på Kulturhuset, då är du väldigt smal i din konstsyn.

Anförande nr 150

M a t s B e r g l u n d (MP): Berthold nämnde klotterkommissionen, och jag tror att han menar den här rapporten, FoU 2002:10, *Stockholmsungdomar som klottrar*. I slutsatserna skriver de visserligen att undersökningen visar att klotter samvarierar med andra problembeteenden, men de skriver också att resultaten inte heller säger någonting om att klotter leder till annan brottslighet, drogmissbruk eller andra asociala beteenden. Om samvariationen skriver de att om detta samband är kausalt eller om sambandet beror på att det finns andra bakomliggande faktorer som påverkar klotter och så vidare återstår att undersöka. Det har undersökts också i de här studierna som jag nämnde tidigare från juridiska institutionen i Stockholm. Det finns inte några sådana tydliga påvisbara samband.

Jag skulle vilja återkomma till den formulering som majoriteten nu tänker rösta på i sitt förslag till beslut, ”Det finns dock inget som hindrar enskilda, föreningar eller företag att själva skapa mer eller mindre tillfälliga ytor att måla på.” Vi fick svar från Folkpartiet och Madeleine Sjöstedt att det har med storleken på väggen att göra och att det regleras av bygglovet och att det, som jag förstår det, inte kommer att regleras av klotterpolicyn i fortsättningen. Det har reglerats av klotterpolicyn tidigare.

I den här boken, *Sätta färg på staden*, beskrivs ett exempel som är välkänt, ett byggplank i Hornstull som fick nej. Det var JM som tillsammans med ett antal graffitimålare försökte få en ganska tillfällig vägg, ett byggplank, men fick nej med hänvisning, enligt tjänstemannen, till klotterpolicyn och till ett prejudicerande fall på Södra teatern där man hade ansökt om att få göra en väldigt tillfällig vägg med laserproduktion.

Jag skulle gärna vilja ha svar från Moderaterna i första hand på vad det är som gäller och hur man ska förklara det här med ”inget som hindrar”.

Ulla Hamilton skrev så här i svaret på interpellationen från Ann Mari Engel för ett drygt år sedan: Jag tycker snarare att de i huvudsak vänsterstyrda kommunerna, och då menar hon Sigtuna och Botkyrka som har lagliga väggar, borde förbjuda sina lagliga klotterväggar så att polisen kan ingripa mot dem som klottrar. I dag kan klottrare som ertappas med sprejflaskor i Stockholm säga att de ska till Sigtuna och måla, och på så sätt kan inte polisen arbeta förebyggande.

Hur ska polisen kunna arbeta förebyggande om vi tillåter temporära väggar i Stockholm då? Jag vill gärna ha ett svar på det, för jag tycker att ni glider undan hela tiden, framför allt från Moderaternas sida, men naturligtvis också från Folkpartiets sida.

Anförande nr 151

M o n i k a L i n d h (S): Den här kulturdebatten tror jag börjar närma sig sitt slut, men det är fantastiskt hur länge den här tvålen under Madeleine Sjöstedts fötter har överlevt. Här går hon i polemik med oss som har skrivit motioner om att vi inte har någon aktiv och modig kulturpolitik, medan hon själv fastnar i hus, tunnlar och bussar. Hon skriver också att en viktig kulturpolitik handlar om gallerier och lokaler. Jaha. Det förstår jag inte riktigt.

Men tänk om hon skulle vara lite uppspelt och innovativ och möjliggöra, tillgängliggöra och uppmuntra en fri konst, ett fritt kulturliv. Vad skulle kunna hända då? Det skulle bli alltför utmanande för ett passivt och räddhåget kulturborgarråd. Det kanske till och med skulle kunna bli ett operahus i Stockholm. Till och med skulle det kunna öppna upp för en finansiering! Om man är med och öppnar några dörrar och har lite kul på vägen så kan det hända saker. Välkommen in i en aktiv, spännande och rolig kulturpolitik, Madeleine!

Anförande nr 152

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Jag fick förut lära mig av Socialdemokraterna att vad som står i en budget, det är inte viktigt. Det ska jag ta med mig när vi diskuterar budgeten i december. Det är ju bara en siffra på ett papper, eller hur Roger Mogert uttryckte det.

Men låt mig ändå återvända till detta. Om man nu pratar om fri kultur och att det är viktigt och att man måste uppmuntra den fria kulturen vill jag nämna två siffror. Jag vill nämna 70 miljoner och 116 miljoner. Vet Monika Lindh vad det är för något? Det är hur mycket jag har höjt stödet till det fria kulturlivet. Jag tycker att det tyder på ett visst engagemang, men det kanske bara är fånigt med pengar. Men jag lovar att det inte är fånigt för dem som har fått dem.

Anförande nr 153

M o n i k a L i n d h (S): Det är just det, Madeleine: Du förmår inte tänka utanför boxen. Det är jätteviktigt, men kultur är inte den kommunala budgeten. Det är lite större än så, och det handlar också om inställning, att möjliggöra, tillgängliggöra och uppmuntra. Där har Madeleine liksom fastnat i någon sorts sponsorpeng eller något

sådant. Kulturen är dock större än så, och det är jätteroligt och skönt att veta att kulturen är större än dig, Madeleine.

Anförande nr 154

Berthold Gustavsson (M): Det klotter eller den graffiti som det hänvisas till är inte det som jag pratar om, för det var flera år tidigare. Där var den här utställningen, vernissagen, på ett betydligt finare ställe, nämligen på Strandvägen. Trots att de fick en så fin inbjudan och möjlighet så räckte inte det, utan de var tvungna att ut och göra det illegalt, för det är ju liksom det som är i den här klotterkulturen, att det ska vara på illegala väggar.

Till Mats Berglund och till Tomas Rudin vill jag säga att det finns olika klotterkommissioner, men i den från Stockholm som du hänvisar till kan man läsa vidare att de flesta av klottrarna har begått lindrigare brott som snatteri och tjuvåkning i tunnelbanan, men hela 75 procent har gjort sig skyldiga till andra och allvarliga brott. Det gäller särskilt den grupp, 4 procent av niorna, som uppger att de har klottrat mer än tio gånger det senaste året. Bland dessa har 80 procent utfört stölder och 33 procent våldsbrott. Det är en Knut Sundell som har hållit i den. Därför ska klottrarna, enligt Knut Sundell, inte betraktas som i första hand blivande konstnärer utan som personer som påbörjat en asocial karriär. Inget talar enligt honom för att till exempel legala klotterplank skulle lösa problemet.

Det håller Inger Båvner, ordförande i Stockholms stads klotterkommission med om. Inger Båvner har ju som ni vet varit socialdemokratiskt borgarråd här, så det är inte alla socialdemokrater eller före detta borgarråd eller medlemmar i kommunfullmäktige som står helt på er sida. Hon säger vidare att klotter på väggar är kriminella aktiviteter och inte kultur och anser att resultaten av undersökningen inte ska överslätas. Det är ganska tydliga uttalanden, och Inger Båvner säger också att det är tydligt att de här ungdomarna är illa ute på flera sätt.

Jag tycker därför att det är ganska oansvarigt av ett nuvarande socialdemokratiskt borgarråd att på det sättet försöka uppamma stöd för klotterkulturen på detta sätt så att fler ungdomar ska riskera att dras in i allt allvarligare brottslighet med misär som följd, både med skadestånd och med straff i framtiden.

Anförande nr 155

Borgarrådet Rudin (S): Nu är ju min poäng med den här motionen och alla de engagemang jag tänker ha i den här frågan att öppna upp för laglig aktivitet. Jag ber om ursäkt, Berthold, om det var ett felaktigt tillfälle jag återgav, men det var ett riktigt tillfälle när man påstod att man hade häktat 16 personer och det hela var en bluff.

Det tillfälle du återger känner jag inte till, men återigen, min poäng är att om den här konstnären ger sig ut från Strandvägens ateljé för att utöva gatukonst så finns det ingenstans i Stockholm där det är tillåtet. Följaktligen kommer allt gatukonstnärskap i denna stad att betraktas som olagligt.

När det sedan sätts i system att anlita väktare, CSG i det fall som jag nämnde, för att jaga reda på ungdomar som gör detta och de dessutom får bonus och pengar för att göra detta så händer det, vilket också Svenska Dagbladet har avslöjat, att man ställer

fram sprejburkar och sätter dit ungdomar avsiktligt innan de har målat någonting. Det här är nu föremål för en utredning om huruvida det är bra eller inte att skattepengar går till ett vaktbolag för att jaga ungdomar utifrån den policy som Berthold och andra står här och försvarar.

Anförande nr 156

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Om det är som Tomas Rudin säger är det naturligtvis förkastligt och ingenting som jag försvarar, och jag hoppas att de som eventuellt har gjort sig skyldiga till någonting sådant får ta konsekvenserna av detta, helt klart. Men det tar inte ifrån dig ditt ansvar i att gå emot ert före detta borgarråd där hon klart och tydligt säger att detta är vanskligt. Då har hon satt sig in i det här genom klotterkommissionen där man hör alla parter i staden, både ungdomar, vaktare, polis, kulturarbetare och så vidare. Det är en bred genomlysning de har gjort av detta.

Anförande nr 157

M a t s B e r g l u n d (MP): Som jag sade har det kommit en del forskning också efter den där klotterkommissionen som säger emot det Berthold säger. Det är inte riktigt klokt att du menar att graffitimålare inte är konstnärer utan kriminella och så vidare.

Till exempel kom David Shannons avhandling från juridiska institutionen 2002, efter klotterkommissionen. Han skriver att det inte finns någonting som tyder på att klotter och graffiti skapar brottslingar och att man måste ta hänsyn till andra faktorer. Michael Johnsons licavhandling har också ett antal sådana här tydliga resultat.

Graffiti leder inte till kriminalitet. Graffiti leder däremot till ett kreativt yrkesliv i många fall. Lagliga väggar kan minska illegal graffiti, till exempel. Nolltoleransen gör målare kriminella på olika sätt, bland annat för att deras målning är kriminell.

Jag skulle dock vilja återkomma till den första frågan: ”inget som hindrar”. Hur definierar du det, för jag fick inget svar från Moderaterna på vad det betyder.

Anförande nr 158

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Nu var jag inte riktigt med på vad du menade.

Det är klart att det kan finnas olika synpunkter på saker och ting, och det kan finnas de som pratar för sin sjuka mor också och som vill försvara klotterverksamheten på det sättet. Visst, deras bakgrund har också betydelse. Det är många fler som kommer från förorter och som kanske har lite social belastning som dras in i detta, men då skulle man ju hjälpa dem på annat sätt än att få dem att ytterligare dras in i detta och riskera en kriminell framtid som sedan är svår att ta sig ur, dels beroende på att de får höga böter, dels för att de får dras med skadestånd i stället för att få en utbildning.

Anförande nr 159

A n n M a r i E n g e l (V): Kära fullmäktige! Det är jätteintressant att en kulturdebatt nästan alltid hamnar i graffitifrågan. Om jag först ska säga någonting om den så tror jag att den kommer att fortsätta, och jag tror att det kommer att visa sig att ni är på den förlorande sidan. När nolltoleransen antogs var vi ganska ensamma på

vänstersidan om att gå emot. Sedan anslöt sig Miljöpartiet. Efter några år kom Socialdemokraterna till insikt. Nu har Centerpartiet svängt och offentligt deklarerat att man har bytt åsikt. Ni fundamentalister blir färre och färre, och ni är på den förlorande sidan i detta på lång sikt. Det är jag ganska säker på.

Den här kulturdebatten handlar dock om någonting mer. Jag har inte riktigt fått svar på frågan om kulturborgarrådet tycker att vi har en kulturell segregation och om hon tycker att det är ett problem. För oss handlar kulturpolitiken om att skapa en infrastruktur som möjliggör och stimulerar kulturutövarna, konstnärerna, till att arbeta men också att stimulera möten med publik. I det ligger naturligtvis ekonomiska förutsättningar för konstnären att arbeta men även lokaler, möjligheter och tillgänglighet.

Jag tror att när ett bokslut görs över den borgerliga kulturpolitiken kommer det som folk minns att vara att ni har återinfört entréavgiften på våra museer. Det var ingen stor summa i budget, men det var en oerhört viktig fråga symboliskt för många människor. Jag har hört väldigt många människor som har klagat. Det är att ni har smalnat av Kulturskolan och höjt avgifterna. Det är att ni har utarmat förorten. Ni har även tagit bort kultursekreteraren.

Ni har alltså genomfört en lång rad åtgärder som har gjort att människor har färre möjligheter att möta kultur. Sedan har ni gjort en del saker som handlar om att öka på budgeten, det har varit bra, men frågan är var prioriteringarna ligger och hur ni ser på människors möjligheter att ta del av kulturutbudet. Där tycker jag att det är så konstigt när Madeleine säger att vi inte ska prata om lokaler och sådant. Men vi pratar ju om en infrastruktur som möjliggör både för konstnärerna att arbeta och få människor att möta det de arbetar med. Däremot ska vi inte gå in och peta exakt i hur deras projekt ser ut, vilket tyvärr är någonting som håller på att hända just nu. Det har blivit ett väldigt starkt styrande från kulturförvaltningen, vilket många beklagar. Ge förtroende till konstnärerna att arbeta! Ge dem förutsättningarna! Ge den ekonomiska möjligheter och ge dem lokaler, så kommer vi att få ett blomstrande kulturliv! Och låt också människor få utöva fri kultur här i staden.

Ett bra tips om du säger att det finns väldigt många möjligheter som ni har åstadkommit: Stockholms bästa scen, Kilen, mitt i Kulturhuset, står stängd sedan flera år tillbaka, oanvänd. Öppna upp Kilen, ge den kostnadsfritt till fri kulturverksamhet så får vi mer fri skapande kultur i Stockholm. Det är ytterligare ett förslag.

Anförande nr 160

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Vet du, Ann Mari, vad jag tror att folk kommer att komma ihåg Alliansens kulturpolitik för? Jag tror att de kommer att komma ihåg att de fick tunnelbanebibliotek och kraftigt ökade öppettider vid alla bibliotek i hela Stockholm, även i ytterstaden. De fick en stadsteater som tog in hundratusentals fler människor än vad den gjorde tidigare. De kunde gå dit, och de hade råd att se fantastisk teater. De har fått ett fantastiskt fritt kulturliv som blomstrar mer än någonsin därför att vi för det första har anslagit nya pengar, för det andra gett nya regler för kulturstödet och för det tredje fördelat till många, många fler, inte bara till dem som hade knackat på under de senaste tio åren utan även till dem som är nya. Det kommer folk att komma ihåg, och det kommer jag att vara oerhört stolt över!

Anförande nr 161

A n n M a r i E n g e l (V): Madeleine Sjöstedt lever i sin egen värld. När hon säger att det är väldigt mycket utökade öppettider är det ju bara att se sig om i staden hur mycket mer det är stängt. Hon är den enda som har stängt ett bibliotek på ganska många år, vilket framhölls nyss.

Jag tror inte att folk kommer att komma ihåg att ni har ett nytt fördelningssystem i kulturstödet. Jag tror faktiskt att det folk känner av mycket är sådant som har blivit för dyrt. Det är fantastiskt mycket bra föreställningar på Stadsteatern, det håller jag med om, men jag vill inte precis påstå att det är kulturborgarrådets förtjänst. Däremot ökar priserna, och det är mer och mer ett problem. Vi har en segregation mellan dem som har råd och dem som inte riktigt har råd att ta del av kulturen. Jag nämnde Kulturskolan; Madeleine sade ingenting om det, och det förstår jag, för ett av de stora misslyckandena är att höja avgiften i Kulturskolan så att vi har förlorat så många barn.

Anförande nr 162

E w a L a r s s o n (MP): Vad det finns för allianser i valet vet vi inte, för i Skarpnäck har vi en ny majoritet bakom ett medborgarförslag om en graffitivägg! Där finns alltså inte den politik som råder här i Stadshuset. Centerpartiet är där med Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Socialdemokraterna.

I Rio de Janeiro har hemska grå betongväggar blommat upp med fantastisk graffiti-konst. Det är helt underbart att se hur man kan göra någonting av den gråa betongen till glädje för många. Där har de också gjort tunnelbanan fri från reklam. Det är också en upplevelse – att åka i en tunnelbana utan reklam. Det går alltså att göra på många sätt, och det blir olika upplevelser.

Borgarrådet pratar om att vi ska vara stolta över att många fria konstnärer har fått mer pengar. Jag håller med om det, men utan att ha någon scen blir det som att cykla utan cykelbana. Vi måste ju också ha scener, och jag blev precis som flera andra här lite lätt upprörd över att borgarrådet inte förstår betydelsen av att ha någonstans att utöva sin konst, att ha en eller flera scener eller att ha en lokal att öva i.

Att hyrorna blir dyrare och dyrare och att konstnärerna själva ska betala dem är ett elände, men då är det så fiffigt att vårt kulturborgarråd också är fastighetsborgarråd, så här går det att göra någonting om man vågar fortsätta en politik där man subventionerar viss egen aktivitet. Men vi har inte den politiken i dag, utan vi ser att allt mer av fastighetskostnaderna ska betalas lika, oavsett om det är ett bolag som hyr lokalen eller om det är en skattesubventionerad kulturgrupp som ska hyra lokalen.

Det här tycker vi är ett problem. Ändamålsfastighetshyror är en annan diskussion, men ändamålen brukar helga medlen, så vi skulle önska att det var ett annat sätt att resonera om hyror och scener i hela den här staden för kulturlivet och också för det fria kulturlivet att agera på.

Anförande nr 163

Borgarrådet S j ö s t e d t (FP): Jag är mycket restriktiv när det gäller att ta på mig ansvar för ytterligare offentliga lokaler, därför att vi har väldigt mycket lokaler redan i dag. Vi har 44 bibliotek, vi har 8 scener på Stadsteatern vid Sergels Torg, 2 ute i

Skärholmen och Kulturskolans alla lokaler över hela staden. Om man inte är medveten om vad detta kostar är risken att de här lokalerna kommer att urholka hela kulturpolitiken. Kulturpolitik är inte att skaffa fler lokaler, det är min absoluta övertygelse, utan det är att diskutera vad som ska vara i dem.

Jag tycker att Ewa Larsson ska gå och titta på det vi ger stöd till i det fria kulturlivet. Jag tror att du där kommer att hitta 25 scener. Jag överdriver inte. Jag tror säkert att det är 25 scener för olika sorters scenkonst som vi ger stöd till. Det är banne mig inte lite; det är en förfärlig massa!

Anförande nr 164

E w a L a r s s o n (MP): Om vi då ska återföra debatten till scenkonsten i Vällingby så finns det ingen scen där, och det var ju det som motionen handlade om. Vi vill alltså att det ska finnas kultur i hela staden. Det här är en bra motion! Jag skulle önska att kulturborgarrådet kunde göra som Stadsteatern föreslår, nämligen sätta sig ned och diskutera visionen för att kunna också utöva scenkonst på en fast scen i Vällingby. Vad jag vet finns det ingen fristående scen där heller, men det är egentligen inte det diskussionen handlar om, utan det är att göra det möjligt för Stadsteatern att ha en fast teaterscen i Vällingby.

Fria aktörer i all ära, men de måste ha någonstans att utöva sin aktivitet på också.

Anförande nr 165

S t e f a n N i l s s o n (MP): Ett kort inlägg från min sida. Vi har nu debatterat de här väldigt viktiga kulturfrågorna i en timme och fyrtio minuter. Jag håller med om att det är viktigt att vi har en fokuserad debatt.

Min fråga gäller Mats Berglunds motion om att graffiti måste behandlas som en konstart bland andra konstarter. Det finns starka argument för lagliga väggar. Det ökar den kulturella mångfalden, definitivt, och det behöver inte kosta någonting alls.

Den formulering ni har skrivit in i den här klotterpolicyn är problemet, och jag tycker att ni glider undan hela tiden, ni från den borgerliga sidan. Formuleringen innebär att allt som kan stimulera till klotter och olagliga graffiti inte ska vara tillåtet. Den här meningen används sedan av tjänstemän i kommunen, med god vilja, för de försöker tolka de beslut ni fattar här i fullmäktige. Det används då för att förbjuda kulturyttringar, lagliga kulturyttringar som konstutställningar, som lagliga väggar och så. Jag tycker därför inte riktigt att er argumentation håller. Den håller inte alls.

Jag vill ställa en fråga till Moderaterna, för ni har inte svarat på den under den här debatten. Den handlar om det som står i Madeleine Sjöstedts förslag till beslut. Där står: Det finns inget som hindrar enskilda föreningar eller företag att själva skapa tillfälliga ytor att måla på.

Står ni bakom den formuleringen? Det låter inte så i debatten. Det låter som att det finns en stor skillnad mellan Folkpartiet och Moderaterna. Jag vill gärna ha svar på den frågan, därför att det är en del av kärnan i om det här handlar om en konstform, graffiti, som självklart måste accepteras eller om det bara handlar om olaglig graffiti. Alla partier i den här salen är överens om att graffiti eller klotter som uppförs på annans egendom ska betraktas som klotter, det spelar ingen roll hur vackert det är.

Men här talar vi om huruvida en konstform ska vara accepterad eller inte. Det tycker vi är en väldigt viktig fråga ur kulturell synpunkt, så jag vill ha svar på den frågan från Moderaterna.

Anförande nr 166

Borgarrådet N o r d i n (M): Jag trodde kanske inte att jag behövde säga det, men det är så att Madeleine Sjöstedt, kulturborgarråd i Alliansens majoritet, för hela Alliansens talan i denna fråga.

Anförande nr 167

S t e f a n N i l s s o n (MP): Jag tackar för svaret, ett rakt svar. Vi hoppas från vår sida att graffiti i fortsättningen kommer att behandlas som en konstform bland andra. Konsten är inte något statiskt. Det kommer nya konstformer, och vi tycker att ert förhållningssätt här i Stockholm från den borgerliga sidan har varit väldigt negativt för konstens del. Det finns många bra exempel från runt om i landet där man har en helt annan attityd till den här frågan. Man har både lagliga väggar och man har lite olaglig graffiti och klotter, så det är den rätta vägen att gå, det är vi helt säkra på.

§ 31 Motion om nedgrävning av Essingeleden (utl. 2011:146)

Motion om omvandling av stadens kajer till gröna strövområden (utl. 2011:162)

Motion om krav till SL om en busslinje mellan Sveriges största kommunikationsterminal Centralen och Sveriges största turistattraktioner på Djurgården (utl. 2012:55)

Motion om sandlådor för halkbekämpning (utl. 2012:56)

Anförande nr 168

J a r i V i s s h e d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag ska försöka hålla mig konkret till den här motionen. Jag tror inte att den har så stora budgetkonsekvenser. Det handlar om nedgrävning av Essingeleden.

Jag skrev den här motionen för ungefär två år sedan, och jag beklagar lite den snabba handläggningen. Jag ska förklara lite senare vad jag menar med det. Jag har fått ganska många reaktioner på den här motionen, och en av de vanligaste är faktiskt att gräva ned Essingeleden, är du dum på riktigt? Det är en ganska vanlig reaktion man får. Jag har väl insett att det kan behövas en viss tillvänjning när det gäller tanken på att gräva ned Essingeleden, och vad är då bättre än att ha en motion på dagordningen till fullmäktige som ligger kvar och rullar i systemet så att alla ser rubriken om att gräva ned Essingeleden hela tiden. Varje gång ni river upp era kuvert till de här sammanträdena har den funnits med där. Det är inte dumt att viktiga beslutsfattare liksom får vänja sig vid tanken.

Samtidigt, om man leker med den andra tanken att Essingeleden inte låg där den låg, anta att någon då skulle ha föreslagit att man skulle lägga en åttafilig motorväg, Sveriges, kanske Nordens mest trafikerade väg, rakt igenom tätbefolkat område. Jag tror att då hade också kommentaren varit: Är du dum på riktigt?

Jag tror att man på sikt måste göra någonting åt Essingeleden. Kungsholmen har nu förtätats. Vi har byggt närmare 5 000 lägenheter på nordvästra Kungsholmen där Essingeleden går. Det innebär i runda slängar 20 000 nya boende. I förlängningen tror jag inte att man kommer att acceptera den miljö som Essingeleden skapar.

Jag glömde nästan att tacka för svaret, även om jag delvis hade hoppats på ett annat svar. Det jag egentligen krävde i min motion var att vi skulle utreda möjligheten att gräva ned Essingeleden. Jag sade egentligen inte i motionen att jag tyckte att den skulle grävas ned nu och omedelbart. Svaret är lite att Essingeleden är en statlig angelägenhet och därmed Trafikverkets fråga. Men den miljö med buller, luftföroreningar och partiklar som Essingeleden skapar för kungsholmsborna är i högsta grad en kommunal angelägenhet.

Anförande nr 169

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Landstinget har lagt ned den enda kollektiva förbindelsen som fanns mellan Sveriges största reseterminal och Sveriges största turistattraktioner, nämligen buss 47. Det tycker jag är obegripligt. Ett par tusen personer varje dag, förskoleklasser, barnfamiljer, pensionärer, måste gå nästan en kilometer från pendel- och reguljärtågsperronger för att nå spårvagnen bortanför Sergels Torg. Det är till och med så många resande att en privat busslinje

nu i stället kör sträckan Centralstation-Djurgården för relativt dyra biljetter och med god lönsamhet.

Varför denna usla SL-service, undrar man, dels när det inte är nödvändigt, dels när det inte var nödvändigt från början? Orsaken är, har vi förstått, är att man ville få upp det relativt låga resandetalen vid Spårvagn City, och för den skull måste barn och gamla gå långa sträckor alternativt byta kollektiva färdmedel flera gånger.

Förra året reste i genomsnitt på Spårväg City 7 500 personer per dag, vilket är bland de lägsta siffrorna om man jämför samtliga SL:s spårvägar och busstomnät. Skulle folk åka bekvämt från Centralstation med buss i stället för att gå en lång sträcka innan avfärd skulle siffrorna ha varit klart lägre. Detta tycker jag att man kan kalla för usel planering, det måste därför ändras fram till att Spårväg City kan angöra Centralen, vilket lär dröja sex sju år till eftersom en omfattande ombyggnation av Sergels Torg först måste ske.

Tyvärr är det uppenbarligen viktigare för den moderata kommunledningen här i staden att rädda ansiktet på och till varje pris skydda den bedrövliga SL-ledningen på landstinget, kallad firma Fare-Wennerholm. Därför får Djurgårdsbesökarna motionera i sju år till. Det kanske är nyttigt för många, men det är i alla fall inte en kollektivtrafik i världsklass.

Sveriges största kommunikationscentral och Sveriges största turistattraktion saknar direkt kommunikation. Det är inget annat än pinsamt – i likhet med kommunstyrelsens undfallande svar!

Anförande nr 170

Å k e A s k e n s t e n (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag ska tala om någonting som snart blir aktuellt igen. Det blir aktuellt varje vinter, nämligen halkbekämpningen. Den är ett stort problem. Minnet kanske är kort ibland, men vi har haft besvärliga vintrar ganska nyligen. Det handlar om att staden inte klarar av att ha en ordentlig halkbekämpning. Folk halkar på trottoarerna, ramlar, slår sig, hamnar på sjukhus. Det kostar stora pengar, både samhällsekonomiskt, för staden och naturligtvis för landstinget. För staden kostar det bland annat för att man får skadeståndskrav för att man inte gör det man skulle göra, och det kan också belasta hemtjänsten när folk blir sjuka och liggande hemma.

Man kan tycka att det vore enkelt att sanda, men sandningsmaskinerna är för få och man klarar inte av det. Det finns ute i stadsdelarna en önskan om att hjälpa till och få till stånd en bättre halkbekämpning än den nuvarande som alltså är undermålig. Man klara inte ens att bekämpa halkan på hälften av gatorna på ett godtagbart sätt – inte ens hälften. Jag tror inte ens att man klarar en tredjedel.

Då behövs det sandlådor ute i stadsdelarna. Det fanns det ganska mycket förr, där folk då kunde ta sand och lägga ut på trottoarerna. Det måste vi ha tillbaka, menar vi. Men det menar inte Alliansen. Ni tycker att det blir besvärligt på olika sätt. Det kommer att vara trångt och så vidare. Men detta är på vintern. Det är gott om plats på vintrarna, för då är uteserveringarna borta, och det behövs inte så mycket fantasi för att placera ut några sandlådor på ett effektivt sätt.

Vi vill att man åtminstone gör ett försök i en enda stadsdel. Det borde ni väl ändå kunna ställa upp på: att ställa ut ett antal sandlådor så får vi se hur det går, om folk verkligen hjälper till, om vi får ett positivt medborgargarde här som sandar- Jag tror att vi skulle få det, men ni vågar inte ens pröva. Ni har ju inga nya idéer över huvud taget när det gäller halkbekämpning. Vad ska ni göra? Det ska bli intressant att få höra om ni har några synpunkter.

Jag yrkar bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 171

M a r i a H a n n ä s (V): För att underlätta för åhörarna ska jag fortsätta där föregående talare slutade. Jag ska börja med att yrka bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen när det gäller just motionen om sandlådor och halkbekämpning.

Vi i Vänsterpartiet anser att det behövs. Jag tänkte ta ett exempel som jag har tagit upp här i fullmäktige förut. Förra vintern, det vill säga vintern 2010-2011, var det en mycket lång och tuff vinter. Då, i en fråga på frågestunden, tog jag upp bristen på halkbekämpning i trapporna mellan Medborgarplatsen och Fatbursparken. Normalt klarar värmeslingorna att hålla snö och is borta. Det gjorde de inte den vintern. Det var ett tjockt lager. En ensam man med hund gick ut och hackade själv. Någon trodde att jag menade herr Nordin då och skrattade åt det, men så var det ju inte. Det var en annan man.

Det var extremt halt i denna trappa. Man trodde alltså att det skulle ordna sig av sig självt. Det gjorde det inte, och det fanns inte heller någon upphandling för att sköta om de här trapporna, eftersom snön ska tina av sig själv. Men det gick inte, det var ett tjockt lager på mer än en decimeter. Där hade verkligen en sandlåda med Stockholms sand eller Söderblandning eller vad den kallas varit behövlig.

Det är ett av skälen till att vi skulle vilja bifalla den här motionen, och då tänker vi huvudsakligen på att det här faktiskt behövs. Jag vet i och med mitt eget jobb att det är många som hör av sig. Man vågar inte gå ut på grund av att det är så pass halt utanför olika områden på de offentliga platser som staden ansvarar för, och då tänker jag främst på de äldre och funktionsnedsatta personerna.

Bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 172

K a j s a S t e n f e l t (V): Ordförande, fullmäktige! Jag vill prata om nedgrävning av Essingeleden. Vi vill tillstyrka motionen. Essingeledens dragning genom Kungsholmen innebär stora buller- och luftkvalitetsproblem för dem som bor där. En nedgrävning eller överdäckning skulle kunna minimera de dåliga effekterna av trafiken märkbart. Vi har länge förespråkade en nedgrävning av ett flertal stora trafikleder, Nynäsvägen, Bergslagsvägen, E18 med flera, för att försöka minimera problemen med buller och dålig luft för dem som bor nära en stor trafikled. Det är inte troligt att öppnandet av Förbifart Stockholm skulle minska trafiken på Essingeleden enligt den trafikforskning som finns. Vill man minska trafiken inför man trängselavgifter där och satsar stort på en utbyggd kollektivtrafik. Det tror vi. Vi

vet att det är Trafikverket som har väghållaransvaret, men det är vi i Stockholms stad som har ansvaret för invånarnas hälsa.

Bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 173

H e l e n a B o n n i e r (M): Fru ordförande, ledamöter! När jag nu ska tala om Tomas Rudins motion om omvandling av stadens kajer till gröna strövområden är det lite synd att han själv inte är närvarande, men det kan jag tyvärr inte göra någonting åt, och det är kanske lika bra.

Jag förstår inte riktigt vad han menar med den här motionen, och jag undrar om han själv vet det. I det ena andetaget säger han att vi ska omvandla stadens kajer till grönområden, och i det andra säger han att han samtidigt vill ha plats för badplatser, kaféer, museer, gallerier och andra verksamheter som passar in i en vacker och lugn citynära miljö.

Vi har redan planer som arbetar med de här visionerna. Vi har Vision 2030 som bland annat tar upp frågan hur vi ska använda stadens kajer. Vi har också ett avtal mellan trafik- och renhållningsnämnden och hamnen där vi också ser över och inventerar hur stränderna och kajer ska kunna bli tillgängliga och användbara ur alla aspekter.

Dessutom undrar jag vilken intentionen i motionen är eftersom väldigt många aktiviteter ska blandas. Vi är måna om ha kajerna till den trafik som behövs. Kajer är hårdgjord yta, och stränder ger möjlighet till bad och avkoppling, och det är helt andra områden.

Tomas Rudin tar också upp att en högre exploateringsgrad är ett hinder för att vi ska kunna nyttja våra stränder. Jag påstår motsatsen. I Hammarby Sjöstad, som var ett otillgängligt område tidigare, har vi nu fått strandnära promenader och strandnära byggande. Annedal är också ett exempel på detta. Samma sak gäller Kungsholmen där vi fick bort asfaltverket. Det är en ny, sjönära stadsdel. Där finns det också möjligheter till rekreation.

Det är också viktigt att komma ihåg att stadens kajer ska användas för båttrafik. Det ska vi samarbeta om i någon form, och det är samtliga partier i den här salen eniga om.

Av det skälet yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut när det gäller den här motionen.

Anförande nr 174

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Just nu ska jag lite kort uppehålla mig vid motionen om en nedgrävning av Essingeleden som föredömligt är framlagd av Jari Visshed. Vi har ett antal motorvägar i Stockholm, och vi har framför allt Essingeleden som är ett fruktansvärt problem för människor på Kungsholmen med buller, dålig luft och den miljö som det skapar för dem som bor på Kungsholmen och vill vistas där.

Dessutom är den här vägen ett jättelikt sår i den här stadsvärlden som vi måste läka på något sätt. Därför tycker vi i Miljöpartiet att det är jättebra att det har kommit förslag om att gräva ned den, däcka över den eller minska de här problemen på något annat sätt. Vi behöver också se till att vi kan frigöra utrymmen för att bygga. Kan vi lösa de här problemen med de stora trafiklederna i staden är det en möjlighet att hitta platser. Det är inte bara frågan om att få resurser att gräva ned dem, utan det är också en möjlighet för oss att få en bättre stad. Vi behöver marken.

I svaret säger Sten Nordin att det är en statlig väg, att vi inte ska betala detta och att Vägverket inte vill göra det. Då tycker jag att det är konstigt att Sten Nordin kan vara med och lägga 24 miljarder av trängselavgifterna på att bygga en statlig motorväg på två mil. Det går bra att ta pengar från ett håll och lägga på statliga investeringar, men det går inte bra i det här sammanhanget. Om vi verkligen ska göra något när det gäller trängseln på Essingeleden är det inte en förbifart utan trängselavgifter på Essingeleden som ger den stora vinsten. Det är där man kan göra något. Det hjälper inte att bygga en väg som bara genererar ännu mer trafik.

Om man ska ta det här ärendet på allvar måste man titta på varför man anför att det är en statlig väg i det här ärendet och i andra sammanhang plockar stadens pengar, som behövs till kollektivtrafiken, till att bygga vägar. Vi tycker att det är märkligt.

Bifall till Miljöpartiets reservation!

Anförande nr 175

D a n i e l V a l i o l l a h i (M): Herr ordförande! För det första vill jag yrka på att motionerna 2010:43 om Essingeleden och 2012:55 om en busslinje till Djurgården ska anses besvarade. Det de båda motionerna har gemensamt är att de handlar om frågor som det inte alltid bör fattas beslut om just i den här vackra salen. De besluten bör fattas på andra ställen.

Som vi tidigare hörde är Essingeleden en statlig väg, och de statliga myndigheterna som ansvarar för drift, underhåll och skötsel av vägen anser själva inte att den här vägen ska grävas ned eller överdäckas. Då är frågan vem som ska bekosta detta. Jag är inte säker på att vi ska använda stockholmarnas skattepengar till sådana högriskprojekt som att gräva ned stora vägsträckor som Essingeleden. Jag är övertygad om att det finns både viktigare och effektivare projekt för Stockholm att satsa sina pengar på.

Vem vet? När förbifarten är färdigbyggd och det finns andra infrastruktursatsningar kanske man kan avgiftsbelägga Essingeleden, men det först när det finns andra alternativ.

I motion 2012:55 konstateras det att kollektivtrafiken mellan centrala Stockholm och Djurgården är usel. Sedan augusti 2010 har spårvagnar rullat mellan Sergels torg och Djurgården. Efter att själv ha åkt den här spårvagnen ett par gånger kan jag konstatera att den verkar vara mycket populär. Gamla, unga och turister har hittat spårvagnen. Jag tycker att det är lite överdrivet att kalla detta uselt. Enligt Google Maps, en liten app som många turister verkar använda när de är i Stockholm, handlar det om 600 meter från Vasagatan till spårvagnsstationen. Det är inget gigantiskt avstånd. Och det finns ingenting som säger att alla stockholmare kommer till Centralen. Åker

man med blå linjen kan man åka vidare till Kungsträdgården. Kommer man från Söder kanske man vill ta färjan från Slussen. Det finns många sätt att ta sig till Djurgården. Jag tycker att det är lite magstarkt att kalla detta för uselt.

Jag yrkar på att vi anser dessa två motioner besvarade.

Anförande nr 176

J a n V a l e s k o g (S): Det är ändå en principiell fråga. Stockholms stad kan självfallet ha en åsikt om hur kollektivtrafiken sköts, framför allt om den missköts. Vi uttalar oss i många frågor, så det borde inte vara något konstigt. Det är en framställan det handlar om i så fall.

Dessutom handlar det om personer, inte minst äldre, förskoleklasser och andra som kommer med pendeltåg, som ska ta sig dit. Och då är det Vasagatan man räknar ifrån. Det är en ganska lång sträcka att gå dessa 800–900 meter för de äldre. Jag tycker att det är ganska orimligt. Vi pratar om flera tusen varje dag. Det förvånar mig att Moderaterna har den synen. Du uttalar här att du inte tycker att Sveriges största kommunikationscentral ska ha en direktförbindelse med Sveriges största nöjesplats. Det är otroligt märkligt. Vi kan ju ha det för att få upp dessa ganska låga resandetal. Jag nämnde 7 500 per år, och det är väldigt lågt jämfört med andra. Varför kan vi inte ha en direktförbindelse mellan två sådana viktiga platser?

Anförande nr 177

D a n i e l V a l i o l l a h i (M): Herr ordförande! Det skulle alltså vara en usel kollektivtrafikförbindelse mellan centrala Stockholm, Centralen och Djurgården. Det handlar om 600 meter. Det kan också handla om att man går från tunnelbanan vid Sergels torg. Jag ser dagligen skolklasser komma upp ur tunnelbanan vid Sergels torg, och de hamnar kanske 50 eller 150 meter därifrån. Att säga att det är en usel kollektivtrafiklösning är mycket magstarkt. Det finns många andra områden i Stockholm där vi kanske bör satsa mer på kollektivtrafik än just de centralaste delarna av Stockholm.

Anförande nr 178

J a r i V i s s h e d (S): Det gäller detta att Essingeleden inte skulle vara en angelägenhet för kommunen. Jag tror att det till och med var så att staden drev Essingeleden som ett projekt väldigt länge. Jag undrar om det inte var så att väghållaransvaret gick över till staten först 1990. Det var kommunen som tryckte på mycket starkt därför att man behövde den här trafiklösningen för att den moderna staden skulle fungera. Därför byggde man Essingeleden. Där var kommunen mycket starka och drev på och stod för en mycket stor del av finansieringen av Essingeleden.

Kungsholmsborna får ju leva med effekterna av Essingeleden. Det handlar om partiklar, luftföroreningar och buller. Nu har vi byggt allt fler bostäder runt den. För mig är det självklart att det är en kommunal angelägenhet. Kungsholmsborna är värda en utredning.

Anförande nr 179

D a n i e l V a l i o l l a h i (M): Herr ordförande! Jag är själv kungsholmsbo. Jag spenderade tre och ett halvt år på Luxgatan 37 precis bredvid Essingeleden och vet mycket väl hur det är att bo bredvid den. Jag vill ställa några frågor till dig, och du

kanske kan besvara den i ett senare anförande. Var ska du få pengarna ifrån? Var finns pengarna till att gräva ned Essingeleden? Vilka projekt vill du stryka? Vad tycker du att staden ska göra mindre? Var ska vi ta pengarna från i Stockholms budget? Var finns pengarna?

Anförande nr 180

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag kan svara på det. Ett sätt är att titta på de platser som man kan bygga på. Det ger pengar. Det är ett sätt. Ett annat är att ta lite av det som man kan få in på trängselavgifter på Essingeleden. Det skulle kunna vara en riktigt bra åtgärd, en av de få åtgärder som skulle kunna göra att vi får en bättre trafikmiljö i Stockholm. Där har vi verkligen något att göra.

Du pratar om att gräva ned Essingeleden. Det är klart att det är komplicerat. Att däcka över eller hitta nya lösningar är möjligen enklare, och man kanske skulle kunna få en bättre miljö.

Du säger att det är ett högriskprojekt att göra detta. Samtidigt pratar ni er varma för två mil motorväg för 30 miljarder. Denna motorväg ska ned 60 meter under Mälaren. Där kan man prata om högriskprojekt. Där kan man prata om att man verkligen är ute och cyklar i trafikplaneringen i Stockholm. Vi måste ta ansvar för våra vägar. Vi kunde lägga pengar på Nynäsvägen. Det gick alldeles utmärkt med våra pengar. Vi måste kunna bidra när det handlar om stockholmare.

Anförande nr 181

D a n i e l V a l i o l l a h i (M): Ja, men då måste vi veta var pengarna ska tas. Var i Miljöpartiets budget i staden, var i Miljöpartiets budget i riksdagen finns de här pengarna för att gräva ned denna väg? De finns ju inte. Jag är inte helt främmande för att avgiftsbelägga Essingeleden när vi har en fungerande kollektivtrafik över länet och när vi har en förbifart runt Stockholm, men det är först när vi har de alternativen. I dag finns inte dessa alternativ, och då kan det vara mycket skadligt att avgiftsbelägga Essingeleden.

Anförande nr 182

B j ö r n L j u n g (FP): Herr ordförande, fullmäktige och alla ni som lyssnar på radio eller ser detta evenemang på webb-tv! Jag tänker inte göra det här till en debatt om förbifarten, vilket Daniel Helldén alldeles nyss försökte göra. Jag vill följa finansborgarrådets uppmaning att hålla oss till saken.

Det är flera intressanta motioner som vi ska diskutera. En av dem ligger mig lite extra varmt om hjärtat. Den handlar om en nedgrävning av Essingeleden. Som kungsholmsbor kan vi konstatera att Essingeleden är en parkeringsplats ungefär sex timmar om dagen, Jari Visshed. Det är klart att den genererar massor av utsläpp och buller. Vi vet också att vi inte kan bygga hur som helst i närheten av Essingeleden eftersom vi gemensamt, alla partier som finns här, i god ordning har beslutat att vi ska ansluta oss till EU:s krav när det gäller luftkvalitetsnormerna så att vi får en bra luft i Stockholm. Astmatiker som jag ska inte lida i onödan, brukar ni säga.

Men det finns ett litet bekymmer här. Vi binder ris åt egen rygg när vi inrättar goda miljönormer. Dessa miljönormer gör det näst intill omöjligt att bygga intill Essingeleden. Det skulle bli svårt även om vi skulle däcka över den. Varför det? Jo,

på Essingeleden går även så kallad farlig godstrafik, och vi har beslutat något annat klokt när det gäller farlig godstrafik, nämligen att vi måste ha stora säkerhetsmarginaler. Om en långtradare med gas eller någon annan kemisk vätska exploderar ska ingenting hända på ovansidan. Det är anledningen till att överdäckningen av Norra länken i Hagastaden blir så hiskeligt dyr.

Det är fullkomligt rimligt, men bekymret är att när vi ställer alla dessa normer ovanpå varandra – alla är mycket goda – skulle vi kunna överdäcka delar av Essingeleden och göra park där. Jag tror att det så småningom blir så när det gäller delar av Essingeleden. Precis som du, Jari Visshed, välkomnar jag att vi fortsätter att föra den här debatten. Precis som med all annan utveckling kommer vi att se en teknikutveckling här som gör att vi kommer att kunna genomföra goda idéer av det här slaget också så småningom.

Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag på den här punkten som handlar om en nedgrävning av Essingeleden.

Anförande nr 183

Å k e A s k e n s t e n (MP): Jag ska inte klandra dig för att Essingeleden kom till, Björn Ljung. Du var inte med och beslutade om det, men ditt parti gjorde det. Det var ett misstag. Det var meningen att Essingeleden skulle avlasta innerstadsbilismen, och det gjorde den faktiskt under ett par månader. Men sedan började den öka igen, och där har vi din parkeringsplats, Essingeleden. Kan ni göra något åt detta? Kan ni vara med oss och införa trängselskatt på Essingeleden?

Anförande nr 184

B j ö r n L j u n g (FP): Herr ordförande, fullmäktige! Jag trodde att du skulle säga parkeringsavgift på Essingeleden, Åke Askensten. Då hade det blivit ett riktigt roligt inlägg, men så roligt ska vi inte ha det. Nu är det så illa att jag är lite drygt 50 år, så jag kommer ihåg när den här leden kom till, Åke Askensten. Jag kommer ihåg hur det var på Västerbron, Skanstullsbron med flera ställen, för att inte tala om Slussen, på den tiden. Vi hade skitigare bilar då än i dag. Följaktligen var Essingeleden en fullkomligt genialisk åtgärd på sin tid, Åke Askensten. Nu är den inte tillräcklig. Det är därför vi kompletterar med den västra förbifarten och miljöavgifter i innerstaden.

Om inte du och dina partikamrater varit så ihärdiga emot det så kallade Dennispaketet hade vi haft en helt annan struktur på vår trafik och kollektivtrafik i dag. Så är det. Men nu ska vi debattera en nedgrävning eller överdäckning av Essingeleden. Jag tycker fortfarande att det är en god idé, men historien kan man läsa sig till även om man är 20 år yngre, Åke Askensten.

Anförande nr 185

J a r i V i s s h e d (S): Vi är många som har varit överens, och speciellt har vi varit väldigt överens lokalt i den här frågan. Det gäller faktiskt samtliga partier i stadsdelsnämnden, även Folkpartiet och Moderaterna med Regina, men sedan bytte hon fot när hon blev stadsbyggnadsborgarråd.

Det frågades efter kostnader för att gräva ned Essingeleden. Min motion handlar inte riktigt om det, utan jag vill att man ska utreda frågan och se vilken utväxling man

kan få på pengarna med exploatering och så vidare. Nu tog jag chansen att ta den här repliken och förklara detta.

Anförande nr 186

Björn Ljung (FP): Jag vill berömma ditt initiativ och din motion, Jari Visshed. Det gör hela Kungsholmen. Den är utmärkt. Jag är övertygad om att vi kommer att fortsätta att diskutera den här frågan. På ett eller annat sätt kommer delar av Essingeleden att överdäckas, och jag tror faktiskt att den kommer att göra det under din och min livstid till och med. Så logiskt resonerar vi ändå.

Vi bygger redan om för att det ska bli vettigare trafikföring och bättre luftmiljö vid den nya trafikplatsen Lindhagen. Det beror just på detta. Att vi inte kan bygga närmare Essingeleden beror på allt detta med bullernormer och partikelnormer. En del av detta kanske vi kan ifrågasätta, men det är goda ansatser för att vi ska få en bra boendemiljö. Jag tror att vi i framtiden kanske får inrikta oss på att också se över industribullernormerna i förhållande till boendet.

Anförande nr 187

Borgarrådet Helledén (MP): Det låter som om Björn vill ta bort normerna. Vi ska väl ta bort det som skadar människor i stället. Jag vill bara säga att vi ska hålla oss till saken. I sitt svar anför Sten Nordin just förbifarten som ett skäl till att inte göra detta. Därför hör det till saken. Om man dessutom kopplar det till möjligheten att finansiera delar av det här hör det till saken.

Jag tycker att det är lite roligt att du pratar om parkeringsavgifter på Essingeleden, Björn. En trängselavgift på Essingeleden innebär att det inte behövs några parkeringsavgifter där, därför att då rullar trafiken på. Forskningen visar att mer än 13 procent av trafiken försvinner, den trafik som inte behövs. Då kan vi lägga pengarna på bra kollektivtrafik i stället och få ordning. Dessutom, vilket är tråkigt för er, behöver vi inte förbifarten som bara korkar igen och gör det än värre på en massa andra platser där vi också skulle behöva gräva ned mycket mer, men det gör ni inte.

Anförande nr 188

Björn Ljung (FP): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack för att du får mig att bli ännu tydligare på en punkt, Daniel. Jag sade att alla dessa åtgärder med partikelnormer och bullernormer är goda åtgärder som vi gemensamt beslutat om, och där accepterar vi EU-normerna. Jag vill inte ta bort någonting som är gott. Det har jag aldrig sagt. Jag sade att vi bör diskutera industribullret, bland annat för att kunna bygga närmare våra kajer. Hur ska vi kunna åtgärda det? Hur ska vi mäta det i lite högre hus och annat? Det tror jag att vi får återkomma till.

Jag tror att du har rätt teoretiskt när det gäller trängselskatter på Essingeleden. Varför skulle jag stå här och förneka det? Jag tror att det stämmer, men jag vill inte vara med och göra det misstaget att vi sätter in skatter eller avgifter när vi inte har några alternativ. Vi måste kunna använda pengar till att bygga ut kollektivtrafik och förbifarten innan vi sätter avgifter på Essingeleden. Så ser jag på det.

Anförande nr 189

Ewa Larsson (MP): Ordförande! Miljöpartiet yrkar bifall till sin reservation i kommunstyrelsen när det gäller motionen om skydd för våra kajer. Nu fick jag höra

att vi ska mer bullerskydd vid våra vägar för att kunna bygga närmare kajerna. Det var kanske inte den ingången jag hade tänkt mig när det gäller den här motionen. Vi har ett skyddsvärde på 100 meter för att göra det möjligt för människor och hamnverksamhet att finnas vid kajerna.

Alla har svarat positivt på motionen. Motionären har efterlyst kreativa idéer, och man hänvisar till det planprogram som redan finns för 2030. Stockholms Hamnar lyfter också upp kajens betydelse för en levande sjöfart, och det vill jag också lägga tonvikten på. Det ser olika ut på olika ställen i Stockholm, precis som vi fick höra från Moderaterna som också instämde i det. Då är det viktigt att vi inte gör likadant. Däremot vill öka tillgängligheten för gående och cyklister. Stockholms Hamnar skriver att det är parkeringen på kajerna som bör begränsas. Situationen har varit svår på flera ställen och är det fortfarande, till exempel vid Skeppsbron. Det gäller över huvud taget i centrala delar där det inte finns parkeringsplatser.

Nu har vi fått höra att det planeras för underjordiska garage runt om i city. Vi får se om det är en lösning, annars kan man också tänka sig att man inte tar med bilen in till city utan lämnar den utanför. Då blir det inte så trångt. En trängselskatt på Essingeleden kan hjälpa till med det.

Slutligen vill jag säga att motionen om att utreda hur Essingeleden kan överdäckas är en stor fråga för alla dem som bor på Kungsholmen. Själv var jag med när Essingeleden byggdes. Jag bodde då i Fredhäll som fick en bullermatta precis som Lilla Essingen, och bullret är det som stockholmarna är mest bekymrade över. Vi vill inte ändra normen för buller, utan vi vill ändra på orsakerna. Själv gick jag till val för Stockholmspartiet, som var ett parti som bland annat bildades därför att det var en så stor ovilja hos de andra partierna att ta ansvar miljöfrågorna i den här staden. Då skrev jag om hur man skulle kunna glasa in Essingeleden där den går över vattnet så att den blev som ett rör i luften. Ni kan gärna få titta på det när ni utreder frågan om hur man kan överdäcka vissa delar av Essingeleden samtidigt som andra kan grävas ned.

Anförande nr 190

B j ö r n L j u n g (FP): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag är visst väldigt otydlig i dag, men jag tackar er i Miljöpartiet för att ni ger mig chansen att repetera det jag vill säga. Jag ska säga det en gång till. Industribullret, som till exempel genereras vid våra kajer, är ett av de bullerproblem som vi måste komma till rätta med för att kunna bygga närmare kajerna. Det *kan* också vara så att sedan bullret senast reglerades på 70-talet i riksdagen har situationen förändrats. Vi önskar ta reda på det och se om det på något sätt går att hitta en Stockholmsmodell för industribullret, men i första hand måste vi ta hand om bullret vid källan, det vill säga hur fartyg och annat angör, ligger vid våra kajer och avgår från dem. Det vill jag klargöra.

Anförande nr 191

E w a L a r s s o n (MP): Jag tror att jag uppfattade att Björn Ljung sade just det. Vi i Miljöpartiet vill inte avvika från de normer som finns i dag när det gäller buller. Vi vill inte ha någon Stockholmsmodell som anser att stockholmarna ska tåla mer buller. Vi vet att Per Ankersjös miljö- och hälsoskyddsförvaltning har tagit fram underlag för detta år efter år under 20 år. Det är just bullret som stockholmarna

besväras mest av. Vi vill inte bygga nära kajerna. Vi tänker också på vad som kan hända med klimatet.

Anförande nr 192

H e l e n a B o n n i e r (M): Vi har ungefär 14 kilometer kajer här i staden. Dem ska vi utnyttja på många olika sätt. Det handlar om den rörliga trafiken, chartertrafiken, kryssningstrafiken och kollektivtrafiken som vi alla vill värna om. Sedan kan vi naturligtvis ha andra saker och publika verksamheter på kajerna. Vi säger inte nej till att arbeta med detta, och vi gör ju det. Vi har ett gemensamt uppdrag att tillsammans med trafik- och renhållningsnämnden se över vad vi kan göra och vilken policy som är den bästa.

Dessutom har vi ett grunddokument som Promenadstaden. I den ingår självfallet att vi också ska kunna använda kajerna och kajområdena som strövområden. Men vi får inte korka igen dem. Det Tomas säger i sin motion är att det ska vara offentliga konstrum för permanenta utställningar, museer och gallerier. Det kallar jag inte för strövområden.

Anförande nr 193

E w a L a r s s o n (MP): När jag tänker på offentlig konst på kajer tänker jag faktiskt på Lena Lerviks fantastiska konstverk vid Liljeholmen nere vid kajen. Jag uppfattar att människor tycker att det är fantastiskt att stanna vid det och se det när man strövar förbi. Jag tror inte att vi har så olika uppfattningar egentligen. Man behöver inte vara negativ bara för att det är en socialdemokrat som har skrivit den här motionen. Man kan tycka att detta är någonting som vi ska fortsätta att arbeta.

Vi i Miljöpartiet vill poängtera att vi också har en levande sjöfart som ska kunna använda kajerna. Detta låter, och då kan försöka få dem att låta mindre, till exempel de stora båtarna som kommer in vid Södermalm, och lukta mindre genom att de kopplar på sig på elnätet som Stockholms Hamnar erbjuder så att deras dieselgeneratorer inte behöver vara i gång. Annars tycker jag nog att vi har ganska lika uppfattningar.

Anförande nr 194

E r i k S l o t t n e r (KD): Herr ordförande! När det gäller motionen om att gräva ned Essingeleden skulle jag hemskt gärna göra detta. Som redan har påtalats har en enig stadsdelsnämnd på Kungsholmen uppvaktat Trafikverket och lobbats mycket intensivt. Det kan jag intyga som bor på Kungsholmen. Det var varit en mycket intensiv lobbning för att försöka få Trafikverket att utreda kostnaderna och se över möjligheterna till en nedgrävning eller en överdäckning av Essingeleden. Tyvärr är inte Trafikverket intresserade, och då kan vi inte göra så mycket mer än att fortsätta lobba och opinionsbilda.

Att vi skulle göra en förmodligen ganska kostsam egen utredning om kostnaderna som vi ändå aldrig kommer att kunna realisera är för mig ett slöseri med skattepengar. De uppskattningar som har gjorts pekar på att det skulle bli en nettokostnad på flera miljarder att gräva ned Essingeleden. Vi kan nog göra större nytta för de pengarna.

Jag tycker att intentionerna i motionen om att göra om stadens kajer till strövområden är mycket bra. Jag har själv agerat mycket i den här i frågan. Vi skulle kunna utnyttja stadens vattennära läge och stadens kajer på ett betydligt bättre sätt än vad vi gör i dag. Jag tycker att Norr Mälarstrand är ett mycket bra exempel på hur man har förvandlat en kaj till en mycket promenadvänlig kaj med en hel del uteserveringar, restauranger och barer. Men det skulle kunna bli mer på Norr Mälarstrand, och framför allt skulle fler kajer kunna fyllas av aktiviteter som uppmuntrar till möten och folkliv. Jag tycker till exempel att Munkbron, Söder Mälarstrand och Stadsgårdskajen skulle kunna utvecklas betydligt mer än vad som har skett hittills.

Men jag tror inte att vi behöver nya planer, nya dokument och nya luntor för detta. Vi har en mycket bra översiktsplan som har vunnit laga kraft. Vi kan använda den för att göra om stadens kajer till mötesplatser. Utöver detta har vi tematiska tillägg till översiktsplanen. Arkitektur Stockholm har varit på utställning. I höst ska stadsbyggnadsnämnden fatta beslut om den. Sedan kommer den hit till fullmäktige. Den avhandlar också en del när det gäller de vattennära lägena och kajerna i Stockholm. Om stadsbyggnadsnämnden vill kan vi dessutom göra ytterligare ett tematiskt tillägg. Vi har talat om ett blått tematiskt tillägg där vi kan gå in i de här frågorna på djupet. Men vi behöver inte fatta ett sådant beslut i fullmäktige i dag. Vi ska kunna utveckla stadens kajer i alla fall.

Anförande nr 195

B o A r k e l s t e n (M): Herr ordförande, kommunfullmäktige! Jag tänker prata lite om sandlådor. Vi har hört motionären prata om att Stockholm inte klarar av halkbekämpningen. Det var mycket bedrövligt, många halkolyckor och entreprenörerna hade felaktiga maskiner. Lösningen på detta skulle vara att vi skulle sätta ut fler sandlådor. Dessutom fanns det ett antal människor som kunde vara med. Det var boende, butiksinnehavare och lokalintressenter som skulle använda de tilltänkta sandlådorna för att sanda på de platser där det skedde många olyckor.

Frågan är varför man inte använder de sandlådor som finns till att börja med. Under den förra säsongen fanns det 170 sandlådor på Södermalm. På Norrmalm var 90 sandlådor utsatta. I Hägersten fanns det 70 sandlådor. Det sker dessutom manuell halkbekämpning på busshållplatser och på speciellt utsatta ställen.

Stadsdelsförvaltningarna ansvarar för parkvägarna. De har lådor utplacerade där. Inför varje säsong tittar man över var man vill ha lådor. Om någon önskar en sandlåda på ett speciellt ställe – det kan vara ett ställe som är nytt eller som har blivit mycket besvärligt – sätter de ut en sådan. De har lovat att de har sandlådor att komplettera med. Det innebär att man kommer att kunna få sandlådor där de behövs som mest. Detta att vi inte har några idéer var väl så där. Vi har ett antal Stockholmsvärdar som arbetar och gör ett alldeles utmärkt jobb. De är med och tar sand ur sandlådorna. De är med och skottar trappor och gör allt för att det ska bli så bra som möjligt.

Motionären försöker här slå in öppna dörrar men har naturligtvis ett gott uppsåt. Tanken att ha fler sandlådor löser inte problemet. Glädjande nog, både för motionären och för medborgarna, är remissinstanserna på bettet. Det finns en plan för arbetet med sandlådorna. Det handlar dels om att ställa ut dem där de gör mest

nytta, dels om att tillgodose de önskemål om sandlådor på andra platser som framförs. Ingen remissinstans anser att antalet sandlådor behöver utökas. Däremot framfördes farhågor att fler sandlådor skulle försämra tillgängligheten och framkomligheten. Dessutom har trafikkontoret i sitt uppdrag att utveckla och förbättra sitt arbete, och där ingår självfallet snöröjning och halkbekämpning.

Bifall till kommunstyrelsen förslag till beslut!

Anförande nr 196

Å k e A s k e n s t e n (MP): Du sade att vi ansåg att detta var lösningen på problemet. Det tycker vi inte, men vi säger att det är en dellösning. Det intressanta är att ni inte har något nytt att komma med. Du kom inte med någonting här. Det finns kanske sandlådor som inte används, men som vanligt informerar man inte om att medborgarna faktiskt har rätt att ta sanden. De kanske tror att det är kommunens absoluta egendom, men man har ju rätt att använda den. Du nämner en massa sandlådor på Södermalm och Norrmalm. Man kan gå gata upp och gata ned utan att se röken av en enda sandlåda. Så illa är det. Man måste se de här siffrorna i relation till verkligheten. Du pratar om öppna dörrar. Jag tycker att ni förespråkar stängda dörrar för nya idéer.

Anförande nr 197

B o A r k e l s t e n (M): Tekniken går framåt hela tiden. Det kommer nya maskiner som är bättre och effektivare. Man använder olika sorters salt och andra medel och prövar dem. Många fastighetsägare lägger ned värmekablar i trottoarerna för att det ska vara isfritt så att man ska kunna gå ordentligt. Visst försöker man göra olika saker.

De sandlådor som finns i dag används inte till hundra procent. Det är mycket möjligt att du har rätt i att man inte tror att man får ta sanden, men då kan man säga till de grupper som vill ha de här nya sandlådorna att använda de gamla och ta den sanden till att börja med, sedan får vi se om vi kan få det lite bättre.

Anförande nr 198

M a r i a H a n n ä s (V): Jag uppfattar det så att du sade att vi fick lämna in en önskelista på nya ställen som vi kunde komma på trots att det fanns de som ansåg att det fanns tillräckligt, Bo Arkelsten. Du sade att vi skulle säga till var det behövs. Det behövs på Södermalm vid Fatburstrappan. Jag tar upp det igen eftersom borgarrådet Hamilton sade vid frågestunden att hon inte visste. Hon kunde inte svara mig den gången. Nu är hon inte här. Jag trodde att det var hon som hade hand om de här frågorna. Det blir lite konstigt att säga det till dig, men jag vill ha en sandlåda på den platsen. Vintrarna har varit ganska tuffa, och det händer kanske igen. Då kommer vi att hamna i samma situation, det vill säga det att det inte finns något avtal för hur man ska snöröja på den här platsen eftersom det inte fungerar med värmen inunder.

Anförande nr 199

B o A r k e l s t e n (M): Om man pratar med stadsdelsförvaltningen och påtalar att detta är en plats där det behöver sandas kan de antingen sätta ut en sandlåda där eller se till att de här Stockholmsvärdarna får det som sin arbetsuppgift. Framför allt ska man påtala för de entreprenörer som finns att det kan ske olyckor här eftersom det är halt. Det kan vara backar eller gropar. Det har jag ingen aning om eftersom jag

inte har varit där. Det finns lösningar på problemet, men man måste se till att man kommer till rätt person, och det är den tekniska delen av stadsdelsförvaltningen.

Anförande nr 200

Å k e A s k e n s t e n (MP): Vilka är det då som halkar och slår sig och bryter armar, ben och framför allt handleder? Det är inte, som man skulle kunna tro, pensionärerna, utan det är de i åldrarna 45–64 år enligt en utredning som bland annat Region Skåne har gjort. Jag gissar att det kanske inte är så stor skillnad här. Det är främst kvinnor som råkar illa ut. Att det inte är så många äldre beror väl att de helt enkelt inte vågar gå ut under de här månaderna. De håller sig inne. De är tvångsisoleerade eftersom det är så halt på gatorna.

Nu tänker jag säga någonting om Djurgården och trafiken där. Vi har alla sett att det är ett jättestor problem, framför allt på somrarna. Ett delproblem är den här spårvagnen som börjar bortom Sergels torg. Folk kommer upp från tunnelbanan på Drottninggatan. Turisterna har inte en aning om att det står en spårvagn där uppe. Det finns till exempel inte någon anvisning på engelska i busskurerna. En annan märklig sak är att buss 52 går till Nybroplan. Turisterna blir mycket förvånade över att de måste gå av där och byta. Sådana saker vore lätta att reglera om man ville. Det behövs självfallet mer busstrafik ut till Djurgården, åtminstone på lördagar och söndagar och framför allt på sommaren.

Förbifarten har nämnts apropå detta med Essingeleden. Förbifarten är en dålig blåkopie av Essingeleden som i sig är en dålig företeelse som bara ökade biltrafiken. Förbifarten blir inte ett dugg bättre. Det är lite tråkigt att ni inte ens vill vara med om en utredning av en överdäckning av Essingeleden. Det är ju det som Jari Visshed föreslår, men ni vill inte ens vara med om det. Vad vill ni egentligen göra? Det skulle vara intressant att få veta vad ni egentligen vill göra för en bättre trafiksituation och en bättre miljö i Stockholm. Ni tillåter ju att biltrafiken ökar hela tiden, och ni kan inte ens tänka er trängselskatter på Essingeleden.

Anförande nr 201

M a r i a H a n n ä s (V): Herr ordförande, fullmäktige och medborgare! Jag ska prata om den motion som handlar om att göra om kajer och stränder till strövområden. Jag använder den gamla sloganen Skönheten på vattnet som användes för att tag sedan i stadens marknadsföring. Då använde man den på engelska. Jag tycker att den är bra på svenska. Stockholm är verkligen en vacker skönhet. Det vet vi alla som sitter här i rådssalen. Och många tar upp det i budgetfullmäktige och säger att vi älskar Stockholm. Hela landet vet det också, och stora delar av världen vet det.

Den här motionen handlar om att göra kajerna tillgängligare. Det tycker vi i Vänsterpartiet är bra. De ska vara tillgängligare för alla. Det handlar också om att inte placera bostäder eller andra saker i de här områdena där man behöver komma nära vattnet. Vi har exempel i Stockholm där vi har stängt av möjligheten att gå nära vattnet. Det finns flera sådana. Som tur var räddades Lilla Essingen från detta, men det finns fortfarande kvar vid Aquaria på Djurgården. Där kan man inte passera. Det är viktigt att inte lägga en bussdepå och uppställningsplatser för bussar eller parkeringsplatser på kajer. Det är så mycket värt att ha de platserna tillgängliga som strövområden. Det är viktigt att i stället frigöra ytor. Det kan till exempel gälla Skeppsbron. Jag var nyligen i Danmark och tittade på deras kaninburar, det vill säga

fotbollsplaner med konstgräs, på Søndre Boulevard. De var jättebra. Det skulle man kunna ha här. Man skulle kunna göra träbryggor, som de har vid Aura å i Åbo, för att tillgängliggöra stränder och kajer på ett bättre sätt.

Det finns väldigt mycket man kan göra, och då kommer vi till det Helena Bonnier sade förut. Hon sade att vi har detta, och Erik Slottner sade också att det är mycket på gång. När jag läser det som är ute på remiss och som kallas för den gröna promenadstaden tycker jag att det är ett mycket svagt grepp som man tar över stadens kajer och vattenområden. Det är mycket svagt skrivet. Därför tror jag att det är värt att göra en bättre planering för hur vi ska jobba framåt för att detta ska kunna bli verklighet på ett mycket bättre sätt. Det är en samhällsekonomisk vinst.

Med det yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen som i huvudsak vill bifalla motionen.

Anförande nr 202

H e l e n a B o n n i e r (M): Det finns inga motsättningar i de här frågorna. Det är bara så att vi är medvetna om att vi redan arbetar med de frågeställningar som finns. Av det skälet tycker vi att vi måste ta fram de planer och idéer som redan finns. Det pågår ett intensivt arbete från hamnens sida. Du tar upp Aquaria som ett exempel där man inte kan komma ned till vattnet. Aquaria har en fisktrappa där. Museets hela idé är att det ska vara vattennära. Vi får hoppas att den lilla snutten får fortsätta att vara Aquaria.

Anförande nr 203

M a r i a H a n n ä s (V): Jag tycker att det finns motsättningar. Jag tycker att den borgerliga majoriteten går med på för många projekt som handlar om att bygga för. Jag tycker att det är på det sättet. Jag tycker att man borde vara mycket mer mån om tillgängligheten till vattnet för människor både när det gäller stränder och när det gäller kajer generellt.

Anförande nr 204

K a j s a S t e n f e l t (V): Det blir lite hejsan hoppсан mellan motionerna. Jag vill återigen prata om en direkt busslinje mellan Centralen och Djurgården. Jag vill yrka bifall till motionen. När den här dyra Spårväg City öppnades innebar det en försämring för resande mellan Centralen och Djurgården, och inte minst för funktionshindrade. Oavsett om man kan åka från Slussen eller Kungsträdgården finns ingen direkt bussförbindelse sedan man lade ned 47:an. Spårvägen kommer inte att kunna gå från Sergels torg förrän tidigast om sju åtta år när ombyggnationen är klar. Till dess borde staden begära av SL att man återinför en direkt busslinje från Centralen till Djurgården.

Bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 205

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Jag tänker prata lite om bussen och sedan lite grann om Essingeleden. Nu har vi inte Ulla Hamilton här, och man kanske inte ska prata om folk som inte här, men å andra sidan är det hon som lägger fram handlingarna för oss. När det gäller bussen mellan Djurgården och Centralen säger hon i svaret att man kan se de privata aktörerna som några som ska fylla hållet.

Hon säger inte exakt så – jag extrapolerar lite. Kollektivtrafikutredningens sviter gör att privata aktörer kan köra på våra gator och transportera folk på det sätt som vi som kommun och landsting har gjort tidigare. Min fråga är: Ska man verkligen göra på det sättet?

Nu går det en busslinje till Djurgården från Centralen. Det är en privat aktör. Vissa kan ju tycka att det är bra, men vi får ett problem här i Stockholm när vi gör på det sättet. Det kanske inte är så farligt för oss stockholmare, för vi vet att de kör och tar betalt för sina resor. Det är olika taxor. Det finns inga bra omstigningsmöjligheter. Folk vet inte att de kommer att vara tvungna att betala igen eftersom det är olika taxor. De kanske har köpt ett turistkort, och så får de inte åka på det. Så ska vi inte ha det i Stockholm, utan vi ska se till att staden, och landstinget i det här fallet, tar hand om de här sakerna. Dessutom släpar vi in en massa andra bussar som inte är biogasbussar, och det ska vi inte göra i staden. Det är ett problem. Det borde vi tänka på i det här sammanhanget.

Sedan vill jag säga något om Essingeleden. Erik Slottner skulle gärna vilja gräva ned den om vi hade pengar till det, men det är fruktansvärt dyrt. Det vet vi alla, men vi borde utreda det. Som Åke Askensten med flera har sagt bör vi titta på möjligheten att på något vis bygga in eller göra någonting åt denna fruktansvärda trafikled som går över staden. Det är detta vi ska titta på. Det bör vi göra. I det sammanhanget hade det varit jättekul att höra lite grann vad Erik Slottner tycker om finansieringsmöjligheten att ta lite grann av trängselskatten på Essingeleden till detta. Björn Ljung säger att han inte vill utsätta oss för några konstiga experiment när det gäller trängselavgifter, utan han vill bygga en förbifart. Han vill plöja ned 30 miljarder. Det är ett jättelikt experiment. Att ordna trängselavgifter på Essingeleden innebär inte någon större kostnad, och det är jättelätt att ta bort dem om det skulle bli några problem, och all forskning visar att det skulle bli alldeles utmärkt.

Anförande nr 206

E r i k S l o t t n e r (KD): Herr ordförande! Vi tycker att trängselskatten framför allt ska gå till en utbyggd kollektivtrafik, inte minst till att stärka tvärförbindelserna i Stockholms stad. Vi vill inte att trängselskatten ska gå till en nedgrävd Essingeled. Den ska gå till att öka kapaciteten i den kollektiva trafiken. Och vi vill inte ha trängselskatt på Essingeleden förrän förbifarten är byggd. Det går inte att bara lägga på skatter och avgifter hur som helst. Vi har med människor att göra, och vi tycker att det måste finnas alternativ innan man kan avgiftsbelägga Essingeleden med en trängselskatt. Förbifarten är ett alternativ här. Det är då vi kan avgiftsbelägga Essingeleden, och då ska pengarna gå till att stärka kapaciteten i Stockholms kollektivtrafik och inte till att gräva ned Essingeleden.

Anförande nr 207

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det handlar om stockholmarna, deras vardag, deras pengar och deras möjligheter att transportera sig. Det handlar om kollektivtrafik. Just i det här sammanhanget är det verkligen deras vardag och deras möjligheter som vi kan göra någonting åt. Det handlar om att bygga in Essingeleden och att lägga trängselavgifter på den så att de kommer fram. I stället ska vi vänta en massa år på att bygga en stor motorväg två mil under jord och bara kasta bort pengarna. Vi kan ju göra någonting nu. Jag tycker att det är så märkligt att höra er säga detta. Ni vill inte utreda möjligheten att bygga in Essingeleden och göra någonting åt detta för

kungsholmsborna. Ni vill inte se till att de som åker på Essingeleden, och behöver göra det, kommer fram. Jag tycker att det är konstigt. Jag har inte hört något riktigt bra argument för detta någonstans ifrån på er sida, men det kanske kommer någon gång om några år.

§ 32 Motion om avsevärda förbättringar av rutiner i förskoleköken i ett Stockholm i världsklass (utl. 2011:166)

Motion om utveckling av Jämför Service för skolorna i Stockholm (utl. 2011:180)

Motion om ett dokumenterat arbetssätt för att fler ska fullfölja sin gymnasieutbildning (utl. 2012:12)

Motion om avgiftsfri kollektivtrafik för Stockholms gymnasieelever (utl. 2012:71)

Anförande nr 208

M a l t e S i g e m a l m (S): Ordförande, fullmäktige! Det är några år sedan jag skrev den här motionen, men jag tror inte att det är så mycket som har ändrat sig. Anledningen till att jag skrev den här motionen är att miljöförvaltningen har gått ut och tittat på hur det ser ut på förskolorna, framför allt när det gäller mathållningen. Den rapport som de lämnade visade att de hade varit ute på över 500 förskolor och tittat på hur de hanterade maten där. 22 procent av förskolorna fick underkänt. De som fick underkänt hade inte någon kostchef knuten till förskolan. Det stora problemet var framför allt att man hade en dålig temperaturhållning och att man inte tittade på mat som kan framkalla allergier och så vidare.

I den här motionen skriver jag att man borde uttala att varje stadsdelsnämnd ska utse en kostchef som inte bara skulle jobba mot förskolor utan mot övrig verksamhet inom området. Då skulle man kunna göra en del samordningsvinster. Det intressanta är att de verksamheter som inte hade kostchefer fick anmärkningar när miljöförvaltningen var ute och gjorde de här inspektionerna. Vill man att barn får bra kost bör det också kontrolleras att maten är bra. Det är därför jag menar att det bör utses kostchefer i våra förskolekök, och de bör ligga i stadsdelsnämnderna. Man bör också samordna de här resurserna med andra som också arbetar med mathållning, till exempel skolor.

Anförande nr 209

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Den här motionen handlar om betydelsen och vikten av att få en större öppenhet när det gäller att jämföra privat verksamhet och offentlig verksamhet. Jag har tagit skolorna som utgångspunkt i den här motionen. Tyvärr finns det mycket dålig öppenhet hos många privat och enskilt drivna skolor jämfört med många kommunala skolor. Precis som skrivs i motionen råder det brister när det till exempel gäller att kunna jämföra fysiska utrymmen, som förekomsten av gymnastikhallar, skolgårdar, bibliotek med mera, liksom förekomsten av skolhälsovård, kuratorer och studievägledare på plats i skolan. Men det gäller även mer känsliga frågor som hur mycket enskilt drivna skolor behåller som vinst eller återinvesterar i verksamheten.

Det gör det svårt för föräldrar, elever och medier att få en överblick. Här skulle staden kunna göra en insats genom att åstadkomma en möjlighet att jämföra detta i den funktion som finns på stadens hemsida, Jämför service. Men tyvärr tycker jag inte att svaret på motionen andas att detta kommer att ske. Därför hoppas jag på en annan muntlig respons här i dag i stället.

Som jag sade saknas öppenheten i många privat drivna verksamheter. Jag tror att förståelsen skulle kunna bli större hos samtliga inblandade. Man behöver inte vara en undersökande journalist för att genom ihärdigt arbete få veta om en enskilt driven skola har en skolhälsovård värd namnet eller vinstuttag som är omfattande. Även berörda skolor skulle tjäna på en öppenhet i frågor som handlar om andel behöriga lärare, fysiska förutsättningar för att driva verksamhet och inte minst under vilka ekonomiska förutsättningar man driver verksamheten.

Jag vill fråga borgarrådet utifrån den här motionen om borgarrådet, nu när det sker en process där man ska se över den här funktionen Jämför service, är beredd att låta jämförande uppgifter om till exempel fysiska utrymmen ingå i Jämför service. Är hon beredd att låta även redovisning av personal som arbetar med hälsovård, studievägledning och liknande visas? Är hon beredd att verka för att det blir möjligt att jämföra också de ekonomiska resultatredovisningar, det vill säga att det finns med i materialet.

Jag tycker också att det ska vara möjligt att låta det här ske objektivt och jämförbart. Eftersom svaret på motionen trots allt är ganska otydligt undrar jag om borgarrådet i öppenhetens namn är beredd att gå den här vägen.

Anförande nr 210

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Från min horisont tycker jag att det verkar som om Jan Valeskog och Socialdemokraterna kommer med ganska tekniska yttre egenskaper som han vill berika Jämför service med. Det är sådana saker som vilken förälder som helst kan förvissa sig om genom att komma till skolan och titta på den. Väldigt många skolor har ju öppet hus i dag. Många har också en hemsida där man väldigt lätt kan se om skolan har en egen idrottshall, om de har en skolsköterska, hur många procent hon jobbar och så vidare. Jämför service är en databas där de mer mjuka värdena, som är svårare för brukare, föräldrar och barn att kontrollera, beskrivs. Det gäller till exempel behörighetsgraden hos lärarna. Det är mycket svårt om varje förälder ska räkna ut den själv. Det är mycket svårt att få en översikt av meritvärdena om man inte känner till Skolverkets hemsida. Är det verkligen de hårda faktorerna som du vill ha in där?

Anförande nr 211

J a n V a l e s k o g (S): Eftersom jag talar om en utveckling av Jämför service handlar det inte om att ta bort saker som finns i dag. Jag tror att alla som har erfarenhet av att traska med barn för att titta på olika skolor vet att det är en ganska speciell bild, positiv oftast, man får av skolan. Det finns väldigt mycket mer som man kanske inte blir klar över som förälder förrän långt senare. Det handlar om att göra allt som kan underlätta, och det är det som är själva poängen. Man skulle rent teoretiskt kunna göra på ett annat sätt, men Jämför service är trots allt en ganska bra form för detta. Man borde ta med så mycket som man kan under förutsättning att det är objektivt och jämförbart, inte minst när det gäller alla enskilt drivna skolor där det finns många som hävdar att de inte får den information de kan kräva eftersom de agerar på en marknad. De har kanske inte intresse av att visa upp allting. Därför tycker jag att den här öppenheten är någonting vi tjänar på.

Anförande nr 212

Per Olsson (MP): Ordförande! Jag tänker prata lite om min motion om att främja en ökad närvaro i gymnasieskolan. Alldeles för många lämnar tonåren utan en fullvärdig gymnasieutbildning och riskerar därmed att ganska långvarigt få stå ut med arbetslöshet och svårigheter att delta i samhället fullt ut. Det har pågått alldeles för länge, och det finns tyvärr inget som tyder på att det är på väg att förändras. Förra året hoppade över 1 000 elever av från Stockholms gymnasieskolor. Det är ett misslyckande varje gång vi accepterar att en elev hoppar av sin utbildning. Det är ett misslyckande varje gång vi sänker förväntningarna i stället för att öka stödet.

Min motion handlar om att ta vara på de metoder som dokumenterat fungerar i skolan. Det handlar om att staden ska ta ett helhetsansvar för våra gymnasieskolor och om att vi arbetar med beprövade och förankrade metoder för att främja närvaron. Det handlar om att kartlägga problem bättre och förebygga tidiga avhopp.

Kommunstyrelsen föreslår att motionen ska anses besvarad men besvarar den inte. Mitt förslag om en bättre kartläggning har redan resulterat i att utbildningsförvaltningen har gjort en sådan beställning hos USK. I det hänseendet kan man anse den här motionen bifallen. Gällande förslaget att samordna insatserna med främjande och förebyggande arbete ute på skolorna saknas, menar jag, hänvisning till en pågående process, vilket krävs för att man ska kunna anse detta besvarat.

Staden pekar ut sin ambition och de mest centrala utvecklingsområdena för skolorna i det man kallar för stadens skolplan. I utkastet till en ny skolplan, som kommer hit till fullmäktige under hösten, kan man läsa följande: Skolk är oacceptabelt. Ogiltig frånvaro ska följas upp och åtgärdas. Skolk ska alltid rapporteras till föräldrarna och redovisas i terminsbetygen i såväl grundskolan som gymnasiet.

Det är den enda gången frånvaron nämns i den här åttasidiga skolplanen. Närvaro eller avhopp nämns inte alls. Den här motionen är knappast besvarad.

Staden kan inte heller lägga sin tillit på den nya gymnasieskolans struktur och organisation. Vi bör inte lita till de förändringar som aviserats nu i dagarna. Att förenkla och korta ned skolgången kommer bara att leda till svårigheter längre fram.

Det jag efterlyser i motionen är en samlad strategi för arbete med främjad närvaro och ett förebyggande arbete mot avhopp. Då räcker det inte med tydligare regler för kvarsittning, indraget studiemedel och anteckningar i terminsbetygen. Skolan blir inte mer meningsfull för det.

Stockholms gymnasieskolor ska ha en medveten strategi för att alla elever ska fullfölja utbildningen. Det ska finnas ett genomtänkt och dokumenterat arbetssätt för att minska avhoppet och göra det möjligt för alla elever att lyckas i gymnasiet utan att vi sänker förväntningarna. Om detta bör det finnas en bred politisk enighet.

Därför yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 213

Emilia Bjuggren (S): Jag vill fortsätta lite på temat besvarade motioner. Precis som Per tidigare, förstår jag inte hur man kunnat besvara den motion som jag

har väckt om avgiftsfri kollektivtrafik för Stockholms gymnasieelever heller. Att-satsen är mycket tydlig. Alla gymnasieungdomar i Stockholm ska få ett terminskort som gäller även kvällar och helger. Det finns inte i dag för någon, och ändå hävdar ansvarigt borgarråd att motionen är besvarad.

Jag tycker att det är en sorglig inställning från majoritetens sida. Jag tänkte på det i somras när staden anordnade Ung08, som är ett fantastiskt arrangemang för unga i Stockholm, inne i Stockholm. Det fanns även vissa aktiviteter runt om staden. Alla ungdomar har faktiskt inte råd att ta sig in till det här fantastiska evenemanget. Det lugnar ned staden och ser till att vi får mindre bråk och tjafs på gatorna, men på vissa platser i vår stad har faktiskt barn och ungdomar inte råd att ta sig från sin hemort. Det ökar också den segregation som vi redan har. Vi vet att det är väldigt många familjer i dag i Stockholm som inte har råd att köpa SL-kort till sina tonåringar. 800 kronor är en omöjlig kostnad för många. Ska man dessutom multiplicera den med flera barn blir det ännu mer omöjligt.

Dagens system påverkar dessutom hur man ser på skolvalet. Det kan vara ett smart val för en elev att välja en skola som innebär att man åtminstone får det begränsade kortet om man vet att ens föräldrar inte har råd att köpa det. Vi tycker inte att man ska välja skola utifrån den typen av förmåner, utan man ska välja den skola som passar ens framtidsdrömmar och ambitioner och som har en bra kvalitet.

Borgarrådet svarar att man inte ska använda skolans resurser på ett sådant här sätt. Jag tycker att det är en ganska smal beskrivning. Det handlar inte bara om skolans resurser. Det här handlar om hur man väljer att använda stadens resurser. Jag tycker att det är mycket märkligt att den borgerliga majoriteten tycker att det är helt okej att använda stadens resurser till att låta till exempel personer som driver förskolor plocka ut stora vinster från stadens resurser, men man tycker inte att det är värt att använda stadens resurser för att säkerställa att alla barn och tonåringar som växer upp här kan ta del av stadens kultur- och fritidsutbud och mötas över gränserna i vår stad.

Med de orden vill jag yrka bifall till motionen i enlighet med Socialdemokraternas förslag i kommunstyrelsen.

Anförande nr 214

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Ordförande! Jag tänker prata om motionerna 43, 44 och 46. Vi i Centerpartiet brinner för matfrågorna. Att grundlägga en god, varierad och näringsriktig kosthållning redan i förskolan är av betydelse för människors hälsa. Det är också av betydelse för att vi som skattebetalare ska veta att vi får kvalitet för skattekrona. När barnen går långa dagar i skolan med full aktivitet i både kropp och knopp är det av betydelse för föräldrarnas trygghet och barnens välmående att skolmaten är av god kvalitet. Hos utbildningsförvaltningen finns en kostchef, och riktlinjer för skolmåltider i Stockholms stads skolor antogs i våras av utbildningsnämnden.

Arbetet med måltidssituationen i förskolorna är upp till varje stadsdelsnämnd att jobba med. Jag vet att man arbetar på ett medvetet och systematiskt sätt i Östermalms stadsdelsnämnd. Själv driver jag frågan mer eller mindre engagerat i Bromma. Vi har pratat om att göra en kartläggning av hur måltiderna serveras i Brommas kommunala förskolor. Det är av intresse att få svart på vitt när det gäller vilka förskolor som lagar

maten själva, så kallad närlagad mat, och vilka som får den skjutsad till sig respektive vilka som mestadels eller till och med dagligen serverar halvfabrikat. Att förvaltningen kan komma med förslag på vilka beslut eller resurser som krävs för att förskolebarnen ska få närlagad mat är bra. Vi vet alla att det ökar aptiten lite lagom att känna doften av nybakat bröd eller en puttrande kycklinggryta.

När det gäller måluppfyllelsen och behörigheten från gymnasieskolan är det ett viktigt arbete som studie- och yrkesvägledarna bedriver. Att eleverna väljer rätt från början är av betydelse för deras fortsatta skolgång. Det handlar dels om rätt program, dels om rätt skola med rätt inriktning och profil. Studie- och yrkesvägledarna är av stor betydelse i de fall elever inte redan har bestämt sig eller har ett starkt stöd hemifrån vad gäller att känna till valen. Givetvis måste gymnasieskolorna jobba för att se sina elever och deras behov, men det handlar också till stor del om att grundskolan har lagt en god grund för eleverna. Det är det som alla lärare och rektorer jobbar för dagligen.

Hur går det då för barnen med tanke på föräldrarnas utbildningsbakgrund? Vi vet ju att den största riskfaktorn för att inte få en god skolutbildning tyvärr handlar om hur föräldrarna är utbildade. Inte ens hälften av dem som är minst rustade, de som har föräldrar med förgymnasial utbildning och inte högre, nådde målen i alla ämnen i nian i Stockholms stad. 45 procent av de barn som går i kommunala skolor och 51 procent av dem som går friskolor når målen i alla ämnen om de har föräldrar med förgymnasial utbildning. Det är inte okej. Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 215

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Helen Törnqvist från Centerpartiet säger att hon brinner för mat när hon reagerar på att Malte Sigemalms motion där han konstaterar att 22 procent av maten i förskolorna är underkänd, och det är en två år gammal motion. Vi vet inte hur det är i dag. Vi kan brinna, men varken Centerpartiet eller Miljöpartiet har ordförandeposter i någon stadsdelsnämnd. Det torde vara moderater och folkpartister som ska ta ansvar för att det är annorlunda i dag, men vi vet inte hur det ser ut. Jag tycker att det är anmärkningsvärt. Jag skulle verkligen vilja att man gjorde något.

I ett av svaret står det att på ett kommande utvecklingsområde ska förvaltningen ha ett matprojekt som heter Maten i fokus, men vad jag förstår gäller det inte förskolorna. Ansvaret är inte skolborgarrådets, utan ansvaret vilar på ordförandena i stadsdelsnämnderna, och vi vet inte hur det ser ut i dag. Det kanske är precis likadant.

Anförande nr 216

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Ordföranden är inte ensam i stadsdelsnämnden, utan ansvaret och engagemanget ligger ju hos oss alla. Alliansen har jobbat medvetet med detta på nationell nivå. Man har instiftat ett nationellt kompetenscentrum för måltider i vård, skola och omsorg. Där har Livsmedelsverket ett starkt uppdrag. Men det handlar också om att varje person på förskolan som har ansvar för maten där ska ha kompetens och ta sitt ansvar. Allt kommer inte från politiskt håll, utan det handlar också om att ge redskap åt personalen. Det ska finnas egenkontrollprogram hos varje förskolechef.

Anförande nr 217

Malte Sigemalm (S): Ordförande, fullmäktige! Det var roligt att någon från Alliansen reagerade på de motioner som vi skriver. Välkommen upp! Det här är ganska allvarligt. Om du tycker att detta är så bra tycker jag att du borde ha drivit frågan att bifalla den här motionen. På så sätt skulle man kunna få en bättre kontroll ute i våra stadsdelsnämnder när det gäller mathållningen framför allt i förskolorna. Det här handlar om en egenkontroll. Det finns en lagstiftning när det gäller egenkontrollen. När miljöförvaltningen gick ut med detta registrerades det 252 nya förskolekök som inte hade registrerats tidigare när det gäller egenkontroll.

Jag tycker att det är skamligt. Det är en otroligt dålig styrning av staden när man inte ens vet att man ska följa lagstiftningen om egenkontroll. Det är bland annat därför jag skrev den här motionen. Jag har rapporten från miljöförvaltningen här. Där riktar man skarp kritik mot hela hanteringen och framför allt mot hur man hanterar allergikosten.

Anförande nr 218

Helen Törnqvist (C): Jag förstår att Malte Sigemalm vill att jag ska tillstyrka motionen, men det tänker jag inte göra. Jag har inte läst rapporten. Det jag säger här i dag är att till exempel Östermalms stadsdelsnämnd bedriver ett medvetet, fint och framåtsyftande arbete. Det finns säkert andra stadsdelsnämnder som också gör det. Jag tar min lilla bit med mig tillbaka till Bromma. Vi kommer att fortsätta att jobba med detta. Jag kan inte göra mer än det.

Anförande nr 219

Karin Rågsjö (V): Ni tillhör det block som har dragit in klassresorna i Stockholm och i Sverige i övrigt. Det är få i dag som kommer från arbetsklassen och miljöer där föräldrarna inte har akademisk utbildning som kan ta sig fram i skolan och gå vidare. Det visar alla rapporter. Du säger att ni ska bygga vidare på någonting. Vad är det du ska göra? Ni har suttit sex år i majoritet. Rapporterna haglar in om en ökad kunskapssegregering. Har du några tips till dig själv?

Anförande nr 220

Helen Törnqvist (C): Tipsen är att titta på de goda exempel som finns bland Stockholms stads skolor. Vad har Bredängsskolan gjort när killarna har höjt sig från 165 poäng i genomsnittligt meritvärde 2009 till 206 poäng 2011? Vad har Grimstaskolan gjort där flickorna i våras hade höjt sig med 5 poäng i genomsnittlig meritvärde och pojkarna med 48 poäng sedan 2009? Vad har Sundbyskolan gjort när det gäller alla elever och inte sett till könsaspekten? År 2008 hade man en trend på 2008 poäng i meritvärde, och år 2011 hade man 219 poäng. Det samma gäller Spånga gymnasium grundskolan, Kunskapsskolan i Spånga. Friskolekommittén måste kanske ta till sig att man kan se på förädlingsvärdet. Vad åstadkommer en skola med sina elever under de åren? Jag tror att det blir mycket bra med betyg i årskurs 6 framöver.

Anförande nr 221

Borgarrådet Edholm (FP): Fru ordförande! Det blir naturligtvis en aning spretig debatt när man ska försöka blicka över allt från köken i förskolorna till avhoppet i gymnasieskolan, men jag ska göra ett försök att kommentera samtliga de här fyra motionerna.

Malte Sigemalm från Socialdemokraterna anser att vi bör vara oroade över matsituationen i våra förskolor och pekar på en inspektion som miljöförvaltningen gjorde härförleden. Han menar att svaret på frågan är att stadsdelsnämnderna ska tvingas utse kostchefer. Om jag vore stadsdelsnämndspolitiker skulle jag tycka att det var ett utmärkt förslag att ta med sig hem till den egna stadsdelsnämnden. Det är nämligen stadsdelsnämnderna som är ansvariga för detta, och jag tycker att de ska vara det framgent. I utbildningsnämnden har vi gjort detta, och vem som helst får naturligtvis låna det materialet. Jag tycker att det är lite spännande att Socialdemokraterna, som alltid vurmar för stadsdelsnämnderna självbestämmande och till och med tycker att ansvaret för grundskolan ska återföras till stadsdelsnämnderna, anser att så fort det är någonting som Socialdemokraterna tycker är jätteviktigt ska man tvinga stadsdelsnämnderna till det. Jag tror att stadsdelsnämnderna själva bedriver ett bra arbete i den här frågan. Vi vet att det är fler och fler föräldrar som är intresserade av se till att den mat som serveras i förskolorna är bra för deras barn. Skollagen har också skärpts i det här avseendet.

Jan Valeskog tar upp Jämför service. Jämför service är en möjlighet för föräldrar, barn och andra att jämföra till exempel förskolor och skolor men även andra verksamheter i staden. Det är ett enormt bra redskap, men det behöver utvecklas. Det är enormt mycket mer man skulle kunna göra för att lägga in olika typer av mått som föräldrar kan vara intresserade av. Man måste dock se till att det man lägger in är neutralt och att alla kan känna att det är rätt och riktigt. Härförleden var det någon av våra lokaltidningar utanför staden som hade upptäckt att fristående förskolor inte ens förstod att de skulle uppgradera det som ligger ute på Jämför service. En del stadsdelsnämnder uppdaterade uppgifterna flera gånger om året, medan andra kanske gjorde det en gång om året. Om man ska utveckla detta tror jag att man måste ha ett bättre regelverk om vad som läggs ut. Jag tycker att det är lite spännande att av allt det Socialdemokraterna föreslår ska in i Jämför service finns det inte någonting som handlar om kunskap.

Anförande nr 222

M a l t e S i g e m a l m (S): Ordförande, fullmäktige! Det är klart att stadsdelsnämnderna ska vara suveräna på olika sätt. Men ni har ju majoriteten i dag, och ni har väl ordförandeposterna i stort sett överallt. Därför skulle ni kunna driva den här frågan som en rekommendation om inte annat. Ni skulle också kunna ta fram medel i budget så att man kunde få den här typen av kostchefer. Problemet är att man inte följer lagstiftningen om egenkontroll. Det var detta det handlade om. Den här undersökningen är några år gammal, men jag tror inte att det har ändrat sig speciellt mycket. Det var faktiskt så att de förskolor som hade systemet med en kostchef som jobbade med detta hade inte lika många anmärkningar. De hade fungerande rutiner. De andra hade inga rutiner för hur man ska hantera mat eller för vem som ska hantera detta. Det tycker jag är mycket upprörande.

Anförande nr 223

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Jag tror också att kostchefer är en bra idé. Jag tror att det skulle behövas i stadsdelsnämnderna, men det är upp till varje stadsdelsnämnd att besluta om detta. Det är upp till alla ledamöter i en stadsdelsnämnd att se till att man får detta om man tror att det är bra idé. Jag tror att man ser olika på detta i olika stadsdelar. Stadsdelsnämnderna är välkomna att stjäla allt arbete som utbildningsnämnden har lagt ned på att ta fram riktlinjer och rekommendationer

i den här frågan. Det finns utlagt i protokoll och så vidare. Det är bara att ta del av det. Sedan är det naturligtvis upp till stadsdelsnämnderna att följa miljöförvaltningens rekommendationer och framför allt beslut, och jag utgår ifrån att man gör det. Miljöförvaltningen kan till och med stänga en förskola om man tycker att köket är dåligt.

Anförande nr 224

K a r i n R å g s j ö (V): Nu pratar vi om service och vägledning för föräldrar och elever på nätet. Jag undrar hur lång tid det ska ta. Din kollega Helen Törnqvist ville att föräldrarna skulle rusa runt. Det blir folkhälsoinspirerat. Det finns en del skolor att besöka. Hur lång tid tar det innan man hittar något slags systematik och lägger in olika kriterier som lärartäthet, bibliotek, betyg etcetera? Det är vi lite nyfikna på. Som förälder i dag skulle man ha oerhört svårt, och det skulle vara mycket tidskrävande, att gå runt och titta på skolorna eller hitta samtliga hemsidor. När kommer den här systematiska sidan där vi kan titta på hur allting fungerar i skolorna?

Anförande nr 225

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Det finns redan i dag. En hel del av det du nämner finns i dag på Jämför service. Frågan är vad man mer kan lägga till. Hur kan man kvalitetssäkra den information som man lägger in i det här systemet? Oavsett om det är en friskola eller en kommunal skola är det enormt viktigt att det som läggs in i Jämför service är det som skolan känner igen som sanningen. Då kan man inte lägga in precis vad som helst. Man måste också säkerställa att det till exempel läggs in vid samma tidpunkt för alla verksamheter och inte kan ändras lite hur som helst. Det är ett problem i dag. Det finns också länkar till skolornas egna hemsidor där man kan få mycket mer information. Som förälder tycker jag att jag har haft stor nytta av det när jag har valt skola. Men det kan alltid utvecklas, och det sker också.

Anförande nr 226

J a n V a l e s k o g (S): Det gäller påståendet att vi inte har förslag som handlar om elevernas kunskap när det gäller utvecklingen av Jämför service. Jag tycker att det är att hårdra det hela. Om man får skolkuratorer och skolhälsovård på plats i skolorna är det självfallet en faktor som påverkar elevernas förmåga att kunna få hjälp och stöd om det krisar. Samma sak gäller om en skola har plockat ut 15 procent i vinst, har hälften obehöriga lärare och eleverna har sovmorgon varannan vecka. Allt detta spelar roll för hur eleverna lyckas i praktiken. Sedan kan man naturligtvis komplicera det genom att ge glädjebetyg. Det har vi också sett, men det är en annan debatt. Jag tolkar ändå borgarrådet positivt. Vi är överens om att det behöver utvecklas. Jag håller med om att det måste vara objektivt och jämförbart. Men det finns mycket att stoppa in, även hårda saker som har en indirekt effekt på elevernas situation.

Sedan har jag blivit ombedd att för tydlighetens skull yrka bifall till MP:s motion och till våra egna.

Anförande nr 227

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Jag konstaterar bara att av de punkter som Jan Valeskog nämner i sin motion finns det ingen som handlar om kunskaper, utan det handlar om en hel del andra faktorer, till exempel hur stora skolgårdarna är

och vuxentäthet. Jag tycker att det är extremt viktigt att man har utbildade lärare, att de som arbetar som sjuksköterskor är legitimerade, att vi har bra SYV:are som har utbildning och så vidare. Andelen vuxna i skolan är ett mått som jag inte tror ger eller säger särskilt mycket. Det är tvärtom så att väldigt många skolor nu prioriterar utbildad personal framför utbildad personal. Jag konstaterar än en gång att ingen av de här punkterna handlar om kunskap.

Anförande nr 228

K a r i n R å g s j ö (V): Jag ska tala om den motion som handlar om att fullfölja gymnasiet. Vi har problem med det i Stockholm och i Sverige. Jag är ganska bekymrad, och det är många andra som är det också. År 2011 var det ungefär 2 000 ungdomar som försvann så att säga. Våren 2012 hade man inte fått kontakt med ungefär 1 000 av dem. Detta är ett problem. Man måste göra någonting tidigt för att fånga upp de här ungdomarna. När man tittar på var de här ungdomarna hamnar blir jag extremt bekymrad. Man har gjort en stor utvärdering av 9 800 stockholmare. Länsstyrelsen har gjort en undersökning och tittat på var de har hamnat. 46 procent av de unga som varken arbetar eller studerar saknar en känd aktivitet. 12 procent var i en statlig arbetsmarknadsåtgärd. 12 har invandrat till Sverige under det senaste året. 7,7 procent uppger att de är hemma på grund av sjukdom, och 3,7 procent är hemma med barn. Det finns ett stort mörkertal. Vi vet inte vad de här ungdomarna gör. Man måste hitta ett system, precis som motionen påtalar, att hitta de här ungarna tidigt.

Det är frivilligt att gå i gymnasiet. Vi har ett antal drop-outs som inte fullföljer gymnasiet, och en del fullföljer inte ens grundskolan. Det innebär att de ungdomarna inte får något jobb, för utan gymnasieutbildning i dag i Stockholm i Sverige, får de inte jobb. Jag tycker att vi har fått ett segregande skolsystem som har slagit till ganska hårt mot de barn och ungdomar som har det svårt i skolan på olika sätt och som behöver extra stöd.

Vi har de duktigaste och också de minst framgångsrika eleverna i Stockholm. Glappet mellan dem som det går mycket bra för, som också kan köpa läxhjälp på olika sätt genom RUT-avdrag, och dem som inte hänger med ökar. Vi är oerhört orolig för det. Det skapar också ett utanförskap som befästs mycket långsiktigt. Därför tycker vi att det här är en bra motion.

Jag vill yrka bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 229

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Du pratar om utanförskapet och dessa drop-outs. Det är ingen som vill ha dem. Vi vill att varenda elev ska kunna nå sin fulla potential och känna att de lyckas genom att gå färdigt sin gymnasieutbildning. Vi är ense om att om man har gått ut en gymnasieutbildning är det större chans att man kan få ett jobb. Det Alliansen gör är att individualisera gymnasieskolan. Det finns introduktionsprogram, teoretiska program, yrkesutbildningar, yrkesprogram och lärlingsprogram, och nu kommer man med ett nytt förslag som handlar om någon form av intensivår, ett ettårsgymnasium. Men då klagar oppositionen på detta. Jag kan bara se det så att ni vill tvinga alla att gå igenom ett teoretiskt yrkesprogram, men alla är inte lika. Alla har olika behov, och därför individualiseras också gymnasieskolan.

Anförande nr 230

K a r i n R å g s j ö (V): Jag ska ge dig tipset att läsa Eva Franchell i Aftonbladet i dag. Det här fiffiga året ni har tagit fram, snabbåret, dumpningsåret, är ett sätt att fixa era siffror eftersom det går så jäkla dåligt för er utbildningspolitik.

Anförande nr 231

Borgarrådet E d h o l m (FP): Karin Rågsjö har upptäckt att det är stora avhopp från gymnasieskolan. Det är spännande. Det är ingen annan av oss som har gjort. Avhoppet från gymnasieskolan har varit gigantiska under många, många år här i Stockholm och i Sverige. Detta är ett mycket stort problem oavsett majoritet. Jag tycker att Karin Rågsjö slår in öppna dörrar när hon påpekar det.

Jag tror att vi har haft stort fokus på gymnasieskolan när det gäller avhoppet från gymnasieskolan. Ska man vara självkritisk tror jag att man skulle kunna säga att detta fokus på gymnasieskolan egentligen borde ligga på grundskolan. Jag tror att man skulle kunna göra väldigt mycket när det gäller informationen till de blivande gymnasieeleverna i grundskolan för att få dem att göra rätt val redan från början. När man tittar på de siffror som finns i det här materialet kan man se att risken för man hoppar av ökar dramatiskt för de elever som byter gymnasieskola när de väl har börjat. Det leder mig till att tro att vi måste göra någonting åt studie- och yrkesvägledningen inte bara i gymnasieskolan utan kanske framför allt på högstadiet i grundskolan.

Anförande nr 232

K a r i n R å g s j ö (V): Jag tycker nog att man ska börja i förskolan och peppa de barn som inte har akademiska föräldrar och sedan fortsätta genom skolan. Det gäller att hitta ett system för att nå alla. Alla kanske inte vill läsa på universitetet. Det handlar inte om det, men det finns alltför många unga människor nu som droppar av skolan. Kunskapssegregeringen tilltar. Det är klart att vi är bekymrade. Det här är en fråga som borde beröra oss alla. Vad kan man göra när ungdomarna droppar av? Man måste ha ett system för att hitta dem, men insatserna ska helst komma redan från första dagen i skolan.

Anförande nr 233

J u l i a F i n n s j ö (MP): Ordförande, ärade kommunfullmäktigeledamöter och åhörare! Jag skulle vilja prata om den motion som handlar om en avgiftsfri kollektivtrafik för Stockholms gymnasieelever. På min gymnasieskola, där jag tog studenten i våras, satt eleverna ofta kvar efter skolan, mestadels för att jobba på något projekt eller skriva klart en uppsats men även av sociala skäl. Det uppmuntrade till en god studiero för dem som behövde och även till ett lugnt socialt samspel. För de elever som bodde längre från skolan skapade det en enorm orättvisa när det fick betala, bokstavligen talat i pengar, för att kunna delta i dessa studiesammanhang. Och det var över huvud taget inte ett alternativ för de elever som inte hade råd att betala. För de elever som bodde nära skolan, som jag gjorde, och som inte kommer från ett hem med de ekonomiska medel som krävs är det lika illa, om inte värre. Då är man inte på någon tid på dygnet fri att besöka vänner, plugga på det bästa biblioteket eller delta i kulturella sammanhang som ligger längre bort än gångavstånd.

Systemet för studiebesök ser ut så här. När studiebesök ska göras får lärarna remsor som eleverna utan kort får åka på. Remsorna är dyra och ska dessutom redovisas

tillbaka till skolan. Det gör att eleverna inte kan ta sig hem från studiebesöket på eftermiddagen. Det skapar även onödig administrativ tid för lärarna som i stället skulle kunna ha lagts på lektionsplanering.

I dag får man alltså välja var kostnaden läggs: antingen på den enskilda skolan, där det tar upp tid och resurser, eller på den enskilda familjen, där vi vet att det slår olika hårt beroende på olika ekonomiska förhållanden. För vissa familjer, kanske speciellt flerbarnsfamiljer, kan SL-korten kosta en smärre förmögenhet. Det är ett orättvist system som skapar påtaglig segregation och alienerar ungdomar från olika områden av staden från varandra.

I svaret på motionen anför borgarrådet Edholm att det är en bättre insats för att minska segregationen att satsa på utbildningskvaliteten i socialt utsatta skolor. Men jag skulle vilja framföra till borgarrådet Edholm att det är en minst lika viktig insats att ge alla stadens ungdomar en möjlighet till fri rörlighet.

Med det vill jag yrka bifall till Miljöpartiets reservation.

Anförande nr 234

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! När man lyssnar på Julia får man intrycket av att vi bor i Norrlands inland och att det handlar om mil efter mil där man inte får något SL-kort. Bor man längre än sex kilometer från gymnasieskolan får man SL-kort. Det finns också mängder av medicinska och sociala skäl till att man beviljas SL-kort. Jag tycker att det är självklart att man inte behöver ett SL-kort som betalas med skolans resurser om man bor granne med gymnasieskolan. Jag hade haft full förståelse för om Miljöpartiet, Socialdemokraterna eller vilka det nu är som driver detta hade sagt att alla ungdomar borde få gratis SL-kort och att det skulle finansieras på något annat sätt än med skolpengen. Jag tycker faktiskt att det är viktigare med lärare, böcker, datorer och skollokaler än att den elev som bor granne med en skola får ett gratis SL-kort.

Anförande nr 235

J u l i a F i n n s j ö (MP): Ordförande! Som jag just sade skapar det faktiskt en orättvisa även för de elever som bor nära skolan. Bor man till exempel i Bromma eller Tensta och går i skolan i sitt bostadsområde kan man inte åka in till Stadsbiblioteket, den här vackra byggnaden som jag tror att vi alla tycker att gymnasieelever ska få besöka någon gång under sin studietid, och plugga där. Det handlar faktiskt inte bara om att bo nära, utan det kan vara andra saker som lockar utanför det egna bostadsområdet.

Anförande nr 236

E w a L a r s s o n (MP): Ordförande! Den motion som Malte Sigemalm väckte om att förbättra rutinerna i förskoleköken har vi debatterat i replikskiften. Jag har lärt mig mycket av de här replikskiftena. Jag vill tacka för att motionen är väckt. Vi vet inte om samma fakta gäller i dag. Det är miljö- och hälsoskyddsförvaltningens statistik som ligger till grund för den här motionen. Den statistiken är inhämtad mellan 2008 och 2009. Det är gammal statistik. De har tagit fram detta eftersom de gör olika riktade kontroller av olika rörelseidkare.

Jag har också lärt mig att 22 procent var underkända. Det fanns brister i rutiner och dokumentation gällande temperaturkontroll. Jag vet själv att temperaturen har stor betydelse för näringen i maten. Det var också 20 procent som var utan anmärkning, och det är bra. Men det innebär att 80 procent fick anmärkningar, och vi vet inte hur det ser ut i dag.

Jag har också lärt mig att det är stadsdelsnämnderna som har ansvaret, och i dem sitter moderater och folkpartister ordförande, och en stadsdelsnämnd finns också en centerpartist som ordförande. Här har Alliansen ett jättestort ansvar för att tillsammans med det ansvariga borgarrådet i miljöförvaltningen kanske göra en ny stickprovsundersökning för att se hur det ser ut i dag.

Vårt skolborgarråd säger att det är allas ansvar som sitter i stadsdelsnämnderna. Jag har själv lagt fram en skrivelse i Skarpnäck om att vi vill att alla de som lagar mat till förskolor, äldreomsorg och dem som är funktionsnedsatta ska få utbildning, men det tyckte inte allianspartierna, som ju har majoritet. Jag tycker att jag och Miljöpartiet har tagit sitt ansvar. Nu får vi alltså vänta tills det blir en ny stickprovskontroll. Det har jag lärt mig av den här debatten, och det känns väldigt otillfredsställande.

Jag har också lärt mig av skolborgarrådet att man förväntar sig att föräldrar är kontrollanter. Jag förväntar mig att vi är kontrollanter.

Anförande nr 237

P e r O l s s o n (MP): Ordförande! Risken för avhopp i gymnasiet ökar också om man är av det underrepresenterade könet på en utbildning, det vill säga om du är tjej och läser på ett industriprogram eller om du är kille och läser på ett program med mer omsorgsinriktning. Jag tror inte att studievägledningen på grundskolan ska lösa det åt oss genom att guida tjejer till traditionella tjejprogram och killar till traditionella killprogram på gymnasiet. Jag tror inte att det är det vi vill ha.

Jag har hört representanter från majoriteten två gånger prata om att det behövs insatser i grundskolan. När jag hörde dem säga det hörde jag bara undanflykter för att man inte vill satsa och inte vill garantera ett stöd, men även i gymnasieskolan har eleverna rätt till stöd.

I den här rapporten från Skolverket *Skolfrånvaron och vägen tillbaka*, som jag refererar till i min motion, kan man läsa att orsaker till skolfrånvaro är obegriplig undervisning, det vill säga man får inte det stöd som behövs, personalens bemötande och engagemang. Jag kan läsa vidare. Det handlar om brister i kontakt med elevhälsan, att ingen märker när man är borta, otydlig ansvarsfördelning mellan vuxna, trakasserier och kränkningar. Inte heller det kommer studievägledningen i grundskolan att klara av att lösa.

Jag kan läsa vidare i den här rapporten om hur man kan förhindra den här frånvaron. Skolverket har kommit fram till att vi måste jobba med det lustfyllda lärandet. Vi måste ha goda rutiner på skolan, vi måste jobba med lärarnas bemötande av eleverna, utreda orsakerna till frånvaron, satsa på elevhälsans roll och så vidare. Inte heller detta löser vi i grundskolan.

Jag är den första att säga att vi behöver en bättre studievägledning i grundskolan. Det är bra att det är förstärkt i skollagen. Stockholm har en del kvar att göra där. Det är jättebra. Jag ser fram emot de förslagen. Men det går alldeles för många elever i gymnasiet i dag som vi har ansvar för och som hoppar av. Det är inte acceptabelt att vi väljer att blunda för det. Svik inte de här eleverna som inte orkar eller som inte upplever skolan som meningsfull! Sätt in resurserna! Och låt oss göra det på ett systematiskt och dokumenterat sätt!

Anförande nr 238

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Jag tycker att den motion som Per Olsson har skrivit är mycket intressant i mångt och mycket. Det finns en massa bra idéer i den som är väl värda att pröva. Men man ska inte tro att ingenting görs. Allt det som Per Olsson nämner görs redan ute i våra gymnasieskolor. Som det står i det här motionssvaret finns det mängder av statistik och förklaringar till vad som sker, men det hjälper inte. Det kanske hjälper en del elever, men det hjälper inte när det gäller helheten.

Jag tror att en viktig förklaring – jag säger inte att det är den enda – är att för många elever väljer fel redan från början. Därför måste man lägga en del krut på studie- och yrkesvägledningen i grundskolan eftersom det är där man gör valen. Det är klart att man kan säga att man måste börja ännu tidigare eftersom man kan se att de elever som hoppar av skolan i regel har haft ganska svåra problem från början i grundskolan och har otillräckliga kunskaper och så vidare.

Jag är övertygad om att vi måste göra allt det som finns i det här motionssvaret och även satsa en del på studie- och yrkesvägledningen i grundskolan.

Anförande nr 239

P e r O l s s o n (MP): När man mäter detta mäter man hur många som har slutfört sin gymnasieutbildning efter fyra år och efter fem år, det vill säga om man väljer om på vägen finns man inte riktigt i den här statistiken. Där tycker jag det du säger brister lite grann.

Med den regering som vi har i dag har det blivit omöjligt att komma in på ett nationellt program, bli skoltrött och inte vilja gå på det och sedan byta till ett av de individuella programmen. Det är inte möjligt längre. På det viset har ni stängt den dörren för den elev som kommer in på ett sådant program men inte orkar med och skulle vilja gå ned i studietakt eller omfång.

Satsa gärna på studievägledningen i grundskolan, men det är inte så avhoppen bara finns bland dem som har problem med sig hemifrån eller har problem med sig från grundskolan. Man hoppar också av i större utsträckning för att man inte får det stöd man vill ha. Många elever som har hoppat av vittnar om att med rätt stöd hade de fortsatt sin utbildning. Det är också så att det underrepresenterade könet hoppar av sin utbildning, och det måste vi motverka med bra strategier och dokumenterat arbete på alla skolor.

Anförande nr 240

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag reagerade också på borgarrådets undanflykter när det gäller Per Olssons motion. Hon hänvisar till att det ska fixas tidigare och att

det handlar om att göra rätt val från början. Det ligger mycket i det, men det handlar också om att rusta eleverna för att kunna göra rätt val. Just nu har vi en situation där 14 procent av Stockholms elever inte ens har behörighet till gymnasiet. Ska man ha den taktiken att det inte behöver göras här och nu utan att vi ska ta tag i det tidigare kan man dra det ganska långt, till exempel till att det handlar om att ge alla barn en ordentlig förskoleutbildning eftersom vi vet att den kognitiva förmågan grundläggs under det tredje eller fjärde levnadsåret. På det här området för majoriteten en politik som går på tvärs mot det forskningen säger när man har vårdnadsbidrag som håller barnen utanför förskolan i stället för att rusta dem för att göra rätt val så småningom.

Jag fascinerar också över borgarrådets arrogans när det gäller den avgiftsfria kollektivtrafiken för gymnasieungdomar. Hon väljer att raljera över att det inte är flera mil mellan de olika platserna i Stockholm. Det stämmer, men att ge ett avgiftsfritt SL-kort till alla gymnasieungdomar handlar inte bara om att de ska kunna ta sig till skolan. Det är ju redan så. Det handlar om att alla ungdomar och tonåringar ska kunna ha ett rikt liv och få det kulturella kapital som det ger att kunna röra sig i staden. I Stockholm i dag har vi gymnasieungdomar som tror att de kommer utomlands när de kommer ut i Stockholms skärgård. De har aldrig åkt från Rinkeby eller från Tensta eftersom de inte har de ekonomiska möjligheterna. Jag tycker att det är beklagligt att majoriteten väljer att behandla detta som en stuprörsfråga och säger att det konkurrerar med datorer och skolböcker. Det är stadens ansvar att se till att alla ungdomar i Stockholm får ett kulturellt kapital och ett rikt liv. Det skulle man absolut kunna prioritera stadens resurser till.

Anförande nr 241

Borgarrådet E d h o l m (FP): Fru ordförande! Sanningen är ju att ni vill använda skolans resurser till att betala för SL-kort på helger och kvällar. Det är det som Socialdemokraterna föreslår. Jag kan inte förstå hur du kan komma undan med det. Dessutom tycker ni att det bara ska gälla gymnasieungdomar. Det ska inte gälla 17-åringar som har hoppat av gymnasieskolan. De ska inte få tillgång till det här kulturella kapitalet. Sanningen är att ni vill använda gymnasiemedel som i dag går till lärare, böcker, datorer och skollokaler till att ungdomar som bor granne med Östra Real ska kunna åka gratis på helger och kvällar. Det är det enda sättet jag kan tolka detta på.

Anförande nr 242

E m i l i a B j u g g r e n (S): Sanningen är att de elever som inte aktivt väljer skolor bortanför sitt närområde kommer från familjer som har sämre socioekonomiska förutsättningar. Vi vet att det är i Rinkeby, Tensta och liknande områden som elever inte rör sig utanför sitt bostadsområde. De är de eleverna man främst skulle gynna genom att utöka det här till att gälla alla elever oavsett om de går i den närmaste skolan eller inte. Det skulle vara ett steg på vägen för att berika alla ungdomars kulturella kapital. Sedan behöver det göras mycket mer, som du skriver. Att avskaffa arbetslösheten är en sådan sak, men det tar längre tid och kommer att kräva större insatser. Det här är en sak man kan göra väldigt lätt utan enorma resurser.

Bifall till motionen!

Anförande nr 243

K a r i n R å g s j ö (V): Jag ska prata lite om möjligheten att få ungdomar att stanna kvar. Vi är bekymrade. Det är visserligen frivilligt att gå i gymnasiet, men konsekvenserna av att hoppa av är ganska trista. På jobbtorgen i Stockholm saknar 30–40 procent grundskola och gymnasium, och de kommer inte vidare. De blir arbetslösa. Det finns 1 000 ungdomar varje år som vi inte ens hittar i Stockholm. Det är 1 000 ungdomar sedan 2007, och de fanns säkert sådana innan dess också. Det blir ganska många. I Stockholm har man ganska dålig koll på vad de sysslar med. Ni har en del att göra där.

Vi lever i en otroligt segregerad stad där vi har de absolut duktigaste eleverna men också de elever som det går mycket dåligt för om man jämför med nationella siffror. De ungdomarna faller långt ned. Så är det. Vi tycker att det är ett politiskt ansvar att hämta hem de ungdomarna.

I denna lite märkliga debatt ska jag också passa på att yrka bifall till en mängd motioner. Jag börjar med 2011:166. Där vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets reservation. När det gäller 2011:180 yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation, när det gäller 2012:12 yrkar jag bifall till Vänsterpartiets reservation och när det gäller 2012:71 yrkar jag bifall till Vänsterpartiet reservation.

Anförande nr 244

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Fru ordförande! Det sker ett intensivt samarbete mellan utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden när det gäller de här ungdomarna som varken går i skolan eller har ett arbete. Ulla Hamilton brukar berätta om alla de olika program som ungdomar kan komma in i för att de inte ska sitta hemma, för att de ska ha någonting att göra. Du, liksom jag, sitter i arbetsmarknadsberedningen för Kommunförbundet Stockholms län. På torsdag får vi en rejäl genomgång av vad som görs i alla kommuner och kan ta till vara positiva exempel på program som ger effekt för de ungdomar som varken arbetar eller studerar.

Kom inte och säg att ingenting görs! Det har aldrig gjorts så mycket som nu. Vi menar allvar med att var och en behövs.

Anförande nr 245

K a r i n R å g s j ö (V): Det har heller aldrig varit så stora skillnader mellan dem som fixar skolan och dem som inte fixar skolan. Jag sitter som du vet i arbetsmarknadsnämnden och har ganska god koll på de här programmen. Det problematiska med de här programmen är att de också finansieras genom EU-pengar och så vidare. Det blir små tomtebloss. Den här verksamheten ska ligga i linjen, annars blir det ingenting. Ska man göra förändringar kan man inte förlita sig på små projekt här och där. Åk ut och kolla på jobbtorgen, Helen! Kolla på verkligheten!

Anförande nr 246

P e r O l s s o n (MP): När relationen mellan utbildningsnämnden och arbetsmarknadsnämnden nämns kan jag inte låta bli att säga en sak. Du har ju också läst arbetsmarknadsnämndens remissvar på den här motionen, Helen. Där säger de att de tycker att det vore mycket lämpligt att den analys som jag efterfrågar i motionen tas fram. Det är inte bara kommunstyrelsen och utbildningsnämnden som skulle få ta del

av resultaten av den här analysen utan arbetsmarknadsnämnden vill också gärna ha resultaten av den här analysen eftersom de tror att vi som stad då kan göra ett bättre arbete för att främja närvaron och minska avhoppet i skolan. Det är rimligt och riktigt att det samarbetet krävs, men då ska vi också lyssna på vad arbetsmarknadsnämnden menar när det gäller stadens arbete med de här frågorna.

Anförande nr 247

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktige! Jag kan inte låta bli att gå upp i debatten. Jag trodde att det här skulle komma på arbetsmarknadsblocket, men jag vet att Karin Rågsjö har varit ute på DN Debatt nyligen och bland annat talat om det hon tog upp här alldeles nyss. Det har också förtjänstfullt framhållits här av Helen Törnqvist vad staden gör åt det här problemet med 1 000 ungdomar som står utanför.

Låt mig börja med att påminna om hur det var före 2006. Det fanns väldigt många ungdomar som redan då stod utanför. Det kom också en lag om skyldighet för kommunerna att bedriva uppsökande verksamhet. Det var under den tiden Erik Nilsson var skolborgarråd i kommunen. Det blev faktiskt en revisionsanmärkning för att man skötte detta mycket dåligt. Det hände nämligen ingenting med den uppföljande verksamheten. Jag tycker det är intressant att komma ihåg.

Något som också är intressant är att den här trenden med unga som står utanför påbörjades före 2006. Den fanns redan då. Det här är ett problem som inte bara finns i Stockholm utan även i andra städer. Det finns också ute i Europa. Det är givetvis ett problem i sig. Vad ska man göra åt det? Det staden har gjort för att förstärka den uppsökande verksamheten är helt enkelt att se till att det finns samordnare på jobbtorgen. De är relativt nyligen ditsatta, men de gör väldigt mycket för att fånga in de här ungdomarna, som man inte riktigt vet vad de gör och var de finns alla gånger. Men det handlar också om frivilliga insatser. Man kan inte greppa tag i någon med tvång och tvinga in den till skolbanken. Här handlar det om att skapa långvariga relationer och ett förtroende så att man kan påverka den här personen att bli motiverad och kanske hitta någonting som passar just den personen. För en del kan det vara praktik, ett enklare jobb, för att sedan ta nästa steg, vilket kanske kan vara studier om man har tur.

Det händer väldigt mycket i staden. Jag vet inte om min tid räcker till för att räkna upp allting, men det finns tolv åtgärder som vidtas på olika sätt för att förfina och möjliggöra nya metoder. Där är bland annat ESF-projektet involverat. Det är EUpengar. Det handlar om att vi ska ta reda på hur vi kan jobba framöver i en permanent verksamhet. Det är ingenting som vi bara ska testa, utan här handlar det om vetenskapliga belägg. Du brukar tala om evidensbaserad verksamhet, Karin Rågsjö. Det här blir evidensbaserad verksamhet genom att man utvärderar de här ESF-projekten. Det är det vi håller på med.

Anförande nr 248

K a r i n R å g s j ö (V): Er politik skulle man kunna utvärdera evidensbaserat, och det kommer nog också att göras och har gjorts redan nu i olika väljarbarometrar hit och dit.

Jag tycker att man ska hålla sig till nutid när man talar om det här i stället för att tala om hur det var då. Om man har suttit i majoritet i sex år får man ta ansvar för sin politik. Då kan man inte tala om vad som hände i början av 2000-talet eller whatso-ever. Man får ta ansvar för sin politik oavsett om det är trist eller inte. Det är så att 1 000 ungdomar i den här staden, i Stockholm – ungdomar som far illa – lämnas behind. Så är det i Stockholm. Det finns många som vi inte ens vet vad de gör. Jag tycker att detta är ett stort problem. Det är en stor och svår fråga. Och den börjar inte på gymnasiet, utan den börjar mycket tidigare. Det handlar om att ge unga människor och barn en robust utbildningspolitik, och det gör inte ni. Ni har segregerat skolan.

Anförande nr 249

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Nu hoppas jag att du kan förstå – och det tror jag att du gör eftersom du sitter i arbetsmarknadsnämnden som vice ordförande – att de här ungdomarna har en viss problembild. De är inte vilka som helst, utan de har problem på olika sätt. Det kan vara sociala problem, det kan vara neuropsykiatriska problem, det kan vara missbruk, det kan vara kriminalitet och det kan vara en kombination av dessa faktorer. Och det kan finnas några som inte går att parkera in i det jag säger heller.

Men vi måste på något sätt ändå kunna konstatera att oavsett majoritet i staden så finns denna grupp, och har funnits. Det är det jag försöker säga. Jag har aldrig förnekat att det är ett problem. Självfallet ska vi arbeta med det, och det gör vi också. Jag kan räkna upp många åtgärder, som jag säger, men jag har säkert bara en minuts talartid i repliken så jag får hålla mig till svaret. Jag tycker att det är relevant att ta upp svårigheten i problemet, och det var det jag gjorde när jag nämnde åren före 2006.

Anförande nr 250

P e r O l s s o n (MP): Så kom då argumentet att det minsann fanns avhoppande elever redan före 2006. Ja, det är riktigt. Låt oss hoppas att de inte finns kvar efter 2016. Det är ändå framåt vi ska här.

Jag delar uppfattningen med dig att det kommunala uppföljningsansvaret i Stockholm har potential att fungera bättre när ansvaret ligger på arbetsmarknadsnämnden än det hade när det låg på utbildningsnämnden. Därför förstår jag också att arbetsmarknadsnämnden tycker att arbetet i staden med att på ett dokumenterat sätt få fler unga att fullfölja sin gymnasieskola behöver bli bättre. Jag delar denna uppfattning. Detta finns i min motion, och jag förstår att arbetsmarknadsnämnden instämmer i detta eftersom man får ta hand om de elever som sedan hoppar av.

Men det är inte bara elever med missbruksproblem eller andra sociala problem som hoppar av skolan. Det handlar inte om det. Men även om det gör det – även om dessa elever också finns i den gruppen – har vi ett ansvar. Vi kan inte blunda för det, och vi kan absolut inte åtgärda det med insatser på grundskolan just nu. Vi får fortfarande alldeles för många elever i gymnasiet som behöver stödet, och vi behöver ha den här politiken.

Anförande nr 251

Y v o n n e F e r n e l l - I n g e l s t r ö m (M): Det är ett problem som du lyfter fram. Men när jag gick upp till talarstolen här ville jag bemöta vad Karin Rågsjö sade, och hon talade om 1 000 unga som är utanför och som ingen visste vad de gjorde. Det var där jag kom in med min replik. Jag har inte gått in på någon replikföring när det gäller motionen om avhopp. Men den är också intressant att ta en diskussion om, för den är viktig.

§ 33 Motion om främjande av ökad källsortering för hemtjänstmottagare (utl. 2011:144)

Motion om hemtjänsten (utl. 2012:13)

Motion om internationellt språklyft inom äldreomsorgen (utl. 2012:21)

Motion om utevistelser för äldre (utl. 2012:49)

Motion om ersättningsnivåer inom demensvården (utl. 2012:48)

Anförande nr 252

S t e l l a n H a m r i n (V): Fru ordförande! Jag ska tala om den första motionen – om hemtjänst och sopsortering – av Ann-Margarethe Livh med flera. Majoriteten har under senare tid tagit ett större ansvar för miljön, inte minst sedan vi genom gemensamma ansträngningar har blivit miljöhuvudstad. Det är glädjande. I detta ligger rimligen att miljön blir en naturlig och integrerad del av hela verksamheten i staden och dess olika sektorer. Det har vi talat lite grann om tidigare. Det ska inte bara bli en extra krydda som man lyfter fram vid högtidliga tillfällen.

Riktigt så långt har inte majoriteten nått vad gäller sopsortering och återvinning vare sig i våra bad eller på våra idrottsplatser. Möjligen har man inte heller gjort det på Kulturhuset eller vad gäller hemtjänsten, som vi ska tala om i dag. Man tycker att det är alldeles för dyrt och besvärligt med sopsortering för gamla som behöver hjälp av hemtjänst. Man ska visst inte ägna så mycket tid åt det. Det man ska göra är att se till att soporna inte ruttnar vad gäller det biologiska avfallet. Resten lämnar man tydligen därhän. Det är intressant av två skäl. Vi har ett återvinningssystem som är förhållandevis komplicerat och som kan förbättras. Det är också därför ganska kostsamt för invånarna att hantera, och sannolikt även för samhället som helhet. Annars hade det inte varit så besvärligt för hemtjänsten att ordna detta, efter vad som framgår.

Nu finns det, som vi talade om tidigare, ett förslag från regeringens utredare om att förenkla systemet. Jag hade hoppats att majoriteten skulle vara positiv till det, men jag förstod av Ulla Hamiltons svar att så inte var fallet. Man vill fortsätta att skilja på det kommunala ansvaret och industrins ansvar, och vi ska lämna samma saker på två olika ställen. Det gör det inte enklare för hemtjänsten. Det är nödvändigt att frågan får en lösning, och detta exemplifieras tydligt just av hemtjänsten.

Joakim Larsson hänvisar till den enskildes behov. Men med tanke på den alldeles för korta tid som majoriteten har ansett vara värd att avsätta till varje hemtjänst totalt sett är det ganska mycket begärt att denna tid ska användas också till att sortera sopor när det behövs. Det måste ordnas på ett annat sätt. En bättre lösning vore att hemtjänsten och renhållningsförvaltningen tillsammans såg till att detta löstes genom någon form av gemensam organisation – gärna genom mer pengar, om det behövs. Miljöarbetet måste vara en naturlig del av hela vår verksamhet, och då måste det också vara en naturlig del av det hemtjänsten sysslar med. Annars får de se till att någon annan tar ansvaret. Det är inget man kan avstå från bara för att det är besvärligt att hantera.

Vem ska gå till de gröna behållarna med soporna när den gamla inte kan det längre? Tydligen ingen, enligt det svar vi har fått.

Anförande nr 253

M i r j a R ä i h ä (S): Det var en kort talartid – tre minuter för två motioner. Jag har nämligen skrivit två motioner, och jag tänkte tala om båda två under denna tid. Jag är van att ha fem minuter som motionär.

Jag börjar med den första motionen, och jag får väl begära ordet igen senare. Den handlar om hemtjänsten och de schablontider som finns där. De schablontider som staden nu använder sig av är otillräckliga om man ska kunna göra det jobb som man är ålagd som hemtjänstpersonal. Dess värre är det också så att personalen ofta inte ens kan följa de schablontider som finns. Visst kan det vara så att en del av problemet löses med det nya ersättningssystemet, men det vet vi faktiskt inte ännu. Det är det här som borgarrådet hänvisar till i sitt svar.

Faktum är att vi ville återremittera ärendet därför att vi inte tyckte att det var tillräckligt underbyggt den gång det hanterades av nämnden på grund av att man måste koppla till de tider som finns hos hemtjänsten.

Jag fick ett nödrop från Norrmalm i förra veckan. Jag vill inte säga vad det var för företag, får då kan den som anmälde detta sparkas eftersom hon inte har meddelarskydd. Från och med vecka 33 halverades tiderna på morgonen hos brukarna. Jag fick reda på hur det är för en kvinna som är dubbelt inkontinent och som måste ha hjälp med personlig hygien som helhet. Hon behöver smörjas varje dag och hon behöver hjälp med att ta på stödstrumpor. Att ta på stödstrumpor kan ta en kvart, Joakim – så svårt är det! Vidare måste hon ha hjälp med mediciner, och hon måste matas eftersom hon inte kan äta själv. Hon är demenssjuk. Efter allt detta ska hemtjänsten städa och diska undan samt se till att hon får dryck, tidning, glasögon etcetera så att hon kan klara sig till nästa besök. Hon är alldeles ensam och kan inte göra någonting själv under tiden.

Från och med vecka 33 halverade alltså biståndsbedömaren tiden från en och en halv timme till 45 minuter i ett endaste klubbslag. Det innebär att personalen hamnar i en arbetssituation som är oerhört stressig, och framför allt är detta inte bra för brukarens kvalitet. Det borgar över huvud taget inte för kvalitet inom den hemtjänst som vi har. Jag tycker att mina krav i motionen är relativt modesta. Det handlar om att vi ska se över de schablontider som finns. Men inte ens det går du till mötes, Joakim.

Jag yrkar bifall till motionen, och jag återkommer till nästa motion.

Anförande nr 254

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte tala om motionen om internationellt språklyft. I dag görs bra insatser när det gäller att lära så många som möjligt som arbetar inom äldreomsorgen svenska. Det är bra, och det är viktigt och elementärt bland annat därför att oavsett om man kan ha det olika svårt är det ändå det egna modersmålet som man behärskar bäst på ålderns absoluta höst. Detta gäller alla; det gäller även dem som har ett annat modersmål än svenska. Därför är det viktigt att skapa möjligheter för personal inom äldreomsorgen att bibehålla och stärka också andra språkkunskaper än svenska. Man kan säga att motionen är nästa steg när det gäller språklyft i staden.

Det som skiljer goda arbetsgivare från mindre goda är att de anställer människor för att göra en viss uppgift men också ser till vilka ytterligare kompetenser människor har och på vilket sätt de skulle kunna användas inom verksamheterna. Vi vet här i Stockholm att det finns många människor som kommer från andra länder och arbetar inom äldreomsorgen i Stockholm. Det betyder också att jag är rätt säker på att de har andra kompetenser. Det kan gälla andra kulturer, och det kan gälla andra språk.

Stockholm är en storstad och arbetsgivare. Staden börjar bli alltmer internationell. Därför finns det all anledning att inventera dessa kunskaper och erfarenheter och försöka omvandla dem på bästa sätt. Det resultat jag hoppas på är delvis att det ska bli mer intressant att jobba inom äldreomsorgen när man vet att man också får utveckla sina andra språkkompetenser och inte bara svenskan. Men det handlar också om höjd livskvalitet för de äldre. Jag kom på idén till denna motion när jag var på ett äldreboende och en kvinna började tala tyska väldigt intensivt och flödande. Äldreomsorgspersonalen sade: Vad konstigt – hon brukar vara så tyst! Men det kanske inte är så konstigt. Hon har ju inte svenska som modersmål. Hon hade tyska som modersmål, visade det sig.

Det finns all anledning att titta på vilken ytterligare kompetens som finns när det gäller språk inom stadens äldreomsorg. Det kanske kan bli så här i framtiden. Om man kommer från Etiopien kanske det inte bara är de etiopiska språken man kan. Man kanske också kan de administrativa språken där, som engelska, franska, tyska, arabiska och swahili. Det kan hända att det är bra för äldreomsorgen att ta till vara de kunskaperna också.

Det är lite grann på det här sättet jag hoppas att vi ska kunna förändra äldreomsorgen till att bli någonting mycket mer intressant att arbeta på. Men vi ska också skapa förutsättningar för många äldre att kommunicera när de sitter på sitt äldreboende. För vad ska man göra under sista åren i sitt liv? Jo, man ska ha kul och man ska prata. Tänk på alla er som sitter här – ni kommer ju inte att sluta prata bara för att ni sitter på ett äldreboende! Då finns det all anledning att det ska finnas människor som kan kommunicera med oss oavsett vilket modersmål vi har.

Bifall till motionen!

Anförande nr 255

K a t a r i n a L u h r (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag tänker tala om motion nr 59 – utevistelser för äldre. En dag kom en av mina kolleger till jobbet och visade upp en färgglad dansk designmobil som man hänger i taket. Den skulle hon ta med till sin mamma på kvällen. Hennes mamma bor på ett äldreboende. Hon behöver någonting att titta på, sade min kollega. Hon satt nämligen där och hade det ganska tråkigt. På hennes boende finns en gård med en trasig fontän och en kruka med påskliljor. Mamman tyckte inte att det var värt mödan att gå nedför trapporna och ta sig ut dit, så hon stannade hellre inomhus. Men hon hade tråkigt.

Motionens intention är att de äldre som bor inom olika boenden som ägs av Stockholms stad ska ha möjlighet att njuta av frisk luft och grönska där de bor. Speciellt viktigt är det här eftersom många boende har svårt att ta sig ut till andra grönområden. Att få sitta ute på våren, känna värmen från solen och titta på när träd och

blommor slår ut kan i vissa fall göra även en svårt dement person lugn och glad för tillfället.

Som nämns i motionen har Micasa tagit fram och påbörjat ett program som heter Gestaltningsprogram för gårdar vid boende för äldre. Detta är ett fint program, där man tittar bland annat på hur man ska öka tillgängligheten till gården för personer med funktionshinder eller hur en rullator ska få plats på gångvägarna så att en funktionshindrad person kan ta sig runt. Jag tycker att programmet är bra, och det ska bli roligt att se hur det blir när man har hunnit rusta upp en del gårdar med programmet som bas.

Man har redan rustat upp några av gårdarna, men trots det är Micasa inte själva helt nöjda med kvaliteten på sina utemiljöer. Motionen handlar dock inte bara om det här. Den handlar även om resurser och till viss del om medbestämmanderätt för dem som bor på boenden. Motionen skulle också kunna ha en del positiva spinoffeffekter; det ser man om man läser den noga.

Boendena är nämligen just vad namnet säger: boenden för äldre. Det är inte någon kortvarig hotellvistelse. Det innebär bland annat att man måste kunna känna sig hemma där man bor. Kanske har man till exempel egna synpunkter på vad man saknar på sin gård. Därför tycker vi att det är viktigt att man även inkluderar de boende i planeringen av gården så mycket som möjligt. Kanske vill de boende till exempel ha en kryddträdgård. Kanske man inte längtar efter ett astrakanäppelträd utan i stället efter en doftande syrenhäck eller kanske en krusbärsbuske där man kan plocka krusbär.

Om man får vara med och planera sin utemiljö kan man öka känslan av meningsfullhet i vardagen, och man känner sig delaktig. Dessutom ökar man kanske känslan av igenkänning om man får vara med och välja de växter som man känner igen sedan tidigare på gården. Men för att kunna inkludera boende i planeringen av de gårdar som finns räcker det inte med dagens enda utemiljötjänst, som Micasa nu har för alla sina boenden. Denna tjänst kommer enligt Micasa själva att upptas till stor del av att följa upp de skötselarbeten som utförs på entreprenad. Vi vill därför igen trycka på vikten av ökade resurser, till exempel för att kunna inkludera de boende så att de kan påverka sin egen utemiljö. Vi tycker nämligen inte att det räcker med att fråga som man har gjort i stadens brukarundersökning: *Får* du komma ut i friska luften? Vi tycker att en nog så viktig fråga är: *Vill* du komma ut i friska luften?

Jag yrkar därför bifall till Miljöpartiets motion.

Anförande nr 256

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tänkte börja där Katarina Luhr slutade – med motionen om utevistelse för äldre. Stockholm har anledning att vara stolt över det som Micasa utför inom sitt fastighetsbestånd sedan flera år. Där börjar vi nu se resultaten. Jag vill bara erinra om att vi inom Micasa nu i bolagsstyrelsen har fått ett ganska gediget material kring arbetet. Det gäller också det faktum att de äldre och andra boende i dessa fastigheter har ett ganska stort inflytande över vad det är som i praktiken görs på gårdarna när det är gårdar som upprustas och de boende bor kvar.

Detta är ett viktigt sätt att se till att utemiljöerna blir mer tillgängliga. Det faktum att man når trädgården på det sätt som Micasa har bestämt är viktigt, precis som motionären föreslår. Jag tycker nog att vi besvarar många av de frågeställningar som du tar upp, Katarina. Det är viktigt att vi fortsätter arbeta med detta.

Sedan har vi en motion om språklyftet inom äldreomsorgen som jag också känner är välskrivnen. Vi har en samsyn på vikten av att ta vara på den kraft som finns i äldreomsorgen i dag, och även framöver, med alla de människor som finns och arbetar inom äldreomsorgen med olika etnisk bakgrund och som har en språkflora som jag tror är en förutsättning för att kunna erbjuda en mångfasetterad och professionell omsorg framöver. Den har vi i dag. Vi har en ganska stor och bra grund att stå på. Men vi måste bli bättre på att utnyttja den kompetens som finns hos dem språkmässigt. Många talar om vikten av att lära sig det svenska språket. Men även om det är viktigt tror jag att det är minst lika viktigt att låta den språkflora och den kompetens som finns vara tillgängliga för dem som behöver detta inom omsorgen.

Om några år kommer antalet äldre med annan etnisk bakgrund än svensk att bli allt fler. Precis som motionären skriver träder många tillbaka språkmässigt vartefter de blir äldre och demenssjukdomar och annat tar vid. Här har vi stora förutsättningar inom äldreomsorgen att använda den kompetens som finns i vår personalstyrka. Även om motionen nu är besvarad på det sätt den är tycker jag att motionären ska känna att det här är viktigt för Stockholms stad och någonting som kommer att bli allt viktigare i framtiden.

Anförande nr 257

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (MP): Det finns jättemycket att göra när det gäller äldreomsorgen. Jag tror att det måste bli bra mycket mer känt än vad det är i dag på enheterna att språk- och kulturkännedom är en kompetens. Det vill nog till ändå att man från stadens sida klart och tydligt säger: Det här är någonting som vi vill se mer av. Det här tror vi är betydelsefullt. Jag uppfattar att det finns en liten öppning i borgarrådets svar för att man skulle kunna gå vidare med detta och att man ser från majoritetens sida att detta kan vara ett steg att gå framåt.

Jag tror att det är viktigt för ett modernt och ett internationellt Stockholm att man är öppen för att visa på olika enheter att internationella kompetenser på olika sätt är oerhört viktigt för att driva staden vidare.

Anförande nr 258

Borgarrådet L a r s s o n (M): Detta är mer än en liten öppning. Det är en ganska bra beskrivning av vad som redan är ett faktum i Stockholm i dag: Vi har boenden som är specialiserade på etniska grupper. Vi har boenden som har specialiserat sig på särskilda språk där all personal talar ett och samma språk. Vi har grupper som genom att förhyra direkt från Micasa fastigheter kan erbjuda språkgrupper, etniska grupper och för övrigt även andra grupper möjligheter att bo tillsammans på ålderns höst.

De vård- och omsorgsboenden som vi nu ser dyka upp efter de behov som finns bland de äldre med olika språkkunskaper är bara början. Jag tror att vi kommer att få se mycket av detta framöver, Christopher Ödmann.

Anförande nr 259

Åke Askén (MP): Ordförande, ledamöter! Jag ska tala lite grann om motionen om källsortering som ska utföras av hemtjänsten. Jag börjar med att yrka bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen. De som verkligen behöver hjälp med källsorteringen och transporterna av avfallet är de som är funktionshindrade och andra som har svårt att klara det själva. Vi andra kan i alla fall nödtorftigt i vanliga fall ta oss till Vanadisberget eller till Bromma, om man bor åt det hållet, och så vidare. Det borde vara självklart att de som har hemtjänst också ska få hjälp med att få avfallet omhändertaget såvida de inte själva vill eller kan ordna det själva på något annat sätt.

Den misslyckade rekryteringen av personal till hemtjänsten gör att den personal som finns ska utföra sina uppgifter på allt kortare tid. Det försämrar egentligen för alla, naturligtvis för brukarna men också för dem som ska utföra jobbet. Det blir ingen bra situation. Då blir det kanske inte tid till detta. Men det borde det bli, eller hur? Det här är ett avfallsproblem som måste lösas, och det är en kommunal uppgift att ordna den saken.

Ett speciellt problem i sammanhangen är elektroniken, som oftast måste transporteras långt bort. Den får man inte lägga var som helst, precis. Det klarar i allmänhet inte de som har hemtjänst, speciellt om det handlar om tv-apparater och andra stora prylar.

Anförande nr 260

Ewa Samuelsson (KD): Ordförande, fullmäktige! Jag tror att alla är medvetna om att detta inte är någon enkel fråga att lösa. Äldreförvaltningen har i sitt svar angivit att man skulle kunna tänka sig att fixartjänsterna skulle kunna finnas med i denna del. Det intressant är att äldrenämndens råd för funktionshinderfrågor bejakar äldreförvaltningens förslag och anser att det är bra att man i så fall kan få fixartjänsten utvidgad till att ansvara också för denna del.

Anförande nr 261

Eivor Karlsson (MP): Ordförande, ledamöter! Jag vill tala om motion 2012:13 om hemtjänsten och kanske hinna säga något om motion 2012:48 om ersättningsnivåer inom demensvården.

Jag börjar med hemtjänsten. I motionen belyses situationen för hemtjänstens arbetsförhållanden och hur man beräknar tid för vårdtagarna. Det handlar också om några ständigt återkommande frågor, nämligen tidsproblem inom hemtjänsten. Här finns huvudsakligen två problem – dels att både personal och brukare upplever att den beviljade tiden är alltför knapp för att hinna med det man ska, dels att schablotiderna inte alltid hålls. TV4 visade hur det var i Farsta förra året. Nu ska den faktiska tid som personalen i hemtjänsten tillbringar hos den äldre registreras från årsskiftet. Det är viktigt och nödvändigt. Men stämmer det? Jag frågar Joakim Larsson sedan.

När en vårdtagare vid vissa tillfällen kanske behöver lite mer tid knappas denna tid in på nästa vårdtagare, vilket inte är rätt mot den äldre. Det handlar också om att hinna med dokumentation och att följa uppgjorda rutiner som är A och O inom äldreomsorgen.

Den värdegrund som har antagits av kommunfullmäktige har några centrala begrepp, som att den äldres individuella behov ska styra planeringen av omsorg och tidsåtgång. Då är det inte alltid så att 15 minuter för toalettbesök eller den snäva tiden för duschning räcker till. Ännu mindre hinner man sitta ned och tala en stund med den äldre. Detta följer inte värdegrundens intentioner.

Personalen inom hemtjänsten har det många gånger stressigt, låg lön och dito status. Det är något att tänka på, inte minst utifrån att pensionsavgångarna ökar men att söktrycket på utbildningarna inte har ökat, utan minskat. Av ett inslag i *Rapport* den 13 maj i år framgick att ända fram till år 2025 går nästan 38 procent av Sveriges undersköterskor och vårdbiträden i pension. Det visar statistik som Arbetsförmedlingen har tagit fram åt *Agenda*. Det skulle behövas 6 400 nya undersköterskor i Sverige varje år. Men samtidigt som pensionsavgångarna blir stora det kommande året har alltså sökintresset för gymnasieskolans vårdutbildningar minskat, sades det i inslaget. Det är värt att tänka på.

Bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen!

Jag hinner inte säga något mer, utan yrkar bara bifall till Miljöpartiets reservation i kommunstyrelsen också när det gäller motion 2012:48 om ersättningsnivåer inom demensvården.

Anförande nr 262

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag tror att jag vid ett tiotal tillfällen i fullmäktiges talarstol har redogjort för att vi ser över schablontiderna. Äldrenämnden har givit förvaltningen i uppdrag att komma med ett nytt förslag på tider. Detta är någonting som sedermera kommer utefter att man också tittar på den tekniska lösningen. Det ska vara enkelt och glasklart att kunna följa vad det är för tid som ges i den enskilde äldres hem.

Faktum är att den nuvarande schablontiden har varit svår att förstå. Det gäller inte minst detta att jag hittills aldrig har hört någon redovisa schablontiden på ett korrekt sätt. Det tyder på att den har varit ganska krånglig. Det har aldrig funnits någon lista över hur lång tid ett toalettbesök ska ta. Ändå har man alltid detta som argument. Men det är ett krångligt system, och det är därför vi ser över det. Jag tror att vi ganska snart kommer att få ett förslag i och med att tekniken också löses i detta.

Anförande nr 263

E i v o r K a r l s s o n (MP): Stämmer det alltså att det från årsskiftet kommer att registreras vilken tid personalen tillbringar hos den äldre?

Anförande nr 264

T o r u n B o u c h e r (V): Jag ska försöka tala om så många motioner som möjligt på en och samma gång. Jag börjar med att yrka bifall till samtliga Vänsterpartiets reservationer i kommunstyrelsen på alla motioner i blocket, vilket i princip innebär bifall mer eller mindre till alla motioner.

Ett tema som ständigt återkommer när vi diskuterar äldreomsorg här i staden är tid. Det är också något som jag själv ofta talar om. När jag träffar personal i äldreomsorgen är tid ett begrepp som ständigt återkommer. Här har redan i dag och

vid andra tillfällen getts mängder med exempel. Jag ska bara ge ett litet exempel till, som kommer från en ur personalen: Första arbetspasset, 16.10–16.30 hos en brukare. Biståndsbeslutet lyder att det ska ingå, middag, blöjbyte, dryck och sängliggande. På 20 minuter ska man alltså i princip äta middag och gå och lägga sig. Det är snabba ryck.

Problemet är uppmärksammat; vi talar som sagt ofta om det. Joakim Larsson lyfter fram frågan om ett nytt ersättningssystem. Men grundproblemet är också de oerhört pressade budgetarna ute i stadsdelarna just nu. Biståndshandläggarna sitter som gisslan när det krävs av dem att de ska hålla en budget och samtidigt ge biståndsbesluten. Då blir det korta tider.

Tid är också ett tema i motionen om utevistelser. Det handlar inte bara om miljöerna, utan också om tid att gå ut i dem. Det ska finnas tid att också använda sig av dem. Motionären lyfter till exempel fram särskilda trädgårdsarbetare och pedagoger som skulle kunna åka runt och hjälpa till. Jag tror själv att det skulle kunna vara värdefullt. Det skulle ge äldre möjlighet att vara mer aktiva i sina utemiljöer. Det skulle också ge inspiration och kunskap till personalen. Jag vill bara flika in att man kan utveckla utomhusmiljöer också inomhus för de äldre som verkligen har mycket svårt att ta sig ut.

Demensvården handlar naturligtvis också om tid. Motionären lyfter till exempel fram all den tid som kan åtgå för att personalen ska leta reda på borttappade saker åt en boende som är dement men pigg och därför ersatt enligt nivå 1. Det motionären lyfter fram är ett stelbent ersättningssystem som bygger på ju sjukare boende, desto mer betalt. Men omsorgsbehovet är inte fullt så linjärt, i synnerhet inte på ett demensboende där det i själva verket kan vara tvärtom – ju piggare, desto större omsorgsbehov.

Jag hinner inte säga så mycket mer än så, men jag kanske får återkomma.

Anförande nr 265

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Grundproblemet är budget, säger Torun Boucher. Vi har mig veterligen genomfört den största ökning av ersättning till hemtjänsten som har skett på många år i den här staden. Å andra sidan fanns det ett stort behov av det. Men det visar att pengar inte löser alla problem. Ersättningssystemet som sådant var inte bra därför att man i denna del inte kan följa att pengarna går till mer tid. Det är också syftet med detta.

Det ska vara ett tydligare system som just nu är inne i en teknisk process. Man ska se över att vi också får den tekniska möjligheten att följa tiden och se till att det blir rätt ersättningsnivåer och rätt kostnad för den enskilde. Detta system kommer att förenkla, men kombinerat med 140 miljoner extra till hemtjänsten tror jag att det här är det bästa vi har gjort för hemtjänsten på länge.

Anförande nr 266

T o r u n B o u c h e r (V): Jag håller fullständigt med om att det behövs ännu mer pengar. Det har behövts under lång tid. Vi har mycket att hämta igen när det gäller stödet till äldreomsorgen. Jag hoppas helt enkelt att du har rätt – att det blir tydligare och att vi kan följa upp det hela. Men alla exempel på de konstiga biståndsbeslut där

det blir fullständigt uppenbart att tiden aldrig någonsin kommer att räcka till det som biståndsbeslutet omfattar – den biståndsbedömda tiden – gör att det kanske inte bara är en fråga om tydlighet. Det borde vara uppenbart för vem som helst att detta inte är möjligt.

Anförande nr 267

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Fru ordförande! Jag ska börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag när det gäller alla dessa motioner. Jag skulle vilja säga att jag tycker att det är roligt att det finns många bra motioner. När man lyssnar på debatten här kan man höra att vi är rätt eniga när det gäller många av de viktiga frågorna, och mycket är redan på gång.

Jag skulle vilja ta upp den viktiga frågan om de sociala delarna när man bor på ett boende eller när man har hemtjänst. Det handlar om motionen om utevistelse för äldre. Vi har redan hört här att Micasa jobbar mycket med dessa frågor. Jag vill understryka att det på många äldreboenden redan i dag är så att man medverkar när man bor. Vi har sett många exempel på att man har fått medverka till utformningen av gårdarna och så vidare.

Jag vill också påpeka att även om man inte bor på ett boende utan har hemtjänst är det många som tycker att det är mycket värt att få komma ut. Det är många som också får komma ut på promenader ett par gånger i veckan eller mer om de skulle vilja det. Samtidigt får man inte glömma att en del inte orkar och inte vill, och dem får man inte tvinga.

Just därför är det också viktigt att tänka på närliggande parker, och där tycker jag att stadsdelarna har ett stort ansvar. I den stadsdel där jag verkar, till exempel, har vi tagit detta på stort allvar. Vi har utformat parker som ska vara anpassade för äldre, och vi har till och med ett seniorgym på ett ställe samt boulebanor och så vidare för att stimulera till utevistelse och rörelse för äldre.

Jag vill också säga någonting om Christopher Ödmanns motion om språklyft. Med tanke på allt annat som har sagts här av Joakim Larsson med flera tycker jag att det är viktigt att understryka att man måste ta reda på hur det ser ut med språket för de personer som kommer till våra äldreboenden. Det handlar om de individuella planerna, och det gäller inte bara språk utan också kultur och intresse för att matcha det hela. Det är klart att om man knappt har märkt att tyska är det språk som någon helst samtalar på har man en lång väg kvar. Det är viktigt att ta reda på vad som är vars och ens intresse, vad som är vars och ens språk och vad man helst vill syssla med för att ens vardag ska kännas meningsfull när man blir gammal. Vi vet ju att man inte blir mer lika när man blir äldre, utan snarare mer olika. Det är någonting som man måste bejaka. Vi gillar olikhet.

Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 268

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (MP): Jag kan hålla med om att det egentligen behövs två delar. Man gör inventeringar i dag. Man försöker kolla bakgrunden hos de äldre som kommer in. Men det är kanske lite det här med tiden som inte räcker till för att man ska använda sig av dokumentationen. Jag har en känsla av att man är

duktig på att dokumentera och få in i pärmar vad de äldre har gjort tidigare i sitt liv. Men sedan glöms det lite grann bort.

Om man ändå skulle försöka fatta ett beslut och satsa på äldreomsorgspersonalen när det gäller språkkunskap och försöka få dem att bli en liten brygga mellan de äldre om det blir språkförbistring av en eller annan sort kanske man också skulle ta till vara lite mer av den dokumentation som man har gjort av de äldre men som man kanske har glömt bort att använda sig av.

Jag tror att du har rätt i att man behöver använda båda dessa delar för att det ska fungera kommunikationsmässigt och för att man ska kunna ha nytta av språkkompetenserna.

Anförande nr 269

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Det är självklart att det är viktigt med bägge delar. Om man som jag är verksam i en stadsdel med många språk ska man inte heller glömma att matchningen mellan den personal som är bra på ett språk och de personer som behöver det är viktig. Jag vill också påpeka att detta är en oerhört stor konkurrensfördel inom den privata sektorn. De som har öppnat egna boenden har inte precis svårt att få boende där om man har det språk och den kultur som de känner sig hemma i.

Det är en bra affärsidé, som förekommer och som har lönat sig. Den är bra både för de boende och för dem som har dessa företag. Det finns en sak till med företagen som jag gillar: De är oftast små.

Anförande nr 270

E w a S a m u e l s s o n (KD): Runt om just nu har vi en massa fantastisk personal som jobbar inom äldreomsorgen. När man hör lite av debatten här tänker man: De ska göra ännu mer och ännu mer, och de ska hinna så otroligt mycket! Vi vet att äldreomsorgen i dag står och faller med all den personal som har en annan språklig bakgrund än svensk.

Därför är utveckling av det svenska språket fortfarande den stora uppgift som vi har att jobba vidare med. Jag tänker lite på den motion som handlar om ett internationellt språklyft. Vi ska naturligtvis se det som en fantastisk resurs att människor kan mer än sitt eget modersmål, men man behöver också kunna det svenska språket när man jobbar inom äldreomsorgen.

Vi har jobbat en del tillsammans med Äldrecentrum i något som heter Språksam – ett EU-projekt där också en gymnasieskola på Söder, som jag har tappat namnet på just nu, var involverad. Det var uppskattat att man jobbade med språkbud direkt ute på arbetsplatserna. Man kom inte in och satt i skolsalar och läste svenska, utan man jobbade på plats tillsammans när det gällde att skriva genomförandeplaner, till exempel. Språk är oerhört viktigt. Därför tror jag att vi verkligen ska se det som en resurs. Vi ska lyfta fram den kompetens som personer har av flerspråkighet. Men vi måste också fortsätta satsa på utbildningen inom det svenska språket.

När det gäller motionen om utevistelse för äldre är det en fantastisk satsning som vi beslutade om redan förra mandatperioden – en och en halv miljard för att rusta

äldreboenden, där Micasa har huvudansvaret. I detta uppdrag ligger bland annat att rusta gårdar. Man har jobbat tillsammans med landskapsarkitekter som har kompetensen att se hur sådana här gårdar ska kunna gestaltas. Det har lett fram till det gestaltungsprogram som Micasa har tagit fram.

På många håll är de boende med, som redan har sagts här. Det finns också intresse från personalen att bilda grupper bland dem som är särskilt intresserade av trädgårdar. Det finns även exempel på volontärer som är med. I Rågsved finns exempelvis en hälsoträdgård där man har jobbat tillsammans med volontärer som är trädgårdsintresserade men som inte har någon egen trädgård.

Det är oerhört viktigt att bejaka det som de äldre vill vara med på – där de kan och orkar vara med. Vi utvecklar sedan detta vidare, i första hand tillsammans med Micasa men också med ideella föreningar, volontärer och andra som är intresserade.

Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 271

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande och fullmäktige! Nu tänker jag tala om den andra motionen, som handlar om ersättningsnivåerna inom demensvården. Man har tyckt att de ersättningsnivåer som tillämpas i dag fungerar. Det görs individuella bedömningar. Men sanningen är att det ofta är så inom demensboenden att den som kommer in och är uppegående bedöms till nivå 1. När sjukdomen sedan fortskrider kan man eventuellt biståndsbedömas till högre nivåer och högre ersättningar. Men det är svårt att komma till de högre ersättningarna.

Det är också så inom demensvården att den uppegående demenssjuka som nu finns på hemmet oftast är den som behöver mest tillsyn. På så sätt blir det också personalmässigt mer krävande. Systemet innebär också att det är svårt att planera bemanning. Det är svårt att vara med och utveckla verksamheten eftersom bemanningen också anpassas till vilka boende man har och vilka ersättningsnivåer de boende har.

Jag är dock glad att borgarrådet delar min syn på saken. Till slut är det väl så att den där droppen urholkar stenen, och även andra börjar inse att det hela kanske ändå måste ses över. Vi har dock inte sett några förslag ännu.

Jag kan ändå inte låta bli att kommentera hemtjänsten en gång till, särskilt när det gäller schablontiderna. Det finns faktiskt en lista. Det finns en lista som säger att man har 15 minuter för ett hjälpa en äldre upp från stolen, gå till toaletten, vänta medan den äldre gör det hon eller han ska, byta inkontinensskydd, se till att händerna blir tvättade och att den äldre kommer tillbaka till den stol där hon eller han satt från början. Jag har sagt det här till dig flera gånger, Joakim. Jag är otroligt effektiv som undersköterska efter 30 år i yrket, men jag skulle inte klara av att göra detta på 15 minuter – i synnerhet inte med en äldre människa som kanske inte är lika snabb som jag vare sig i tanken eller i kroppen.

Jag yrkar bifall till båda motionerna – både den om schablontider inom hemtjänsten och den om ersättningsnivåer.

Anförande nr 272

Christopher Ödmann (MP): Ordförande, fullmäktige! Jag tänkte tala lite mer om det internationella språklyftet. Jag tror att det är lite av ett önsketänkande från äldreomsorgsborgarrådet att det är så här i dag. Jag känner inte igen det när jag besöker äldreomsorgen, och människor känner inte till det. Men jag tycker att det är bra att borgarrådet tycker att det skulle vara bra om det vore så som anges i motionen. Tanken med motionen var egentligen inte heller att argumentera för fler nischboenden, utan tanken med ökad språkkompetens är att det ska finnas på helt ordinära boenden.

När jag blir gammal och ska rulla tummarna och sitta på ett äldreboende vet jag inte om jag bara vill sitta med svenskar. Det kan hända att jag vill det, men om man frågar mig i dag skulle jag tycka att det kändes vansinnigt tråkigt. Jag skulle vilja ha lite olika människor omkring mig som man kan prata med om olika saker. Men jag skulle förmodligen då hamna i problematiken att kanske inte alltid förstå. Då vore det jättebra om någon från äldreomsorgspersonalen kunde hjälpa till med en översättning eller en kommunikation. Jag tror att det är bra att försöka blicka framåt och tänka på vad man skulle vilja se inom äldreomsorgen för att den ska kunna ta steg framåt och bli bättre än i dag.

Visst är vi politiker jätteduktiga på att lägga på äldreomsorgspersonalen alltmer saker som de ska göra. Redan i dag hinner de inte göra allt det som de har fått sig ålagt att göra. Det är självklart resursfrågor, men vi får återkomma till detta i samband med budgeten. Där handlar det trots allt om reda pengar för att man ska kunna klara av sin uppgift på ett bättre sätt.

Om vi tänker oss att det skulle vara självklart att man är positiv till att människor som arbetar inom äldreomsorgen har flera kompetenser, till exempel möjlighet att bidra med flera olika språk, tror jag att det skulle vara fler ungdomar som skulle vilja jobba inom äldreomsorgen. Jag tror att ungdomar är lite pigga på olika kulturer och till att lära sig nya språk. Om staden skulle kunna vara med och bidra till att underhålla detta tror jag att det skulle finnas ett större intresse av att jobba kvar.

I dag upplever jag att äldreomsorgen bärs upp av många människor från olika kulturer men också av svenskar, främst kvinnor, precis som Ewa Samuelsson sade. Det handlar om 55-åringarna, som kämpar som gamla trotjänare för att verkligen hålla upp verksamheten på alla möjliga sätt. Men man kommer inte att klara sig bara med dem som orkar jobba rätt så länge, utan vi kommer att behöva ungdomar som går in i yrket och som också orkar jobba länge. Då tror jag att det är viktigt att se på vilket sätt man kan locka dessa personer att vilja gå in inom äldreomsorgen och lära sig saker som man kanske inte trodde att man skulle behöva. Men från politiskt håll säger vi nu att vi vill se detta. Stockholm är en internationell stad, och det ska också märkas inom alla stadens verksamheter.

Anförande nr 273

Borgarrådet Larsson (M): Fru ordförande! Det är just det jag försöker göra gång efter annan. Jag tycker att motionen har poänger, men det gäller att inte slå in öppna dörrar. När det handlar om saker och ting som är oerhört poängterade, prioriterade och upplyfta inom stadens olika verksamheter skulle jag önska att Christopher Ödmann kunde se det, och se vad som pågår.

Som jag har sagt från denna talarstol tror jag att vi ska bli bättre på att ta till vara den kompetens som redan finns inom personalstyrkan. Det kommer att bli allt viktigare i framtiden. Den språkkompetens som kommer att behövas framöver är stor. Vi måste ta vara på den. Det handlar inte om att lägga mer börda på personalen, utan det handlar om att ta vara på personalen. Jag tror att vi är helt överens där, och jag tror inte att vi i sak är skiljaktiga i någon del. Men titta på vad som redan görs!

Anförande nr 274

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (MP): Jag hör mycket väl vad Joakim Larsson säger, och jag tycker om det han säger. Det är bara det att jag skulle vilja se och märka det ute på äldreboendena i dag också. Där finns fortfarande mer att göra om man ska kunna åstadkomma detta. Även personalen som har olika typer av internationell språkkunskap ska kunna känna att det inte bara är svenskan – som förstås är viktig – som gäller. De ska också känna att de kan använda sig av andra språkkompetenser som de besitter. Det är detta som jag skulle vilja se också i verkligheten. Jag är jätteglad över att det känns som om vi är överens här i talarstolen, men vi måste också kunna se detta runt om i staden.

Jag vet att det pågår andra saker också i linje med detta, men det är inte riktigt så att det har kommit ut till de operativa verksamheterna. Personalen kan inte riktigt känna att deras andra språkkunskaper verkligen tas till vara. Än så länge ser de inte det, men jag hoppas att det kommer att ske inom de närmaste åren.

Anförande nr 275

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Jag har glömt att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut i detta block, men jag passar på att göra det nu.

Mirja Räihä har tagit upp frågan om ersättningsnivåer inom demensvården. Det är en oerhört viktig fråga, och det är inte första gången vi diskuterar den i fullmäktige. Frågan är viktig, för ersättningssystemet måste vara så pass gediget att den typ av frågeställningar som ibland lyfts upp när man diskuterar dessa nivåer inte uppstår. Som motionären känner till ser vi över själva nivåsystemet som sådant, men meningen med de tre olika nivåer som vi i dag har är ändå att man ska ta hänsyn till den enskildes sjukdomsbild. Det stämmer att en uppegående person som lider av en demenssjukdom kan vara långt mer krävande för personalen än en person som är sängliggande. Det borde rimligtvis även fungera i det nuvarande systemet. Men vi ser över detta av det skäl som jag har angivit härifrån ett antal gånger, nämligen att det måste bli ett system som fungerar bättre i verkligheten. Det måste vara mer baserat på den kostnad som man ser utifrån enskilda individer.

Men vi har också sett behovet inom demensvården på så sätt att det har varit ett underskott på personal. Vi har tillfört mer medel – 50 miljoner extra om året. Vi har sett till att det har utbildats fler inom demenssjukdomsområdet för att se till att personalen är rustad att möta den dementa i bemötande och annan kompetens. Man ska också se till att man arbetar på ett annorlunda sätt.

Det är felaktigt att påstå att vi inte har kommit med några konkreta förslag. Den kompetensutveckling som sker inom demensområdet i Stockholm har aldrig tidigare funnits, Mirja. Det görs mer inom kompetensutvecklingen inom just området demens än vad som någon gång tidigare har gjorts, och det är i Stockholms stad. Det ska vi

vara stolta över. De 50 miljoner extra som vi har gett demensvården ger i dag möjligheten för fler att arbeta inom olika tider på demensboendena. Där har boendena själva kunnat påverka var man vill fylla på och var man vill öka tätheten. Man har till och med kunnat lösa andra frågor på boendet med dessa pengar. Jag ser inte att det är brist på politik, utan det är snarare en koncentration och en prioritering som vi har genomfört.

Anförande nr 276

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige och Joakim! Jag tror att när jag pratade om just den motionen så sade jag inte att man inte har gjort någonting. Däremot berömde jag dig för att du liksom lite grann tyckte precis som jag, att det här ersättningssystemet inte fungerar fullt ut.

Det som händer på ett äldreboende är att man har en viss bemanning, och så får man in många som placeras i ettan. Biståndsbedömarna ser nämligen liksom bara att den här brukaren fortfarande kan gå uppe själv. Man tittar inte på de övriga individuella behoven av omsorg lika mycket. Det som då händer på boendet är att man börjar prata som så att nu har vi många ettor, så nu måste vi avsluta några anställningar. Det är så man resonerar ute i verksamheten. Det är ingenting jag hittar på själv, utan det här har jag fått från verksamheterna.

Jag skällde dock inte på dig i det här fallet, utan jag berömde dig i alla fall lite grann, Joakim.

Anförande nr 277

Borgarrådet L a r s s o n (M): Då får jag tacka så mycket. I själva verket är det väl så att det möjligen är omöjligt att hitta ett system som täcker alla behov. Men vad vi gör nu är att se över nivåerna. Vi analyserar nu också, och det vet Mirja, stadsdelarnas beslut i fråga om både ettor, tvåor och treor. Vi ser förändringar över tid och analyserar detta. Syftet är att vi ska få en äldreomsorg som har ett nivåsystem som alla känner sig trygga med. Vi kanske aldrig når dit, men det är vår vilja att uppnå åtminstone ett bättre system än det vi har haft tidigare, och det gäller lång tid tillbaka, för vi har egentligen aldrig haft ett system som har täckt in alla behov. Dit kanske vi inte når, men vi är på god väg, får vi hoppas.

Anförande nr 278

T o r u n B o u c h e r (V): Jag ska fortsätta prata om demensvården. Jag gjorde det nyss också, men jag hann inte riktigt färdigt, så jag fortsätter nu. Det är bara en liten passus.

Valfrihet infördes 2008 inom äldreomsorgen, och det var också då modellen infördes för ersättning i tre nivåer. Det paradoxala med borgarnas valfrihetssystem är kanske att det hela tiden genererar så många stelbenta ersättningssystem som i själva verket ger väldigt lite utrymme för verklig valfrihet och i det här fallet ganska lite utrymme för utförarna. Jag har ingen konkret lösning på just det problemet, utan jag skickar bara med det till majoriteten så får de fundera över denna paradox.

Jag tänkte också säga lite grann om språklyftet, även om det verkar vara att slå in öppna dörrar vid det här laget. Att personalen inom äldreomsorgen är en viktig resurs är alla överens om här inne. Ändå är vår personal tidspressad, underbetald och

faktiskt också underutnyttjad. Inom äldreomsorgen, som flera redan har sagt, arbetar i dag människor från hela världen. Ett internationellt språklyft som Miljöpartiet föreslår skulle kunna vara ett sätt att bättre värdera och använda den kompetens som redan finns bland vår personal. Äldreförvaltningen har på den här motionen svarat att förslaget måste förtydligas. Kungsholmens förvaltning har också svarat på motionen och anser att staden bör vara tydlig med hur kunskapen utnyttjas och vilka resultat som ska uppnås. Nu har Joakim Larsson också sagt att han i princip är positiv till motionens intentioner.

Då känner jag att ja, låt oss bifalla motionens intentioner och göra allt det här!

Anförande nr 279

Borgarrådet Larsson (M): Torun säger att de inte exakt vet hur man löser frågan men ser gärna till att diskutera problemen. Det är väl lite det som är bekymret i sammanhanget: Ni angriper ofta saker och ting utan att presentera hur man skulle kunna lösa det.

I praktiken försvarar vi inte system som inte fungerar fullt ut. Vi ser över system, vi ser över ersättningsnivåer och vi ser över hur dessa ska kunna få bästa möjliga utfall. Men det ni i praktiken presenterar är ofta en återgång till någonting gammalt, någonting vi har lämnat för länge sedan, där det kanske finns en utförare i stället för flera.

Anförande nr 280

Torun Boucher (V): Nu uppfattade jag det som att jag diskuterade ert valfrihetssystem och påpekade en sak som *inte* fungerar i det, som liksom slår bakut och ofta blir en backlash för ert valfrihetssystem, som jag tycker är intressant att lyfta upp. Jag presenterade alltså inte ett vänsterpartiförslag som jag inte hade en lösning på.

Anförande nr 281

Helen Jäderlund Eckardt (FP): Jag vill börja med att säga att jag tycker att de här motionerna lyfter fram viktiga frågor. Jag har lyssnat på debatten från början, och jag tycker att i mycket är det en stor samstämmighet. Jag hoppas att vi tillsammans kan utveckla och göra äldreomsorgen bättre, för det är viktigt.

Om jag börjar med språklyftet har mycket sagts om det. Naturligtvis är det viktigt att ta vara på kompetensen. Det finns mer att göra där, även om vi har kommit en bra bit på väg. Precis som Eva Samuelsson sade vill jag också understryka att det är också viktigt att personalen kan svenska språket för att kommunikationen ska bli bra. När det gäller språk är det alltså viktigt från bägge håll att lyfta det med utbildningssattingar och så vidare.

Motionen om utevistelse, 69, handlar mycket om socialt innehåll. Jag vill bredda det lite, och även Ann-Katrin Åslund var inne på det, och säga att vi ska fin utemiljö, bra gårdar och också fina parker och även gym på olika sätt. Det finns friskvårdscentrum, seniorgym och utegym för äldre. Det finns många olika varianter. Det är också en oerhört viktig fråga som vi ska jobba vidare med, tycker jag.

När vi kommer till hemtjänsten är det en verksamhet som vi nu prioriterar här i budgeten. Det är viktigt att vi har en fungerande hemtjänst med bra kvalitet. Vi ser nu över ersättningssystemet, och det måste vi göra, för de schablontider och det system vi har i dag är krångligt och inte bra. Där kommer det alltså att komma ett nytt förslag.

Så kommer vi då till ersättningsnivåer inom demensvården. Där satsar vi också mycket resurser. Det är precis samma sak där: Vi måste få till ett bättre system och se över nivåerna så att systemet fungerar bättre. Det är också på gång. Där vill jag också replikera lite till Vänsterpartiet. Man säger att det är stelbent med vår valfrihet. Det vill jag verkligen avsluta med: Att införa valfrihet för våra äldre är en väldigt stor fråga. Våra äldre ska kunna påverka sitt liv och styra sitt liv, precis som man kan göra i vilken ålder man annars än befinner sig i.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag i det här blocket!

Anförande nr 282

T o r u n B o u c h e r (V): Även om jag nu skulle kunna tycka att valfriheten i sig är stelbent var det egentligen inte valfriheten i sig som jag tyckte var stelbent, utan det är alla de här enorma hängslena och livremmarna som ni sätter på den valfrihet ni vill ha i form av alla de här uppföljningarna och ersättningsmodellerna. Vårdvalet i Stockholms län är samma sak: Det som är stelbent är alla de här enormt specificerade kontrakten som ni är tvungna att ha.

Anförande nr 283

H e l e n J ä d e r l u n d E c k a r d t (FP): Jag tackar för den förklaringen, men i mina ögon är det mer stelbent att inte låta de äldre få välja själva.

§ 34 Motion om bättre information om områdets namn vid båtpassage av våra strandområden (utl. 2011:154)

Motion om namn på plats eller gata uppkallad efter Elise Ottesen Jensen (utl. 2012:11)

Motion om uppkallande av en plats och en gata efter Sonja Kovalevsky (utl. 2012:47)

Motion om ny praxis för namngivning av gator och offentliga platser i Stockholm (utl. 2012:59)

Motion om uppkallande av en plats efter Margaretha Krook (utl. 2012:60)

Anförande nr 284

M a l t e S i g e m a l m (S): Ordförande, fullmäktige! De här diskussionerna går ju i olika sjok. Nu är inte Ulla Hamilton här i salen och har inte varit det på hela kvällen, men jag vill ändå tacka henne för svaret i den här motionen. Jag har skrivit en motion där jag tycker att man ska införa lite skyltningar runt våra stränder så att man ser när man åker med båt vilka typer av strandpassager och annat som man åker förbi.

Stockholm är i dag en sjöstad. Många åker inte bara de här stora båtarna utan även mindre båtar och privatbåtar, och man skulle kunna göra lite roliga, trevliga Stockholmsskyltar, kanske i världsklass, som Alliansen skulle kunna ta fram där man talade om vad det är för broar och för stränder och för områden som man passerar.

Däremot tycker jag att borgarrådet har varit lite väl negativ till den här motionen när hon har skrivit: ”För att tillfredsställa behoven från stadens turister i den här delen vill jag framhålla att detta skulle kunna vara en gyllene möjlighet för kommersiella aktörer att ta fram reklamfinansierade kartor eller applikationer för smarta telefoner.”

Jag tror för min del att man skulle kunna sätta upp de här lite roliga skyltarna för att man ska kunna se var man är och vilka ställen man passerar. Jag tror också att man skulle kunna hitta Stockholmsanpassade skyltar som skulle kunna smälta in i miljön. I dag ser man väldigt mycket av skyltar av typen Ankring förbjuden och att det ligger kablar och sådant. De syns ju på långt håll, så jag tror inte att det skulle vara några svårigheter för dem som åker på sjön att också se vilka områden man passerar.

Med detta, herr ordförande, yrkar jag bifall till Socialdemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 285

K a r i n H a n q v i s t (S): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att notera att under det här blocket har vi tre motioner som föreslår att man uppkallar gator eller platser efter kvinnor. Det tycker jag känns väldigt glädjande.

Jag ska prata om en av dem, nämligen Elise Ottesen-Jensen som jag tror att många av oss i den här församlingen ändå känner till och kanske till och med har sett på tv på 60-talet eller i filmer och reportage om henne. Det är ju ett tag sedan hon avled, men vi känner som sagt var till hennes otroligt engagerade arbete till exempel för preventivmedel, sexualupplysning, sexualundervisning i skolan – tänk att man

pratade om det redan på 30-talet! Man kan ju fråga sig om det fungerar tillfredsställande i dag. Jag vet inte. Ändå, det är nog mycket hennes förtjänst. Hon tog också upp fri abort. Jag kan se henne framför mig än i dag hur hon stod där och på sin svensknorska talade om att alla barn som föds ska vara välkomna barn. Jag tycker att det är något man kan påminna sig då och då. Hon har också grundat RFSU.

Vi känner till henne. Ni nickar instämmande, många av er, men jag frågade en del gymnasieelever där jag bor, och det var ingen som kände till henne. Det är klart att det har hänt mycket sedan hon fanns, men i dag tar man allt det här för givet som hon jobbade för. Jag tycker att det är värt att uppmärksamma hennes insats, och kanske att uppkalla en gata efter henne inte är så där verkligt uppståndelseväckande, men ändå: Hon borde finnas med i vår stad där hon bodde i många, många år. Jag tror att hon bodde i Ålsten i 30 år.

Den här motionen har fått ett väldigt positivt bemötande, tycker jag, på alla ställen, inte minst hos namnberedningen som väl är en tung instans i dessa sammanhang. Hon klarar till och med karantänstiden, vad nu det betyder. Men hon gör det. Därför föreslår jag att vi uppkallar en gata eller en plats i Alvik efter Elise Ottesen-Jensen. Hon bodde som sagt i Ålsten, men jag tror inte att det finns någon chans eller möjligen risk för Brommaborna att det blir någon förtätning eller nybyggnation i Ålsten. Men i Alvik blir det det, det vet vi. Det hör ändå till Bromma, och det vore därför lämpligt att uppkalla en gata eller en plats efter Elise Ottesen-Jensen där. I Bromma finns det faktiskt en Ottarvägen, men det har ingenting med Ottar som hon kallades att göra, ni vet, det var hennes signum, utan det har med de fornnordiska namn som finns i Norra Ängby i Bromma att göra. Så Ottarvägen ska det inte heta, utan det ska heta Elise Ottesen-Jensens väg, gata eller plats.

Jag yrkar bifall till reservationen i kommunstyrelsen, vilket alltså är bifall till motionen.

Anförande nr 286

M a r i a H a n n ä s (V): Jag ska tala om en motion som jag och Ann-Margarethe Livh har skrivit. Den handlar om en ny praxis för namngivning av gator och offentliga platser i Stockholm.

Stadens praxis är ju att inte uppkalla gator, torg och andra offentliga platser efter personer som aldrig bott i Stockholm. Men vi tycker att den här praxisen ska ändras. Vi vill att man ska kunna uppkalla platser efter förtjänta personer som levt i andra delar av världen. Bakgrunden till den här motionen är också en motion som vi skrev tidigare som handlade om att man skulle uppkalla någon plats, gata eller någonting efter Salvador Allende, eftersom det finns väldigt många chilensare i Stockholm.

I motionens svar – den avslås – står det att det skulle vara risk för en ökad politisering bland annat. Nu är det ju så att vi har en del gator med namn efter kända politiker. Det är både Gösta Boman, Olof Palme och alla möjliga i Stockholm. Vi tycker att man ska göra som andra länder. I till exempel Paris finns det massor av namn på kända personer och andra städer. Vi har Rue de Stockholm bland annat. På Kreta finns det Olof Palmes gata bland annat. Dag Hammarskjöld nämns också i flera länder.

Vi tycker alltså att man ska kunna göra detta här i Stockholm. Det ska dock inte handla om vem som helst, utan det ska vara personer som någon känner igen och som är kända av många utrikes födda personer som kommer från det landet. Bifall till motionen alltså.

Jag ser att jag har lite tid kvar, och då passar jag också på att säga det jag hade tänkt säga om en annan motion. Det är den som Karin Hanqvist just pratade om, om en plats eller gata uppkallad efter Elisa Ottesen-Jensen. Jag hoppas att det namnet inte är för långt. Vi hade ju en debatt i stadsbyggnadsnämnden som handlade om att ändra namn på Jan Inghe-Hagströms torg i Henriksdalshamnen, vilket jag tycker var mycket ledsamt. Vi var i och för sig en enig nämnd som gjorde det.

Hur som helst har vi partikamrater gjort en skrivelse som är lite i linje med den här motionen, och det är att vi tycker att man skulle döpa en plats vid Ålstensgatan nere vid sjön Mälaren till Ottars udde. Vi tycker att det är lite synd att vänta tills det är dags för förtätning av Alvik, och vi tycker nog att det kanske vore dags för lite förtätning i Ålsten i stället.

Bifall till vår reservation i kommunstyrelsen även när det gäller detta!

Anförande nr 287

Borgarrådet **Larsson (M)**: Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag i samtliga motioner i detta block.

För att börja med den motion som handlar om Elise Ottesen-Jensen kan vi bara konstatera att vi ser väldigt positivt på förslaget som sådant. Det är en person som är väl känd och som absolut bör uppmärksammas. Ett sätt att göra det är att uppkalla en gata eller plats efter henne, och förslaget är ju att vi avvaktar och ser hur området utvecklas och hur gatubilden blir i den nybyggnation som ska ske i området. Sedan blir det rimligtvis namnberedningen som hanterar frågan.

Jag kan glädja Karin Hanqvist med det faktum att det redan den 30 januari antogs, tror jag, 14 olika gatunamn efter berömda kvinnor, så det är inte första gången som det händer, utan det är flera goda förslag som har kommit under resans gång. Men det brukar som sagt hamna hos namnberedningen.

Maria Hannäs tog upp diskussionen kring huruvida möjligheten ska finnas i Stockholm att namnge gator efter i stort sett en välkänd person. Det är vi väldigt tveksamma till. Möjligen bör detta vara föremål för lite djupare diskussion, för det räcker ju inte att vara välkänd. Man måste kanske begära lite mer än så. Det torde inte vara bra att ha en praxis som gör att det går att ta vad som helst, Helan och Halvan och vad det nu kan vara, utan det bör rimligtvis finnas någon koppling till Stockholm i första hand. Det räcker kanske inte att vederbörande har varit i Stockholm eller känner någon som har varit i Stockholm, tycker vi, utan det ska finnas en koppling.

Jag ska inte göra mig rolig över alla förslag jag kom på plötsligt, men jag tror att det är viktigt att ha en praxis, och låt oss hålla oss till dem som har en koppling till Stockholm.

Bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 288

M a r i a H a n n ä s (V): Det handlar inte om att det ska vara någon som bara känner någon som har varit i Stockholm. Det var inte det vi menade.

Jag tänkte bara notera att det i ärendet även står så här, från Skarpnäcks stadsdelsnämnd där det också är en borgerlig majoritet: ”Exempelvis borde platser kunna uppkallas efter internationellt kända personer med bred uppslutning i folkflertalet och med nära band till Stockholm eller Sverige.”

Tack, Skarpnäcks stadsdelsnämnd!

Anförande nr 289

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tycker ändå att stadens nuvarande praxis som innebär att det ska finnas en tydlig anknytning till Stockholm är väl så bra att ha i sammanhanget. Låt oss fortsätta diskutera de enskilda namn som kommer upp som förslag, men jag tycker vi ska låta den metod vi har i staden i dag, att låta namnberedningen ha en djupare diskussion än vi har här i dag, vinna gehör!

Anförande nr 290

E w a L a r s s o n (MP): Precis som Skarpnäcks stadsdelsnämnd tycker vi i Miljöpartiet att man kan vara lite flexibel, att praxis kan prövas och inte behöver vara statisk. Borgarrådet Larsson sade att vi hade fått 14 gator uppkallade efter kvinnor under en nära period, men jag kommer inte ihåg om han sade under *hur* lång tid, ja så, ett år.

Det tycker jag är bra jobbat, för det finns verkligen en hel del att ta igen. Det vet alla som rör sig i den här staden, och vill man öppna ögonen lite mer för hur det är och ändra genusglasögonen eller dra upp rullgardinen för den enkönade historiska belastning som vi har i staden och i hela världen – vi är ju inget undantag här i Sverige, Stockholm – så kan man läsa Nina Burtons bok *Den nya kvinnostaden* som kom ut 2005 och som höll på att få Augustpriset som fackbok. Där lyfter hon väldigt strategiskt och envetet fram pionjärer, glömda kvinnor. Hon lyfter fram kvinnor inom musiken och vetenskapen, som konstnärer och författare och upptäcktsresanden. Och har man liksom fått upp ögonen för allt som finns går det inte att blunda, utan då ser man att vi har väldigt mycket att ta igen.

Vi i Miljöpartiet hoppas därför att vi alla kan ta till oss det och jobba på ett mer demokratiskt och rättvist sätt så att hela mänskligheten också får gestalta sig i vårt historiska gemensamma vardagsrum.

§ 35 Motion om satsning på ungdomar, fritid och nykterhet (utl. 2011:152)

Motion om tillsättande av en kommunal kommission för jämlik hälsa (utl. 2012:50)

Motion om Tillsättande av en levnadsnivåutredning i Stockholm för att kartlägga inkomstskillnader och skillnader i levnadsförhållanden mellan medborgare i Stockholms kommun (utl. 2012:99)

Anförande nr 291

Borgarrådet R u d i n (S): Det är sen kväll, och för mig kanske de tre motionerna i detta block är något av själva kärnan till varför jag över huvud taget ägnar mig åt politik. Det är frågan om att klara av att bygga ett samhälle som utjämnar de skillnader som hela tiden upprepar sig i de samhällsstrukturer som vi skapar. Ska man klara det måste man också identifiera problemen, och när man väl har sett problemen kan man försöka göra någonting åt dem.

För mig är det förbryllande att vi i svaren ser en ganska njugg inställning till möjligheten att göra ännu mer än vad staden gör i dag. I stället ser vi i svaren på de tre motionerna att staden är ganska nöjd över sitt nuvarande arbete, åtminstone om man ser till de svar som är skrivna från den politiska ledningen.

Jag kan inte se att man kan vara nöjd. Om vi tar den första motionen som handlar om ungdomar och nykterhet är det en allom känd sanning att alkoholkonsumtionen ökar bland ungdomar i dag. Den största skillnaden som har inträffat jämfört med förr gäller kvinnors alkoholkonsumtion. Unga kvinnors alkoholkonsumtion har dramatiskt förändrats sedan tidigare. Det här är det ingen som bär skulden till som enskilt parti, och det finns heller ingen enskild orsak, men det är ett samhällsfenomen som gör att vi har släppt alkoholen friare i samhället. Alla ungdomar går igenom en fas där de ska in i vuxenlivet. Där frontar vi nu deras möjligheter att klara den smala balansgången på egen hand, och vi ger väldigt lite stöd för att ungdomar ska få möjlighet att kunna klara sig över till den andra sidan.

Detta gör också att uppemot var femte man har alkoholproblem, dricker för mycket, i Sverige i dag. Ungdomar har en alkoholkonsumtion som är direkt skadlig i många fall, och alltigenom har vi då den ideliga frågan: Är det lätt att växa upp i ett samhälle som är så här utsättande? Det är det naturligtvis inte.

När jag växte upp fanns det väldigt många alternativ. Det fanns drogfria alternativ, fritidsgårdar som ställde upp med allt möjligt, skolor som gjorde drogfria saker, föreningsliv som gjorde det – allt möjligt som var drogfritt. I dag finns det färre sådana aktiviteter, och jag efterlyser i den här motionen möjligheten att kunna bygga upp en sådan verksamhet igen. Men i svaret säger man att man är nöjd med detta.

De andra motionerna är kanske ännu viktigare. På alla parametrar som man kan mäta folkhälsa kan man säga: Säg mig vilken inkomst du har så ska säga dig vilken hälsa du har! Ju lägre inkomst du har desto sämre hälsa har du. Detta är någonting som jag menar att vi måste använda hela samhällets resurser till att möta och göra någonting åt. Det är en skyldighet för oss som politiker, och därför är det tråkigt att svaret är så njuggt och att man konstaterar att egentligen är allting redan gjort. Det här är ett livsprojekt, mina kamrater, och jag tycker att man måste göra något bättre åt detta.

Jag yrkar bifall till våra socialdemokratiska reservationer till de här tre motionerna och jag har för avsikt att komma igen resten av mitt liv i politiken om det inte blir någon ändring!

Anförande nr 292

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Jag undrar vilken källa Tomas Rudin har, för när det gäller Stockholmsenkäten 2012 är det så att en allt större andel unga väljer bort alkohol.

Men jag förstår att sådana här motioner rimmar väldigt väl med Socialdemokraternas politik som bygger på att man hellre ser till grupper än till individer. Begreppet ”folkhälsa” representerar ett uppifrånperspektiv som antyder att vi politiker ska skapa hälsa åt stockholmarna. Men det är inte så hälsa skapas. Det görs hos varje individ och i varje familj på egen hand, ibland med stöttning av vård och rådgivning och givetvis i en god infrastruktur.

Sossarna vill se mer statistik, men det finns statistik på området. Risken är väl att vi står här och bankar varandra i huvudet med statistikbuntarna, och det ska vi inte göra. Men jag roade mig lite grann i går med att titta i statistiken i *Hur mår Stockholm?*, där just sådana här uppgifter finns. Men man ska inte vara för snabb med att dra slutsatser ur statistiken, för precis innan hade jag på Twitter haft en diskussion med några vänsterpartister som slänger sig med uttryck som att ”segregationen ökar”, och jag menar att alla sådana påståenden måste definieras. De säger att klyftorna ökar. Vad menar vi med att segregationen ökar? Är det Karin Rågsjö och andra medelålders kvinnor på Kungsholmen eller är det tonårskillar i Hässelby?

Några exempel: Av statistiken att döma mår män i åldrarna 18-24 år i Bromma sämre än samma åldersgrupp i Spånga-Tensta. Det är nämligen så att 15 procent av de unga männen i Bromma någon gång under den senaste veckan eller det senaste året har övervägt att ta sitt liv. Var femte man 18-24 år i Skarpnäck har övervägt att begå självmord. Det är givetvis inte okej. I Enskede-Årsta-Vantör är siffran 0 noll procent och i Spånga-Tensta 3,3 procent. Men ser vi till flickorna så är det 13,5 procent av flickorna i Rinkeby-Kista som haft tanken. Om man också tittar på personer som aldrig har någon runt om sig som kan ge stöd vid problem eller kriser så är det 9 procent av kvinnorna i Skärholmen, 18-24 år, som toppar och för männen i samma ålder är det 10,7 procent som är ensamma i Hägersten-Liljeholmen. Är det segregation?

Är det så att kvinnorna i Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista är mest hälsosamma? Det är nämligen så att 97,4 procent där är aldrig-nusare. I Farsta däremot är nästan 5 procent av kvinnorna dagligsnusare. På Kungsholmen är det nästan var femte man som snusar. Vad är hälsa, och vilken definition har vi? Jag menar att hälsa skapas inifrån och att folkhälsa inte är något bra begrepp.

Anförande nr 293

Borgarrådet R u d i n (S): Jag vet inte om jag ska skratta eller gråta. Folkhälsa är inget bra begrepp, säger Helen Törnqvist, och så står hon och rabblar upp fakta om hur människor mår i Stockholm.

Min poäng är att vi har ett samhälle där det helt enkelt uppstår olika typer av hälsosituationer som inte är bra. Jag vill peka på ungdomar som en särskilt utsatt grupp där drogkonsumtionen över tiden har ökat. Ser inte Helen Törnqvist det vet inte jag om vi behöver föra den här diskussionen mer, för det här är ett så stort problem så att det handlar inte om vad som hänt sedan förra året. I drogvaneundersökningen har alkoholkonsumtionen över tid ökat bland unga kvinnor, och det som har hänt under den korta nedgång som du talar om nu är att användningen av lätt narkotika har ökat i ungdomsgruppen.

Det här är alltså inte någon tävling i att slå varandra med siffror i huvudet. Jag vill att vi gör någonting åt det här och att vi försöker möta samhällets problem med åtgärder, och då står du här och säger att det inte är något problem.

Jag kan inte ta dig på allvar, om jag ska vara riktigt ärlig.

Anförande nr 294

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Men om man tar Stockholmsenkäten 2012 så är det så att en allt större andel unga väljer bort alkohol och att narkotikabruket har minskat bland pojkar i årskurs 9. Det är ändå ett trendbrott. Givetvis är det allvarligt när ungdomar nyttjar alkohol och narkotika, och då måste man ju se till de evidensbase-
rade programmen. Ett sådant är *Prata om alkohol*.

Sedan måste man också se till att det finns en god infrastruktur för att välja andra alternativ, och där kan stadens 498 olika föreningar stå för alternativet. Till exempel Brommapojkarna jobbar med utbildning av ungdomsledare på ett sätt så ungdomar blir viktiga förebilder för andra ungdomar i vardagen. Om man kan se det som folkhälsoarbete så är ju det en god strategi.

Anförande nr 295

K a r i n R å g s j ö (V): Jag bor på Kungsholmen numera, men jag skulle aldrig ha kunnat göra den klassresan under den här regeringen i alla fall. Det kan jag säga.

Hur står det till med cannabis, Helen? Bad, bad, bad! Det har det gjort sedan 2007 i den här staden. Vad har ni gjort åt det? Har ni gjort några informationsinsatser av vidare slag?

Den här staden är genomsegregerad. Det är det de här tre motionerna handlar om. Det handlar om bostadssegregering, kunskapssegregering, hälsosegregering. Helen Törnqvist ska som politiker ge förutsättningar. Vilka förutsättningar tycker du att ni har gett? Vilka förutsättningar tycker du att Centerpartiet står för, ett parti som står till höger om Djingis Kahn? Svara på det!

Anförande nr 296

H e l e n T ö r n q v i s t (C): När det gäller informationsinsatser vet jag att vårt borgarråd Anna König Jerlmyr har gjort en hel del för att minska cannabisbruket, och hon har varit otroligt engagerad i den frågan. Det har varit handlingskraft i den kvinnan på ett sätt som jag aldrig har sett någon vänsterpolitiker stå upp för!

Så är Karin Rågsjö där igen och pratar om segregationen fast det inte ens är det motionerna handlar om, för motionerna handlar om att se statistik och att uppifrån på

något sätt formulera hur människor ska leva sina liv. Det måste komma inifrån, som en motivation! Det skapar människor själva, framför allt i sina familjer, och ibland behövs det stöttning, visst, och då ska staden och samhället stå starkt. Absolut!

Anförande nr 297

K a r i n R å g s j ö (V): Det är lite repris här i dag, för vi pratar ju om frågor som berör människors livsvillkor. Vi pratar om bostadssegregering, om kunskapssegregering – precis det jag nämnde förut. Då gäller det att ge människor politiska förutsättningar. Tycker ni att ni har gjort det?

Tittar man i olika mätningar – Helen rabblade massor av siffror – är det uppenbart att exempelvis bostadssegregeringen, vad innebär den, vad leder den till? Den leder också till viss hälsosegregering till slut och kunskapssegregering. Vad ni har gjort under de här sex åren är att förstärka de negativa hälsoeffekterna, de negativa möjligheterna för människor att över huvud taget ta sig fram i den här staden. Ni har dragit in klassresorna, kan man säga. Jag menar verkligen att ni har gjort det på olika sätt. Titta på långtidsarbetslösheten! Var finns den någonstans? Finns den på Kungsholmen?

Det här handlar om hälsa. Det handlar om att ge människor förutsättningar. Det handlar om att kunna göra mätningar, att titta på olika statistik och gör någonting av det. Ni rabblar en massa siffror, men var gör ni av alla siffror? Ni rabblar siffrorna från de olika undersökningar som ni nämner, men ni gör ingenting samlat av det. Det finns ingen evidens bakom er politik, bara en, och det är att segregeringen tilltar.

Anförande nr 298

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Vad menar du då, Karin Rågsjö, med att segregeringen tilltar? I Bromma stadsdelsnämnd där jag sitter får vi redovisningar om att 18-24-åringar har försörjningsstöd. Det var en hel drös, jag kommer inte exakt ihåg siffran, men det var fler än vad vi hade anat. Det finns i alla stadsdelar, och det är därför vi från Alliansen har strategin att se till hela individen, och det är därför som man försöker att få fler ungdomar i sommarjobb. Därför har det varit fler sommarjobb till exempel i Järva där man vet att ungdomar har ett mindre kontaktnät i näringslivet och därför är betjänta av att kunna få någon form av sommarjobb från kommunen.

Det är det det handlar om – vi ser till individen och hittar individuella lösningar till skillnad från er som vill klistra på och skapa hälsa uppifrån. Vi stärker människor och får dem att tro på sig själva och lyfta sig ur fattigdom!

Anförande nr 299

K a r i n R å g s j ö (V): Helen kan ju ta och titta på arbetslöshetssiffrorna och se hur det ser ut i de olika stadsdelarna och jämföra Bromma, Kungsholmen och Östermalm med stadsdelar som Järva, Hässelby och så vidare. Det är väldigt tydligt att arbetslösheten är klassegregerad.

Klassbegreppet har blivit extremt relevant under alla era år, och det blir ännu mer. Alla talar om klass, och det är för att ni har fördjupat klasskillnaderna i Stockholm och i Sverige. Det här tilltar varje dag. Människor faller ur, och ni pratar om

individer och arbetar inte med strukturer. Jo, en struktur arbetar ni med, och det är att ta från de fattiga och ge till de rika.

Anförande nr 300

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Det här handlar om folkhälsa, men jag blir så trött när Karin säger att det har blivit sämre och sämre och sämre, hur klyftorna har ökat och hur alla människor har det eländigt, och allra mest eländigt har man det om man bor på Järvafältet – dem är det synd om. Jag tycker att det kan förtjäna att påpekas att det var länge sedan. Socialbidragsberoendet har ökat lite det här året, men det ligger på historiskt låga nivåer i jämförelse med när ni hade ansvar för den här staden.

Vad är det som är mest värt för människor i friheten? Det är att kunna leva på sin egen lön, och då mår man också bäst och då får man bättre hälsa.

Anförande nr 301

K a r i n R å g s j ö (V): Den här typen av debatt är inte bra för folkhälsan i alla fall. Det kan man slå fast. Det känns så just nu.

När man pratar om folkhälsa måste man också titta på strukturerna. Jag tycker tyvärr inte att ni gör det. Jag skulle önska att det såg bättre ut i Vantör, i Rågsved, i Hässelby. Men jag ser inte det. Jag ser någonting annat. Jag ser en ökad klasskonflikt. Jag ser att människor far ganska illa av er politik, inom både arbetsmarknadspolitiken, bostadspolitiken och utbildningspolitiken. Då blir det också en folkhälsoutveckling som är negativ. Jag är livrädd för att vi får en ökad narkotikaanvändning. Det kan man se exempelvis när det handlar om de här tusen personerna, ungarna, som ingen vet var de är.

Ni förstärker de problem som finns i samhället genom er politik som inte speciellt gynnar dem som har det absolut svårast.

Anförande nr 302

M a r i e L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Ordförande, ledamöter! Det här är riktigt viktiga frågor, och jag är glad att de har kommit så högt upp på dagordningen både här i Stockholms stad och i landstinget.

Människors hälsa är nämligen grunden till ett gott liv. Det här är dock inga snabba saker. Det är inget man fixar på en kafferaft, utan det här är ett långsiktigt arbete som det gäller att arbeta med i alla våra verksamheter och i de ordinarie verksamheterna och inte hitta på så mycket konstiga saker.

Samverkan – med landstinget och med andra aktörer – är ett riktigt viktigt nyckelord. Databasen *Hur mår Stockholm?* innehåller väldigt mycket av det som Tomas Rudin frågar efter. Där kan man se hur sjukligheten ser ut i Stockholm. Man kan se statistiken för dödsorsaker, hur sjukvården fungerar och hur människors levnadsvanor ser ut. Här kan man gräva ned sig och titta också hur det ser ut i de olika geografiska delarna av Stockholms stad och i länet.

Jag är glad, Tomas Rudin, att du har fel. Om man ser till ungdomars hälsa ser man nämligen att väldigt många ungdomar i dag är riktigt medvetna om sin hälsa och

försöker leva på ett sunt och bra sätt. Det gäller inte alla, för precis som Karin Rågsjö säger finns det säkert all anledning att vara orolig för en hel del ungdomar. Men vi kan se att alkoholbruket minskar. Fler unga väljer en senare alkoholdebut än vad man gjorde tidigare, och många fler avstår helt från att någonsin använda alkohol. Det är väldigt bra, och det ska vi inte förakta.

Likaså minskar tobaksbruket. Man har en ökad medvetenhet också vad gäller övervikt och andra sådana problem.

Men det här med en politiskt sammansatt kommission – vad skulle väl det leda till? I stället ska vi ägna vår tid åt att diskutera de här frågorna, att samverka och att se efter var det behövs allra mest stöd. Jag står här med landstingets folkhälsorapport framför mig, och där pratas det väldigt mycket om de hälsokommunikatörer som informerar nyanlända som inte känner till sjukvården och de möjligheter man har i vårt land att få hjälp till en bättre hälsa. Det tror jag är en av nycklarna, men en politiskt sammansatt kommission – nej.

Anförande nr 303

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag tycker att den här debatten är väldigt talande för just den segregerade, delade staden. Det är så tydligt att vissa i det här rummet väljer att blunda för väldigt många människor i vår stad. Man väljer vilka man vill se, och man väljer att se alla de människorna som går fantastiskt bra för, som väljer en aktiv livsstil, som väljer ett hälsosamt liv för att man själv mår bra av det. Samtidigt väljer ni att blunda för alla de barn och ungdomar som växer upp utan de förutsättningarna, som inte har möjligheterna att välja ett hälsosamt liv, där cannabisanvändandet ökar, där övervikten bland barn och små flickor ökar dramatiskt.

Jag blev lite glad i början, för det känns som att Marie åtminstone tycker att det är viktiga frågor, och det sade hon också till skillnad från tidigare företrädare som har varit uppe och sagt att folkhälsa minsann inte är någonting att ha.

Jag håller med om att det inte finns några snabba lösningar, så det är ju väldigt tråkigt att det första ni gjorde när ni tog över var att skrota det folkhälsopolitiska programmet.

Anförande nr 304

M a r i e L j u n g b e r g S c h ö t t (M): Folkhälsa är viktigt, eller rättare sagt, människors hälsa är viktig. Vi blundar inte för någon enskild individ. Det finns ungdomsmottagningar som gör otroligt mycket för att stötta och hjälpa de ungdomar som ibland går vilse i vårt samhälle och som behöver rätt mycket stöd och hjälp. Vi gör ett gigantiskt arbete för att hjälpa ungdomar att inte börja missbruka och för dem som redan gör det, att ta sig ur sitt missbruk. Vi blundar inte för någon, men det gäller att göra insatserna på rätt ställe och vid rätt tillfälle.

Anförande nr 305

K a r i n R å g s j ö (V): I Malmö har man tillsatt en kommission som är helt utanför kommun och landsting för att titta på de stora problem som finns där när det gäller hälsa, segregering och så vidare. Därför frågar jag dig: Varför skulle vi inte kunna göra det i Stockholm?

Anförande nr 306

Marie Ljungberg Schött (M): Jag tror inte att det är rätt väg att gå. Jag tror att det långsiktiga arbetet med att låta varje nämnd och styrelse arbeta långsiktigt med hälsofrågor och lyfta upp dem på vår agenda och diskutera dem är det som kommer att leda till en bättre hälsa för människor i Stockholm på lång sikt, och det är det som är så viktigt.

Innan jag glömmer bort det ska jag på alla de här tre motionerna be att få yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 307

Åsa Jernberg (MP): Jag skulle vilja tala om motionen om att tillsätta en levnadsnivåutredning i Stockholm.

Stockholm är i dag en delad stad där en av våra allra största utmaningar som politiker är att komma till rätta med den ojämlikhet som råder i staden. Jag har stått här i talarstolen och sagt det förut, men det tål att upprepas: Vi behöver en politik i Stockholm som minskar ojämlikheten och som genererar möjligheter för människorna i vår stad att skapa sig ett gott liv. Vi behöver en politik som ser individen som en ansvarstagande, aktiv och skapande varelse, som tror på människan och som skapar möjligheter och framtidshopp. Att skapa ett mänskligt Stockholm handlar om just detta, om alla människors lika möjligheter i vår stad.

Men Stockholm är i dag en delad stad. Det är en stad där möjligheterna ser väldigt olika ut för olika människor. Livslängden i Stockholm sjunker längs med tunnelbanelinjen. Allt fler barnfamiljer vräks. Många människor har svårt att få bostad eftersom de inte har råd med en dyr bostadsrätt. Kunskapssegregationen bland stadens barn och unga är ett allvarligt problem, och i förorter som Tensta och Rinkeby saknar minst varannan invånare förvärvsarbete.

Källan till de här sista siffrorna, eftersom vi hade en lång diskussion om arbetslöshetssiffror föregående kommunfullmäktige, är Erik Ullenhag, integrationsminister i den moderatledda regeringen.

Skillnaderna i staden fortsätter att öka samtidigt som flera undersökningar visar att ju mer jämlika samhällen är desto tryggare blir de. Därför skulle jag vilja yrka bifall till motionen som handlar om att skapa sig en sammanhållen bild av situationen i Stockholm och att vi ska börja följa utvecklingen över tid. Vi kan läsa i motionssvaret att det redan finns bra statistik och siffror, och det stämmer. Men vi har ingen enhetlig och sammanhållen bild av läget. Än viktigare: Det saknas i dag en strategi för hur vi kan minska ojämlikheten och segregationen i staden, och det behövs. Det behövs för att vi ska kunna skapa en mänsklig stad där alla människor har lika möjligheter att skapa sig ett gott liv.

Anförande nr 308

Björn Ljung (FP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag lovade att inte låta mig provoceras här tidigare, men det är en sak, Åsa Jernberg, som inte är riktigt bra. Det halkar ur då och då, som när ni säger att allt fler barnfamiljer vräks. För det första: Om det nu skulle inträffa så är det ett brott emot bland annat hyreslagen att göra så. Man får inte vräka barnfamiljer i Sverige. I våra tre kommunalägda

bostadsbolag som vi kan ha någon överblick över har vi vidtagit åtgärder så att barnfamiljer inte vräks. Jag måste säga att när jag försöker ta reda på det här så har jag inte hört det här själv. Hur kommer det sig att du säger att alltfler barnfamiljer vräks?

Anförande nr 309

Å s a J e r n b e r g (MP): Det var väldigt underligt, för jag har nämligen statistik på vräkningar. Vi har alltså helt olika bilder av läget. Jag har bland annat siffror på att under första halvåret i år så blev 24 barn vräkta och att det är nära 500 barn i Stockholm som uppskattas bo i hushåll utan fast boende. Det här är siffror som har ökat.

Jag tycker att varje barn som vräks är ett barn för mycket, och jag är glad över att vi delar åsikten och uppfattningen att inga barn ska vräkas, men så ser tyvärr inte situationen ut. Det är därför jag säger att alltfler barnfamiljer vräks, för det är de siffror som jag har att tillgå.

Anförande nr 310

E m i l i a B j u g g r e n (S): Jag kom lite av mig, för jag känner att jag har både ont i magen och ont i hjärtat. Det kommer så konstiga påståenden från den andra talarstolen som ifrågasätter vad vi menar med att klyftorna och segregationen ökar. Om man bortser från att inkomstklyftorna ökar, att människor i Tensta och Rinkeby har mindre än hälften så hög medelinkomst som stockholmarna i innerstaden och även om man bortser från hälsan, att mer än dubbelt så många fyraåriga flickor är överviktiga i Tensta till exempel än genomsnittet i Stockholm och även om man till och med bortser från det demokratiska inflytandet, vilka som faktiskt har makten att vara med och styra vårt samhälle rent reellt – även om man bortser från allt det så är det också skillnad i hur många år man lever. Det skiljer fem år i snitt mellan de grupper i vår stad som har det bäst och de grupper i vår stad som har det sämst. De ökade skillnaderna syns i rena levnadsår, och det är ingenting som har kommit de senaste sex åren. Att livslängden skiljer sig mer och mer är en utveckling som vi har sett de senaste tre decennierna. Arbetarklassens kvinnor är den enda gruppen som inte har ökat sin genomsnittliga livslängd över huvud taget de senaste tre decennierna.

Att då stå och säga att det här är oviktigt, att folkhälsa inte spelar någon roll, att hälsan kommer inifrån och att det inte handlar om att skapa möjligheter och strukturer som ser till att alla människor har en chans att leva ett långt och rikt liv, att inte ligga sjuk de sista åren man har, de *färre* sista åren man har – jag tycker att det är fräckt, och jag tycker att det dessutom är ganska odemokratiskt att i så fall inte bemöta debatten för vad det är och säga att man faktiskt tycker att det är upp till dem själva, att de får skylla sig själva, och inte att påstå att det inte ser ut så. Att blunda för hur många stockholmare som faktiskt inte har samma möjligheter att leva ett hälsosamt liv tycker jag är fräckt.

Jag tycker att vi ska ge individer förutsättningar att leva ett hälsosamt liv, att ha en egen försörjning, att ge människor möjlighet till demokratiskt inflytande och ge människor möjlighet att välja en hälsosam livsstil. För det behövs både underlag på hur det faktiskt ser ut och åtgärder för att göra det här. Som jag sade tidigare: Det

fanns ett folkhälsopolitiskt program klubbat här i salen som ni valde att avskaffa det första ni gjorde när ni kom till makten. Bifall till Socialdemokraternas motioner!

Anförande nr 311

A n n - K a t r i n Å s l u n d (FP): Ärligt talat, Emilia – även om jag inte delar din beskrivning av hur det ser ut är det klart att alla inte har det jämställt i den här staden, och det måste vi naturligtvis jobba med. Men även om man bortser från fakta hit eller dit – de här problemen som du nu beskriver, hur kan man för en enda dag tro att det kommer att avhjälpas av att man tar fram en levnadsnivåutredning av saker som vi redan vet från alla rapporter som redan finns? Blir det bättre av att göra en utredning till?

Hur i herrans namn kan man tro att en kommission råder bot på det ni har problem med och som staden skulle kunna göra bättre, som vi tycker?

Anförande nr 312

E m i l i a B j u g g r e n (S): De kamrater som du styr med, Ann-Katrin, är uppenbarligen inte överens med dig om hur verkligheten ser ut, så ni behöver uppenbarligen underlag och statistik. Det är klart att behövs åtgärder, men först måste vi lyckas med konststycket att övertyga er om att det faktiskt finns ett problem över huvud taget.

Anförande nr 313

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Emilia, jag tror inte riktigt att du lyssnade på mig, för jag har aldrig sagt att någon ska skylla sig själv, speciellt inte när det handlar om hur länge folk lever och så vidare.

Det här handlar om att vi måste skapa förutsättningar för människor så att de har möjlighet att vara informerade och kunna göra goda val, så att föräldrar kan stötta sina barn och ungdomar i skolan. Skolan som arbetar med att höja kunskapen varje dag genomför ett väldigt viktigt folkhälsoarbete i sådana fall. Om man ser till utbildningen är det ju så att det är de barn som har föräldrar där utbildningen är som lägst som tyvärr misslyckas mest eller lyckas minst. Jag menar att i sådana fall sker ju folkhälsoarbete i socialtjänsten och skolan varje dag.

Anförande nr 314

E m i l i a B j u g g r e n (S): Det är det som är poängen, att folkhälsoarbetet måste ske varje dag. Det handlar heller inte bara om att vara informerad, utan det handlar om att ha möjlighet att göra en viss typ av val. Om pengarna inte räcker till spelar det ingen roll hur mycket man vet att det är bättre att vara ute och träna och röra på sig och gå på gymmet, för om pengarna inte räcker till så har man inte råd ändå.

Det är det jag menar: Du, Helen, säger att man inte ska skylla sig själv, men i praktiken, när man säger att det ska komma inifrån, i en situation där man inte känner något hopp därför att ens livssituation är svår så kommer det inte att komma inifrån, och då tycker jag att det är ärligare att säga att man tycker att de får skylla sig själva än att de ska upptäcka ljuset.

Anförande nr 315

E v a S a m u e l s s o n (KD): Emilia Bjuggren försöker säga att det är fräckt av oss att säga saker. Om det är något som är fräckt så är att du står och pådyvlar oss att vi inte skulle göra någonting. Det allra senaste som Alliansen för är att satsa 10 miljoner på föräldrastöd. Alla föräldrar i Stockholms stad, alla säger jag, som har barn mellan 3 och 12 år kommer att få ett erbjudande att delta – ett erbjudande, vi påtvingar ingenting.

Men det intressanta är att när ni står här i talarstolen så är det alltid pengar som saknas. Emilia Bjuggren pratar om att det kostar att gå på gym. Men det kostar ingenting att gå ut och gå! Det kostar ingenting att gå ut och springa om det är det det handlar om, och sådana initiativ kan man faktiskt ta själv.

Anförande nr 316

E m i l i a B j u g g r e n (S): Det är jättebra med föräldrastöd. Jag tycker att det är positivt, men vi vet att det är just klyftorna som ökar, det är vissa som inte klarar sig längre i den här staden, det är vissa som inte har hälsa i den här staden, och till de grupperna, parallellt, har ni minskat godkännandet av socialbidragen. Så frågan är, summa summarum, hur gott de personerna som verkligen skulle behöva allt stöd kommer ut.

Anförande nr 317

J a c k i e N y l a n d e r (V): Ordförande, fullmäktige! Det finns mycket att säga om det här. Visst görs det mycket i staden. Det görs både bra och dåliga grejer. På Åsö var det kanske inte någon toppeninsats som gjordes.

Ni pratar om att ni gör så väldigt mycket, men ta bara nät drogerna som finns i dag och som ungdomarna sitter hemma på sin kammare och skickar efter. De är så fruktansvärt starka, en del av de där drogerna, så de bränner hjärncellerna bara på en kort tid. Det är inte alls som på den tiden när jag rökte brass. Då var det inte alls så starkt som det är i dag. I dag är det 20-30 gånger starkare när det gäller rök, och sedan har vi nät drogerna. Det öppnar upp nya arenor hela tiden i den här staden. Alkoholen flödar, drogerna flödar, ungdomarna mår dåligt, det finns inga arbeten och inga bostäder – och ni tycker att ni gör nog.

Vår uppgift är givetvis att kritisera er. Det är därför vi är här. Vi ska sätta en tumme i ögat på er och jaga er och ha en blåslampa i baken på er så att ni sätter i gång och börjar jobba och lyssnar lite grann på oss i stället. Vi har en hel del att komma med. Visst gör ni grejer, men ni gör inte tillräckligt. Man behöver göra mycket mer. Det är det vi säger.

Anförande nr 318

A r b a K o k a l a r i (M): Jag vill prata om motionen som handlar om ungdomar och nykterhet. Enligt Maria Ungdom har den vanligaste drogen bland unga de senaste två tre åren övergått från alkohol till droger, särskilt cannabis. Drogerna blir lättare att få tag på, lättare än alkohol, och så måste man också komma ihåg att det finns en attitydförändring i samhället som går ut på att droger inte är lika farligt som alkohol. Detta sprids av de människor på nätet som förespråkar att vi ska legalisera droger, och det här är något som unga människor, särskilt i Stockholm, tar till sig. Det är väldigt bekymmersamt.

Samtidigt får man vara glad att den senaste Stockholmsenkäten visar på någon form av förbättring, och det ska vi fortsätta bevaka.

Vi gör väldigt mycket insatser i Stockholm. Vi satsar hårt på att motverka cannabis och ungdomars beroende. Alla de insatser vi gör i Stockholm kan jag inte räkna upp på två minuter, men jag måste ändå säga att jag är oerhört stolt över att vi äntligen har insatser som jobbar med samverkan, för drogproblematiken handlar inte bara om missbruk. Det kan handla om vad som händer hemma, vad som händer i skolan, vad som händer med kompisarna. Det är en stor bild som måste sättas samman av många insatser samtidigt för att lösa de här ungdomarnas drogmissbruk. Det gör vi bland annat med sociala insatsgrupper. Mumin är ett annat exempel.

Ni i oppositionens hörn kan fortsätta gnälla, men vi fortsätter att se problemen, och vi fortsätter att göra någonting åt dem. Förhoppningsvis kommer vi att se resultat även i nästa Stockholmsenkät.

Anförande nr 319

Borgarrådet R u d i n (S): Arba, jag vill gratulera dig till ett av kvällens bästa borgerliga inlägg. Du har förstått hur situationen ser ut. Du har lyssnat till vad Maria Ungdom säger, vilket jag också har gjort. Jag kan fylla på med polisen som har larmat om att just fritidssysselsättningen bland ungdomar är otillräcklig, och att just den ökning av lätt narkotika som jag också nämnde i mitt inlägg och som jag skriver om i motionen är ett av de stora problem vi har att ta oss an.

Du, Arba, närmar dig utifrån den problemställningen. Jag rekommenderar dig att föra den talan som du gjorde här nu inför dina borgerliga kamrater, för de har inte gjort det här i kväll.

Anförande nr 320

A r b a K o k a l a r i (M): Jag kan lova Tomas Rudin att det här är någonting som vi pratar om i socialnämnden i den borgerliga gruppen hela tiden. Vi är ute på besök, vi ser problemen, och det är därför vi faktiskt gör någonting åt det.

Anförande nr 321

Borgarrådet R u d i n (S): Jag skrev ursprungligen den här motionen därför att jag besökte just Maria Pol. Jag var ute med fältassistenter i staden, och vi åkte runt till lite olika ställen. Jag var först ute i Farsta som är mina egna kvarter och fick se det jag redan visste, det vill säga att det varje kväll pågår drogförsäljning vid tunnelbanan i Hökarängen, att det pågår drogförsäljning vid Farstastrandsbadet och att det sker helt öppet och egentligen utan att man behöver leta särskilt länge för att se det.

Vi åkte vidare därifrån till en fritidsgård och pratade med ungdomarna som vittnade om att det inte var någon större svårighet att få tag på droger. Man kan välja om man vill ha på eftermiddagen eller på kvällen; det finns alltid någon som levererar i Stockholm, antingen till skolan eller till fritidsgården eller till den miljö du väljer. Oftast är det tunnelbanestationer som används som drogcentraler.

Vi åkte därifrån till Maria Pol och besökte mottagningen där ungdomar tas emot för att de har druckit för mycket. Det är en syn som ni har sett på tv om ni inte har varit

där personligen. Det är en ganska beklämmande men egentligen inte särskilt allvarlig syn. Det är ungdomar som ha druckit för mycket, mödrar som sitter utanför och gråter, och en stund senare har ungdomarna nyktrat till och går därifrån.

Men om man går förbi dörren där man jobbar med alkohol till nästa dörr där man jobbar med narkotika händer något väldigt läskigt. Då möter man nämligen ungdomar som *inte* mår särskilt dåligt. Det är ungdomar som är pigga, klara i knoppen, som argumenterar väl och som ser välartade ut och som har hamnat i drogmonster som just i den kultur som frodas i Stockholm på utekrogar och annat, som just nu, just medan vi pratar här, pågår hela tiden. Mina döttrar som är mellan 16 och 18 år säger att de ser kokain varenda gång de går ut på krogen. Varenda gång de går ut på krogen ser de kokain!

Vi utsätter ungdomar för att hela tiden, ideligen, själva gå den här sköra balansgången mellan att ta droger och att inte ta droger. Vi sätter inte in tillräckliga insatser vare sig i skolan, fritidsgårdar eller när det gäller fältassistenter eftersom problemet fortfarande finns där och eftersom, liksom ni har förnekat, flera av er här i kväll, att drogerna ökar i Stockholm. Det behöver ni inte leta efter siffror på – det vet varenda polis, det vet varenda fritidsledare, det vet varenda fritidsassistent som jobbar i den här staden att drogerna är en av de största riskerna våra ungdomar ställs inför. Och då går ni upp i inlägg efter inlägg här i kväll och säger att det inte är något problem och radar upp det ena med det fjärde och säger att vi inte har någon segregation och att de insatser ni gör är tillräckliga.

Allvarligt talat, ni uttrycker ett sådant klassförakt här i kväll så jag ser fram emot att möta er i valrörelsen kring den socialpolitiska debatten, för ni har ingenting begripit, och ni vill inte se verkligheten för vad den här. Bifall till våra motions svar!

Anförande nr 322

K a r i n R å g s j ö (V): Jag tycker att det här är en sorglig kväll, minst sagt. Någonstans borde ni ju se och höra vad som händer i den här staden och ta det på allvar. Det gäller exempelvis det Tomas pratade om, alltså narkotikasituationen, men också allt det andra sammanvägt, det vill säga se att det finns ett samband med den ökade boendesegregationen. Kan ni säga att det inte finns en ökad kunskapssegrering och ökad barnfattigdom som Rädda Barnens rapport visade, i alla delar förutom en? Det finns alla tecken på att vi går åt fel håll, tycker vi på den här sidan. Tycker ni att vi går åt rätt håll?

Ni står här och rabblar siffror, statistik, hej och hå. Men ni ser inte sambanden. Om man kan alla skolresultaten i hela Stockholm så spelar det liksom ingen roll om man inte förstår varför de ser ut som de gör.

Varför inte göra som Malmö, säger jag en gång till, och ha en kommission som tittar på de här frågorna utifrån? Varför vågar ni inte ta fram en sådan kommission som Malmö gör? Det kanske vore bra för alla i den här salen. Men det gör inte ni, utan ni pratar om att arbeta långsiktigt och så vidare. Det kommer att ta väldigt lång tid, tror jag.

Precis som Tomas säger finns det någonting som heter klass, och ni har verkligen gett ordet ”klass” en renässans. Jag menar det. En stad och ett samhälle där

klassklyftorna ökar blir till slut ett farligt samhälle, menar jag. Att inte ge förutsättningar för barn och unga i den här staden att kunna göra en klassresa, för de klassresorna är slut, det skapar ett mycket farligt samhälle. Ett samhälle som glider isär blir ett farligt samhälle, och det borde ni inse. Det är dags för er att kolla på lite forskningsrapporter och uppdatera er i stället för att titta ned i era egna navlar.

Anförande nr 323

J o n a s N i l s s o n (M): Nu tycker jag att volymen är så hög att jag känner mig tvingad att ta fram ett anförande som jag skrev mandatperioden 2002-2006. Jag räknade på Enskede-Årsta-Vantör. Där ökade socialbidragen med 9 procent. Efter valet 2006 sjönk de i Enskede-Årsta-Vantör med 17 procent. I Skarpnäck ökade de under er period med 22 procent. Nästa period, alltså förra, sjönk det med 19 procent. 2002-2006 ökade de med 11 procent i Farsta. När vi tillträdde sjönk de med 15 procent. I Älvsjö ökade de med 3,5 procent med er och sjönk sedan med oss med 4 procent. I Hägersten-Liljeholmen ökade de med 5 procent under er. När vi tillträdde sjönk de med 24 procent. Rinkeby-Kista, där ökade de med 7 procent med er och när vi tillträdde sjönk de med 19 procent. I Spånga-Tensta ökade de med 12 procent och sjönk med oss med 13 procent.

Anförande nr 324

K a r i n R å g s j ö (V): Efter er himmelriket, med andra ord.

Jag vet inte vad jag ska säga. Nästa gång ska jag stå och rabbla arbetslöshetssiffror eller andra siffror. Det är kanske dags för er att ta ansvar för den politik ni bedriver. Staden håller på att glida isär, och jag ska samtidigt passa på, för det kan vi göra nu under ett anförande, och säga att vi vill yrka bifall till Vänsterpartiets reservationer i 152, 50 och 99, så har jag sagt det också.

Det var lite siffror från den här horisonten.

Anförande nr 325

H e l e n T ö r n q v i s t (C): Det blir nästan som mantran här från oppositionssidan: Klassklyftorna ökar, segregationen ökar. Det blir som mantran och nästan självuppfyllande profetior och man måste själv gräva sig ned och ned och ned i statistiken.

Samtidigt står de borgerliga kollegerna här och rapar upp insats efter insats som sker och som är förstärkningar. Vi kan fortsätta! Varje skola har en socialsekreterare. Det har tagits fram ett material med riktlinjer mellan socialnämnden och skolan för att inga ungdomar ska falla emellan. Stina Bengtsson berättade att i socialnämnden, tertialrapport 2, har antalet hushåll som behöver försörjningsstöd minskat med 590 hushåll mellan april 2012 och juli 2012.

Det behövs ingen etik för jämlik hälsa! Förlåt, ingen kommission. Det behövs en kommission för etik i politiken!

Anförande nr 326

K a r i n R å g s j ö (V): Det behövs ingen etik. Det är väl ganska uppenbart. Det är det enda jag kan svara dig, Helen.